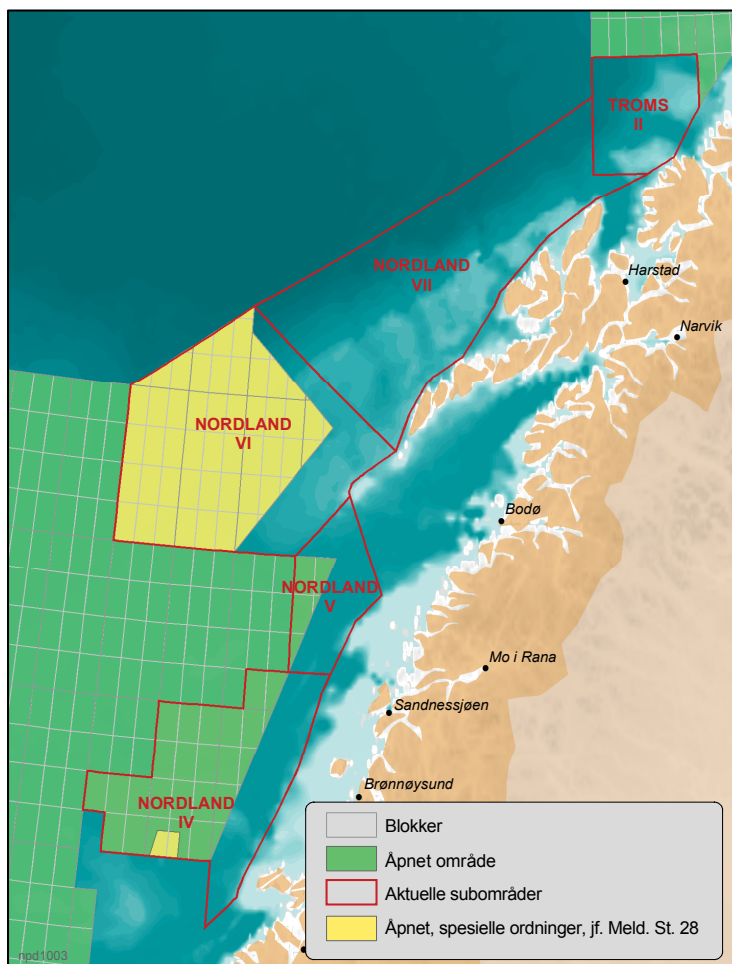
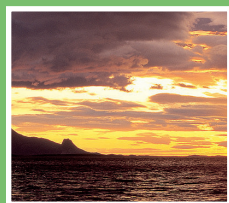

Kystnære fiskerier utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Kunnskapsinnhenting for det nordøstlige Norskehavet
Utarbeidet på oppdrag fra Olje- og energidepartementet

Innledning ved Olje- og energidepartementet **Kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet** **i det nordøstlige Norskehavet**

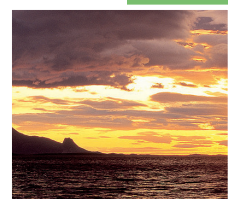
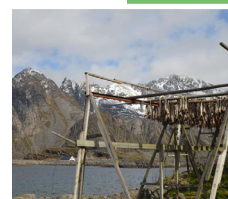
Olje- og energidepartementet gjennomfører nå kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i områder i det nordøstlige Norskehavet som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet. Arbeidet følger av Stortingets behandling av Meld. St. 10 (2010-2011) Oppdatering av forvaltningsplanen for det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten.

Temaene for kunnskapsinnhenting er fastsatt etter innspill fra lokale og regionale myndigheter samt sektormyndigheter, fagmiljøer og andre berørte parter. Det er utarbeidet et program for kunnskapsinnhenting som er tilgjengelig på departementets nettside, se: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/oed/aktuelt/nyheter/2012/kunnskapsinnhenting.html?id=696281>

Denne rapporten er en av flere faglige utredningsrapporter som belyser ulike tema i kunnskapsinnhenting. Rapporten er laget på oppdrag for Olje- og energidepartementet, men utrederen står selv inne for det faglige innholdet.

Olje- og energidepartementet vil legge frem resultatene fra kunnskapsinnhenting i en sammenstillingsrapport. Det vil bli gitt anledning til å kommentere på den faglige sammenstillingsrapporten i løpet av vinteren 2012/2013.

Kunnskapen som hentes inn, skal kunne brukes i en eventuell senere konsekvensutredning etter petroleumsloven. En slik konsekvensutredning vil være en del av en åpningsprosess som har til hensikt å utrede det faglige grunnlaget for Stortingets beslutning om åpning av et område for petroleumsvirksomhet. Kunnskapen skal også kunne brukes i neste oppdatering av forvaltningsplan for Barentshavet - Lofoten.

RAPPORT

Kystnære fiskerier utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Rapporttittel / Report title

Kystnære fiskerier utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Forfatter(e) / Author(s)

Kjersti Eline Tønnessen Busch
Kris Rokkan Iversen og
Lars-Henrik Larsen.

SALT rapport nr / report no

1002

Dato / Date

06.07.2012

Antall sider / Number of pages

96

Distribusjon / Distribution

Gjennom oppdragsgiver og på www.salt.nu

Oppdragsgiver / Client

Olje- og energidepartementet

Oppdragsgivers referanse / Client's reference:

Espen Andreas Hauge

Sammendrag / Summary

”Kystnære fiskerier utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja” gir en beskrivelse av den kystnære fiskeriaktiviteten som foregår i de nære havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. I rapporten fokuseres det på kystflåten og særlig på båter under 15 meter som ikke er omfattet av satellittsporing, og som derfor ikke er synlige i kart basert på sporingsdata. Det er tatt utgangspunkt i Fiskeridirektoratets sluttsetdelstatistikk fra 1990, 2000 og 2010, for å kunne gi en detaljert beskrivelse av landinger fordelt på arter, sesonger, redskapstyper og fartøygrupper. Videre er data fra sluttsetdler benyttet for å gi en geografisk oversikt over fiskeriaktivitet gjennom året fordelt på ulike arter.

Gjennom møter med fiskere i de fleste kommunene i regionen har det blitt hentet inn informasjon om redskapsbruk, fangststrategier og arealbehov for ulike redskapstyper samt lokale variasjoner i fiskeriaktiviteten. Det er gjennomført telefonintervjuer med et representativt utvalg av fiskere i regionen for å få en oversikt over hvor stor andel av fiskerne som arbeider som kystfiskere og i hvor stor grad de fisker i de kystnære områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. For å kunne gi en detaljert oversikt over antall ansatte i fiskemottak i regionen er det foretatt telefonintervjuer med samtlige registrerte mottak.

Det gis i rapporten en kortfattet oversikt over fiskeriaktiviteten i området fra Vikna i sør til Ofoten i nord. Denne regionen omfatter Vikna, Nærøy og Leka i Nord-Trøndelag, samt Helgeland, Salten og Ofoten i Nordland.

Prosjektleder / Project manager

Kjersti Eline Tønnessen Busch

Ekstern kvalitetskontroll / External quality control

Salve Dahle

INNHALDSFORTEGNELSE

INNHALDSFORTEGNELSE	5
FORORD	7
1 SAMMENFATNING	8
BEGREPSLISTE	11
2 INNLEDNING OG BAKGRUNN	13
2.1 KUNNSKAPSINNHEITINGEN.....	13
2.2 FISKERIET I ET HISTORISK PERSPEKTIV.....	14
2.3 KUNNSKAPSOVERSIKT BASERT PÅ TIDLIGERE ARBEIDER OG RAPPORTER.....	20
2.4 REGULERING AV FISKERIENE.....	22
3 KARTLEGGINGSMETODER	23
3.1 KRITERIER FOR SAMMENSTILLING – AVGRENSNINGER.....	23
3.2 DATAGRUNNLAG.....	24
4 KYSTFISKET UTEFOR LOFOTEN, VESTERÅLEN OG SENJA	27
4.1 KYSTFISKET I TALL.....	27
4.2 DE ULIKE FISKEARTENE OG FISKERIENE.....	33
4.3 BRUKSTYPER OG AREALBRUK.....	61
4.4 GEOGRAFISK BESKRIVELSE AV FISKERIAKTIVITET UTEFOR LOFOTEN, VESTERÅLEN OG SENJA.....	64
4.5 FISKERIAKTIVITET I HVER ENKELT KOMMUNE.....	71
4.6 KYSTFISKE FRA VIKNA TIL OG MED OFOTEN.....	87
4.7 ALTERNATIVE FISKEPLASSER.....	90
6 REFERANSER	93
VEDLEGG	95
INFORMASJON OM KARTENE SOM PRESENTERES I VEDLEGGENE:	95
VEDLEGG:	
VEDLEGG 1: KART OVER TOTALFANGST I HOVEDOMRÅDE 00 OG 05.....	1
VEDLEGG 2: KART OVER TORSKEFANGSTER GJORT AV BÅTER UNDER 15 METER I HOVEDOMRÅDE 00 OG 05.....	5
VEDLEGG 3: KART OVER SEIFANGSTER GJORT AV BÅTER UNDER 15 METER I HOVEDOMRÅDE 00 OG 05.....	9
VEDLEGG 4: KART OVER HYSEFANGSTER GJORT AV BÅTER UNDER 15 METER I HOVEDOMRÅDE 00 OG 05.....	13
VEDLEGG 5: KART OVER LANGEFANGSTER GJORT AV BÅTER UNDER 15 METER I HOVEDOMRÅDE 00 OG 05.....	17
VEDLEGG 6: KART OVER BROSMEFANGSTER GJORT AV BÅTER UNDER 15 METER I HOVEDOMRÅDE 00 OG 05.....	19
VEDLEGG 7: KART OVER UERFANGSTER GJORT AV BÅTER UNDER 15 METER I HOVEDOMRÅDE 00 OG 05.....	21
VEDLEGG 8: KART OVER ROGNKJEKSEFANGSTER GJORT AV BÅTER UNDER 15 METER I HOVEDOMRÅDE 00 OG 05.....	23
VEDLEGG 9: KART OVER BLÅKVEITEFANGSTER GJORT AV BÅTER UNDER 15 METER I HOVEDOMRÅDE 00 OG 05.....	24
VEDLEGG 10: KART OVER BREIFLABBFANGSTER GJORT AV BÅTER UNDER 15 METER I HOVEDOMRÅDE 00 OG 05.....	25
VEDLEGG 11: KART OVER FASTSTÅENDE BRUK FRA KYSTVAKTSENTRALEN PÅ SORTLAND.....	27

Forord

Rapporten ”Kystnære fiskerier utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja” er utarbeidet av SALT og Akvaplan-niva AS på oppdrag fra Olje- og energidepartementet som en del av kunnskapsinnhenting om virkninger av petroleumsvirksomhet i det nordøstlige Norskehav.

Følgende personer har deltatt i prosjektet:

<i>Kjersti Eline Tønnessen Busch, SALT</i>	<i>Prosjektleder, datanalyser, møter med fiskere, rapportering</i>
<i>Kriss Rokkan Iversen, SALT</i>	<i>Møter med fiskere, rapportering</i>
<i>Lars-Henrik Larsen, Akvaplan-niva</i>	<i>Rapportering</i>
<i>Laura Johanne Olsen, SALT</i>	<i>Telefonintervjuer av fiskere og mottak</i>
<i>Benedikte Farstad Nashoug, SALT</i>	<i>Telefonintervjuer av fiskere</i>
<i>Chris Emblow, Akvaplan-niva</i>	<i>Karttegninger i GIS</i>

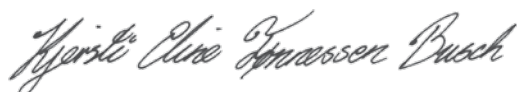
Flyt reklame, ved Anders Balteskard, har bidratt med grafisk utforming.

Fiskeridirektoratet og Kystvaktsentralen på Sortland har bidratt med datamateriale og kart.

Vi ønsker å takke fiskere fra Røst til Senja som har stilt opp på møter for å dele av sin kunnskap om det kystnære fiskeriet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

På vegne av samarbeidspartnerne, ønsker SALT å takke Olje- og energidepartementet for oppdraget.

Svolvær, 6. juli 2012

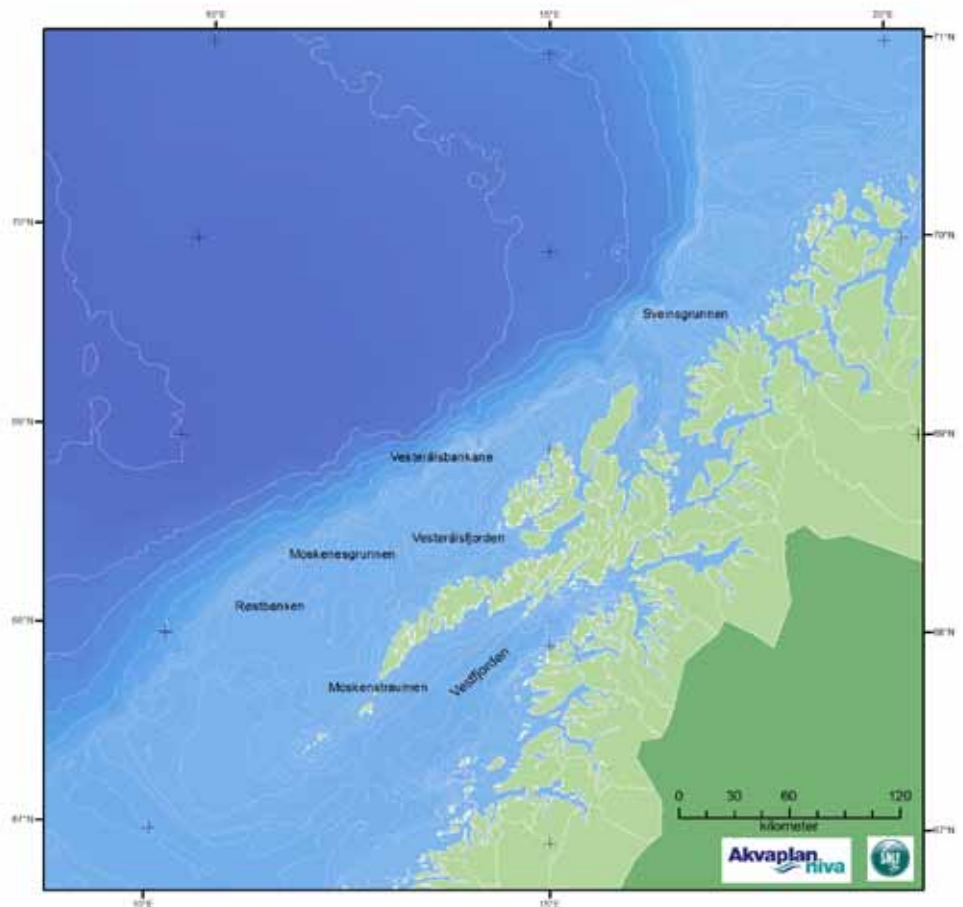

Kjersti Eline Tønnessen Busch
Prosjektleder, SALT

1 Sammenfatning

De kystnære havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er svært produktive og understøtter store fiskebestander som befinner seg i området hele eller deler av året. Kystsamfunnene i denne sentrale fiskeriregionen er bygget opp på fiskeressursene i nettopp dette havområdet. Kystnære fiskerier og relatert industri danner bærebjelken i næringslivet i mange av disse samfunnene. Det er registrert 88 fiskemottak i Lofoten, Vesterålen og Senja og 59 av disse opplyser at de er i drift som fiskerimottak i dag. Til sammen sysselsetter mottakene 2235 personer, hvorav 1135 arbeider heltid og 1100 arbeider deltid. I Fiskeridirektoratets manntallsregister var 1971 personer registrert med fiske som hovedyrke i Lofoten, Vesterålen og Senja. Av disse opplyser 8 % i telefonintervju at de ikke lengre er aktive fiskere. Av de aktive fiskerne arbeider 49 % på båter under 15 meter, 32 % arbeider på store kystfiskefartøyer (15-28 meter) og 19 % arbeider på store fartøyer (over 28 meter). Fiskerne fra de minste båtene fisker i de kystnære områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja gjennomsnittlig i 8 måneder av året, og fisker i snitt én måned i andre områder. Det ble totalt landet 118 000 tonn fisk i 1990, 223 000 tonn i 2000 og 370 000 tonn i 2010 på mottak i Lofoten, Vesterålen og Senja. Av disse fangstene var henholdsvis 69 000, 170 000 og 181 000 tonn høstet i de kystnære havområdene, som i denne studien er definert som hovedområde 00 og 05 i Fiskeridirektoratets statistikkområder.

Det er store sesongsvingninger i fiskeriaktiviteten utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Skreien vandrer til disse havområdene for å gyte, og fiskes fra januar til mai på yttersida av Senja, og i en litt kortere periode lenger vest i området og inne i Vestfjorden. Vinterfisket etter torsk utgjør mer enn halvparten av det landede volumet fra kystflåten. Sei og hyse utgjør

en viktig del av inntekten for mange kystfartøyer og høstes både ved direktefiske og som bifangst gjennom store deler av året. Fisket etter blåkveite, rognkjeks og breiflabb er spesialiserte fiskerier som utgjør en relativt liten andel av det totale volumet som landes i området. Disse fangstene gir imidlertid et godt økonomisk utbytte og er derfor en viktig inntektskilde for båtene som deltar i disse fiskeriene. Blåkveitefisket er per i dag tillatt kun i juni og august. Dette fisket foregår på eggakanten og fordrer at båtene går langt til havs for å høste av denne ressursen. Rognkjeks fiskes for å selge rogn. Rognkjeksfisket foregår svært tett på land i april, mai og juni. Breiflabb fiskes hovedsakelig om høsten og det er nødvendig å bruke mye garn for å få tilstrekkelige fangster. Lange og brosme fiskes hovedsakelig som bifangst. Her er prisene for lave til at det for tiden er lønnsomt for kystfiskeflåten å fiske direkte etter disse artene. Uer har tidligere vært et viktig fiske for flere kystfiskefartøyer, men er i dag strengt regulert og er for tiden ikke en viktig del av inntekten for den enkelte båt. Sild forekommer i store mengder utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, men fiskes kun i begrenset grad av kystfiskefartøyer.

Garn, line, juksa og snurrevad er de viktigste redskapene for kystfiskeflåten. Garn benyttes av båter i alle størrelser, men hovedsakelig av båter med to eller flere mann om bord, og brukes i fisket etter de fleste arter. Juksa brukes i hovedsak av båter under 11 meter og gjerne av båter med en mann om bord. Juksa brukes i fisket etter torsk, sei og hyse. Line er et redskap som kan håndteres med en mann om bord og er utbredt i kystbåter av alle størrelser. Line brukes i fisket etter de fleste arter, unntatt rognkjeks og sild. Snurrevad brukes hovedsakelig av båter mellom 15 og 28 meter og er egnet til fisket etter de fleste arter med unntak av rognkjeks. Det er uvanlig at snurrevadbåter fisker etter blåkkeite, men en del båter har deltatt i dette fisket i de senere årene. Not benyttes av kystflåten i fisket etter sild.

Havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja kan i store deler av året betegnes som ett sammenhengende fiskefelt, hvor hele havområdet er i bruk til fiskeriaktivitet med ulike redskap. Størst er aktiviteten om våren under Lofotfisket og da står de faststående brukene tett i tett på avtalte posisjoner for å minimere arealbruken. I kart fra Kystvaksentralen på Sortland angis alle bruk som til enhver tid er meldt inn fra fiskere. Utskrifter fra dette datasettet viser en kontinuerlig rekke av bruk i hele området. Arter som torsk, sei og hyse fiskes i hele området. Noen år, og i noen perioder, står fisken nær land og er lett tilgjengelig. Andre år, med dårligere fiske, må fiskerne bevege seg langt fra land for å hente gode fangster.

Mye av informasjonen i dette arbeidet er hentet fra møter med fiskere avholdt i kommunene: Røst, Værøy, Moskenes, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Bø, Øksnes, Andøy og Torsken. I alle kommuner i dette området er fiskeri en viktig næring, og for flere av de mindre kommunene er fiskerinæringen bærebjelken i samfunnet. For kystfiskere er nærheten til fiskefeltet svært viktig og så langt det er mulig velger man å fiske fra hjemmehavna. De svært rike forekomstene av skrei gjennom vintersesongen gjør at også mange fremmedfiskere velger å fiske fra fiskeværene i dette området. I kommunene Røst, Værøy, Torsken og Berg leveres det flere fangster fra fremmedfiskere enn fra fiskere hjemmehørende i kommunene gjennom høysesongen.

Dersom deler av arealene i disse havområdene blir tatt i bruk til annen næringsvirksomhet som hindrer fiskere i å benytte disse områdene, vil arealet som er tilgjengelig for fiskeriaktivitet begrenses. Fiskere som bor nær felt som blir stengt vil måtte bevege seg til andre områder, med de ulempene det medfører å ikke kunne fiske hjemmefra. Videre vil det bli en fortetting av fiskeriaktiviteten i resten av området, der kapasiteten i dag oppleves som fullt utnyttet av fiskere. Nærheten til noen av verdens mest verdifulle fiskefelt, gjør at kystfiskeriene er av stor betydning for samfunnene i Lofoten, Vesterålen og Senja også i 2012. Verdiskapingen knyttet til flåte, mottak og industri på land er sentral for kystsamfunnene i området. Fiskerienes bidrag til levende kystsamfunn er åpenbart av grunnleggende betydning for både identitet, befolkningsutvikling og næringsliv. Som uvurderlige kulturbærere av en rik kystkultur, har disse samfunnene i seg selv stor verdi for en voksende reiselivsnæring. Gjennom fortsatt rike fiskebestander, vil kystfiskeriene og et mangfold av tilknyttede næringer også i framtiden være et av de sentrale fundamentene i kystsamfunnene i Lofoten, Vesterålen og Senja.

Begrepsliste

Begrep	Definisjon/forklaring
Aktive redskaper	Fiskeredskaper som oppsøker fisken for at fisken skal fanges, for eksempel trål, not og snurrevad.
Angler	Kroker som benyttes til fiske, med eller uten beite. Anglen benyttes til fiske med line, juksa og på dorg.
Autoline	Automatisk system der linen agnes om bord samtidig som den settes (i motsetning til agning og klargjøring på land).
Bruk	Samlebetegnelse for fiskeredskap, for eksempel trål, not, garn eller line
Deltakerforskriften	Forskrift om adgang til å delta i kystfartøygruppens fiske (deltakerforskriften), fastsettes av Fiskeridirektoratet og gjelder for ett kalenderår om gangen.
Deltakerrettighet	Adgang til å delta i et fiskeri hvor det er fastsatt et største antall fartøy som gis adgang til fiskeriet (lukket gruppe).
Fartøyregister	Register over fartøy som det er gitt ervervstillatelse for. Oppføring i dette registeret ble fra 1.1 2004 gebyrbelagt, slik at mange inaktive fiskefartøy følgelig ble slettet.
Faststående bruk	Fiskeredskaper som setter i sjøen og står der inntil man henter dem. Garn og line er de vanligste eksemplene på dette
Fiskermanntall	Fiskeridirektoratets register over aktive fiskere. Fiskere på blad B har fisket som hovedyrke, mens fiskere på blad A har fisket som biyrke. For å være registrert på blad B må en fisker ha en minsteinntekt på 1G/år, være i aktiv yrkesutøvelse minst 20 uker det aktuelle året og ikke ha en inntekt fra annet yrke større enn 3G.
Fot	Lengdemål tilsvarende 30,48 cm. Lengen på et fartøy oppgis ofte i fot. Et fiskefartøy på 11 meter er 36,09 fot, dvs fiskefartøy mindre enn 36 fot tilhører den minste fartøygruppen (< 11 m) i fiskeristatistikken.
Gruppekvote	Tillatt samlet fangstmengde av et fiskeslag for en gruppe fartøy basert på hjemmelslengde.
Gruppe I	Adgangsbegrenset gruppe for fartøy under 28 meter i fisket etter torsk (fra 2003 også hyse og sei) nord for 62°N med konvensjonelle redskaper
Gruppe II	Åpen reguleringsgruppe for fartøy under 28 meter i flere fiskerier.
Handlingsregel	Norge og Russland ble i 2005 enige om en handlingsregel der torskekvote ikke skulle svinge mer enn 10 prosent fra år til år.
Havfiskeflåten	Fartøy som ikke er avhengig av nærheten til land under fiske og som følgelig er egnet for å kunne drive fiske utenfor 12-mils grensen hele året.
Havressursloven	Lov av 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevende marine ressurser.
Hjemmelslengde	Når er fartøy får tildelt kvote så er fartøyets lengde hjemmelslengden. Byttes fartøyet ut med et større fartøy i en annen lengdegruppe og får kvoten overført til det nye fartøyet så regnes kvotegrunnlaget fremdeles ut fra lengden på det opprinnelige fartøyet som er hjemmelslengden for det kvotegrunnlaget fartøyet da har.
Hovedområde	Fiskeridirektoratet har delt inn havområdene i hovedområder som igjen er delt inn i lokasjoner, eller kartruter. Når fiskerne melder inn sine fangster må de oppgi hovedområde og lokasjon hvor fangsten ble tatt.

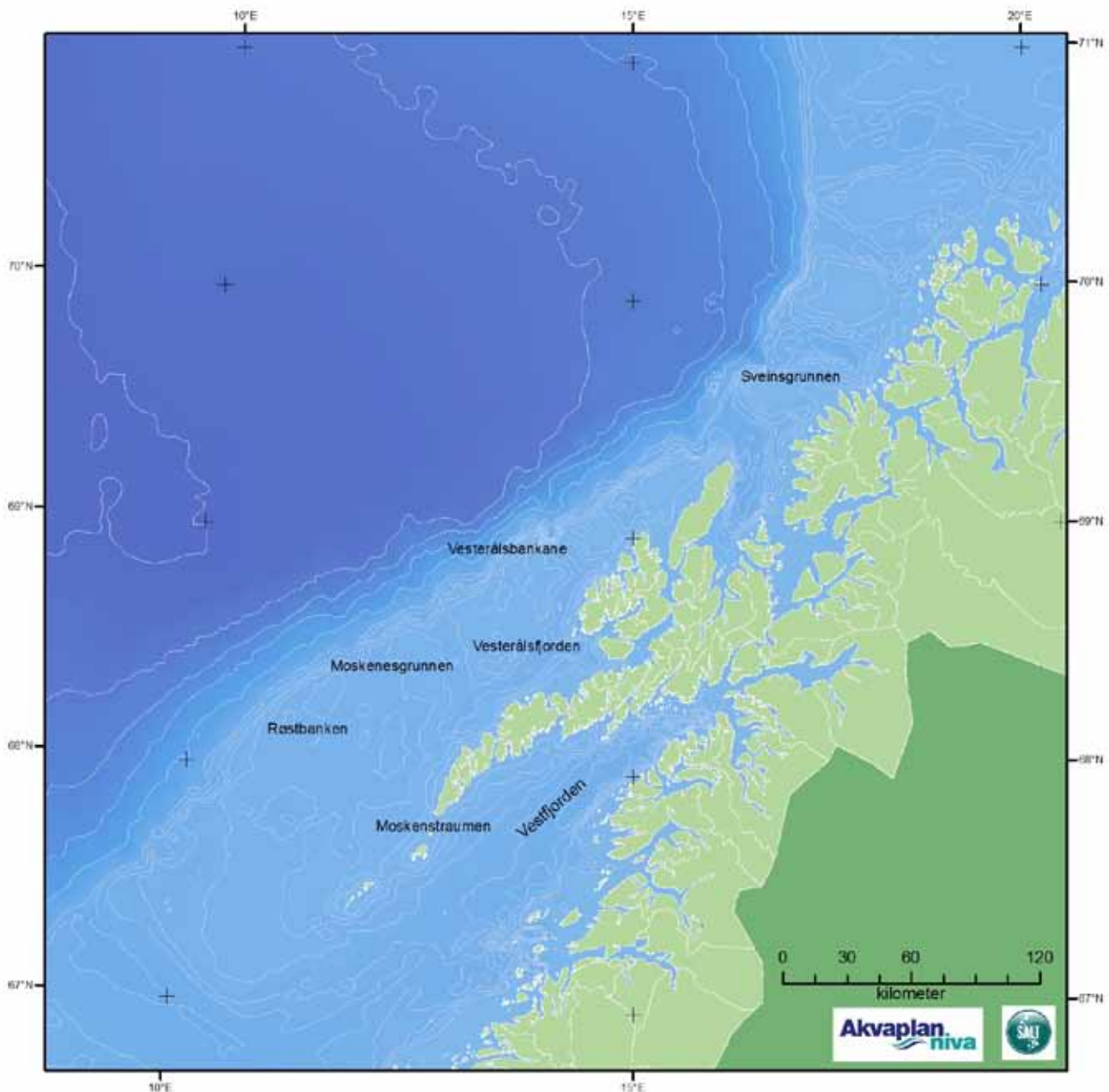
ICES	International Council for Exploration of the Seas. Det internasjonale havforskningsrådet. Samarbeidsorgan for ressursforskning og –forvaltning i det nordøstlige Atlanterhavet. Dette rådet utgir på bakgrunn av gjennomført forskning og kartlegging hvert år kvoteanbefalinger (TAC) for regulering av fisket på en rekke fiskebestander. Kvoterådet fra ICES danner grunnlag for nasjonalt fastsatte kvoter og fordeling av disse på fartøy/områder/perioder.
Konvensjonelle fiskeredskap	Garn, line, snurrevad, ruser, teiner og juksa.
Kvot	Tillatt fangstmengde (arter/artsekvivalenter) for et fartøy, basert på totalkvote, fartøystørrelse, brukstype m.m.
Kystfiskeflåten	Fartøy som i all hovedsak er avhengig av nærheten til land under fiske. Dette er båter med mindre enn 28 meters hjemmelslengde.
Landings- og sluttseddel	Skjemaer som fylles ut ved levering av fangst på mottak. Art, mengde, verdi og lokasjon er blant opplysningene som registreres
Lofotfisket	Verdenskjent fiske etter nordøstarktisk torsk (skrei) på bestandens gyteområder i havområdene utenfor Lofoten
Lofotoppsynet	Et oppsyn som kontrollerer at fiskerne overholder forskrifter om Lofotfisket. Oppsynet opererer gjennom Lofotsesongen og det vurderes fra år til år om det skal være et oppsyn eller ei.
Lokasjon	Hvert hovedområde er delt inn i lokasjoner. Lokasjoner er mindre deler av et hovedområde. Innmelding av statistikk til Fiskeridirektoratet meldes på hovedområde og lokasjonsnivå som en geografisk beskrivelse av hvor fisket har pågått. En lokasjon tilsvarer et areal på nærmere 30 x 15 nautiske mil i gjeldende områder.
Maksimalkvot	Dersom summen av fartøyenes kvoter er <i>større</i> enn gruppekvoten, omtales det enkelte fartøyets kvote som en maksimalkvote. Fisket kan stoppes selv om ikke alle maksimalkvoter er oppfisket.
Minstemål	Minste tillatte lengde for lovlig fangst av en fisk. Måles fra snute til halepiss
Nautisk mil	1852 meter
NØS	Norsk økonomisk sone
Overregulering	Differansen mellom summen av maksimalkvotene og gruppekvoten. Et fiske kan bli stoppet hvis gruppekvoten er tatt, uansett om et fartøy har gjenstående maksimalkvote.
Passive redskaper	Redskaper der fisken må oppsøke redskapet for å bli fisket: garn, line og juksa
Satellittsporing	Verktøy som gjør det mulig å følge et fartøys forflytninger på havet.
Statistikkområde	ICES har oppdelt hele det nordøstlige Atlanterhavet i omlag 100 større og mindre geografiske områder som benyttes som rapporteringsenhet for fangst.
Skråpfiske	Fiske etter utgytt torsk sent om våren.
Strukturkvot	En driftsordning for kystflåten der fartøy kan slå sammen kvoterettigheter fra flere fartøyer til ett fartøy på permanent eller midlertidig basis (kjøp/leie av kvote).
TAC	Total Allowable Catch. Anbefaling fra ICES om største samlede fangst av en art eller bestand.

2 Innledning og Bakgrunn

2.1 Kunnskapsinnhenting

Foreliggende studie er gjennomført av SALT i samarbeid med Akvaplan-niva, og en del av Olje- og energidepartementets innsamling av kunnskap om de kystnære fiskerier fra Røst i sør til Senja i nord (figur 1). Kartleggingsområdet for denne studien er hovedområde 00 og 05 i Fiskeridirektoratets statistikkområder. Studien har et særlig fokus på den minste kystflåten

(båter under 15 meter) som ikke er omfattet av satellittsporing. Studien benytter landingsdata fra Fiskeridirektoratet, intervju med fiskemottak og møter med lokale fiskere i de aktuelle kommunene som grunnlagsdata. Studien tar ikke stilling til omfang av og betydning for andre næringer og/eller aktiviteter i havområdet, men presenterer data og informasjon slik den foreligger hos Fiskeridirektoratet eller er blitt viderebrakt i samtaler med informanter.

Figur 1: Kart over de kystnære havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

2.2 Fiskeriet i et historisk perspektiv.

Smal kontinentalsokkel – rik biologisk produksjon

Lofoten er omgitt av hav på alle kanter. Øyene i Vesterålen og Senja ligger i forlengelsen av Lofoten nord- og østover. Et fellestrekk for disse områdene er at det relativt grunne området mellom land og dyphav, kontinentalsokkelen, er svært smalt. Kombinasjonen av Lofotens topografiske lokalisering i Den norske kyststrømmen og den smale kontinentalsokkelen utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, medfører at kyststrømmen og Den nordatlantiske strømmen (Golfstrømmen) blandes i dette området. Disse hydrografiske forholdene og oppstrømningen av næringsrikt vann fra dyphavet gir grunnlag for en svært rik biologisk produksjon, med et rikt plante- og dyreliv under havoverflaten. På østsiden av Lofoten, på ”innersida”, ligger Vestfjorden innrammet av bratte fjell og i vest, på ”yttersida”, strekker selve storhavet seg så langt som øyet kan se.

Landskapet under havoverflaten rundt Lofoten, Vesterålen og Senja er like variert som det er på landjorden. I Vestfjorden ligger dyp på 200-300 meter, mens dyphavet på flere tusen meters dyp er å finne få nautiske mil fra land på ”yttersida”. Nær land legger grunne områder med flate sandbanker til rette for gyttesteder for ulike fiskeslag og dermed gode fiskeplasser. Tareskoger, dypvannsrenner og kaldtvannskoraller er andre viktige naturtyper under vann, der fisk og andre organismer finner gode oppvekstområder. De varierte naturtypene gir tilhold for et produktivt marint liv, der ulike organismer utnytter forskjellige nisjer. Dette samspillet mellom organismer og omgivelser legger grunnlaget for det marine økosystemet i vannmassene rundt Lofoten, Vesterålen og Senja.

Små organismer - store fiskerier

Sjøvannets fysiske og kjemiske egenskaper definerer rammene for det marine livet rundt Lofoten, Vesterålen og Senja, slik som reguleringen av den biologiske produksjonen i de frie vannmassene. Stor sesongmessig variasjon i lys, vanntemperatur og omrøring av vannmassene er avgjørende for marine organismer og prosesser. Gjennom vinteren blandes vannmassene og viktige næringsalter fordeles jevnt. Utover våren bidrar ferskvannsavrenning fra land og sollys til en lagdeling i den næringsrike vannsøylen, der ferskere, varmere overflatevann

ligger som et lag over saltere, kaldere vann. Denne lagdelingen har sammen med lysforholdene stor betydning for den biologiske aktiviteten i det marine økosystemet.

Mikroskopiske planter, kalt mikroalger, er ”havets gress”. Ved hjelp av næringsalter, vann og sollys, driver mikroalgene fotosyntese i de øvre vannlagene. Lagdelingen sørger for at mikroalgene holdes i den sonen hvor sollyset er tilstrekkelig for fotosyntese. Under forhold der lagdelingen er gunstig, næringssalttilgangen god og lysforholdene fordelaktige, kan mikroalger danne tette oppblomstringer som representerer kvalitetsføde for andre marine organismer. I havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, sammenfaller slike forhold i april-mai og resulterer i den viktige våroppblomstringen. Mikroalger som kiselalger (diatomeer) utgjør livsviktig mat for små krepsdyr og larvestadiene til fisk og andre organismer (dyreplankton). En nøkkelart i det marine økosystem utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, er den lille hoppekrepseren raudåte (~ 4 mm). Raudåta beiter på mikroalgene og er i neste omgang selv mat for fiskelarver. Slik danner raudåta et bindeledd for organisk materiale og energi mellom våroppblomstringens mikroalger, fiskelarver og planktonspisende voksne fisk.

Ett system – mange variasjoner

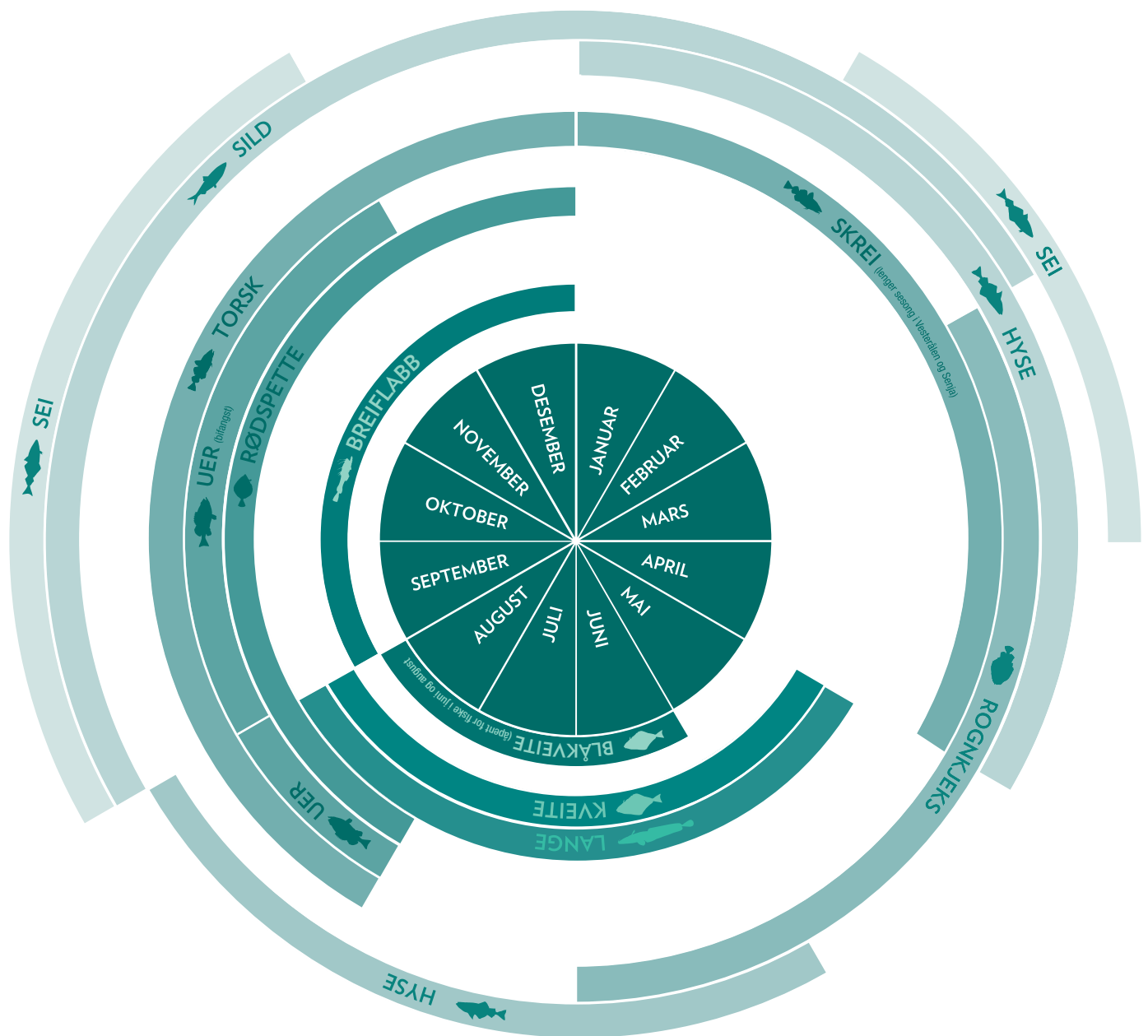
Storskala havstrømmer og mikroskopiske organismer danner altså grunnlaget for det produktive marine økosystemet - og dermed også de nasjonalt viktige fiskeriene - utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Dette systemet preges av et mangfold av variasjoner på ulike skalaer, fra timer til tiår. Vannmassene og de marine organismene påvirkes av tidevann og månefaser, vær- og strømforhold, samt endringer på større skala, slik som klimaendringer.

Fiskerne må ha kjennskap til hvordan tidevann og månefaser påvirker den fiskearten de til enhver tid fisker på. For en fisker er det barnelærdom at torsk og hyse trekker grunnere ved fullmåne og storsjø, slik at fisken blir lettere tilgjengelig for de mindre fartøyene. Slike variasjoner kan være avgjørende for fiskerens mulighet for fangst i år med lite fisk. Likeså vurderes værmeldinger og tidevannstabeller for å øke inntjeningen per sjøvær ved å sette bruket på rett lokalitet.

I et slikt variabelt ”fiskemarked”, er overført erfaringskunnskap derfor av stor betydning. I tillegg til å ha bred kjennskap til hvordan

månefaser og værforhold påvirker ulike fiskearter, gjør fiskerne vurderinger og prioriteringer i forhold til hvilken art de satser på i ulike sesonger. At ulike arter, som torsk, sei, hyse og sild, er mer eller mindre tilgjengelig for fiske i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja til ulike tider, gjør at mange fiskere gjennom ett år kombinerer fiske etter flere fiskeslag.

I dette ligger det en viss sikkerhet for minimum-sinntjening, selv i år der ett fiskeri svikter. Ved å ha førstehåndsinformasjon om mengder og fordeling av fiskeslag, tilpasser fiskerne sine fiskestrategier i forhold til eventuelle endringer i bestander, kvoter og vandringsmønstre etter beste evne (figur 2).

Figur 2: Årshjul for fiskeriaktiviteten etter ulike arter utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Sesongene kan variere noe fra år til år og mellom ulike steder i området. Informasjon baserer seg på møte med fiskere, skriftlige kilder og data fra Fiskeridirektoratet.

Denne typen kunnskap om systemet og dets variasjoner er helt avgjørende for fiskeriene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Kystsamfunnene har bygget sin eksistens på et svært dynamisk system - med store bestander av fisk som ikke er stasjonære, slik som torsk, sei, sild og hyse. Bestander og vandringsmønstre endrer seg over tid og fiskerne har i lange tider flyttet båt, bruk og mannskap til de områdene fisken står. Blant disse variasjonene har menneskene i Lofoten, Vesterålen og Senja siden steinalderen lært seg å røkte havet – ved å sette det hele i system.

Nærhet til fiskefeltet – kilde til velstand

*Vær hilset Svolvær, unge by ved Lofothavets bredder,
stolt kneiser dine fjell mot sky i mektige geledder.
Med havets sølv i evig strøm, er du som skapt for dåd
og drøm
en by hvor varmt og enkelt sagt en fremtid er
blitt lagt.*

Fra "Svolværsangen" av C. (Mentz Carlot) Amundsen.

Denne strofen fra C. Amundsens "Svolværsangen" er beskrivende for hvor sentrale de marine ressursene og nærheten til fiskefeltene har vært for bosettingsmønsteret i Lofoten, Vesterålen og Senja opp gjennom historien. På Lofotodden, Værøy og Røst finnes det hulemalerier skapt av steinalderfolk, som er antatt å være mellom 2500-4000 år gamle. Står man på i huleåpningen til Kollhellaren ytterst på Lofotodden, speider man ut over et karrig kystlandskap – og endeløst hav. Steinalderfolket visste å sette pris på de marine ressursene og bosatte seg så nært fiskefeltet som overhode mulig. Kyststripen i Lofoten, Vesterålen og Senja er til tider så smal at man knapt kan presse inn et hus på den trange linjen mellom land og hav. Likevel har menneskene i disse øyrikene helt siden steinalderen valgt nærhet til fiskefeltet og tilgangen på fiskebestandene framfor en annen tilværelse i mer dyrkbare områder. Små, veiløse lokalsamfunn sentrert rundt fiskevær og kort avstand til fiskefeltene har i det historiske vinduet fra steinalderen og fram til nåtiden satt sitt preg på bosettingsmønsteret i nordlige kystsamfunn, slik som de vi finner i Lofoten, Vesterålen og Senja.

Utsikt fra Kollhellaren i Refsvika i Moskenes kommune. Her finnes hulemalerier som er 2500-4000 år gamle. Foto: SALT

Fisk i system – struktur av samfunn

Fisken har vært bærebjelken i kystsamfunnene i nord gjennom å gi befolkningen tilgang på

næringsrik sjømat – og gi grunnlag for verdifulle eksportprodukter, som tørrfisk. Fiskeriene har for området som Lofoten, Vesterålen og Senja

hatt store samfunnsmessige konsekvenser i et historisk perspektiv. Logistikk og økonomiske systemer knyttet til fiskeressursene har videre vært avgjørende for oppbyggingen av samfunnet.

Både tidlige organiserte bydannelse som Vågar i Lofoten og det senere væreiersystemet må sees i sammenheng med slike faktorer. Vågar antas å være den første organiserte bydannelsen nord for Trondheim, med storhetstid i perioden år 1000 til 1400. Denne bydannelsen sammenfaller med at Vågarfisket oppstod rundt år 1000, da tørrfiskhandelen ekspanderte i stor målestokk. Det finnes imidlertid sagaer som omtaler handel med tørrfisk mellom Hålogaland og Uppsala i Sverige allerede på 600-tallet. Slike nedtegnelser gir grunn til å tro at det eksisterte et organisert skreifiske før år 1000, som ga grunnlag for matauke og økonomi både lokalt i regionen og til eksport. Den store økonomien knyttet til Vågarfisket påkalte interesse fra både kongemakt og kirke. Skattlegging av dette fiskeriet hadde stor betydning for begge disse partene.

Fisk fra Lofoten – stein til Nidarosdomen

Vågarfisket var altså viktig for befolkningen i nord kanskje så tidlig som år 600. I senere tider har det samme fisket seilt under et annet og mer kjent navn, nemlig det historiske Lofotfisket. Hvert år i uminnelige tider har stor, gyteklar torsk fra Barentshavet vandret til områdene utenfor Lofoten og Vesterålen for å gyte. Stammen av nordøstarktisk torsk som vandrer fra Barentshavet til gytebankene i sør kalles ofte skrei og regnes som verdens største torskebestand. Selve navnet Lofotfisket kommer

FAKTA

MÅLEENHETER

Fiskernes språk er preget av et mangfold av måleenheter, som spenner fra tidligere tider og fram til i dag. Det er fascinerende for en som ikke er fisker å møte denne miksen av fortid og framtid samlet i samme vokabular. Samtidig er noen av måleenhetene standard lengdemål, mens andre stammer fra ulike brukstyper og utstyrsdeler, som kabellengder og stamper på stubben. Når en fisker skal beskrive sine vurderinger av hvordan fisket pågår, brukes gjerne uttrykk som alen, favner og GPS i samme setning.

Alen (av norrønt alin og eldre öln, trolig av latin ulna) er et urgammelt lengdemål som har vært brukt over store deler av verden siden antikken og trolig før det, og som også var utbredt i Europa og Skandinavia. I Norge utgjorde en alen 62,75 cm da den gikk ut av bruk, men den har variert i lengde gjennom historien. Dette gjelder også landene imellom, og i de enkelte land har det eksistert en rekke lokale varianter.

Favn er en gammel enhet for lengdemål som er blitt benyttet mange steder i verden. Under unionen med Danmark tilsvarte en favn ca. 188 cm (3 alen, 6 fot eller 72 tommer) i Norge, men den egentlige lengden varierte til ulike tider. Om vi fortsatt hadde brukt favn som lengdemål i Norge ville den i dag ha utgjort 182,88 cm (basert på engelske tommer som vi nå bruker, 2,54 cm). Favnen forsvant imidlertid da metersystemet ble innført i 1887, med unntak av i fiskernes terminologi.

GPS eller Global Positioning System er et satellittnettverk som er plassert i bane rundt jorden. Systemet gjør det mulig for en mottaker å fastsette egen posisjon med svært stor nøyaktighet overalt i verden, under nær sagt alle værforhold, såfremt at signalene fra satellittene ikke stoppes av massive objekter som husvegger eller fjell. Nøyaktigheten for en vanlig mottaker under meget gode forhold kan være på ca. 7 meter. Etter at posisjonen er fastsatt, kan GPS-enheten kalkulere annen informasjon, slik som fart, peiling og avstand til destinasjon. Det finnes flere typer digitale kart som kan lastes inn i GPS-mottakere, deriblant for navigasjon til sjøs. Disse kan programmeres med veipunkter, ruter og alarmer som gjør det enklere å navigere i ukjent farvann.

Kabellengde er et gammelt norsk lengdemål til sjøs. Opprinnelig 120 favner eller 225,9 meter, senere omdefinert til 1/10 nautisk mil (tidl. kvartmil) eller 185,2 meter.

Stamp er en lengdeenhet, som sier noe om lengden på en enkelt line. Selv om en standard line ved innkjøp har en lengde på 540 meter, varierer likevel lengden på en stamp fordi individuelle fiskere spleiser på linen.

Stubbe er et uttrykk som beskriver et sett av flere stamper/liner. Antallet stamper på en stubb varierer, slik at man for å kunne gjøre et mer presist lengdeestimat både må vite hvor mange stamper stubben består av, samt hvor lang linen i stampen er i hvert enkelt tilfelle. Stampene i en stubbe kan settes både på linje etter hverandre og parallelt, alt ettersom hva fiskeren vurderer mest hensiktsmessig under de rådende forhold, som vær, strøm og hvor fisken står.

av det konsentrerte fisket inne i Vestfjorden, der de små fartøyene i tidligere tider hadde relativt enkel tilgang på både hav og havn. Det foregikk samtidig fiske utenfor kysten av Vesterålen og Senja, som har den fordel at bestanden passerer i et lengre tidsrom på sin vandring tur-retur Barentshavet-Lofoten. I en periode fra januar til april står fisken tett på bankene utenfor øyrikene og fiskerne har før, som nå, kunnet høstet av en rik bestand.

Lofotfisket er en kulturbærer i seg selv. I "Nordlands Trompet" beskriver Petter Dass (1647 – 1707) i lyriske ordelag viktigheten av torsken og tørrfiskhandelen for samfunnet i Nordland:

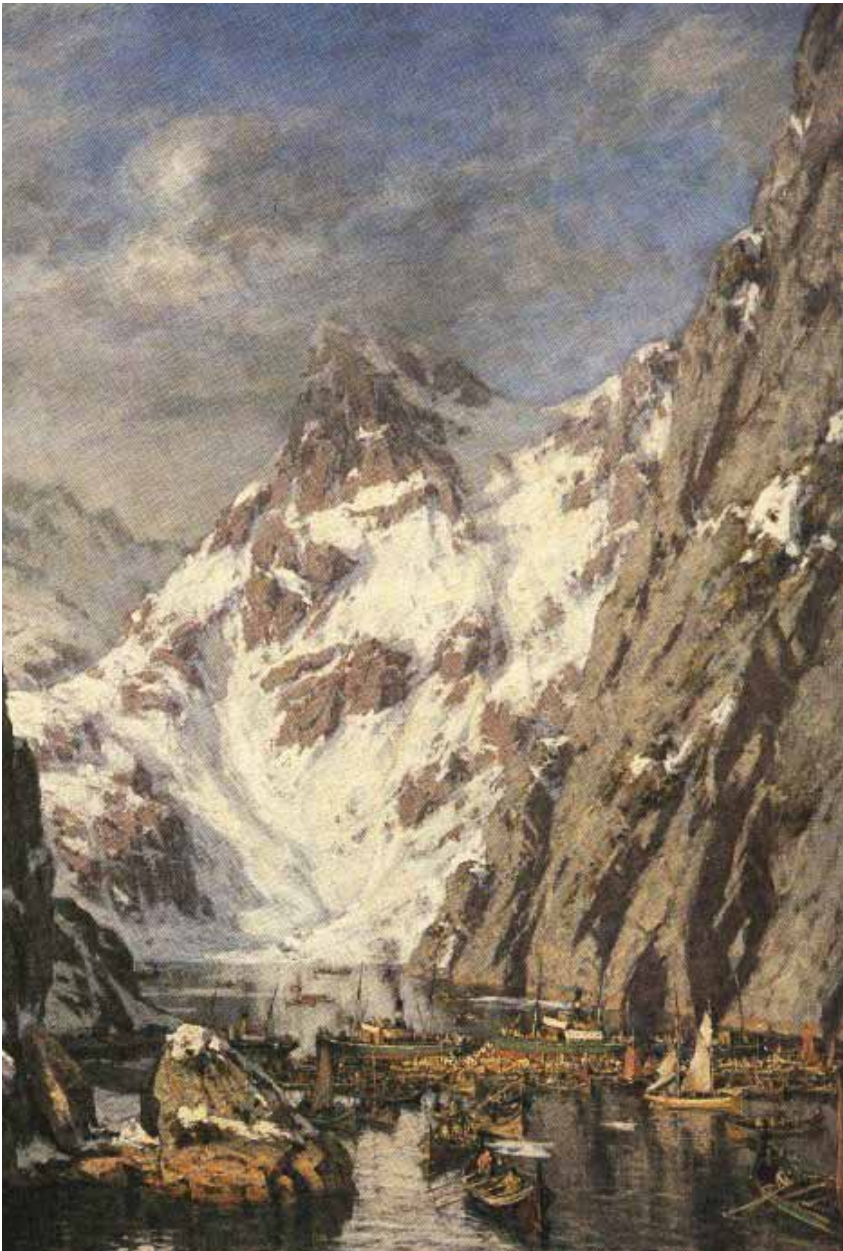
*"Du Torsk maae vel kaldes vor Næring og Brug,
Du skaffer fra Bergen saa mangen Tønd' Rug,
Den stakkels Nordfarer til Føde.
Barmhiertige Fader oplade din Hand,
Velsigne os fattige Folk her i Land
Med dine Velsignelser søde!
Skuld' Torsken os feyle, hvad havde vi da,
Hvad skulle vi føre til Bergen herfra?
Da seyled' vist Jægterne tomme."*

På 1600-tallet ble det fraktet store mengder saltet og tørket torsk fra Nord-Norge til Bergen, der tyske hanseater kom for å kjøpe fisk og videreselge i resten av Europa. Fiskerienes betydning i økonomi og samfunn under Norges nasjonsbygging har imidlertid først i den senere tid fått sin rettmessige posisjon. Det sies sågar at Nidarosdomen i sin tid ble bygget på verdier skapt gjennom nettopp tørrfiskhandelen.

Blå ressurser – harde konflikter

Kystsamfunnene i Lofoten, Vesterålen og Senja er, som Nidarosdomen, bygget på fisk. Og i tidligere tider, som i dag, har det oppstått konflikter rundt rike naturressurser. Rettigheter til fisket og uenighet mellom kystfartøy og større havgående fiskefartøy har vært, og er fortsatt, en kilde til diskusjon. Mens de mindre fartøyene er avhengig av at fisken står nær land, som for eksempel skreien under gytevandringen og gytingen utenfor Lofoten og Vesterålen, kan større fartøy beskutte bestandene også i perioder nå fisken befinner seg langt fra land. En slik konflikt mellom ulike fartøytyper fra Trollfjorden innerst i Lofoten, så tidlig som i 1890, er foreviget i maleriet "Trollfjordslaget".

"Trollfjordslaget". Maleri av Gunnar Berg (1863-93). Maleriet viser en historisk hendelse i Trollfjorden i 1890. Slaget i Troll-fjorden angikk et spørsmål av største viktighet for forvaltning av de marine ressursene og har i detaljer blitt beskrevet av kunstnere, forfattere og historikere. Trollfjordslaget brukte de rike rederne dampbåter til å stenge av Trollfjorden, der det fantes store mengder torsk som de ville ha for seg selv. Mesteparten av fiskerne som brukte mindre, åpne båter til fangsten ble rasende over dette, og angrep dampbåtene. Det utviklet seg et åpent slag i Trollfjorden, og til slutt ble dampbåtene tvunget til å trekke seg ut.

For å dempe og unngå slike konflikter, er det sentralt å sørge for gode regulerings- og struktureringsordninger der ulike fartøystyper blir ivaretatt. Hvert år bestemmes det hvor store mengder fisk som skal høstes fra hver enkelt bestand. Forskere følger størrelsen på gytebestanden og rekrutteringen av nye årsklasser nøye, og gir basert på denne kunnskapen råd om hvor store kvotene bør være. Slik kan ressursene høstes uten at bestandene svekkes. Økosystembasert forvaltning har i de senere årene blitt et viktig verktøy i norsk ressursforvaltning, og legger i tillegg til bestandsstørrelse og rekruttering, vekt på andre viktige faktorer i økosystemet som bestandene er avhengige av. Denne forvaltningsmodellen har vist seg å være et godt verktøy, noe de levedyktige bestandene av fisk i Barentshavet og havområdene rundt Lofoten, Vesterålen og Senja er et resultat av.

Marine ressurser – blå framtid

Samfunnsstrukturen i Lofoten, Vesterålen og Senja har endret seg mye siden de første menneskene i området speidet utover fiskefeltene fra huleåpningen i Kollhellaren. Moderne transportmidler, som bilen, med tilhørende veinett, har sammen med kortbanenettet for fly endret infrastrukturen både i området og ut mot den store verden. Parallelt har også næringslivet langs kysten i nord blitt mer mangfoldig, og fiskeriene eksisterer nå side om side med næringer som oppdrett, reiseliv, verftsindustri, petroleumsvirksomhet og fornybar energi. I et slikt mangfoldig samfunnsmessig og økonomisk landskap, er fiskeriene likevel fortsatt av avgjørende betydning for bosetting og sysselsetting i Lofoten, Vesterålen og Senja, som i Nord-Norge for øvrig.

I Lofoten, Vesterålen og Senja landes det hvert år store volumer fisk og i 2011 ble det landet 390 000 tonn fisk i dette området. Dette volumet tilsvarende 15 % av all fisk som ble landet i Norge i 2011. I 2012 er skreibestanden på et historisk høyt nivå og man antar den på det nåværende nivået utgjør 2,5 millioner tonn fisk. I 2011 ble det landet 132 000 tonn torsk på fiskemottak i Lofoten, Vesterålen og Senja, dette utgjør 30 % av de totale torskefangstene som ble landet i Norge dette året. Bestandene av hyse, sei og sild er også i god forfatning. Både i tidligere tider og i dagens fiskerier representerer nettopp tilgangen på ulike arter i ulike sesonger en kontinuerlig mulighet til inntjening. Det marine økosystemet er dynamisk og i stadig endring. I dag er arter

som taskekrabbe og makrell i økning i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Slike endringer kan medføre problemer for eksisterende fiskerier, samtidig som de kan representere verdifulle ressurser hvis verdikjeden tilpasses nye arter. Andre faktorer som må sees i sammenheng med fiskeressursene, er for eksempel konsekvenser av miljøgifter (jf. forhøyede konsentrasjoner av miljøgifter i blåkveite), klimaendringer og havforsuring. I dette komplekse bildet er en kunnskapsbasert forvaltning av de ulike fiskebestandene helt sentral for fremtiden i kystsamfunnene i Lofoten, Vesterålen og Senja.

Og side om side med nye og gamle fiskeriresurser, rommer havet i disse områdene store mengder uutnyttede ressurser, i form av planter og dyr som allerede lever her. Framtidsrettet satsning på næringsområder som marine ingredienser, marin bioprospektering og biodrivstoff basert på slike uutnyttede ressurser kan ha stort økonomisk potensial.

Sett i et blått perspektiv, ligger alt til rette for en produktiv framtid for fiskeriene og tilknyttede næringer i nordlige områder, slik som Lofoten, Vesterålen og Senja. Fortsatt trosser fiskere bølger og vind og høster av havets rikdom, før de leverer fangsten i sin hjemmehavn. Fortsatt finnes det økonomisk viktige kystsamfunn, som er bygget opp rundt fisk som hovedpilar. Fortsatt bidrar verdien av landingene av de nasjonalt viktige fiskeriene i disse områdene betydelig til norsk økonomi, kultur og identitet.

Likevel har det fra 1990 til 2010 har det vært en betydelig nedgang i antallet fiskere, dels på grunn av en politisk ønsket strukturering av fiskeflåten. I samme periode har gjennomsnittsalderen for fiskere i regionen økt. For kommunene i kartleggingsområdet har det vært nedgang i folketallet på 5 % fra 1990 til 2010 og en liten økning i folketallet fra 2010 og fram til i dag. Fiskerienes historiske rolle som den eneste bærebjelken i lokalsamfunnene er noe avtakende, og mange lokalsamfunn har et behov for økt aktivitet innen både fiskeri og andre næringer for å sikre lokal bosetting, velferd og samfunnsutvikling.

I denne sammenhengen skal foreliggende kartlegging gi et helhetlig bilde av kystfiskerienes betydning i lokalsamfunn i en av de viktigste fiskeriregionene i Norge, både historisk og i dag – nemlig Lofoten, Vesterålen og Senja.

2.3 Kunnskapsoversikt basert på tidligere arbeider og rapporter

Bærekraftig fiske, som med varierende innsats og suksess har vært praktisert i generasjoner i dette området, er avhengig av god kunnskap om fiskeriressursene. Historisk er det kun omlag 15 av de 150 fiskearter som finnes i Norskehavet og Barentshavet som høstes kommersielt, og i kartleggingsområdet utgjør torsk og sild mer enn 80 % av det totale fangstkvantum. At fiskerier med et relativt mindre landingsvolum kan være av stor betydning for det enkelte fartøy, er omtalt i andre kapitler av rapporten.

Ressursforvaltning

Fiskeressursene i Norges økonomiske sone forvaltes av Fiskeri- og kystdepartementet med underliggende Fiskeridirektorat, som igjen støtter seg på fagekspertisen i Havforskningsinstituttet. Dette instituttet, som ble grunnlagt i 1862, har bl.a. ansvaret for overvåking av miljøtilstanden i havet og kartlegging av de kommersielle fiskebestandene. Årlige kartlegginger foretatt av Havforskningsinstituttet i samarbeid med Russlands, Islands og EUs tilsvarende forskningsinstitutter danner grunnlag for innrapportering til en rekke arbeidsgrupper i det internasjonale havforskningsrådet (ICES). På basis av innrapporterte data, tolkninger og faglige anbefalinger foreslår ICES en totalkvote (TAC) for hver fiskebestand for det kommende året. Denne kvoteanbefalingen danner grunnlag for politisk fastsatte kvoter, samt fordeling av disse kvotene på ulike land (dersom flere land høster av de aktuelle bestander), fartøy og områder.

Havforskningsinstituttet utgir en rekke populære og vitenskapelige rapporter og artikler fra sin samlede virksomhet. Av størst interesse i foreliggende sammenheng er rapportserien "Fisken & Havet", der "Særnummer 1" utkommer i mars hvert år og har tittelen "Havforskningsrapporten". Tidligere het denne "Havets Ressurser og miljø", og før dette "Ressursoversikten". Denne rapporten oppsummerer tilstanden i de kommersielle fiskebestandene og presenterer en rekke problemstillinger i korte, illustrerte og leservennlige artikler, nå senest i Havforskningsrapport fra 2012 (Aglen et al. 2012).

Fiskeriforvaltning, eller regnskap med uttak av de kommersielle ressursene, ivaretas av Fiskeridirektoratet, som samler inn og systematiserer landingsopplysninger fra alle fartøy, store som

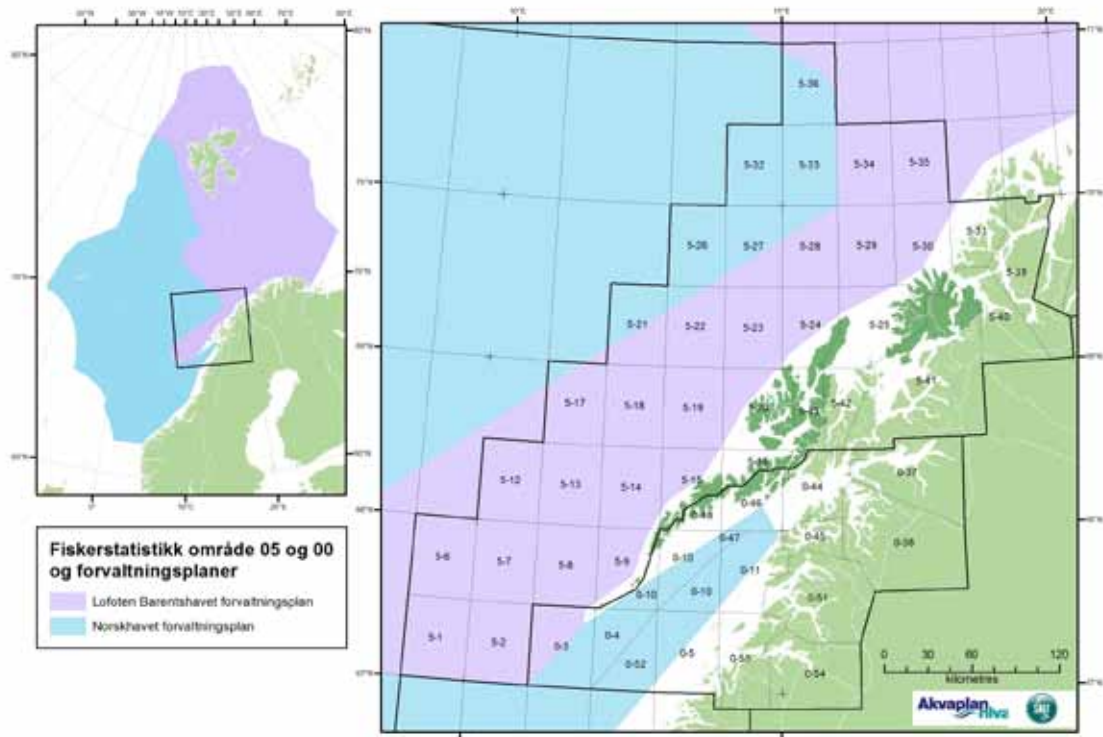
små, samt data fra satellittsporing fra større fartøy. Det er i kartleggingsområdet etablert periodiske ordninger bl.a. knyttet til det tradisjonsrike Lofotfisket, der ulike områder er reservert ulike brukstyper, og der Lofotoppsynet, i år der det er satt, fører kontroll med at reglene overholdes. Også Kystvakten utfører en viss kontroll gjennom sin tjeneste for registrering av plassering av bruk i havet (Kystvaksentralen).

Helhetlig, økosystembasert forvaltning.

Med flere interesser og ulike påvirkninger knyttet til havet, vokser gradvis behovet for å avveie de ulike aktiviteters påvirkning på hverandre og på det felles miljøet. I Stortingsmelding nr. 12, 2001-02 (Rent og rikt hav), ble det introdusert en helhetlig, økosystembasert forvaltningsplan for "Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten". I følge denne planen skal alle menneskelige aktiviteter og eksterne påvirkninger danne grunnlag for å planlegge bruk og vern av havmiljøet og dets ressurser, fornybare og ikke fornybare. Forvaltningsplanene ble lagt frem i Stortingsmelding nr. 8, 2005-06 "Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten" (forvaltningsplanen).

Denne forvaltningsplanen baserer seg på fire konsekvensutredninger, gjennomført i 2003-2005, med underliggende studier. En utredning, foretatt av Fiskeridirektoratet, tok for seg hvordan fiskeriene påvirker havmiljøet (Fiskeridirektoratet, 2004). En annen underlagsrapport omhandlet petroleumsvirksomhetens påvirkninger av det ytre miljø, kommersielle ressurser og annen næringsvirksomhet. Denne er igjen baserte på en rekke tematiske underlagsrapporter, inklusiv en studie av konsekvenser av petroleumsvirksomhet for fiskerivirksomhet (Agenda 2003). Forvaltningsplanen er oppdatert i 2011: oppdatering av forvaltningsplanen for det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten (Meld, St. 10, 2010-2011). Oppdateringen støtter seg på oppdaterte grunnlagsrapporter, bl.a. Acona Wellpro/Akvaplan-niva (2010).

På tilsvarende måte er det utarbeidet en forvaltningsplan for Norskehavet, som ble lagt frem i 2008, Stortingsmelding nr. 37, "Forvaltningsplan Norskehavet". Også denne planen støttes opp med en grunnlagsstudie av konsekvenser av petroleumsvirksomhet for fiskeri og oppdrett (Akvaplan-niva, 2006), og i kraft av geografisk nærhet er denne relevant for kartleggingsområdet (figur 3).

Figur 3: Dekningsområdene for forvaltningsplanene Lofoten-Barentshavet og Norskehavet. Hovedområde 00 og 05 er markert med tykk strek og hver rute angir en lokasjon innenfor hovedområdene.

Olje- og energidepartementet har hatt ansvar for konsekvensutredninger av petroleumsvirksomhet i henhold til Petroleumsloven for alle områder av norsk sokkel der det er åpnet for lettevirksomhet (og etterfølgende produksjon av evt. funn). Disse utredningene har tatt opp i seg delutredninger om konsekvenser av virksomheten for fiskeri allerede for vel 20 år siden, da åpning av områder på Midtnorsk sokkel var tema. Det er foretatt kartlegginger av fiskefelters viktighet for ulike redskapstyper, deriblant NT Consult (1993) og Møreforskning (1993).

I forkant av forvaltningsplanene ble forvaltningen og petroleumindustrien enige om å strømlinjeforme feltspesifikke konsekvensutredninger i samme havområde ved å utarbeide en regional konsekvensutredning, med tilhørende grunnlagsrapporter. For Norskehavet er siste oppdatering 10 år gammel (Akvaplan-niva/OFM senteret 2002), men konseptet har mistet noe av sin aktualitet ettersom både Barents- og Norskehavet nå er dekket av forvaltningsplaner med oppdatert grunnlagsdokumentasjon.

Forskning

I tillegg til Havforskningsinstituttets forskningsvirksomhet har både torsk, sild og en rekke andre av nøkkelartene i områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja blitt forsket på i mer enn hundre år. Forskningens mål har vært å

forstå biologi, livssyklus, vandringer og senest også reaksjoner på klimaforandringer og ulike aspekter av petroleumsvirksomhet. Problemstillinger knyttet til praktisk fiske er sentrale, for eksempel beskatning av ikke – målarter som sjøfugl som blir tatt i garn eller på line (Christensen-Dalsgaard et al. 2008).

Mattrygghet og forventninger til kvalitet er nøkkelord innen fiskeri, og en studie utført av Akvaplan-niva og Norut samfunnsforskning (2003) undersøkte markedsreaksjoner på etter spørsel etter norsk fisk i etterkant av fire større oljeutslipp (Akvaplan-niva/Norut samfunnsforskning, 2003).

Lokale og regionale forvaltningsorganer

Med så avgjørende betydning for samfunnsutviklingen i regionene, er det naturlig at både Lofotrådet og Vesterålens regionråd har hatt fokus på hvordan en skal kunne bremse opp eller snu nedgang i antall fiskere og fiskefartøy. Det er foretatt kartlegginger og sammenstillinger for begge regionene (Rånes, 2007; Vesterålen regionråd, 2008), og foreslått strategiske grep for å styre utviklingen i ønsket retning. Begge arbeidene har benyttet historiske landings- og selselsettingsdata fra Fiskeridirektoratets arkiver i sitt geografiske område, og foretatt framskrivinger med bruk av ulike scenarier.

2.4 Regulering av fiskeriene

Fiskeriene er regulert gjennom en rekke bestemmelser som stadig oppdateres. Kvoter på ulike arter og begrensninger i tidsperiode eller redskap er med på å bestemme hvilke arter fiskerne velger å fiske på til enhver tid. Statistikk over landet kvantum av fisk som presenteres i denne rapporten, vil derfor ikke utelukkende være et bilde på tilgjengelig fiskbare ressurser, men også på de mulighetene fiskerne til enhver tid har til å høste fra de ulike ressursene.

Det tradisjonelle Lofotfisket har gjennom historien vært regulert på ulike måter. For å unngå brukskonflikter ble havet tidlig delt inn i teiger for ulike bruksgrupper. Denne havinndelingen ble opphevet i 1857 og dermed fikk alle brukstyper igjen rett til å fiske i hele Lofothavet, for senere å bli gjeninnført. På denne tida ble nota utviklet og den førte til konflikter mellom notfiskerne på dampdrevne fartøy og tradisjonelle nordlandsbåter. Stridighetene endte med nye reguleringer og fra 1893 ble notfisket forbudt under Lofotfisket (Jensen, 2004). I dag reguleres Lofotfisket av "Forskrifter for fisket i Lofoten oppsynsområde" (2011). Også fiskerne deltar direkte i kunnskapsoppbyggingen for forvaltningen, bl.a. gjennom referanseflåteordningen, som i 2011 hadde 16 havfiskebåter og 20 kystfartøy som nøye rapporterer sine enkeltfangster og sin fiskeriaktivitet (Bjørkan 2011).

Et viktig vendepunkt i reguleringen av fiske skjedde i 1990. Da ble for første gang kystfiskernes adgang til å fiske torsk begrenset og kvoteregulering innført (NOU 2006: 16). Kvotereguleringen var i utgangspunktet tenkt som en midlertidig ordning, men er fortsatt gyldig. Senere har en rekke arter blitt omfattet av kvotesystemet, mens arter som breiflabb, lange og brosme ikke er kvoteregulert. Fordelingen av kvoter mellom de ulike fartøygruppene er relativt stabil fra år til år og for torsk er om lag 50 % av totalkvoten fordelt til den delen av kystflåten som fisker med konvensjonelle redskaper. Også for hyse er om lag 50 % av kvoten tildelt denne gruppen, mens 25 % av seikvoten tilfaller kystflåten som drifter med konvensjonelle redskaper (NOU 2008:6).

En annen form for regulering av fiske, er åpning og stengning av fiske etter bestemte arter på gitte datoer. Et eksempel på dette er regulering

gen av blåkveitefisket der første periode åpner i juni og stenges når en viss andel av totalkvoten er tatt, mens neste periode starter i august og stenges når totalkvoten er tatt. Av ulike grunner kan forvaltningsmyndigheter velge å stenge felt for fiskeriaktivitet. Et eksempel på dette er "Henningsværboksen", et relativt stort havområde i Vestfjorden som strekker seg fra Henningsvær til Svolve, som i lange perioder har vært stengt for fiske for å verne kysttorsken i området. Videre er bruken av trål, not begrenset i kystnære områder. Som en hovedregel skal disse redskapene ikke brukes innenfor 12 nautiske mil fra grunnlinjen, men det finnes unntak der trål kan benyttes innenfor denne grensen og trålfri soner *utenfor* denne grensen.

3 Kartleggingsmetoder

3.1 Kriterier for sammenstilling – avgrensninger

3.1.1 Geografisk avgrensning

Det kystnære fisket utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er i dette arbeidet definert som den fiskeriaktiviteten som foregår i Vestfjorden og i de nære havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. I Fiskeridirektoratets kart over hovedområde og lokasjon er dette området betegnet som hovedområde 00 og 05 (figur 3). Vårt datamateriale omfatter alle fangster som er landet i Lofoten, Vesterålen og Senja, men inkluderer ikke fangster tatt i hovedområde 00 og 05 som er levert på mottak utenfor dette området.

3.1.2 Utvidet område: Vikna til Ofoten.

I dette arbeidet vil vi også gi en kortfattet oversikt over det kystnære fisket fra Vikna til og med Ofoten. Vi tar her utgangspunkt i fangster landet på mottak i alle kommuner i Ofoten, Salten, Helgeland, samt Vikna, Nærøy og Leka i Nord-Trøndelag. Det presenteres en oversikt over antall hjemmehørende fiskere basert på fiskermanntallet, samt en oversikt over båter registrert i de respektive kommuner basert på fartøyregisteret. Begge registrene er tilgjengelig fra Fiskeridirektoratets hjemmesider.

3.1.3 Kystflåten

I fiskeriforvaltningen skiller man mellom kystflåten og den havgående flåten. Kystflåten består av båter med hjemmelslengde under 28 meter som drifter med konvensjonelle redskaper; juksa, line, garn og snurrevad og båter med mindre enn 500 m³ lasteroms kapasitet som drifter med not. Den havgående flåten drifter gjerne med snurpenot, trål og autoline, og består av båter med hjemmelslengde over 28 meter. I denne studien vil vi rette fokus mot kystflåten og i særlig grad den mindre kystflåten, definert som båter under 15 meter. Båter over 15 meter er omfattet av et satellittsporingssystem, som gjør

det relativt enkelt å beskrive den geografiske aktiviteten til denne flåten, mens det har vist seg å være behov for en grundigere beskrivelse av båter som ikke er omfattet av satellittsporing. Det bør her nevnes at fartøy over 24 meter har vært omfattet av satellittsporing fra 1. juli 2000, fartøy over 21 meter fra 1. oktober 2008, mens fartøy over 15 meter ikke har vært omfattet av satellittsporing lenger enn fra 1. juli 2010. Det betyr at satellittsporingssdata fra før 1. juli 2010 ikke inkluderer båter mellom 15 og 21 meter.

3.1.4 Tidsavgrensning

For å kunne gi en god beskrivelse av det kystnære fisket utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja over tid, har vi tatt utgangspunkt i fangster fra tre utvalgte år: 1990, 2000 og 2010. Det er store svingninger fra år til år, både med hensyn til bestandsstørrelse, vandringsmønstre og reguleringer av fiske, og de utvalgte årene gir derfor ikke nødvendigvis et representativt bilde av hele tidsperioden. I 1990 ble det, på grunn av en svært lav bestand, for første gang innført adgangsbegrensning for kystflåtens torskefiske og kvotene dette året var svært lave. Fangstene dette året vil derfor i stor grad være bestemt av de strenge reguleringene. År 2000 blir av fiskere beskrevet som et normalår, mens 2010 var et

Tørrfisk på hjell på Hamnøy i Moskenes kommune.
Foto: SALT

godt år for vinterfiske av torsk på yttersida av Lofoten, Vesterålen og Senja. Fisket på innersida av Lofoten, i Vestfjorden, har variert mye gjennom årene. Fra 2003 til og med 2010 var det lite innsig av torsk i Vestfjorden, mens det i 2011 og 2012 var svært gode innsig. Der det er naturlig å vise variasjonen fra år til år, har vi inkludert grafer basert på data som er tilgjengelig fra Fiskeridirektoratets nettsider. Oversikt over antall fiskere og mottak er tilgjengelig fra før 1990, mens fangstdata er åpent tilgjengelig fra år 2000.

3.1.5 Fiskearter

Det fiskes en rekke arter i Lofoten, Vesterålen og Senja og i alt er det registrert landinger fra om lag 30 ulike arter i de tre årene 1990, 2000 og 2010. I denne beskrivelsen har vi valgt å fokusere på de artene som utgjør mer enn 1 % av totalfangstene (volum) i kartleggingsområdet; torsk, sei, hyse, lange, brosme, sild, uer, rognkjeks, breiflabb og blåkveite.

3.2 Datagrunnlag

For å gi en god beskrivelse av det kystnære fiskeriet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, har det blitt benyttet en rekke ulike datakilder som samlet gir en god oversikt over fiskeriaktiviteten i området.

3.2.1 Landings- og sluttsedler

Når fiskefartøyene leverer sin fangst på et fiskemottak, fylles det ut landings- og sluttsedler som rapporteres til Norges Råfisklag og videre til Fiskeridirektoratet. De to sedlene inneholder i utgangspunktet samme informasjon, men dersom fisken omsettes senere enn ved landingstidspunktet vil salgsværdien bare fremkomme på sluttseddelen (heretter omtales de som "sluttseddel"). Sluttseddelen inneholder data som fartøystørrelse, redskap, art og volum samt hovedområde og lokasjon hvor fangsten ble tatt. I dette arbeidet har vi sammenstilt informasjon fra samtlige sluttsedler levert i Lofoten, Vesterålen og Senja i 1990, 2000 og 2010; totalt om lag 400 000 sedler. Ved hjelp av dette datagrunnlaget er det hentet ut detaljert informasjon om fangst av ulike arter, redskapstyper, sesongsvingninger og landinger til den enkelte kommune. I tillegg benyttes dette datasettet til å gi en geografisk beskrivelse av fisket etter ulike

arter. I 1990 ble det kun oppgitt hovedområde hvor fangsten ble tatt, og disse dataene kan følgelig ikke benyttes til å gi en god geografisk beskrivelse av fiskeriaktiviteten. Fra 2000 og 2010 benyttes opplysningene om hovedområde og lokasjon til å tegne kart som viser volum av fisk høstet fra ulike lokasjoner. Det bør her nevnes at lokasjonene er relativt store kartruter og at kartene derfor gir en noe grov oppløsning i forhold til fiskeriaktiviteten i området. Videre vet vi at det ved enkelte mottak har vært satt opp forhåndsinnstillinger på sluttsedlene med en gitt lokasjon. Der dette er oppdaget, har Fiskeridirektoratet fjernet lokasjonsdataene fra datasettet. Til sist vil fangster som er høstet i flere kartruter kun oppgis i én av rutene. Med de ovenfor nevnte forbehold tatt i betraktning, mener vi likevel at kart basert på data fra sluttsedlene gir en god oversikt over bruken av det aktuelle kystområdet gjennom året og variasjon mellom ulike år.

3.2.2 Kjøperregisteret

Kjøperregisteret som er tilgjengelig på Fiskeridirektoratets hjemmesider, gir en fullstendig oversikt over alle fiskekjøpere i Norge, fordelt på kommunenivå. Ved hjelp av dette registeret har vi utarbeidet en oversikt over samtlige mottak i Lofoten, Vesterålen og Senja. For å få gode data på antall ansatte, herunder fordelingen mellom fulltids- og deltidsansatte, har vi kontaktet hvert enkelt mottak per telefon. Gjennom kontakt med samtlige mottak har vi også fått en oversikt over hvilke registrerte mottak som ikke er i drift per i dag.

3.2.3 Fiskermanntallet

Fiskermanntallet er en oppdatert oversikt over samtlige registrerte fiskere i Norge. Oversikten er tilgjengelig på Fiskeridirektoratets nettsider. I fiskermanntallets blad B registreres alle som har fiske som hovedyrke, mens blad A er et register over alle som har fiske som biyrke. Ved hjelp av blad B-registeret har vi utarbeidet en oversikt over antall yrkesfiskere i Lofoten, Vesterålen og Senja, samt en oversikt over antall fiskere i den enkelte kommune. For å få en oversikt over hvor stor andel av de registrerte fiskerne som deltar i det kystnære fisket i området, har vi kontaktet 20 tilfeldig utvalgte heltidsfiskere fra hver kommune og spurt dem om størrelsen på fartøyet de fisker fra samt et anslag for hvor stor del av året

de fisker i områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja og i hvor mange måneder de fisker utenfor dette området.

3.2.4 Fartøyregisteret

Fartøyregisteret er tilgjengelig på Fiskeridirektoratets nettsider. Dette registeret inneholder en oversikt over samtlige fiskefartøyer i hver kommune, og her finnes blant annet opplysninger om fartøystørrelse og om tilhørende kvoter. Ved hjelp av fartøyregisteret har vi utarbeidet en oversikt over samtlige fartøyer registrert i Lofoten, Vesterålen og Senja og i de enkelte kommunene.

3.2.5 Møter med fiskere inkludert intervjuguide

For å kunne gi en solid beskrivelse av de kystnære fiskeriene i området, har vi møtt fiskere i de fleste kommuner i området og fått verdifull informasjon fra dem. Det er store lokale forskjeller i hvordan fiskeriene utøves i de ulike kommuner og bare gjennom møter med fiskerne har vi kunnet gi en god beskrivelse av fiskeriet i den enkelte kommune. Møtene ble arrangert ved å kontakte lokale fiskarlag og alle fiskere ble invitert til møtet gjennom annonser i Fiskeribladet Fiskaren og Lofotposten, samt plakater som ble hengt opp i hver kommune. Det ble invitert til møter i Røst, Værøy, Moskenes, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Bø, Øksnes, Andøy, Torsken og Berg.

Oppmøtet varierte fra ingen (ett sted) til syv fiskere. I hvert møte stilte vi de samme spørsmålene og alle svarene ble notert og inngår som en del av datagrunnlaget i kapittel 4.2 "De ulike fiskeartene og fiskeriene", kapittel 4.3 "Brukstyper og arealbruk, kapittel 4.4 "Geografisk beskrivelse av fiskeriaktiviteten utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja" og kapittel 4.5 "Fiskeriaktivitet i hver enkelt kommune".

- Spørsmål til hver av artene torsk, sei, hyse, lange, brosme, sild, uer, rognkjeks, blåkveite og breiflabb:

- Fiskestrategi inkludert redskapsbruk
- Sesongvariasjoner
- Viktige stedsspesifikke forhold

- Gangavstand fra land

- Hvor langt ut går du i gjennomsnitt for å fiske?
- Hvor langt ut går du maksimalt for å

fiske?

- Hvor stort areal trenger følgende redskapstyper?

- Juksa
- Garn
- Line
- Snurrevad

- Videre var det i utgangspunktet planlagt å spørre om de viktigste fiskeplassene utenfor hvert enkelt fiskevær. Dette spørsmålet ble etter hvert lagt bort av flere grunner. I all hovedsak er hele det kystnære området utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i bruk gjennom hele eller deler av året. Videre er det store variasjoner fra år til år og gjennom sesongen og det er vanskelig å definere noen områder som viktigere enn andre. En grundig kartlegging av viktige fiskeplasser etter bestemte arter pågår for tiden i regi av Fiskeridirektoratet (se kapittel 3.2.6). Dette arbeidet er svært omfattende og krever stor grad av kvalitetssikring. Det ble derfor vurdert som lite hensiktsmessig, og tidsmessig lite gjennomførbart, å gjøre en så detaljert kartlegging gjennom det foreliggende arbeidet.

- Det var ikke lagt opp til spørsmål vedrørende petroleumsvirksomhet, men i hvert møte ble dette tatt opp av fiskerne selv. Særlig er frykten for konsekvenser av seismikkskyting utbredt blant kystfiskerne i området. Disse kommentarene er bragt videre til Akvaplan-niva som på oppdrag fra OED, og som en del av kunnskapsinnhenting, gjennomfører studien: "virkninger av petroleumsvirksomhet på fiskerier og havbruk ved normal drift".

3.2.6 Andre datakilder

Kystvaktssentralen på Sortland har ansvaret for å motta opplysninger om faststående redskaper. Fiskerne rapporterer inn posisjon på sine bruk til Kystvaktssentralen og får herfra posisjonene til faststående redskap som allerede står i sjøen. På denne måten unngår man i stor grad bruksskollisjoner og man har større mulighet til å få erstatning dersom bruk skulle bli skadet. Det er i dag krav til rapportering om faststående bruk i fisket etter breiflabb og kveite, mens rapporteringen av faststående bruk til annet fiskeri ikke er pålagt. Fiskere på yttersida opplyser at de stort sett melder inn sine bruk til Kystvaktssentralen, mens fiskere i Vestfjorden i liten grad melder inn sine faststående redskaper. Utenfor Lofoten og Senja opereres det med en

havinndeling som administreres av henholdsvis Lofotoppsynet og Senjaoppsynet. Gjennom havinndelingen er det bestemt hvilke deler av havet som kan brukes av henholdsvis garnbåter, linebåter og snurrevadbåter. Havinndelingen gjelder ut til 12-milsgrensa, og vi har inkludert kart over havinndelingen fordi den viser hvordan fisket blir organisert for å unngå brukskonflikter (se kapittel 4.4.3). I Vesterålen er det ikke en offisiell havinndeling, men her finnes uskrevne regler for hvor båter fra ulike brukstyper plasserer seg.

Fiskeridirektoratet har gjennom flere år arbeidet med å gjøre en grundig kartlegging av viktige fiskeområder for ulike arter. Arbeidet blir utført gjennom intervjuer med flere fiskere på hvert sted og senere kvalitetssikret flere ganger. Arnt Olsen ved Fiskeridirektoratet i Brønnøysund har vært ansvarlig for kartleggingsarbeidet som gjøres i Vesterålen. Dette vil bli gjort tilgjengelig i Fiskeridirektoratets kartverktøy. Her finnes allerede en god oversikt over fiskeplasser utenfor Senja, mens oversikten over fiskeplasser utenfor Lofoten er svært mangelfull. Opplysninger om folketall i den enkelte kommune er hentet fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

4 Kystfisket utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

4.1 Kystfisket i tall

4.1.1 Mottak

I de 15 kommunene i Lofoten, Vesterålen og Senja er det i mottaksregisteret registrert 101 fiskekjøpere. Basert på opplysninger fra telefonintervjuer med samtlige mottak, har vi fått opplyst at 65 av disse opererer som fiskekjøpere,

mens 35 ikke er i drift som vanlige fiskemottak i dag av ulike årsaker. Av mottak som er i drift, er 44 lokalisert i Lofoten, 15 i Vesterålen og 7 på Senja. Fiskemottakene i regionen sysselsetter totalt 2243 personer, hvorav mer enn halvparten er heltidsansatte (tabell 1).

Tabell 1: Antall ansatte i fiskemottak i Lofoten, Vesterålen og Senja (opplysninger hentet fra telefonintervjuer med samtlige mottak).

Region	Antall ansatte	Heltidsansatte	Deltidsansatte
Lofoten	1062	526	536
Senja	413	222	191
Vesterålen	760	387	373
Totalt	2235	1135	1100

4.1.2 Landet fangst

Det totale volumet fisk landet i Lofoten, Vesterålen og Senja økte fra 118 000 tonn i 1990 til 223 000 tonn i 2000 og 370 000 tonn i 2010. Av disse landingene utgjorde fangster tatt i hovedområde 00 og 05 henholdsvis 69 000, 170 000 og 181 000 tonn i 1990, 2000 og 2010. Båter under

15 meter stod for om lag en fjerdedel av den totale fangsten i 1990 og en femtedel av totalfangsten i 2000 og 2010 (tabell 2), men bidro med en betydelig større andel av fangstene tatt i hovedområde 00 og 05 (tabell 2).

Tabell 2: Totalfangst og fangst tatt i hovedområde 00 og 05, landet i Lofoten, Vesterålen og Senja, av båter under 15 m (<15), båter mellom 15 og 28 meter (15-28) og båter over 28 meter (>28), oppgitt i volum og prosentandel.

Lengdegruppe (fartøy)	1990			2000			2010		
	< 15	15-28	>28	< 15	15-28	>28	< 15	15-28	>28
Landet volum (1000 tonn)	33	41	44	43	108	73	64	94	211
Andel av fangst per lengdegruppe	28 %	35 %	37 %	19 %	48 %	33 %	17 %	26 %	57 %
Landet volum fra H 00 og H 05 (1000 tonn)	27	26	16	43	103	24	63	71	48
Prosentvis fordeling	39 %	38 %	24 %	25 %	61 %	14 %	35 %	39 %	27 %

Tabell 3: Verdi (millioner kroner) og andel (%) av all fangst av fangst høstet i hovedområde 00 og 05 landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fordelt på båter under 15 m (<15), båter mellom 15 og 28 meter (15-28) og båter over 28 meter (>28).

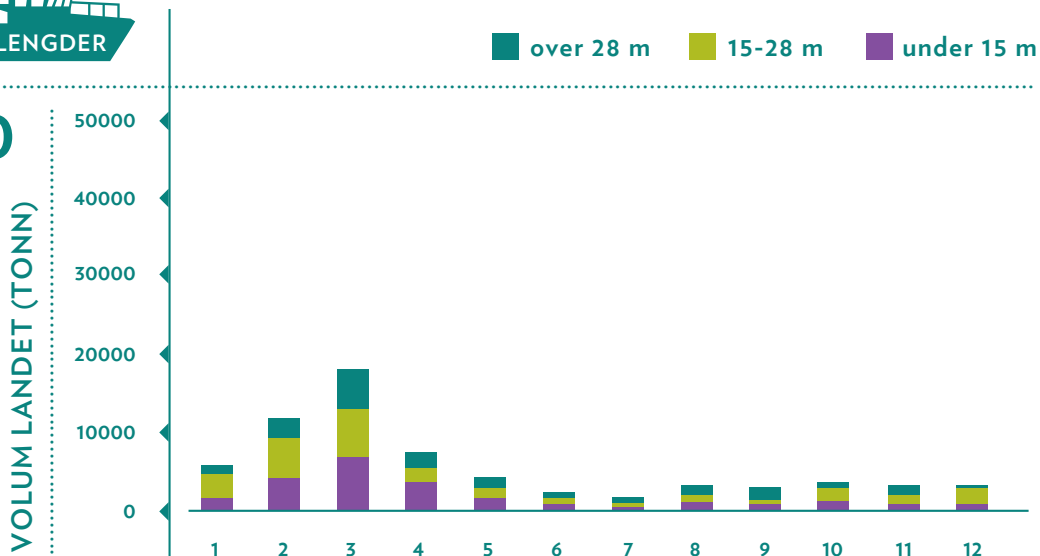
Lengdegruppe (fartøy)	1990			2000			2010		
	< 15	15-28	>28	< 15	15-28	>28	< 15	15-28	>28
Verdi av all fangst (millioner kroner)	260	274	305	440	637	573	569	532	1148
Andel av verdi per lengdegruppe	31 %	33 %	36 %	27 %	39 %	35 %	25 %	24 %	51 %
Verdi av fangst høstet fra H 00 og H 05 (millioner kroner)	210	186	92	436	599	167	559	454	271
Andel av verdi per lengdegruppe	43 %	38 %	19 %	36 %	50 %	14 %	44 %	35 %	21 %

Den totale verdien av fangst landet i Lofoten, Vesterålen og Senja var på 839 millioner kroner i 1990, 1650 millioner kroner i 2000 og 2249 millioner kroner i 2010. Den totale verdien av fangster høstet i hovedområde 00 og 05 og landet på mottak i Lofoten, Vesterålen og Senja, var henholdsvis 488, 1201 og 1283 millioner kroner i 1990, 2000 og 2010. Den havgående flåten stod for en stor andel av totalverdien av all fangst, mens kystflåten står for den største verdien av fisk høstet fra de kystnære områdene utenfor

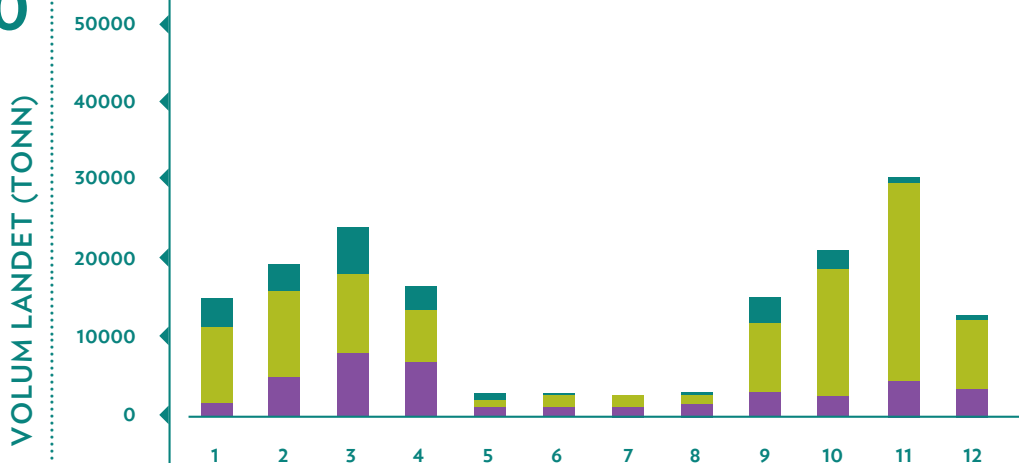
Lofoten, Vesterålen og Senja (tabell 3 og figur 4). Det er store sesongsvingninger i fangster høstet fra havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja (figur 4) I tidsperioden fra januar til april er aktiviteten størst, som følge av det store vinterfisket etter skrei. I enkelte år kan også sildefangstene utgjøre svært store volumer, som høsten 2000, da det ble landet store mengder sild høstet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja (figur 4).

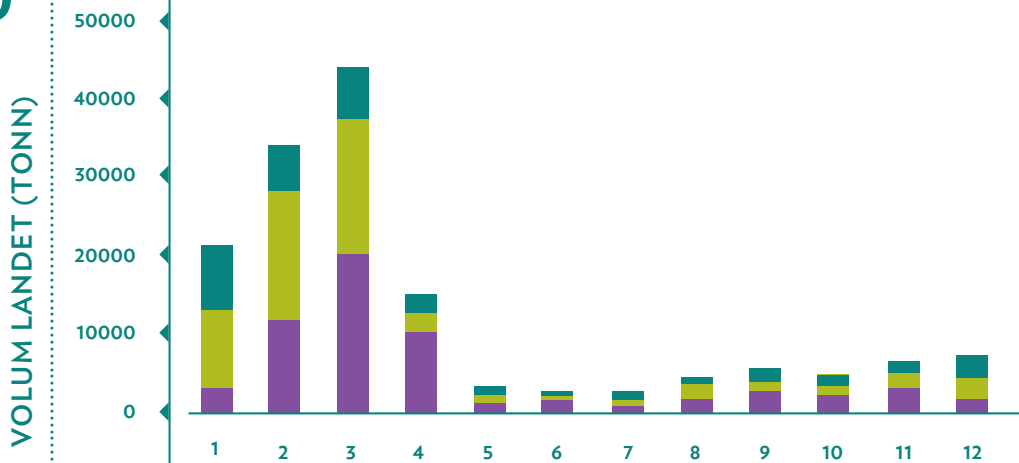
1990

2000

2010

LANDINGSMÅNED

Figur 4: Volum (tonn) av landinger gjort av båter under 15 meter, båter mellom 15 og 28 meter og båter over 28 meter i Lofoten, Vesterålen og Senja i 1990, 2000 og 2010, fordelt på landingsmåned (1-12) (basert på data fra sluttседler).

4.1.3 Fiskere

I Lofoten, Vesterålen og Senja var 3607 personer registrert med fiske som hovedyrke i 1990, mens dette antallet nesten var halvert i år 2010, da 1971 personer var registrert med fiske som hovedyrke (tabell 4). Den betydelige nedgangen i antall fiskere kan i stor grad forklares med den omfattende struktureringen av flåten som har pågått over flere år og som gjør at kvotene nå er fordelt på færre fartøyer enn tidligere. Videre har det foregått en effektivisering av arbeidet om bord i det enkelte fartøy ved hjelp av moderne utstyr, slik at det i dag er færre fiskere om bord på den enkelte enn det var tidligere. Det har vært en betydelig endring i alders-

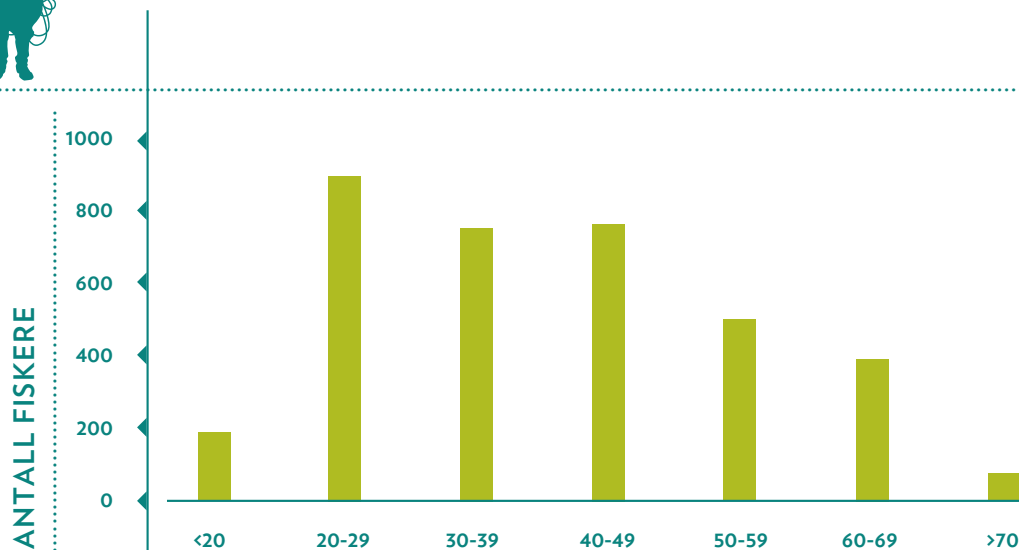
sammensetningen til heltidsfiskere fra 1990 og fram til 2010 (figur 5). Mens fiskere mellom 20-29 år utgjorde den største gruppen i 1990, var den samme gruppen minst i 2010 (figur 5). Gjennomsnittsalderen for fiskere har også gått opp i samtlige kommuner i denne perioden (se informasjon under hver enkelt kommune i kapittel 4.5). At det har foregått en stor reduksjon i flåten i perioden 1990 til 2010 har bidratt til at det har vært vanskelig for nye fiskere å få arbeid om bord på fiskefartøy. Det pekes også på at det er dyrt for nyetablerere å kjøpe båt med kvote og at det derfor er svært vanskelig for unge fiskere å komme seg inn i yrket.

Tabell 4: Antall fulltidsfiskere i Lofoten, Vesterålen og Senja i 1990, 2000 og 2010 som har fiske som hovedyrke (tall hentet fra Fiskeridirektoratets fiskermanntall).

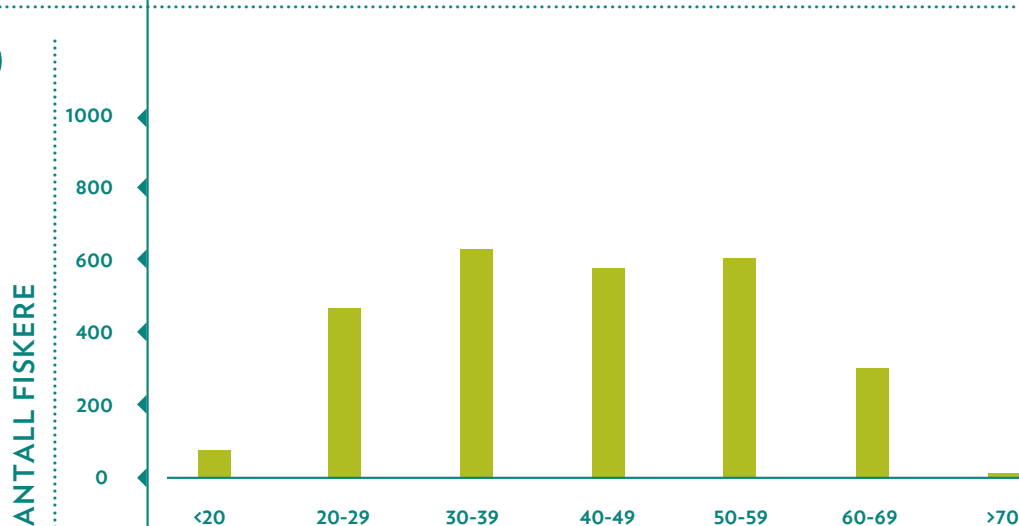
	1990	2000	2010
Lofoten	1618	1267	945
Senja	695	426	298
Vesterålen	1294	993	728
Totalt	3607	2686	1971

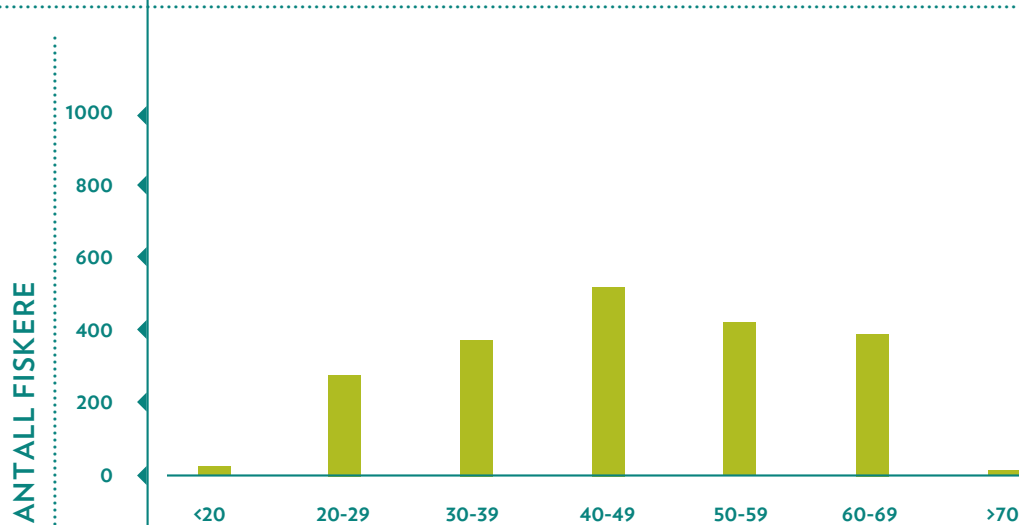
1990

2000

2010

ALDER

Figur 5: Aldersfordeling av fiskere i 1990, 2000 og 2010 i Lofoten, Vesterålen og Senja. Data er hentet fra Fiskeridirektoratets manntallsregister

Av fiskerne som har vært kontaktet per telefon (totalt 295 personer), opplyser 8 % at de ikke lenger er i aktivt fiske, i hovedsak skyldes dette at de har gått av med pensjon. Av de aktive fiskerne arbeider 49 % ombord på båter under 15 meter, 32 % arbeider i båter mellom 15 og 28 meter og 19 % i båter over 28 meter. Fiskerne som arbeider i den minste kystflåten fisker i

hovedsak i de nære havområdene, mens fiskere på større fartøy fisker utenfor området i store deler av året (tabell 5).

Av de spurte fiskerne fra den minste kystflåten opplyser 77 % at de er skipper om bord i båten, mens 23 % er mannskap om bord.

Tabell 5: Gjennomsnitt over antall måneder fiskere bruker i de nære havområdene, i andre områder og antall måneder utenfor fiske. Tallene er basert på telefonintervjuer med fiskere.

Fartøygruppe	I hovedområde 00 og 05 (mnd)	Andre områder (mnd)	Fisker ikke (mnd)
<15	7,8	0,8	3,4
15-28	6,3	2,6	3,3
>28	3,1	7,2	1,8

4.2 De ulike fiskeartene og fiskeriene

Det fiskes på en rekke ulike arter utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. For den minste kystflåten utgjør torskefangstene den største andelen av totalfangsten (tabell 6), og for den enkelte båt utgjør skreien 50 – 70 % av årsinntekten (kilde: møte med fiskere). Sei og hyse også utgjør en viktig del av fangsten for den minste kystflåten. Fisket etter sei og hyse foregår både som et direktefiske, men også som bifangst i andre fiskerier. Silda opptrer i perioder i store mengder utenfor kysten av Lofoten, Vesterålen og Senja, men blir i liten grad fisket av den minste kystflåten. Blåkveite, breiflabb og uer er arter som ikke utgjør en stor andel av kvantumet, men som på grunn av gode priser betyr mye for årsinntekten for båter som deltar i disse fiskeriene. Sesongvariasjoner i tilgjengelighet av ulike arter, samt regulering av tidspunkt for fisket etter ulike arter er med på å avgjøre hvordan den enkelte fisker velger å disponere sin aktivitet gjennom året.

FAKTA

ARTER SOM KOMMER OG ARTER SOM GÅR

Det marine økosystem er svært dynamisk, og endringer skjer uten at vi mennesker foreløpig er i stand til å verken forklare eller forutsi dem alle fullt ut. Slike endringer kan være knyttet til endringer i liten eller stor skala, og det vil være viktig å se på hvordan økt vanntemperatur som en konsekvens av klimaendringer vil påvirke artssammensetning og økosystemet som helhet.

Arter som forsvinner ut eller kommer inn i et gitt marint økosystem for kortere eller lengre tid representerer frafall eller tilskudd av økologiske faktorer i systemet. Noen slike arter kan være interessante for nye fiskerier, mens andre kan påvirke arter som allerede beskattes. Sett i et ressursperspektiv, er det derfor viktig å ha en god overvåking av slike økologiske endringer i våre farvann. Sentrale faktorer i forhold til om man vil være i stand til å utnytte slike potensielle ressurser, er marked, fangstmetoder, kvotesystemer, leveringskapasitet og annen logistikk tilknyttet foredling eller eksport av råvaren.

Et eksempel på en art som i perioder har gjort seg bemerket i områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, er akkar (ti-armet blekksprut). Denne arten har med jevne mellomrom opptrådt i store mengder utenfor kysten av Lofoten, Vesterålen og Senja. Fiskere og andre vi har snakket med, forteller at det på midten av 80-tallet var så tett med akkar i for eksempel Vestfjorden, at man hadde problemer med å få ned bruket, noe som utgjorde et problem for fiskeriene. For å drive et effektivt fiske på akkar, ble det utviklet tilpasset fiskeutstyr. Dette utstyret var visstnok så effektivt og havet så fullt av akkar, at det fortelles om sjarker som var nær ved å forlise fordi skipperen sovnet av – mens maskinen stadig fylte båten med akkar... Det har i følge fiskernes observasjoner vært vanlig med slike store akkarkonsentrasjoner ved kysten fra år til annet. Ingen vi har snakket med, kan imidlertid huske at dette fenomenet har opptrådt de siste 25-30 årene.

I dag er det særlig to arter som fiskerne trekker fram når det gjelder sterk økning i antall/mengde, nemlig taskekrabbe og makrell. I følge fiskernes observasjoner, opptrer nå taskekrabben i betydelige mengder utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Økningen i fisket skyldes i følge Havforskningsinstituttet sannsynligvis at nye fiskeområder tas i bruk, men kan også komme av at krabben brer seg stadig lenger nord og at økt temperatur i havet gir bedre forhold for taskekrabben. Fiskerne mener i tillegg at ordningen med sløying til sjøs kan ha gitt taskekrabben bedre tilgang på mat i form av fiskeavfall. Taskekrabben skaper problemer for fiskerne, fordi den fyller brukene og dermed gjør at mer tid må gå til å rense bruket. Denne arten har et stort potensial i forhold til eksport til utlandet, men fiskerne tør ikke investere i nytt utstyr for å høste av arten før gode leveringsordninger er stabile. Det er i dag planer om å etablere mottak for taskekrabbe både i Lofoten og Vesterålen.

Det er derfor håp om at fiskernes problem heller kan bli en inntektskilde. Havforskningsinstituttet har rapportert at makrellen vandret langt nord i 2011 og ble fisket i Nord-Norge om sommeren på en større skala enn noensinne tidligere registrert. Dette stemmer overens med fiskernes observasjoner, som tilsier at det i 2011 og 2012 har vært betydelige mengder makrell i områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

I tillegg finnes det store mengder av i dag utnyttede ressurser i form av planter og dyr i havet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Slike arter kan bli viktige i framtiden, både i forhold til konsummarkedet og andre områder som marine ingredienser, marin bioprospektering, utvinning av biodrivstoff og annet.

Kilde: Havforskningsinstituttet

Tabell 6: Volum (tonn) og andel av totalfangst (%) for ulike arter høstet fra hovedområde 00 og 05 av båter under 15 meter, levert på mottak i Lofoten, Vesterålen og Senja (data basert på sluttsedler).

Art	1990		2000		2010	
	Volum (tonn)	Andel av totalfangst	Volum (tonn)	Andel av totalfangst	Volum (tonn)	Andel av totalfangst
Torsk	22271	71 %	20048	48 %	41805	69 %
Sei	3754	12 %	11792	28 %	7104	12 %
Hyse	1570	5 %	3010	7 %	4314	7 %
Sild	242	1 %	1846	4 %	1393	2 %
Breiflabb	3	~0 %	70	~0 %	1220	2 %
Blåkveite	40	~0 %	986	2 %	1031	2 %
Lange	571	2 %	361	1 %	954	2 %
Rognkjeks	857	3 %	724	2 %	894	1 %
Brosme	1051	3 %	1380	3 %	549	1 %
Uer	461	1 %	1002	2 %	887	1 %

4.2.1 Torsk

I Øst-Atlanteren har torsken sin utbredelse fra Biscaya til Barentshavet, samt nord til Svalbard. Torsken deles inn i stammer, der den nordøstarktiske stammen er den viktigste (se faktaboks om torsk). I Nordsjøen finnes en egen stamme av torsk og langs kysten finnes det egne bestander av kysttorsk.

En stadig større del av den gytemodne torsken (skrei) blir fisket nord for det tradisjonelle hovedgyteområdet i Lofoten. Mye skrei er tatt langs kysten nordover fra Lofoten til Sørøya (et tradisjonelt gyteområde) og også langs kysten av VestFinnmark. Totalkvoten i 2012 er på 751 000 tonn, mens norsk kvote er på 333 357 tonn. Andre fangstnasjoner er Russland, Færøyene, Spania, Island, Storbritannia, Tyskland, Grønland, Portugal, Frankrike, Hviterussland og Polen.

Det kommersielle fisket etter norsk kysttorsk foregår for det meste med passive redskaper som garn, line og juksa, men en del fanges også med snurrevad og trål. Norsk kysttorsk og nordøstarktisk torsk fanges til dels i de samme fiskeriene, og i reguleringene er kvotene for de to bestandene slått sammen. Den rådende tankegangen i norsk forvaltning er i dag å forskyve fangstpresset fra kysttorsk over mot nordøstarktisk torsk. (Kilder: Havforskningsinstituttets temasider, juni 2012 og Aconawellpro/Akvaplan-niva 2010).

FAKTA

NORDØSTARKTISK TORSK (SKREI)

Andre norske navn: skrei, jedd, jadd, bruning
Latinsk navn: *Gadus morhua*
Familie: Torskefamilien (Gadidae)
Størrelse: 130 cm og 40 kg
Utbredelse: Den varme siden av Polarfronten i Barentshavet
Hovedgyteområde: Lofoten/Vesterålen
Gytetidspunkt: Februar – april

Økologi. Torsk er en rovfisk som er tilknyttet bunnen, men i Barentshavet kan den i deler av året oppholde seg mye i de frie vannmasser. Ungfisk (0-2 år) spiser mye dyreplankton, mens fisk og bunnorganismer er de viktigste kildene til mat for den eldre torsken.

Leve- og gyteområder. De viktigste gytefeltene for nordøstarktisk torsk er i Lofoten/Vesterålen. Skreien gyter eggene sine i de frie vannmassene i februar-april. Egg og larver driver deretter med strømmen nordover til Barentshavet, der yngelen bunnslår sent på høsten. Man finner mesteparten av bestanden i Barentshavet, på den varme siden av Polarfronten (til ca. 76°N og 50°Ø). Utbredelsen går lengre nord og øst i varme år.

Bestand. Den nordøstarktiske torsken er den største torskebestanden i verden. Bestanden av nordøstarktisk torsk er i god stand i 2012 og over langtidsgjennomsnittet (1946-2010). Gytebestanden er på et historisk høyt nivå.

Kilde: Havforskningsinstituttet

FAKTA

KYSTTORSK NORD FOR 62°N

Latinsk navn: *Gadus morhua*
Familie: Torskefamilien (Gadidae)
Størrelse: 130 cm og 40 kg
Gyte-, oppvekst- og beiteområder: Fjorder og kystnære områder
Alder ved kjønnsmodning: 3-6 år. Kan bli 20 år, men sjelden over 15 år
Antall egg: Førstegangsgytere kan gi 400 000 egg, mens de eldste kan gi opptil 15 millioner egg

Økologi. Kysttorsken er i hovedsak en bunnfisk, men kan også oppholde seg pelagisk i perioder der den beiter og gyter. Man betegner kysttorsken som en toppredator som beiter på det meste. – alt fra plankton til fisk.

Leve- og gyteområder. Andelen kysttorsk øker fra nord mot sør, mens mengden øker fra sør mot nord. 75 % av kysttorsken finnes nord for 67°N. Utbredelsen er fra innerst i fjorder og ut til Eggakanten. Kysttorsken finnes i tårebeltet og ned mot 500 meter. Den gyter langt inne i de fleste fjordene eller i sidearmer i større fjordsystemer, men også i samme område som nordøstarktisk torsk. Kysttorskyngelen bunnslår på svært grunt vann (0-20 meter) og vandrer sjelden ned på dypere vann før den er to år gammel. Kysttorsken blir tidligere kjønnsmoden enn nordøstarktisk torsk, vokser hurtigere og vandrer i mindre grad. Merkeforsøk har vist at torsk i fjorder er svært stedbundne og i liten grad foretar store vandringer. Det er usikkert om kysttorsk i ytre områder foretar større vandringer.

Bestand. Genetiske studier antyder at det finnes flere adskilte kysttorskpopulasjoner, med ulik veksthastighet og alder ved kjønnsmodning. Det er derfor ikke uproblematisk å betrakte disse populasjonene under ett i bestandsvurderinger. I et føre-var-prinsipp, anses det likevel som bedre å utarbeide prognoser for kysttorsk som en helhet i påvente av at bestandsstrukturen kartlegges. Bestanden av norsk kysttorsk avtok kontinuerlig fra 1994 til 2003, og har siden vært på om lag samme lave nivå. Gytebestanden i 2011 er beregnet til å være en av de laveste, og på grunn av liten rekruttering er det lite grunnlag for særlig vekst de nærmeste årene. ICES klassifiserer bestanden til å ha redusert reproduksjonsevne, og sier at den ikke blir høstet bærekraftig.

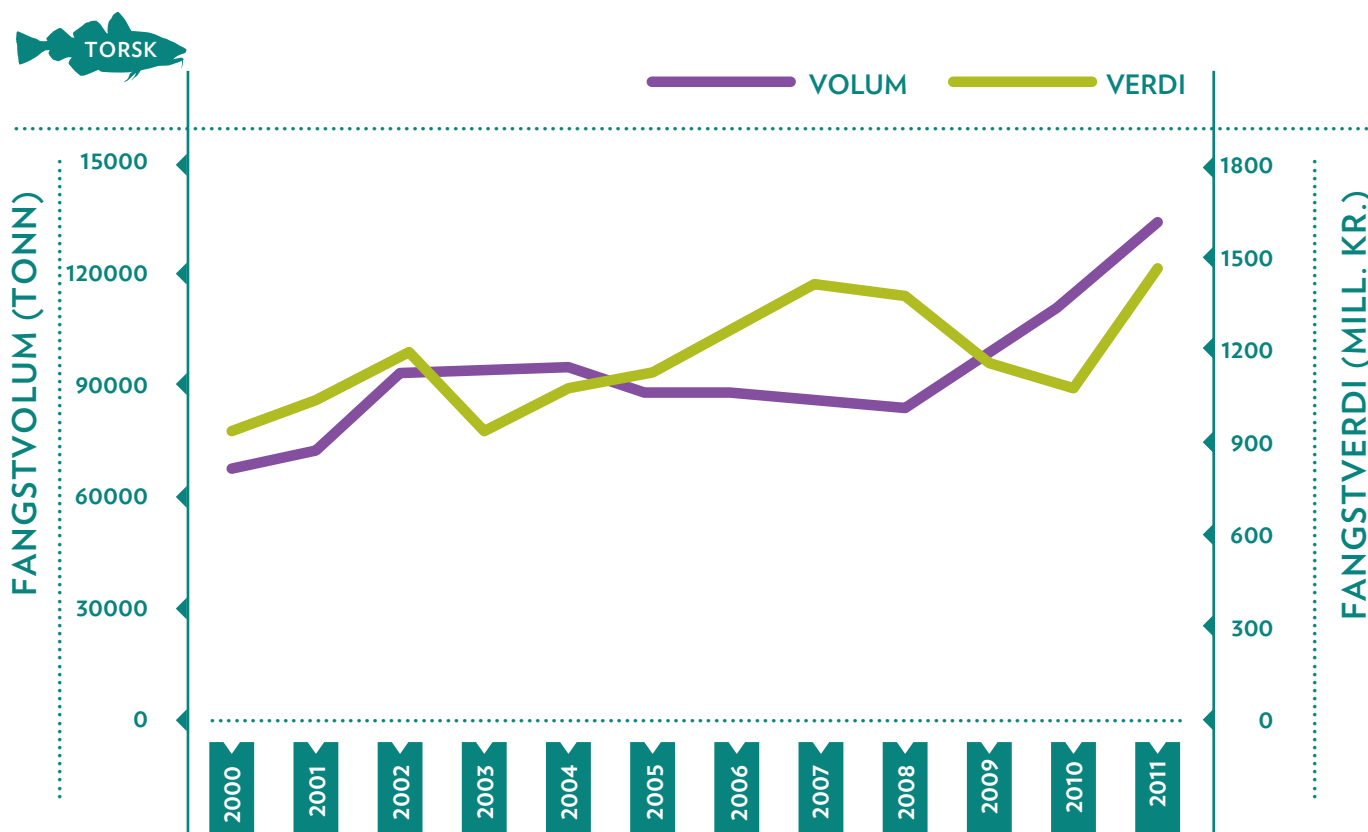
Kilde: Havforskningsinstituttet

Torskefisket utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

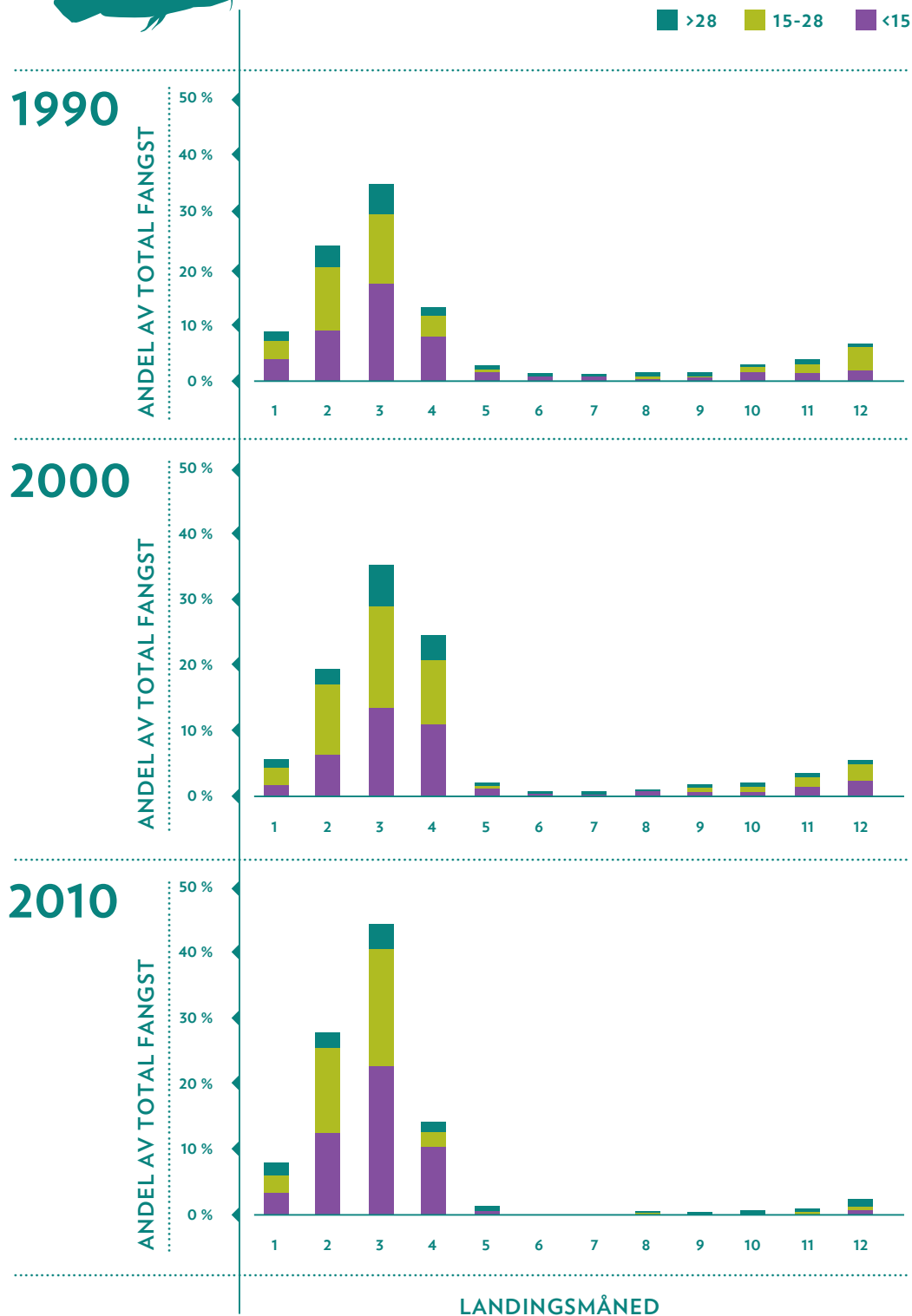
Innsiget i Vestfjorden har variert fra år til år. I 2012 og 2011 har det vært rekordstore innsig av torsk i Vestfjorden, mens det fra 2003 – 2010 var lite innsig. Også på yttersida kan det være store variasjoner fra år til år. De siste årene har bestanden vært i svært god forfatning og man har knapt opplevd bedre fiske enn det har vært i de siste tre årene. Det er også store variasjoner i hvor fisken står. Noen år står den tett på land, andre år står den langt fra land. For kystflåten foregår fisket etter torsk med redskapene line, garn, juksa og snurrevad. De fleste driver et direktefiske etter torsk i denne perioden og får noe sei og hyse som bifangst, mens andre, særlig mindre båter med liten torskekvote, velger å fiske primært etter hyse og å ta torsk som bifangst for å kunne strekke aktiviteten over året. Totalt ble det landet 111 402 tonn i Lofoten, Vesterålen og Senja i 2010, av dette volumet var

86 000 tonn fisket i hovedområde 00 og 05. Volumet av torsk har steget fra 2000 og fram til 2011, mens prisene har sunket betydelig i samme periode, slik at verdien av landet fangst har økt mindre enn fangstvolumet (figur 6).

Torskefiskeriene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er av stor nasjonal betydning og her fisker man hver vinter på gytebestanden av skrei. Tidspunktet for disse vinterfiskeriene varierer noe, siden fiskere i områdene lenger nord (Vesterålen og Senja) både fisker på innsiget av skrei på vandring mot gytefeltene og tilbake til leveområdene i Barentshavet. Man kan overordnet si at vinterfisket pågår fra januar til mai, med hovedtyngde i februar til to uker etter påske (figur 7). I tillegg har det tradisjonelt også vært et godt sommerfiske på torsk, der det er grunn til å anta at det er kysttorsk man fisker på.

Figur 6: Årlig fangstvolum og fangstverdi for all torsk landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: fiskeridirektoratet).

Figur 7: Sesongvariasjoner i fisket etter torsk høstet i hovedområde 00 og 05: andel av årlig totalfangst (volum) fordelt på måned og fartøystørrelse. >28 er båter over 28 meter, 15-28 er båter mellom 15 og 28 meter og <15 er båter under 15 meter (basert på data fra sluttседler).

4.2.2 Sei

Sei finnes bare i Nord-Atlanteren (se faktaboks sei). I den vestlige delen av Atlanterhavet finner man en liten stamme ved Newfoundland. Seien i det nordøstlige Atlanterhavet blir delt i seks bestander med hovedområde vest av Irland, vest av Skottland, ved Færøyene, ved Island, i Nordsjøen og på norskekysten nord for Stad. Seien i norske farvann deles i to bestander; én bestand nord for 62°N og én bestand i Nordsjøen.

De siste ti årene har trålfisket stått for 40 % av de norske landingene, not 25 %, garn 20 % og line, snurrevad og juksa 15 %. Sei er regulert ved hjelp av TAC og den totale kvoten for 2012 ble fastsatt til 164 000 tonn (Kilde: Havforskningsinstituttets temasider, juni 2012).

Seifisket utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Fisket etter sei har vært svært viktig for kystflåten i Lofoten, Vesterålen og Senja, men i de siste årene har det vært en nedgang i seifangstene (figur 8). Prisen har derimot økt noe i de senere årene og har til dels kompensert for lavere fangster (figur 8). Sei fiskes ofte med garn, med også med snurrevad, line og juksa. I år med godt seifiske har sei stått for 50 % av inntekten for enkelte fartøy. I de kystnære områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er det vanligvis et betydelig fiske etter sei både vår og høst (figur 9)

FAKTA

NORDØSTARKTISK SEI

Andre norske navn: kod, seikod, mort, palemort, grønspor, pale

Latinsk navn: *Pollachius virens*

Familie: Torskefamilien (Gadidae)

Størrelse: 130 cm og 20 kg

Levetid: Opptil 30 år

Utbredelse: Langs norskekysten fra Stad til Kolahalvøya

Hovedgyteområde: På kystbankene fra Lofoten til Nordsjøen

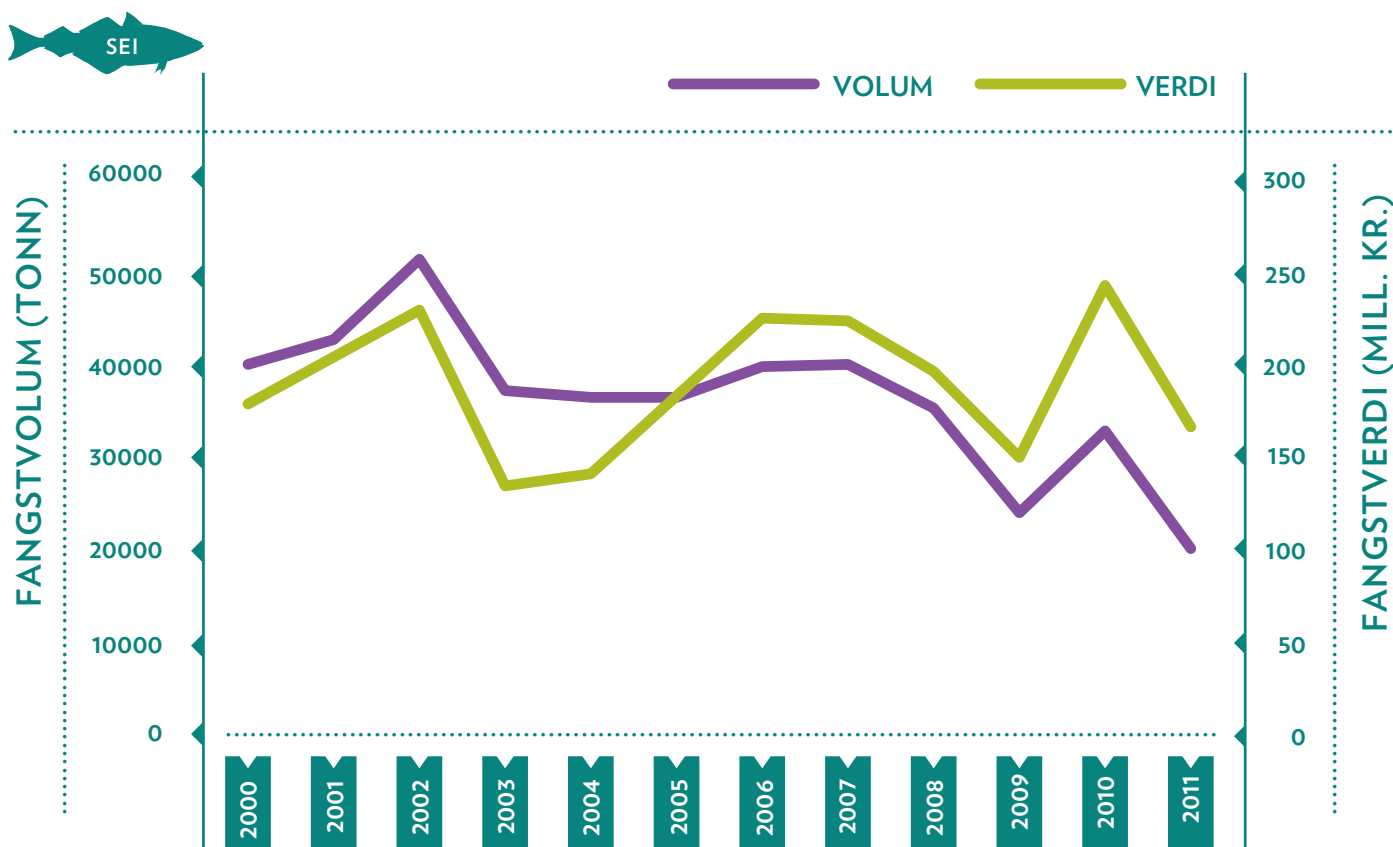
Gytetidspunkt: Om vinteren, med topp i februar

Økologi. Sei har en kraftig og muskuløs kropp og er en god svømmer. Den er lett gjenkjennelig med sitt svake underbitt og rette sidelinje. Sei forekommer både i de frie vannmassene (pelagisk) og ved bunnen fra grunt vann ned til 300 meters dyp. Den opptrer ofte i tette konsentrasjoner og står ofte pelagisk i strøm der byttedyr konsentreres. Hovedføden for den yngste seien er rauåte, krill og andre pelagiske krepser, mens eldre sei i økende grad også beiter på sild, brisling, kolmule, øyepål og hyseyngel. Seien er selv byttedyr for sel og hval.

Leve- og gyteområder. Seien legger ut på både nærings- og gytevandring og er en utpreget vandrefisk. Stor sei følger norsk vårgytende sild langt ut i Norskehavet, av og til helt til Island og Færøyene. De viktigste gytefeltene i norske farvann er Lofoten, Haltenbanken, bankene utenfor Møre og Romsdal, Tampen og Vikingbanken i Nordsjøen. Egg og larver føres nordover med strømmen. Yngelen etablerer seg i strandsonen langs kysten fra Vestlandet og nordover til sørøstlige del av Barentshavet, og vandrer deretter ut på kystbankene som 2-4-åring.

Bestand. Seibestanden nord for 62°N var på et historisk høyt nivå i 2001-2007, mens det siden er registrert en bratt nedgang i både umoden bestand og gytebestand. Årsklassene i 1999 og 2002 var gode. Ellers har rekrutteringen vært middels eller lavere i de senere år.

Kilde: Havforskningsinstituttet

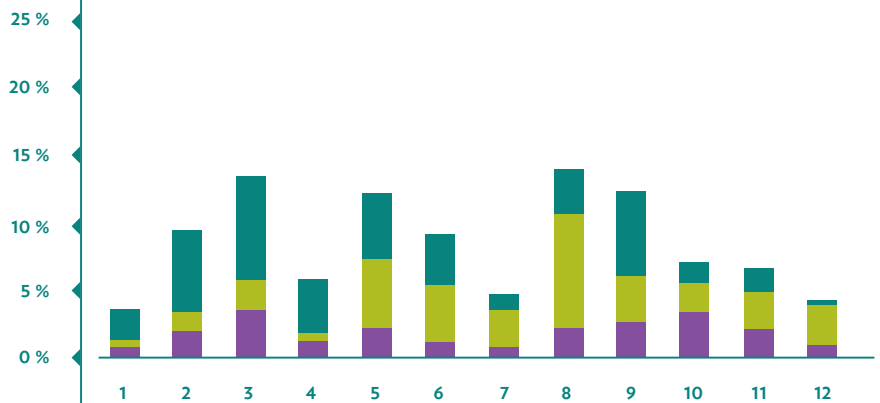

Figur 8: Årlig fangstvolum og fangstverdi for all sei landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: Fiskeridirektoratet).

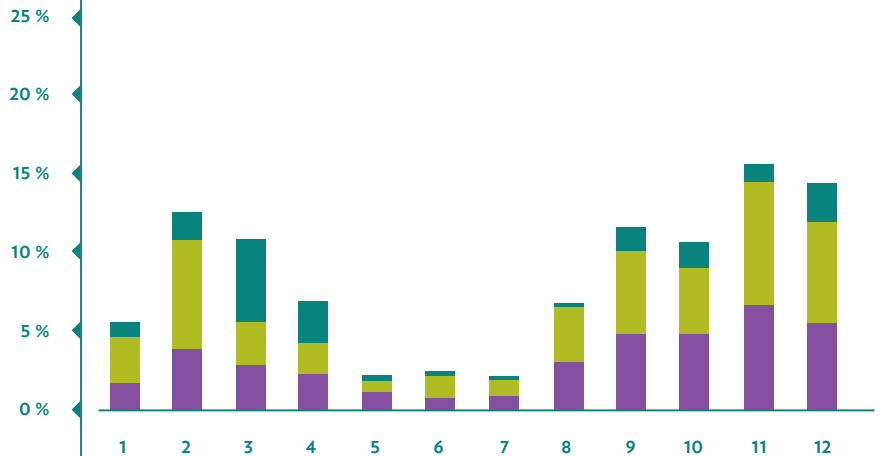
1990

ANDEL AV TOTAL FANGST

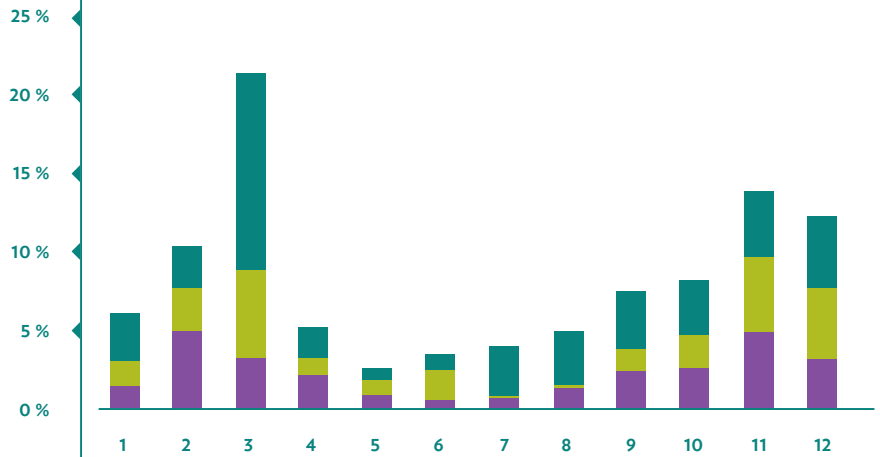
2000

ANDEL AV TOTAL FANGST

2010

ANDEL AV TOTAL FANGST

LANDINGSMÅNED

Figur 9: Sesongvariasjoner i fisket etter sei høstet i hovedområde 00 og 05: andel av årlig totalfangst (volum) fordelt på måned og fartøystørrelse. >28 er båter over 28 meter, 15-28 er båter mellom 15 og 28 meter og <15 er båter under 15 meter (basert på data fra sluttседler).

4.2.3 Hyse

Nordøstarktisk hyse er en torskefisk som finnes langs hele kysten nord for Stad, i Barentshavet og på vestsiden av Svalbard (se faktaboks om hyse). Det finnes mange andre hysebestander på begge sider av Nord-Atlanteren; på vestsiden langs kysten av USA nord til Newfoundland, og på østsiden fra Portugal til Island, i Skagerrak, i Nordsjøen og nord og øst til den nordøstarktiske bestanden.

Den norske fangsten av hyse tas i stor grad som bifangst i trålfiske etter torsk. Det foregår imidlertid også et direkte fiske med line og flyteline langs kysten av Finnmark. Den norske fangsten med line utgjør nesten like mye som trålfangstene. Det tas også en del hyse med snurrevad og noe med garn. Fangstene fra andre land tas hovedsakelig med bunntål. Sammen med Russland, står Norge for størstedelen av hysefangstene, men også Færøyene, Storbritannia, Grønland, Spania, Tyskland og Frankrike fisker på bestanden. Totalkvoten for 2012 er satt til 318 000 tonn. (Kilder: Havforskningsinstituttets temasider, juni 2012 AconaWellpro/Akvaplan-niva 2010).

FAKTA

NORDØSTARKTISK HYSE

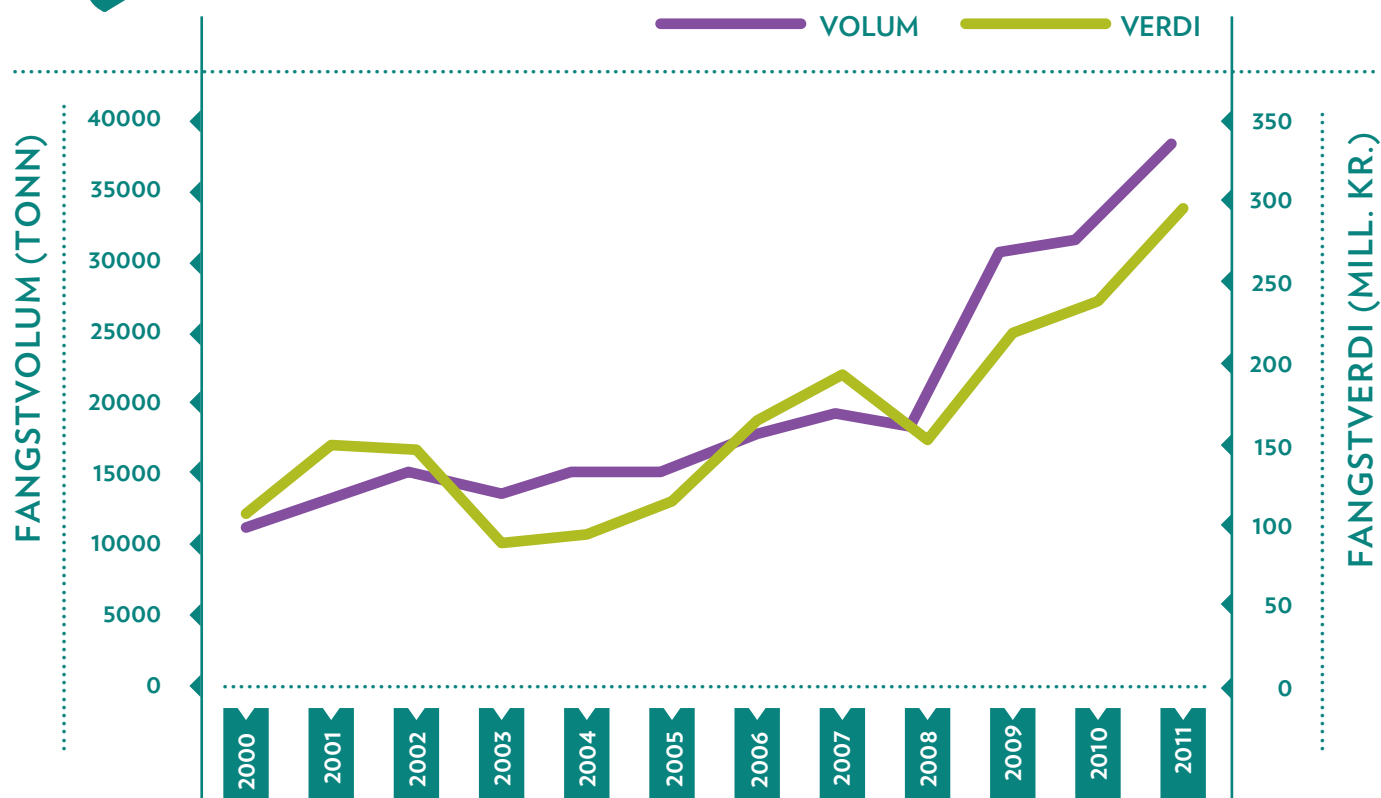
Andre norske navn: kolje
Latinsk navn: *Melanogrammus aeglefinus*
Familie: Torskefamilien (Gadidae)
Størrelse: 110 cm og 14 kg
Utbredelse: Langs kysten og i Barentshavet
Hovedgyteområde: Vestkanten av Tromsøflaket
Gytetidspunkt: Mars-juni

Økologi. Hysa er lett gjenkjennelig på den svarte flekken under den fremste ryggfinnen. Den er en bunnfisk som foretrekker bunnsbstrat av leire, sand og grus. Ernæringen består av yngel av sild, tobis og øyepål, men hysa tar også for en stor del bunndyr som krepsdyr, børstemark, slangestjerner og muslinger. Yngre fisk beiter på plankton i øvre vannlag, mens eldre og større fisk spiser både reker, fiskeegg og fisk. Som voksen er hyse i liten grad byttedyr for større fisk. Yngre hyse blir spist av blant annet torsk, grønlandssel og vågehval.

Leve- og gyteområder. Umoden hyse vandrer øst-vest hver sommer og vinter. Lengden på vandringene øker med alderen, helt fram til første gytevandring. Gytingen er fordelt i perioden mars til juni, med hovedtyngde i slutten av april. Når hysen gyter, skjer det spredt og på dypt vann. De viktigste gyteområdene er på vestsiden av Tromsøflaket. Andre viktige gyteområder er å finne langs kysten av Nord-Norge, langs eggakanten utenfor Møre og Romsdal, samt utenfor Røst-banken og Vesterålsbankene.

Bestand. Bestanden av nordøstarktisk hyse er beregnet til å være på et historisk høyt nivå, og gytebestanden er høy. På grunnlag av vurderinger av mindre årsklasser siden 2006, er det grunn til å tro at gytebestanden vil synke til mer normale nivå etter toppen i gytebestanden i 2012.

Kilde: Havforskningsinstituttet

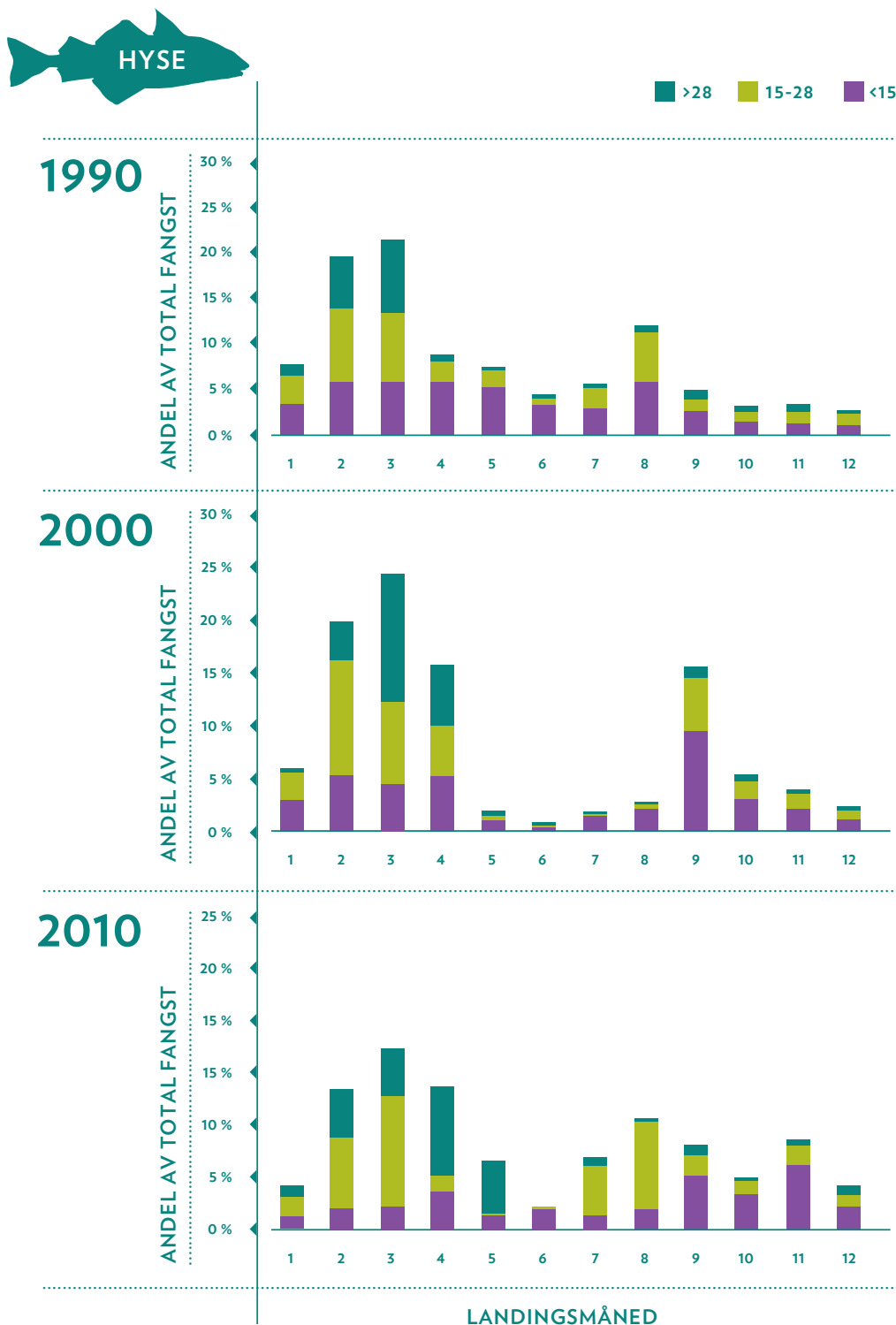
Figur 10: Årlig fangstvolum og fangstverdi for all hyse landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: Fiskeridirektoratet).

Hysefisket utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Volumet av hysefangstene har variert i perioden 2000 til 2011 (figur 10). Direktefiske etter hyse foregår i stor grad med line, men også med juksa, garn og snurrevad. Kvaliteten på krokfanget hyse anses for å være bedre enn hyse tatt med annet redskap og man kan få en høyere pris for krokfanget fisk. Hysa står ofte nært bunnen og lavere enn torskene og man bruker da snørline, men sommertid står hysa ofte pelagisk og kan

fiskes med fløytline. Flere båter fra Lofoten, Vesterålen og Senja deltar i hysefiske utenfor Finnmarkskysten om sommeren.

Utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja fiskes hyse som bifangst under vinterfisket etter torsk (figur 11). Det fiskes også direkte etter hyse tidlig på vinteren før torskene kommer og om sommeren etter at torskene har forlatt området.

Figur 11: Sesongvariasjoner i fisket etter hyse høstet i hovedområde 00 og 05: andel av årlig totalfangst (volum) fordelt på måned og fartøystørrelse. >28 er båter over 28 meter, 15-28 er båter mellom 15 og 28 meter og <15 er båter under 15 meter (basert på data fra sluttседler).

4.2.4 Lange og brosme

Lange og brosme er to torskefisker som foretrekker havbunnen som leveområde. Lange finnes på hard bunn eller sandbunn med store steiner i varme, relativt dype områder på kontinentalsokkelen, på bankene og i fjordene fra Biscaya til Island, i Skagerrak og Kattegat og i det sørvestlige Barentshavet. Arten kan også forekomme i Nordvest-Atlanteren fra Sør-Grønland til Newfoundland. Brosme foretrekker steinbunn på kontinentalsokkelen og skråningen fra 100 til 1000 meter fra Irland til Island og Grønland, og omfatter også Skagerrak, Kattegat og det vestlige Barentshavet. Den finnes også i Nordvest-Atlanteren, for eksempel på Georges Bank utenfor USA og Canada, ved Vest-Grønland og langs Den midtatlantiske rygg til om lag 52°N.

Selv om lange og brosme fiskes i store deler av Nord-Atlanteren, er det lite forskningsaktivitet rettet mot disse artene. Informasjonen man har om dem fås stort sett fra fiskeriene. Det er derfor ikke nok datagrunnlag til å beregne bestandene, bare til å vurdere trender i forekomstene over tid. Siden begynnelsen av 1980-tallet har fangst per enhet innsats ligget på et relativt stabilt nivå med en økende trend for lange siden 2002 og for brosme siden 2004.

Brosme fanges som bifangst i trål, garn og linefiskeriene, mens lange er en relativt viktig art som det fiskes målrettet etter, særlig med line og garn. Hovedmengden lange og brosme fiskes av de store linefartøylene.

Norge er en svært sentral og til dels dominerende aktør i fisket etter lange og brosme. I norske områder er det ingen regulering av fisket etter lange og brosme for norske fartøyer, mens det for fartøy fra andre land blir fastsatt kvoter årlig. De rapporterte norske fangstene i 2010 var totalt 17 700 tonn lange og 16 200 tonn brosme (Kilde: havforskningsinstituttets temasider, juni 2012).

FAKTA

BROSME

Latinsk navn: *Brosme brosme*

Familie: Torskefamilien (Gadidae)

Størrelse: Opptil 100 cm og 9 kg

Levetid: Kan trolig bli over 20 år

Utbredelse: Fra Irland til Island, i Skagerrak og Kattegat, det vestlige Barentshavet og Nordvest-Atlanteren, på kontinentalsokkelen -skråningen og i fjordene

Hovedgyteområde: Kysten av Sør- og Midt-Norge, sør og sørvest av Færøyene og Island

Gytetidspunkt: April-juni

Økologi. Brosme er en bunnfisk som lever av fisk og større krepsdyr, som sjøkreps, trollhummer og reker.

Leve- og gyteområder. Brosme er en bunnlevende art som foretrekker steinbunn på kontinentalsokkelen og skråningen fra 100 til 1000 m. Den lever sitt voksne liv i relativt dype områder, men ungfisk kan påtreffes ganske grunt. Leveområdet strekker seg fra Irland til Island og Grønland, og omfatter også Skagerrak, Kattegat og det vestlige Barentshavet. Den finnes også i Nordvest-Atlanteren, for eksempel på Georges Bank utenfor USA og Canada, ved Vest-Grønland og langs Den midtatlantiske rygg til om lag 52°N. Kjente gyteområder finnes utenfor kysten av Sør- og Midt-Norge, og sør og sørvest av Færøyene og Island, men det finnes trolig også andre.

Kilde: Havforskningsinstituttet

FAKTA

LANGE

Latinsk navn: *Molva molva*

Familie: Torskefamilien (Gadidae)

Størrelse: Opptil 200 cm og 40 kg

Levetid: Kan trolig bli 30 år

Utbredelse: På kontinentalsokkelen, på bankene og i fjordene fra Biscaya til Island, i Skagerrak, Kattegat og det sørvestlige Barentshavet

Hovedgyteområde: I Nordsjøen, på Storegga, ved Færøyene, bankene vest av De britiske øyer og sørvest av Island

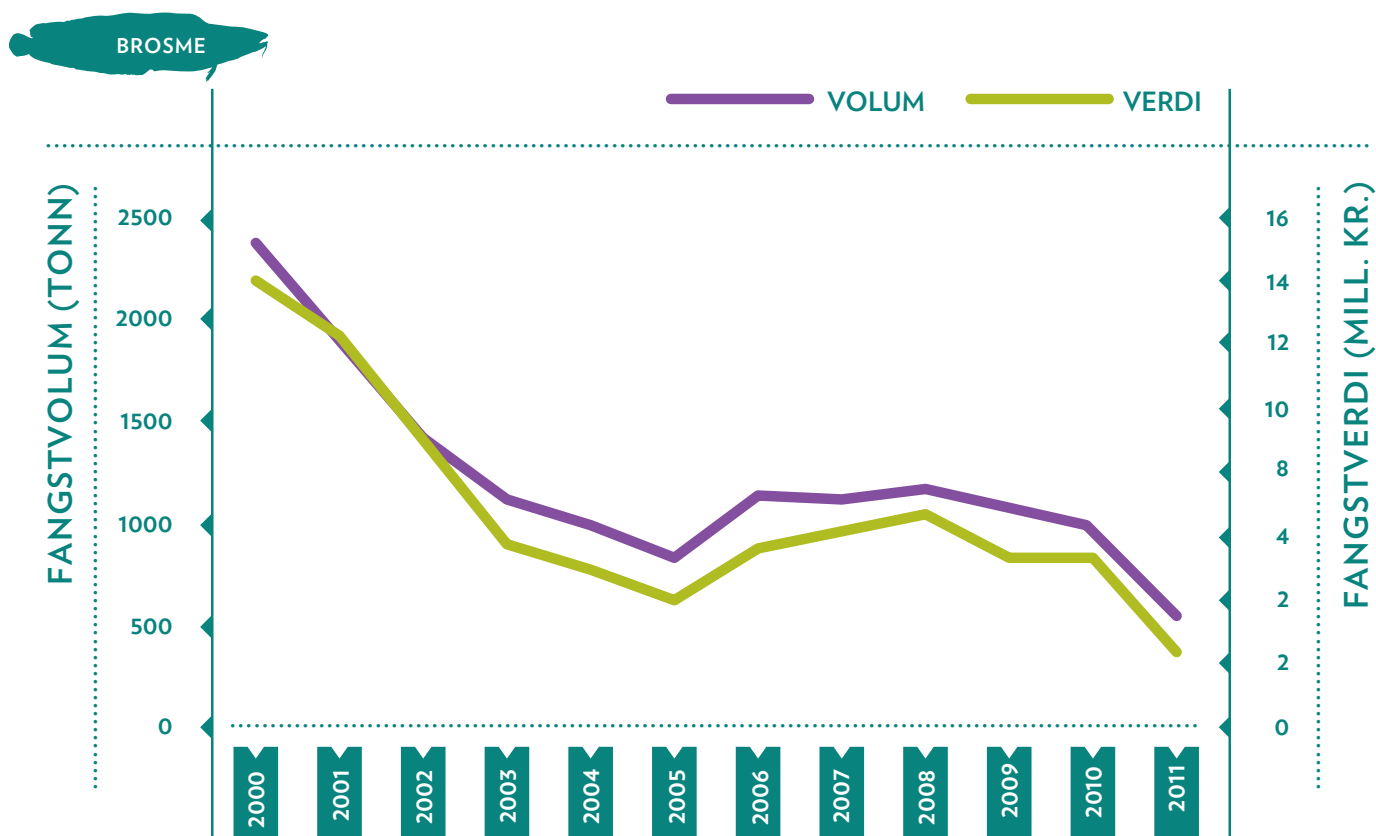
Gytetidspunkt: Lite kunnskap grunnet begrenset forskningsaktivitet

Økologi. Lange er en bunnfisk som spiser fisk.

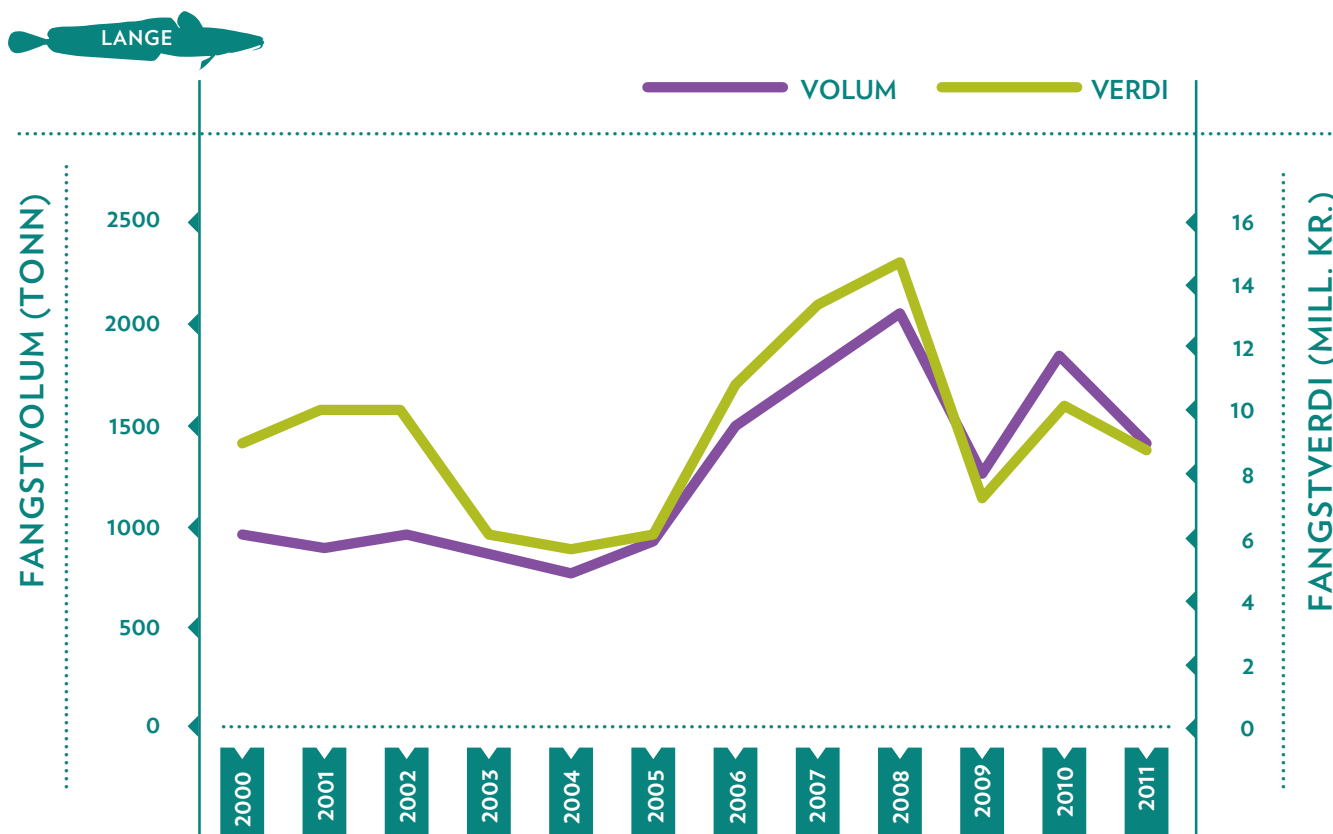
Leve- og gyteområder. Lange finnes på hard bunn eller sandbunn med store steiner i varme, relativt dype områder på kontinentalsokkelen, på bankene og i fjordene fra Biscaya til Island, i Skagerrak og Kattegat og i det sørvestlige Barentshavet. Arten kan også forekomme i Nordvest-Atlanteren fra Sør-Grønland til Newfoundland. Det er vanligst å finne lange på 300–400 meters dyp, men den kan påtreffes mellom 60 og 1000 meter. Ungfisken er utbredt i relativt grunne, kystnære områder og på bankene, inkludert den nordlige delen av Nordsjøen. Den har trolig en alders- eller størrelsesavhengig utvandring til dypere områder og til gyteområdene i Nordsjøen, på Storegga, ved Færøyene, bankene vest av De britiske øyer og sørvest av Island.

Bestand. Fakta og vurderinger om bestand og fiskerier er slått sammen for lange og brosme i innledende tekst.

Kilde: Havforskningsinstituttet

Figur 12: Årlig fangstvolum og fangstverdi for all brosmefisk landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: Fiskeridirektoratet).

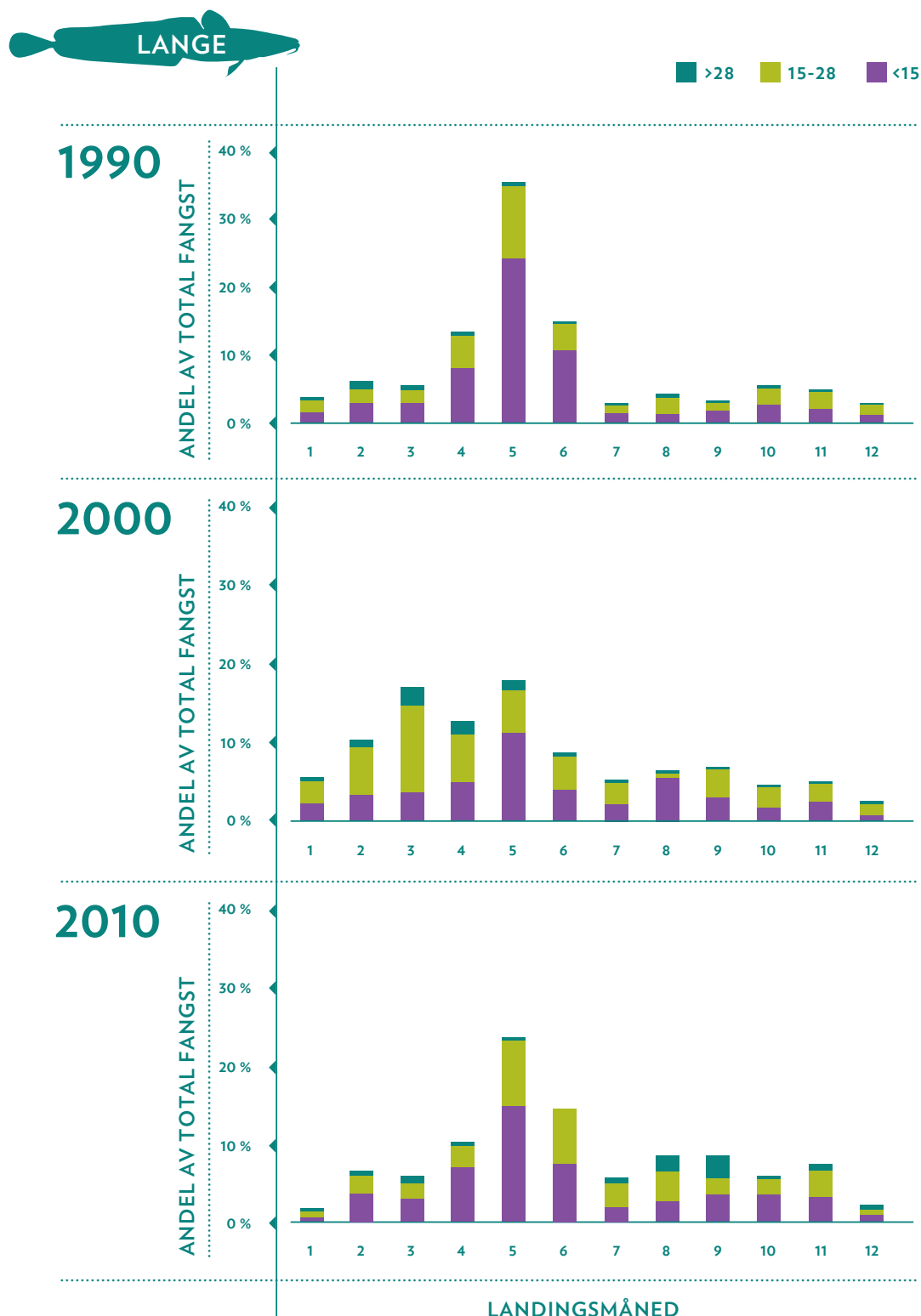

Figur 13: Årlig fangstvolum og fangstverdi for all langefisk landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: Fiskeridirektoratet).

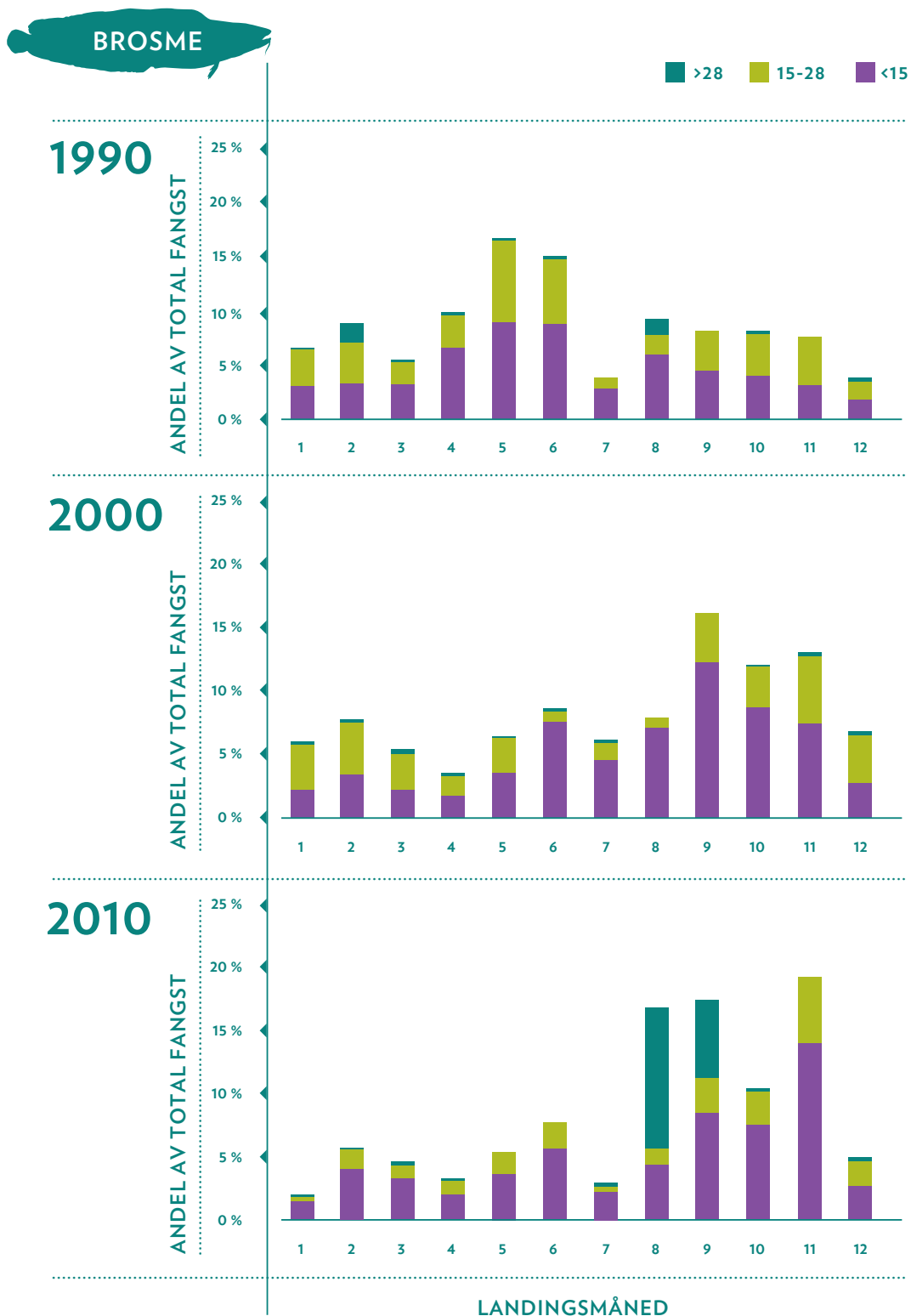
Fisket etter lange og brosme utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Fangstene av brosme er redusert fra 2000 til 2011, mens fangstene av lange har gått noe opp i samme periode (figur 12 og 13). For kystfiskere i Lofoten, Vesterålen og Senja tas lange og brosme hovedsakelig som bifangst gjennom store deler

av året (figur 14 og 15). Fiskerne rapporterer om gode forekomster, men i dag er prisene som kystfiskeflåten får for lange og brosme for lave til å drive et lønnsomt direktefiske etter disse artene. Noen fisker likevel direkte på lange og brosme og da hovedsakelig med garn, men også noen med line.

Figur 14: Sesongvariasjoner i fisket etter lange høstet i hovedområde 00 og 05: andel av årlig totalfangst (volum) fordelt på måned og fartøystørrelse. >28 er båter over 28 meter, 15-28 er båter mellom 15 og 28 meter og <15 er båter under 15 meter (basert på data fra sluttседler).

Figur 15: Sesongvariasjoner i fisket etter brosmefiske i hovedområde 00 og 05: andel av årlig totalfangst (volum) fordelt på måned og fartøystørrelse. >28 er båter over 28 meter, 15-28 er båter mellom 15 og 28 meter og <15 er båter under 15 meter (basert på data fra sluttседler).

4.2.6 Norsk vårgytende sild

Sild er en pelagisk stimfisk. Den hører til den atlantiskandiske sildestammen sammen med to andre bestander: islandsk sommergytende og islandsk vårgytende sild. Norsk vårgytende sild har stor betydning for økosystemene langs kysten, i Norskehavet og i Barentshavet, og dermed også for andre fiskerier enn det spesifikke fisket på denne arten.

Det norske fiskeriet etter norsk vårgytende sild foregår for det meste med ringnot. Fisket foregår om vinteren under gyteinnsiget langs norskekysten, om sommeren når bestanden er på beitevandring, og om høsten når den vender tilbake for å overvintre utenfor NordNorge. Det norske fisket skjer for det meste på gytefeltene og i overvintringsområdet. Under beitevandringen har silda dårligere kvalitet enn om vinteren og fiskes i liten grad av norske fartøyer. Det er ikke tillatt å fiske sild som er mindre enn 25 cm, så fiskeriet foregår i hovedsak på voksne fisk. I januar 2007 ble det inngått en kyststatsavtale for 2007 som ga en fordeling av totalkvoten på 61 % for Norge, og en fordeling av resten av kvoten mellom Russland, EU, Island og Færøyene. Avtalen sikret at de andre partene kunne fiske hele eller store deler av sine kvoter i norsk økonomisk sone. Avtalen satte også en grense for fisket for å sikre at det holdt seg under førevargrensen. I 2012 er totalkvoten satt til 833 000 tonn. Gytebestanden for 2012 er beregnet til 6,9 millioner tonn og er klassifisert til å ha full reproduksjonsevne. Norsk fangstverdi for norsk vårgytende sild ble satt til om lag 3 milliarder kroner i 2011 (Kilde: havforskningsinstituttets temasider, juni 2012).

FAKTA

NORSK VÅRGYTENDE SILD

Latinsk navn: *Clupea harengus L.*

Familie: Clupeidae

Størrelse: 40 cm og 500 g

Levetid: 25 år

Leveområde: Nordøst-Atlanteren

Hovedgyteområde: Møre og Nordland

Gytedid: Februar–mars

Økologi. Norsk vårgytende sild lever i tette stimer som beveger seg som en enhet. Den beiter på raudåte og er selv en viktig matressurs for rovfisk som torsk, sei og annen bunnfisk, i tillegg til hval. Store flokker av spekkhoggere følger silda på dens vandring. Om lag 20 % av sildas vekt om vinteren er gonader med rogn og melke. En gytebestand på 10 millioner tonn legger ca. 2 millioner tonn gyteprodukter hvert år. Dette er en stor matkilde for dyr langs kysten om våren og sommeren. Silda har derfor stor betydning for økosystemene langs kysten, i Norskehavet og i Barentshavet.

Leve- og gyteområder. Den norske vårgytende silda har hovedgyting utenfor Møre i februar–mars, men gyter også langs kysten av Nordland og Vesterålen. Silda legger eggene på bunnen, der de klekker etter ca. tre uker. De nyklekte larvene driver med strømmen nordover langs kysten, og driver inn i Barentshavet tidlig på sommeren. Da blir også sildelarvene til småsild. Når silda er 3–4 år gammel, svømmer den vestover ned langs kysten og blander seg etter hvert med gytebestanden. Etter gyting drar den voksne silda ut i Norskehavet på en lang vandring for å finne mat. Den beiter på raudåte hele sommeren over store deler av havet, men særlig i sentrale og vestlige deler, der atlantehavsvannet møter det kalde arktiske vannet som strømmer ned langs østkysten av Grønland. I september–oktober samles silda utenfor Troms og Finnmark. Der overvintre den, for så å vandre sørover igjen langs kysten i januar for å gyte.

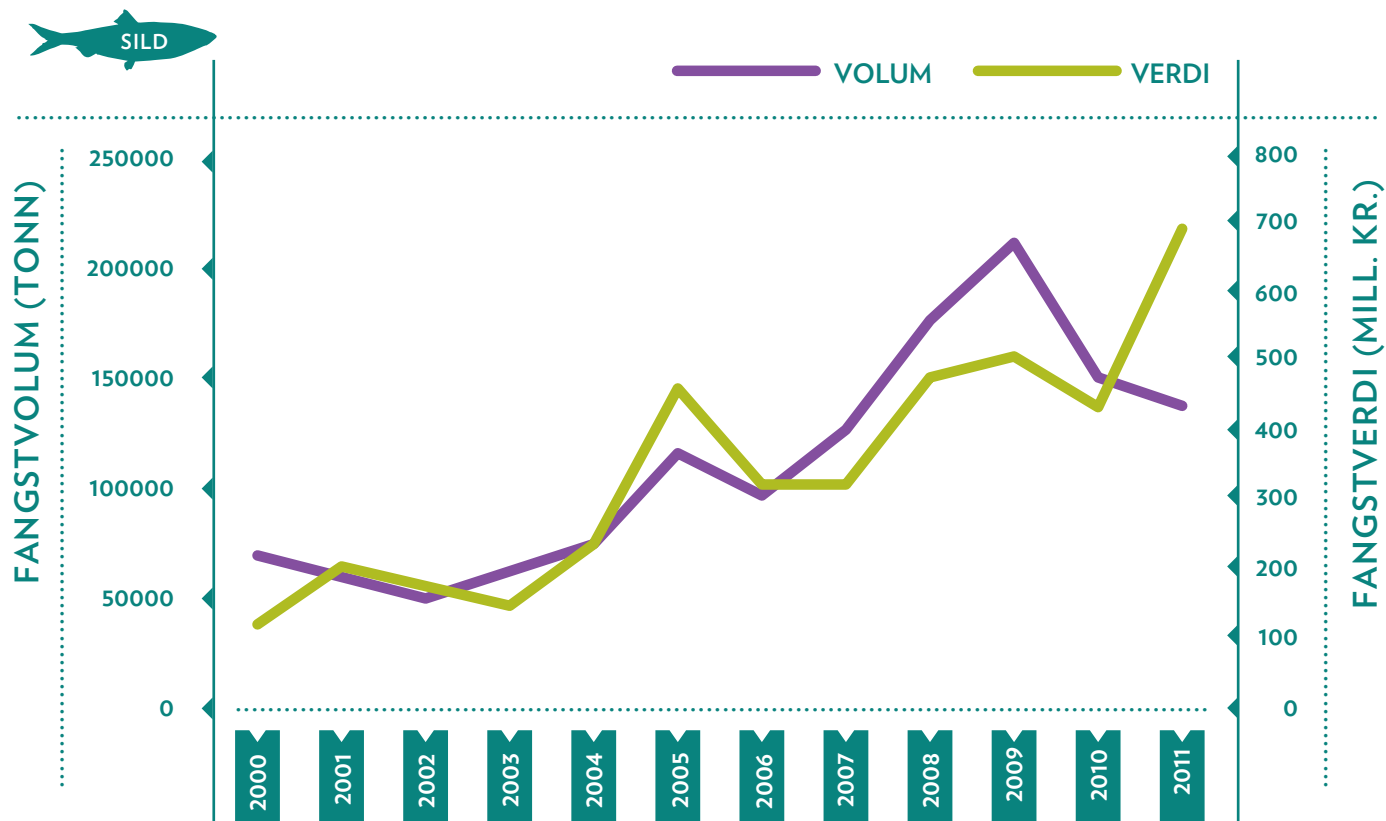
Bestand. Bestanden av norsk vårgytende sild er på et høyt nivå. Det er et resultat av en stor gytebestand og en godt fungerende forvaltningsplan. Gytebestanden består av flere sterke årsklasser, men toktdata tyder på at årsklassene etter 2004 er svake. Gytebestanden ventes derfor å minke de kommende år og kan komme ned mot føre-var-nivå i 2014 eller 2015.

Kilde: Havforskningsinstituttet

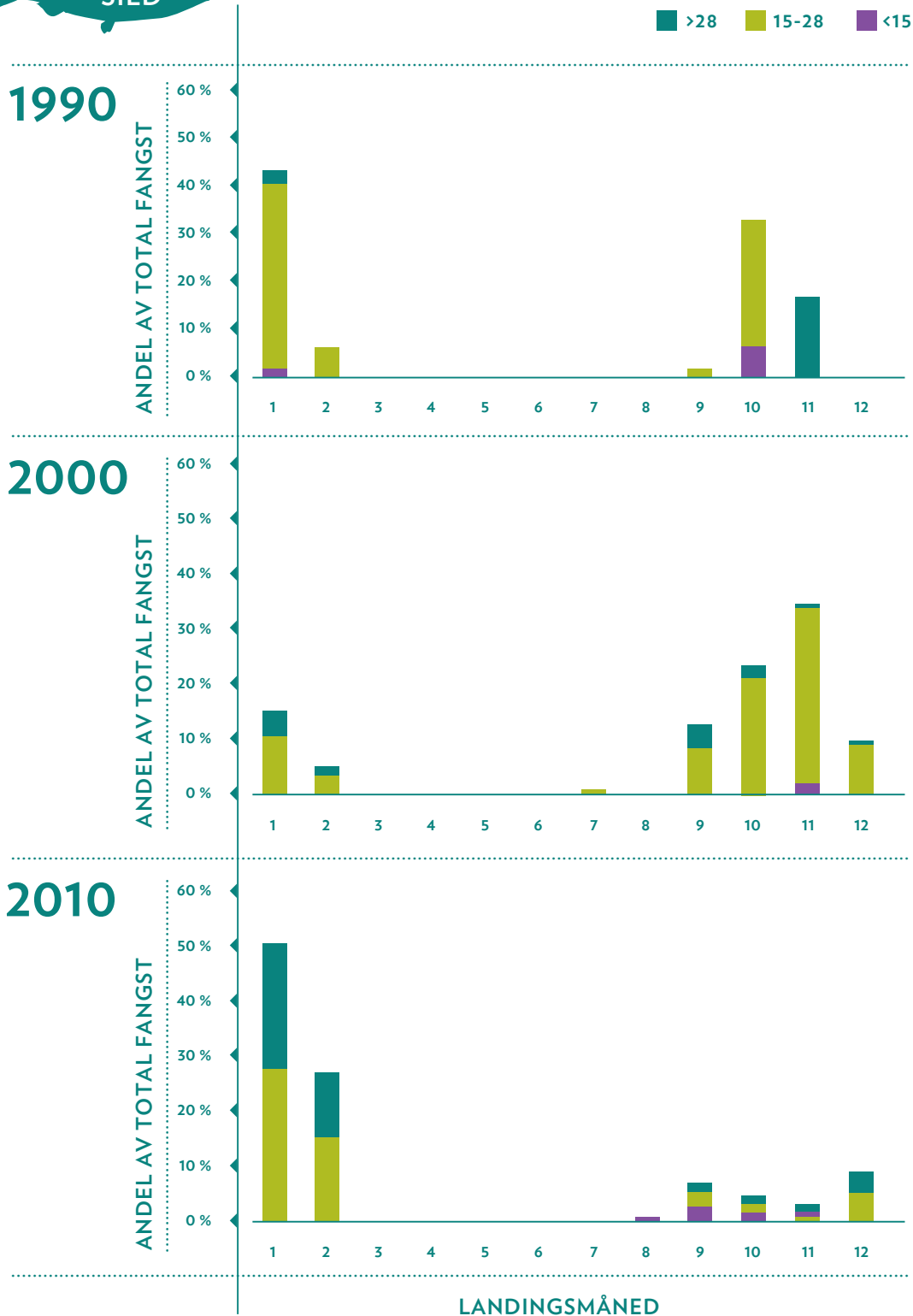
Sildefiske utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Silda forekommer i perioder på senhøsten og tidlig vinter i store mengder utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja og fiskes da på av større ringnotfartøyer. Det har vært en stor økning av

sildefangstene i dette området fra 2000 og fram til i dag (figur 16). Enkelte mindre kystfartøyer har sildekvote, men de fleste fartøyer under 15 meter deltar ikke i dette fisket (figur 17).

Figur 16: Årlig fangstvolum og fangstverdi for all sild landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: fiskeridirektoratet).

Figur 17: Sesongvariasjoner i fisket etter sild i hovedområde 00 og 05: andel av årlig totalfangst (volum) fordelt på måned og fartøystørrelse. >28 er båter over 28 meter, 15-28 er båter mellom 15 og 28 meter og <15 er båter under 15 meter (basert på data fra sluttседler).

4.2.7 Vanlig uer og snabeluer

Ueren i nordlige farvann utgjøres av to ulike arter, vanlig uer og snabeluer. (se faktaboks om vanlig uer, faktaboks om snabeluer er ikke inkludert i denne rapporten). Begge bestandene har vært i dårlig forfatning og strenge reguleringer har vært iverksatt for å gjenoppbygge bestandene. I ICES sitt råd for 2013 friskmeldes bestanden av snabeluer, mens vanlig uer er klassifisert som en sterkt truet art på den oppdaterte norske rødlisten som kom ut i 2010.

Vanlig uer lever på 100–500 meters dyp på kontinentalsokkelen, langs kysten og visse steder inne i fjordene. Fisken er utbredt nord til nordvest for Spitsbergen, men finnes sjelden i fiskbare mengder nord for Tromsøflaket/Bjørnøya. Trål og garn er de viktigste redskapene i uerfisket. Så lenge det ikke er sett sikre tegn til bedring i yngel og ungfiskforekomstene, er dagens fiskeri med gjeldende reguleringer ikke bærekraftig. Fisket etter vanlig uer blir regulert ved hjelp av bifangstregler, fredningstid og i mindre grad også redskapsregulering. Rapporter fra fiskere tyder på at fredningen har ført til bedre tilgang på vanlig uer, noe også en viss bedring av fangstratene hos trålerne viser. Direkte fiske vil i 2012 bare være tillatt med konvensjonelle redskaper. Fredningen har blitt utvidet, og det direkte fisket vil bare være åpent i knapt fire måneder, bortsett fra for juksafartøy som kan fiske hele året. Norge har de siste tiårene tatt 80–90 % av totalfangsten av nordøstarktisk vanlig uer. Fangsten i 2011 ble på omkring 6 500 tonn. Kvoterådet for 2013 er at det ikke fiskes vanlig uer. I 2011 var den samlede norske fangstverdien for begge uerartene på omkring 110 millioner kroner.

Snabelueren går ikke inn i Nordsjøen, men lever langs kontinentalskråningen mot Norskehavet på 400–600 meters dyp fra Shetland og nordover til Andøya. Her finnes det lite snabeluer mindre enn 28–30 cm. Nord for Andøya finner man også snabeluer på grunnere vann. Barentshavet og Svalbard (også nord for Spitsbergen) er oppvekstområdet for arten. Yngleområdet strekker seg langs eggakanten fra Shetland til Tromsøflaket, og i Barentshavet er det vist gytevandring av hunnfisk mot dette området. Kvoteanbefalingen for 2013 er på 47 000 tonn (Kilde: Havforskningsinstituttets temasider, juni 2012 og kvoteråd).

FAKTA

(NORDØSTARKTISK) VANLIG UER

Latinsk navn: *Sebastes marinus*

Familie: Scorpaenidae

Størrelse: Opptil 1 meter og mer enn 15 kg

Levetid: Kan bli over 60 år

Utbredelse: På 100–500 meters dyp i Nordsjøen–Barentshavet, også i norske fjorder

Hovedgyteområde: Vesterålen, Haltenbanken, Storegga

Gytetidspunkt: April–mai

Økologi. Vanlig uer lever utelukkende av dyreplankton de første leveårene. Deretter går den over til krill, lodde, sild og torskefisk. Som byttedyr er småueren viktig føde for torskefisk og kveite.

Leve- og gyteområder. Vanlig uer lever på 100–500 meters dyp på kontinentalsokkelen, langs kysten og visse steder inne i fjordene. Fisken er utbredt nord til nordvest for Spitsbergen, men finnes sjelden i fiskbare mengder nord for Tromsøflaket/Bjørnøya. Ueren yngler, dvs. han "gyter" levendelarver. Yngleområdet strekker seg langs eggakanten og kontinentalsokkelen fra Shetland og nordover til Andøya, med Storegga, Haltenbanken og Vesterålen som de viktigste områdene.

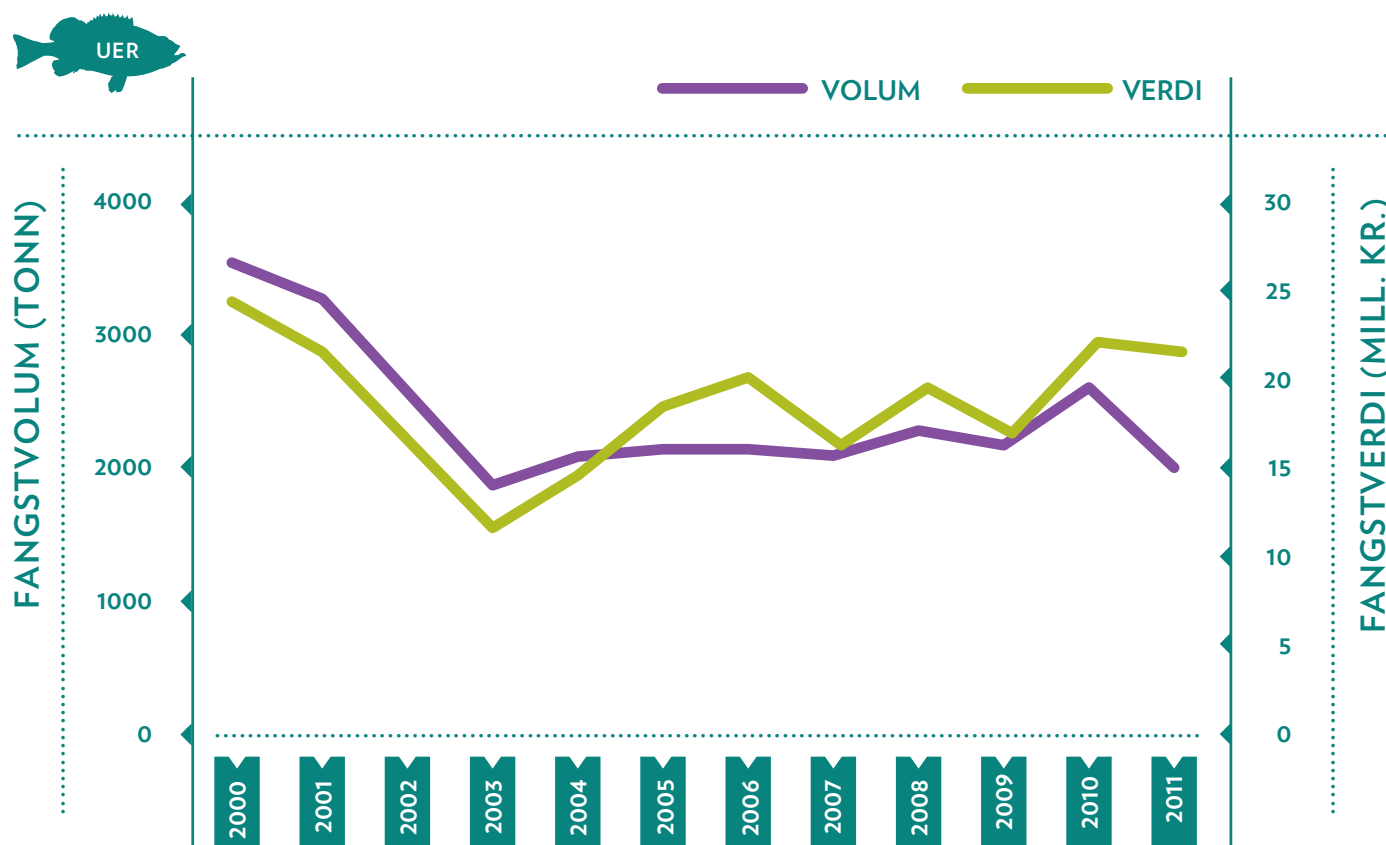
Bestand. Bestanden av vanlig uer har hatt sviktende rekruttering siden tidlig på 1990-tallet. Årsklassene det siste tiåret har vært svært svake, og mengden av umoden fisk går stadig nedover. Situasjonen er forventet å vare i mange år. En tilsynelatende liten bedring i rekrutteringen de siste årene er usikker og videre stadfesting er nødvendig. Vanlig uer er klassifisert som en sterkt truet art på den oppdaterte norske rødlisten som kom ut i 2010. Et sterkt yngelvern er viktig for å sikre rekruttering og at bestanden blir bygd opp igjen. På denne bakgrunnen tilråder ICES strengere reguleringer. ICES gjentok rådet om stopp i alt direkte fiske, utvidede fredning og skjerpede bifangstreguleringer for trål.

Kilde: Havforskningsinstituttet

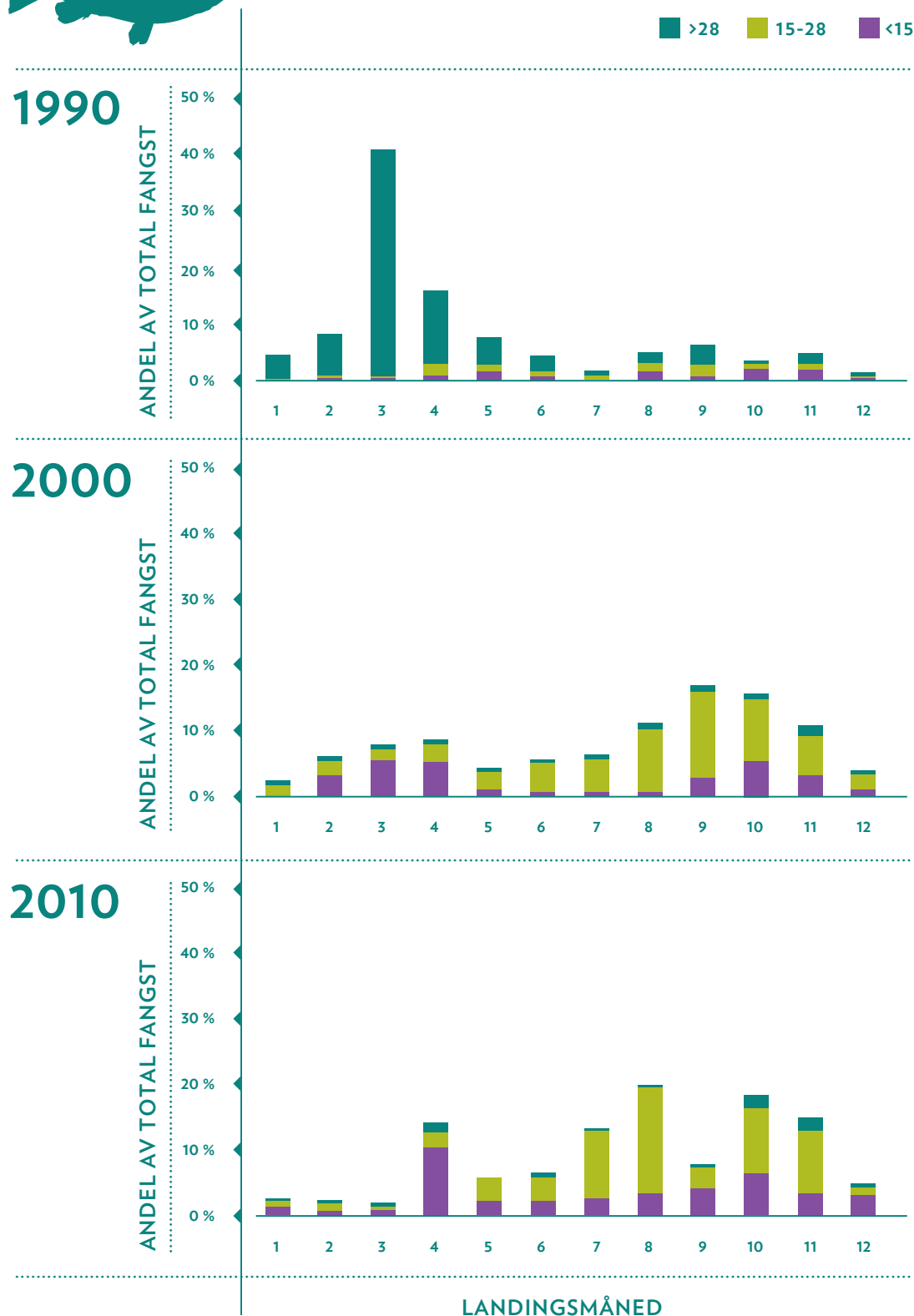
Uerfiske i Lofoten, Vesterålen og Senja

Tidligere var uerfisket et viktig høstfiske i kartleggingsområdet, men nå er det et beskjedent volum som høstes i disse havområdene (figur 18). Det meste av fangsten som tas i dag, er bifangst til annet fiske. Direktefiske etter uer foregår hovedsakelig med garn og på spesielle områder. De største uerne får man

på dypt vann i såkalte "auarholler". Uer fiskes gjerne i kombinasjon med sei og det brukes samme garntype i fisket etter disse to artene. I 1990 ble en stor del av landingene gjort av båter over 28 meter, men etter at uerfisket ble strengt regulert er det lite fangst som landes fra denne flåten (figur 19).

Figur 18: Årlig fangstvolum og fangstverdi for all uer landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: Fiskeridirektoratet).

Figur 19: Sesongvariasjoner i fisket etter uer (hovedsakelig vanlig uer) høstet i hovedområde 00 og 05: andel av årlig totalfangst (volum) fordelt på måned og fartøystørrelse. >28 er båter over 28 meter, 15-28 er båter mellom 15 og 28 meter og <15 er båter under 15 meter (basert på data fra sluttsedler).

4.2.8 Rognkjeks

Rognkjeks finnes i hele det østlige Atlanterhavet, Nordsjøen, Østersjøen og Barentshavet. Individuer kan vandre store avstander ut i havet, og det er uvisst om det finnes flere adskilte bestander og hvor store disse er. I Norge antar man at hovedbestanden er fisk som gyter i Nordland, Troms og Finnmark, men det gyter mye fisk også langs resten av kysten.

Rognkjeksfisket foregår med garn og det er rogn til rognkjeks som blir levert. Havforskningsinstituttets råd er at det settes inn reguleringstiltak som sikrer at antall deltakende fartøy ikke overskrider 300, og at total fangst blir maksimalt 400 tonn rå rogn. Verdien av norske landinger i 2010 var totalt 15,4 millioner kroner, en økning fra året før på omlag 20 %. (Kilde: Havforskningsinstituttets temasider, juni 2012).

Rognkjeksfisket utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Det foregår et direktefiske etter rognkjeks langs store deler av kysten utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Fangstene var høye tidlig på 2000 tallet, men har sunket betydelig etter dette (figur 20). Det fiskes med garn som settes nært land, nesten i fjæresteinene. I Lofoten, Vesterålen og Senja foregår dette fisket i april, mai og juni av hovedsakelig båter under 15 meter (figur 21).

FAKTA

ROGNKJEKS (HUNN) OG ROGNKALL (HANN)

Andre norske navn: Rognkjølse

Latinsk navn: *Cyclopterus lumpus*

Familie: Cyclopteridae (rognkjeks og ringbuker)

Størrelse: Opptil 63 cm og 5,5 kg

Levetid: Høyere enn 7–8 år gammel, mulig opptil 15 år

Utbredelse: Tarebeltet første leveår, deretter frittsvømmende i havet. Lever fra Biscaya til Island og det nordlige Barentshavet

Hovedgyteområde: Langs kystene av det østlige Atlanterhavet på grunt vann i hele utbredelsesområdet

Gytetidspunkt: Om våren

Økologi. Føden for rognkjeks og -kall er i hovedsak plankton som finnes i de åpne vannmasser.

Leve- og gyteområder. Rognkjeks og rognkallen fødes om sommeren fra en eggklump som kallen har voktet i to måneder. Eggklumpen er gytt av flere kjeks fra februar til mai. De inviteres til en passende gyteplass av hannen som vokter den. Klebrige, befruktede egg fra rognkjeks festes til fjell eller steiner på bunnen. De små kjeksene og kallene vokser opp i tareskogen og søker skjul ved å feste seg med sugeskiven til tareblad, der man kan se dem som små knopper. Når kjeksene/kallene blir ett år gamle, og litt større enn en golfball, svømmer de ut i åpent hav. Her beiter de på plankton i 2–4 år før de vandrer tilbake til kysten for å gyte. Arten finnes i hele det østlige Atlanterhavet, Nordsjøen, Østersjøen og Barentshavet. Rognkjeks/-kall kan vandre større avstander ut i havet, og det er uvisst om det finnes flere adskilte bestander og hvor store disse er. I Norge regnes hovedbestanden som rognkjeks/-kall som gyter i Nordland, Troms og Finnmark, men det gyter mye fisk også på resten av kysten.

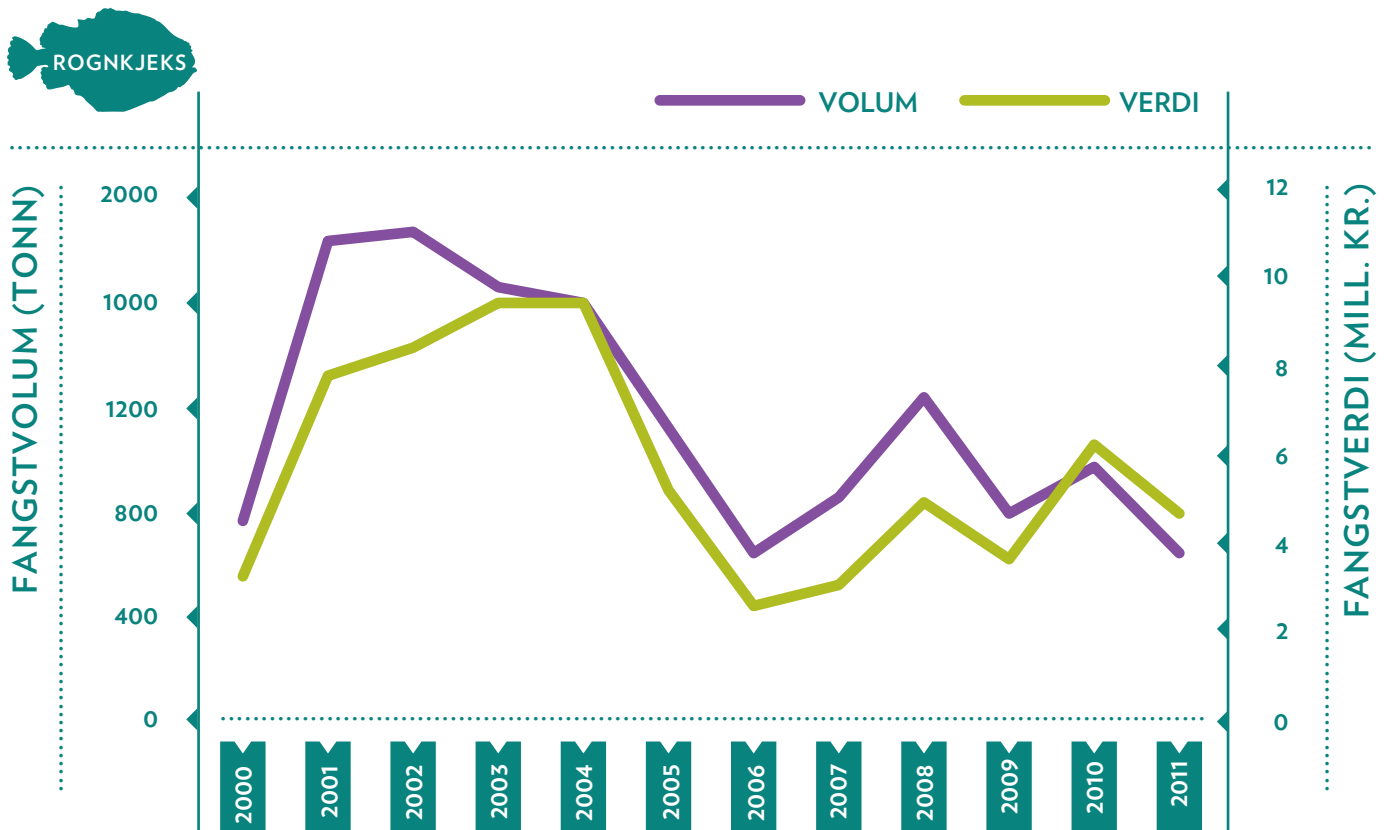
Bestand. Bestanden av rognkjeks og rognkall er historisk lav etter en betydelig nedgang på 1990-tallet, men synes å ha stabilisert seg på noe over 1/3 av nivået på 1980-tallet. Det antas at fisket foregår på gytebestanden av kjeks, og at den fiskbare bestanden er ca. 50 % av den totale gytebestanden. En høy minste maskevidde i garn sikrer at det alltid vil være fisk fra alle årsklasser som får gyte. Det antas at fangsten i 2009 og 2010 er ca. 30 % av fiskbar bestand, noe som anses som et moderat beskatningspress. Metoden som benyttes gir et relativt stabilt bilde av bestandssituasjonen. De to siste årene er det ikke gjort nye beregninger av bestandsgrunnlaget. Siden beskatningen er i samsvar med de råd som blir gitt, er fremskriving av bestanden gjort ut fra prognoser i tidligere beregninger. Rekrutteringen til bestanden ser ut til å være relativt svak, men maskeviddebestemmelsene sikrer at en tilstrekkelig stor del av bestanden får gyte.

Kilde: Havforskningsinstituttet

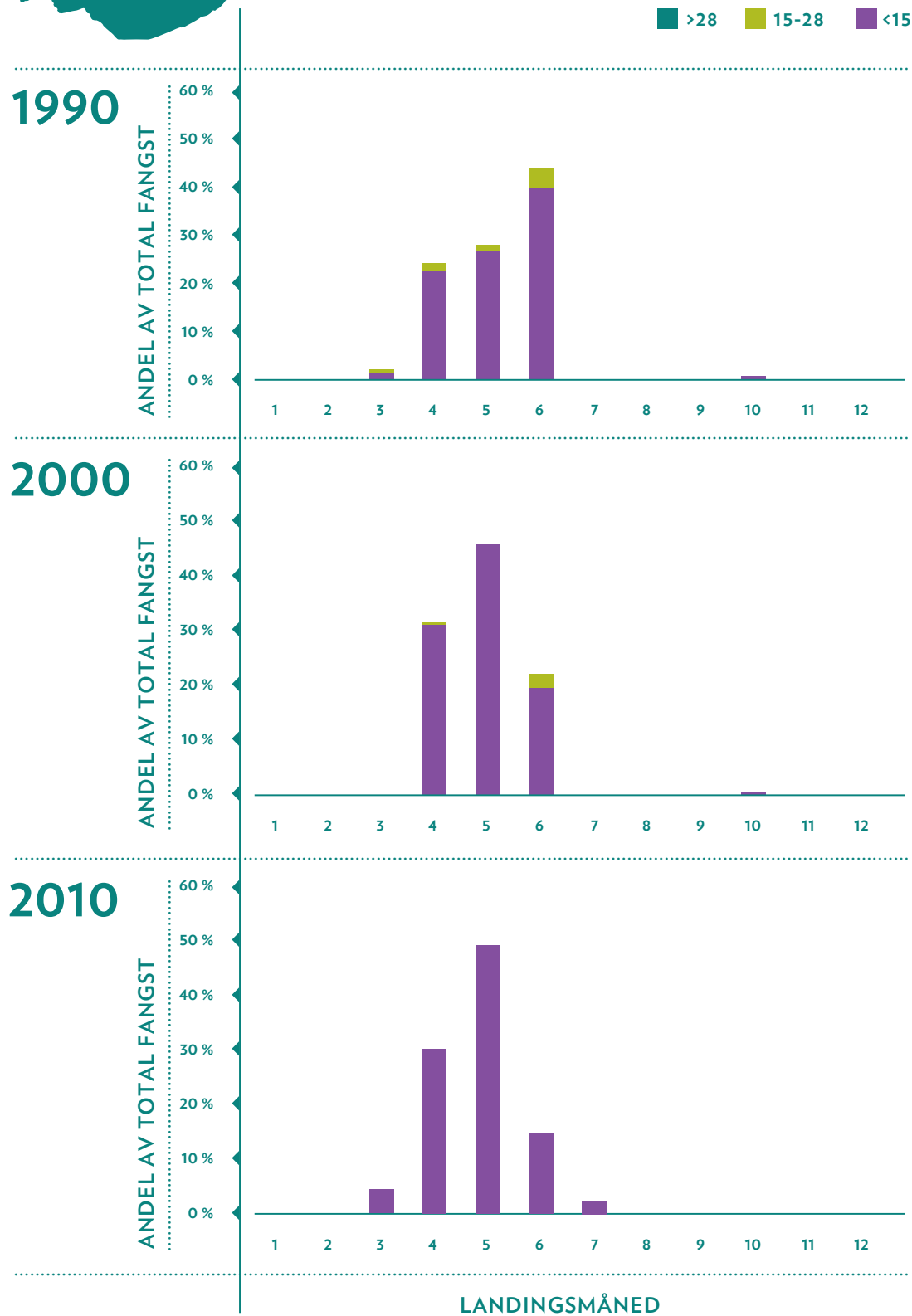
Rognkjeksfisaket utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Det foregår et direktefiske etter rognkjeks langs store deler av kysten utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Fangstene var høye tidlig på 2000 tallet, men har sunket betydelig etter dette (figur 20). Det fiskes med

garn som settes nært land, nesten i fjæresteinene. I Lofoten, Vesterålen og Senja foregår dette fisket i april, mai og juni av hovedsakelig båter under 15 meter (figur 21).

Figur 20: Årlig fangstvolum og fangstverdi for rogn fra rognkjeks landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: Fiskeridirektoratet).

Figur 20: Årlig fangstvolum og fangstverdi for rogn fra rognkjeks landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: Fiskeridirektoratet).

4.2.9 Blåkveite

Blåkveite er en flatfisk med svært vid utbredelse langs de dype kontinentale skråningene fra den østlige delen av Canada til nord for Spitsbergen. Fisket etter blåkveite er regulert ved hjelp av totalkvote, fartøyskvoter, regulering av tidspunkt for fiske, bifangstbestemmelser og minstemål. Den blandende norsk-russiske fiskerikommisjonen kom til enighet om en fordelingsnøkkel for blåkveite fra og med 2010 som innebærer at Norge har en andel på 51 %, Russland 45 % og 4 % avsettes til tredjeland for fiske i fiskerivernsonen ved Svalbard. Partene fastsatte en totalkvote på 15 000 tonn per år i 2010-2012. I 2011 avvek partene fra denne bestemmelsen og satte kvoten til 18 000 tonn i 2012. I Norge avsettes kvoten til et begrenset kystfiske for fartøy under 28 meter (4 400 tonn i 2012). Total internasjonal fangst i 2010 var 15 700 tonn, der norsk fangst utgjorde 8 200 tonn og russisk fangst 6 900 tonn. Den norske fangstverdien av nordøstarktisk blåkveite var i 2010 på 220 millioner kroner (Kilde: Havforskningsinstituttets temasider, juni 2012).

FAKTA

NORDØSTARKTISK BLÅKVEITE

Andre norske navn: Svartkveite

Latinsk navn: *Reinhardtius hippoglossoides*

Familie: Flyndrefamilien

Størrelse: 120 cm og 20 kg

Levetid: Sannsynligvis mer enn 30 år

Utbredelse: Langs eggakanten fra engelsk sektor til Frans Josefs land og i dypere områder av Barentshavet

Hovedgyteområde: Langs eggakanten mellom Vesterålen og Spitsbergen

Gytetidspunkt: Om vinteren, med hovedgyting i desember og januar

Økologi. Blåkveite er en flatfisk som ligner på atlantisk kveite, med blandsiden er pigmentert og er bare noe lysere enn øyesiden. Blåkveite har et aktivt leveste med migrasjoner både vertikalt og horisontalt. Man har funnet mer enn 40 byttedyrarter i magen til blåkveite, men fisk dominerer (hovedsaklig lodde og polartorsk) i tillegg til blekksprut, reker og avfall fra fiskebåter. Når fisken blir større, forsvinner de minste byttedyrgruppene (reker og lodde) og andelen torsk, hyse og fiskeavfall øker. Det er lite som tyder på at blåkveite er utsatt for høyt beitepress. Ungfisk er bare funnet i magene på tre arter (håkjerring, torsk og blåkveite selv), men sjøpattedyr som sel og hval kan være viktige predatorer på blåkveite.

Leve- og gyteområder. Nordøstarktisk blåkveite forekommer sjelden i vann varmere enn 4°C. I Nordøst-Atlanteren finnes ungfisken for det meste rundt Svalbard, nord og øst for Spitsbergen og østover forbi Frans Josefs land. Den voksne bestanden finnes i hovedsak langs eggakanten fra 62°N til nordøst for Spitsbergen, med høyeste konsentrasjoner i dybdeområdet 500-800 meter mellom Norge og Bjørnøya. Dette er også antatt å være det viktigste gyteområdet, med hovedgyting i desember og januar. Egg og larver driver med strømmen avhengig av hvor gytingen foregår. Mot slutten av sommeren og begynnelsen av høsten starter ung blåkveite å bunnslå. Etter hvert som den vokser, trekker den ut av ungfiskområdet til voksenområdet på eggakanten og i de dypere delene av Barentshavet.

Bestand. Rådgivningsgrunnlaget for blåkveitebestanden er noe usikkert og den vurderes ikke i henhold til referansepunkter. Totalbestanden viser jevn økning i 2005-2009, men samtidig har gytebestanden (hunnfisk) vist en noe nedadgående trend i samme periode. Anbefalingen fra iCES for 2012 er å holde uttaket på lignende nivå som gjennomsnittet de siste årene og ikke overstige en fangst på 15 000 tonn.

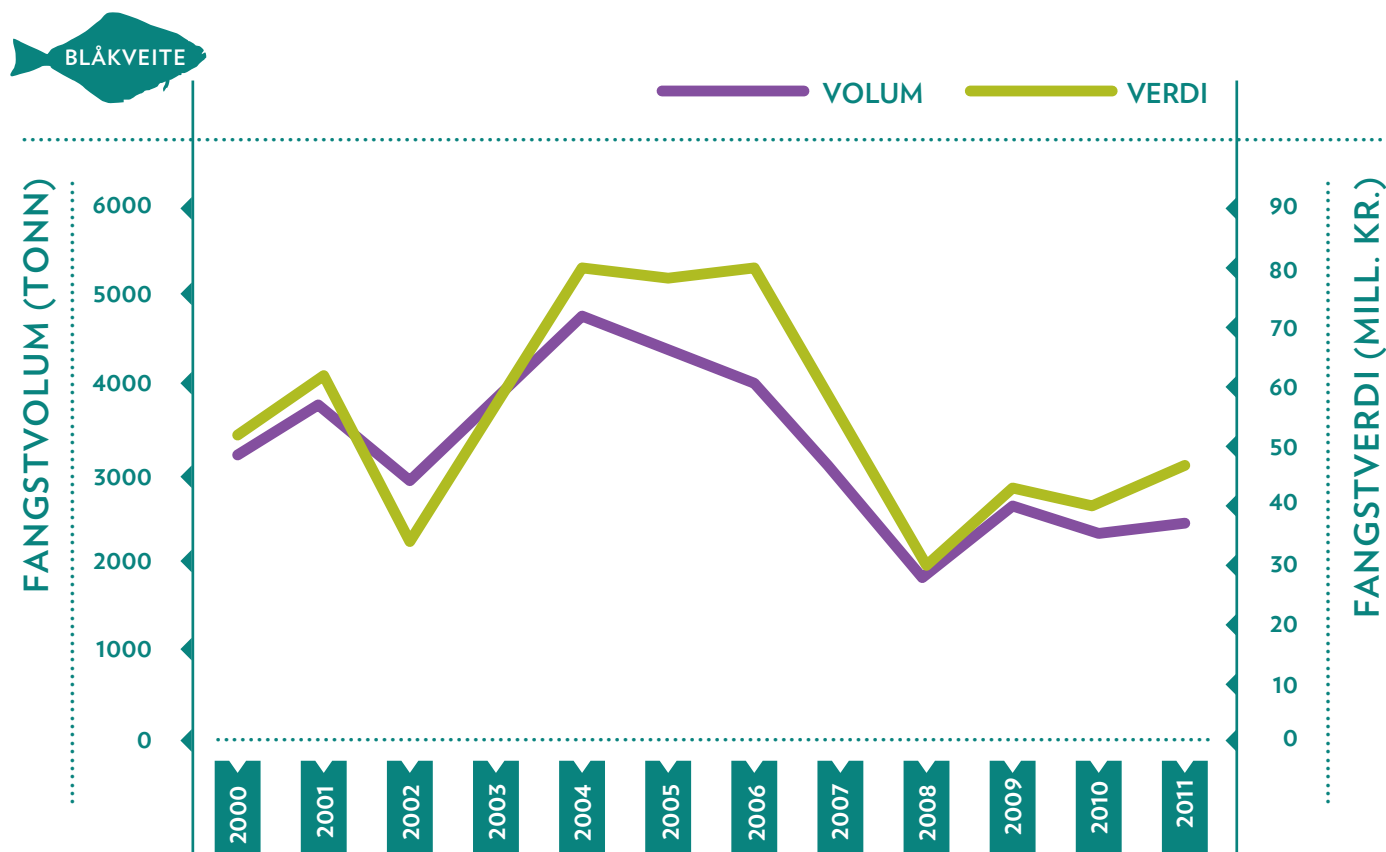
Kilde: Havforskningsinstituttet

Blåkveitefisket utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Mange kystfiskefartøyer fra Lofoten, Vesterålen og Senja deltar i blåkveitefisket. Fangstene har variert og i de siste årene og fra 2006 til 2008 var det en markant nedgang i blåkveitefangstene (figur 22). Dette fisket foregår på eggakanten på mer enn 300 favners dyp. Det fiskes hovedsakelig med line, men også med garn og etter hvert deltar også en del snurrevadbåter i dette fisket.

For de fleste båtene er det lang gangtid ut til eggakanten (5-10 timer) og man setter bruket og ven-

ter på havet til det kan trekkes. Dette er det fisket som, for kystfiskefartøyene, foregår lengst fra land. Blåkveitefisket er strengt regulert og i de siste årene har det kun vært åpent for fiske i juni og i august (figur 23). Tidligere var fisket åpent i én periode som begynte i juni. Dette gjaldt blant annet i 2000 (figur 23). På grunn av høye priser er blåkveitefisket, tross små kvoter, en viktig inntektskilde for båtene som deltar i dette fisket. Tidligere var blåkveitefiske det aller viktigste fisket for mange båter, blant annet i Øksnes kommune.

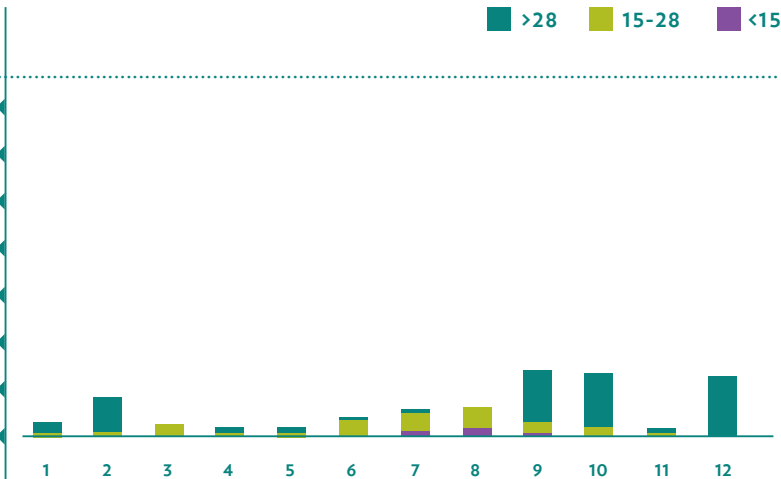

Figur 22: Årlig fangstvolum og fangstverdi for all blåkveite landet i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: Fiskeridirektoratet).

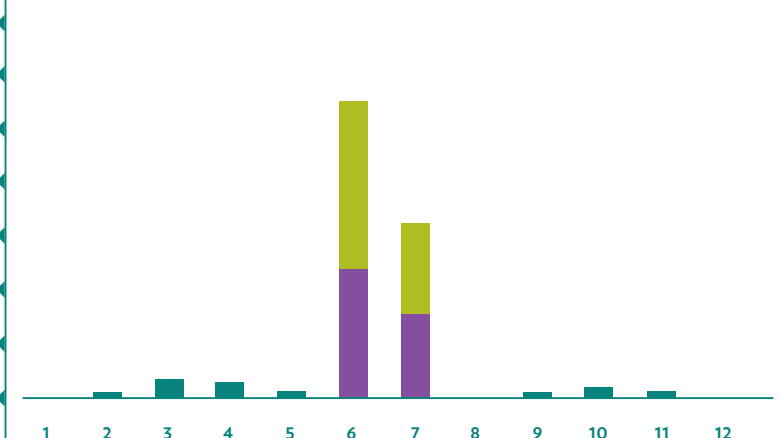
1990

ANDEL AV TOTAL FANGST

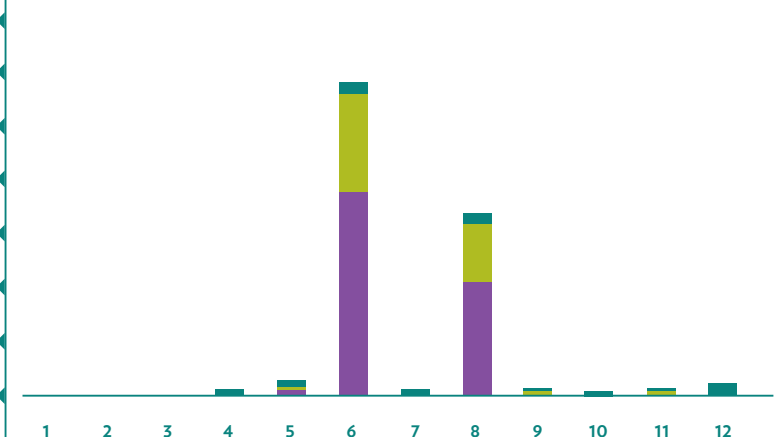
2000

ANDEL AV TOTAL FANGST

2010

ANDEL AV TOTAL FANGST

LANDINGSMÅNED

Figur 23: Sesongvariasjoner i fisket etter blåkveite høstet i hovedområde 00 og 05: andel av årlig totalfangst (volum) fordelt på måned og fartøystørrelse. >28 er båter over 28 meter, 15-28 er båter mellom 15 og 28 meter (basert på data fra sluttsedler).

4.2.10 Breiflabb

Breiflabb i det nordøstlige Atlanterhavet hører egentlig til to nærstående arter. De norske fangstene består nesten utelukkende av arten *Lophius piscatorius* (hvit bukhule), mens det bare er gjort et par sikre observasjoner av *Lophius budegassa* (svart bukhule). Breiflabben (*L. piscatorius*) er utbredt fra Barentshavet til nordlige deler av Vest-Afrika, og den finnes i Middelhavet og Svartehavet. Vestgrensen går ved Island.

De siste årene har ICES gitt råd for to breiflabbestander; én sørlig som strekker seg fra Portugal og Spania og nordover til Irland, og én i området vest for Skottland og Nordsjøen /Skagerrak. Bestanden nord for Stad henger nok til en viss grad sammen med den man finner i Nordsjøen, men blir foreløpig regnet som en egen bestand.

Det norske fisket på breiflabb blir for det meste utført av sjarker med stormaskede garn nær kysten, både nord og sør for Stad. De andre nasjonene fisker mest med bunntrål. Det norske fisket er i stor grad rettet mot den kjønnsmodne delen av bestanden, mens trålfisket i Nordsjøen for det meste tar mindre, umoden fisk. Forvaltningen av breiflabbestandene må sikre at nok fisk overlever til kjønnsmoden størrelse. Slik sett er ikke fiskemønsteret i Nordsjøen like bærekraftig som det man finner nord for Stad. Den norske totalfangsten av breiflabb i 2011 var på ca. 5 700 tonn. Det er nesten 600 tonn mindre enn året før, men på nivå med fangsten i 2006–2009. Siden 1997 har fangstene økt jevnt og er nå mer enn tredoblet. Norsk fangstverdi av breiflabb var i 2011 på om lag 120 millioner norske kroner (Kilde: Havforskningsinstituttets temasider, juni 2012).

FAKTA

BREIFLABB

Andre norske navn: Flabb, marulk, ulke, sjødjevle, havtaske og storkjeft

Latinsk navn: *Lophius piscatorius*

Familie: Breiflabbfamilien (Lophiidae)

Størrelse: Opptil 200 cm lang

Levetid: Mer enn 25 år

Hovedgyteområde: Kontinentalskråningen (1000–1800 m) vest for Storbritannia, men også i norske fjorder og dypere deler av sokkelen

Økologi. Breiflabben er en rovfisk som har få naturlige fiender i voksen alder. Den er en dårlig svømmer, som ligger i ro på bunnen og lokker til seg bytte ved hjelp av den fremste finnestrålen. Den fungerer som en fiskestang med en hudflik som agn. Alle typer fisk, samt krepsdyr og blekksprut, som kommer nær nok den store kjeften, blir slukt når breiflabben raskt åpner gapet og suger byttet inn. En har til og med funnet sjøfugl og oter i magen på breiflabb.

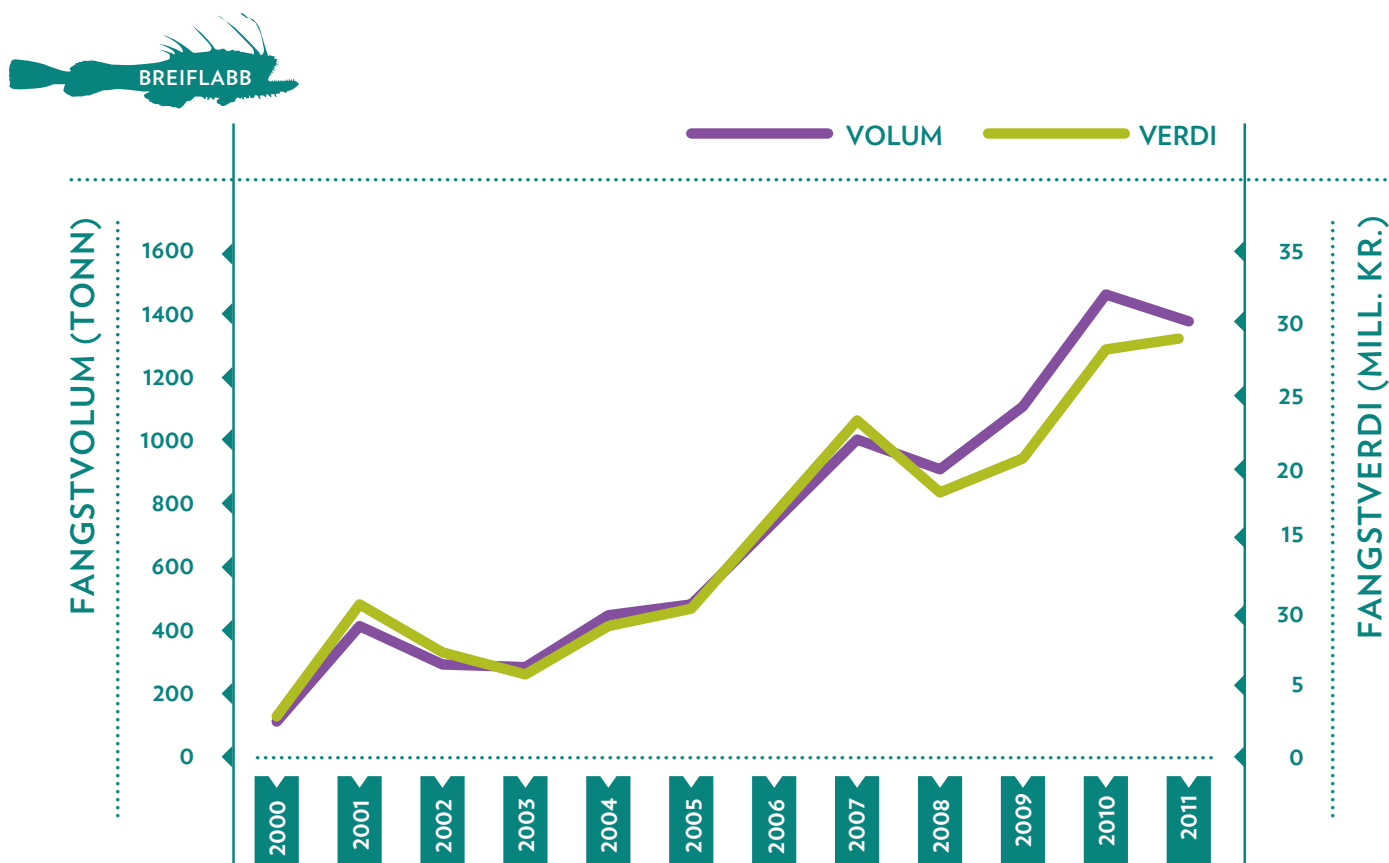
Leve- og gyteområder. Breiflabb er en typisk bunnfisk, selv om den ved noen anledninger blir funnet høyt oppe i vannsøylen. Sannsynligvis letter den fra havbunnen og bruker havstrømmene i forbindelse med nærings- og gytevanndring. Den kan treffes helt oppe i strandsonen og videre nedover i dype fjorder. Lenger sør i Atlanterhavet er den også vanlig ned til dyp på over 1000 meter. Breiflabben (*L. piscatorius*) er utbredt fra Barentshavet til nordlige deler av Vest-Afrika, og den finnes i Middelhavet og Svartehavet. Vestgrensen går ved Island.

Bestand. Det var ikke mulig for ICES å foreta en analytisk bestandsvurdering av breiflabb sør for 62°N i 2011. Rådet er at innsatsen i dette fisket ikke bør øke, og at fisket må følges opp med bindende innsamling av fangst- og innsatsdata for å forbedre forvaltningen av denne bestanden.

Kilde: Havforskningsinstituttet

Breiflabbfisket utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

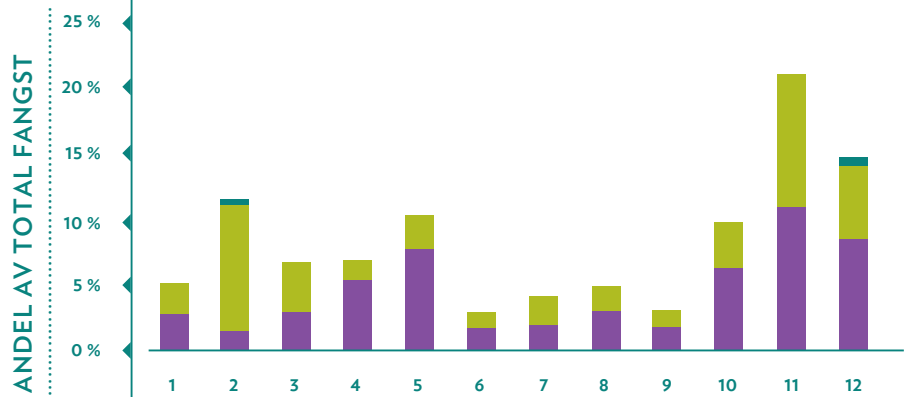
Fangstene av breiflabb utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja har økt i hele perioden fra 2000 og fram til 2011 (figur 24).

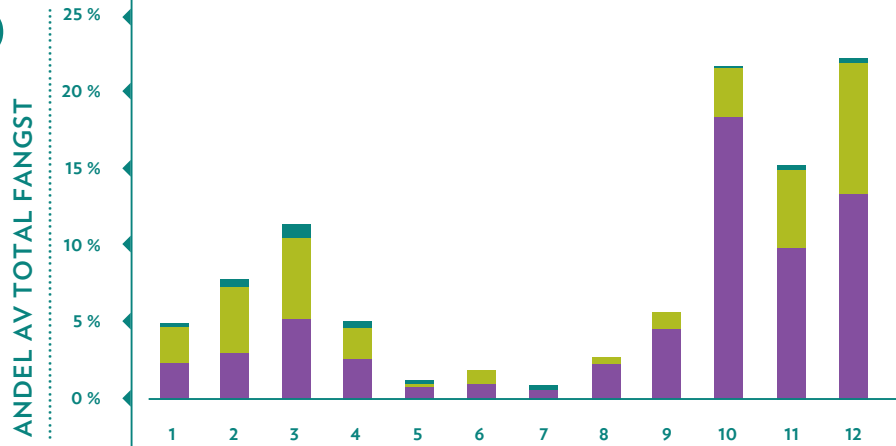
Figur 24: Årlig fangstvolum og fangstverdi for all breiflabb fisket i Lofoten, Vesterålen og Senja fra 2000 til 2011 (data: Fiskeridirektoratet).

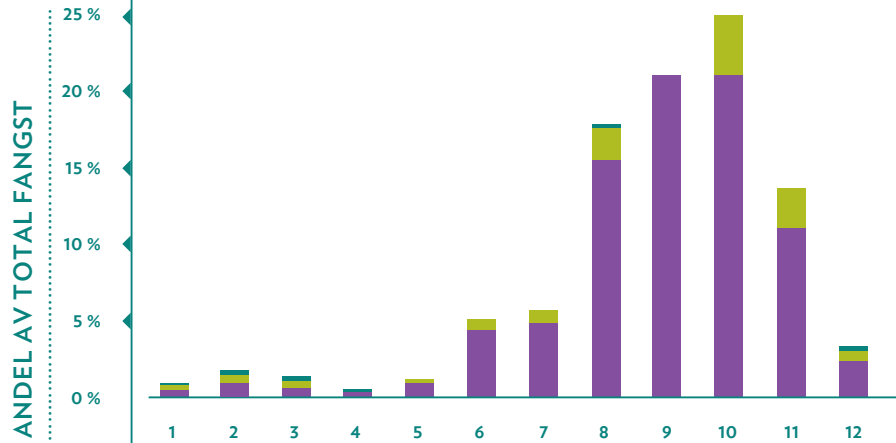
1990

2000

2010

LANDINGSMÅNED

4.3 Brukstyper og arealbruk

For båter under 15 meter er garn den mest brukte redskapstypen, etterfulgt av line og juksa og av disse er det i hovedsak båter under 11 meter som bruker juksa. For båter mellom 15 og 28 meter er garn, snurrevad og line de vanligste redskapstypene, mens båter over 28 meter i stor grad benytter bunntål og snurrevad (tabell 8). Valget av redskapstype gjøres ut fra en rekke hensyn og det er ikke uvanlig at fartøyer endrer redskap i løpet av en sesong for å tilpasse seg fisket etter en ny art (tabell 7).

Det er stor forskjell i arealbruk mellom ulike redskapstyper og det er også viktig å merke seg at det er svært store forskjeller i arealbruk gjennom året og mellom år. Dersom fisket er godt, reduserer fiskerne mengden bruk i sjøen, og motsatt dersom fisket er dårlig, da benytter fiskerne mye bruk for å få tilstrekkelige fangster. Det er en utbredt oppfatning blant fiskere at det tilgjengelige arealet for fiske er svært begrenset. Dette ser vi gjennom reguleringer som havdelingen, der ulike brukstyper tildeles ulike havteiger for å unngå brukskonflikter. Garn og line er ingen god kombinasjon og alle parter taper dersom brukene hekter seg fast i hverandre. Likeledes er snurrevadbåter avhengig av å kunne benytte områder uten faststående bruk og juksabåter ønsker i mange tilfeller også å være i farvann uten faststående redskap. På yttersida av Vesterålen er det uskrevne regler for fordeling av hav mellom garn, line og snurrevadbåter. Her er det vanlig at garnene settes nærmest land i bakken, mens linebåtene setter på flaten utenfor. For snurrevadflåten er det kun begrensede områder som egner seg for deres brukstype og de benytter gjerne eggakanten, der bunnsedimentene består av sand og grus, til sitt fiske. Videre eksisterer det en rekke uskrevne regler

FAKTA

FISKEREDSKAPER

Når fiskere høster av de marine ressursene, anvender de ulike typer redskaper. Valg av redskap styres dels av tradisjonen hver enkelt fisker har blitt tatt opp i, dels av hvilke redskapstype som gir mest avkastning per arbeidstime sett i forhold til arten det fiskes på og de rådende forholdene. Fiske-redskapene kan deles inn i passive og aktive redskaper. Mens fisken selv må oppsøke et passivt redskap for å bli fanget (for eksempel garn og line), oppsøker man fisk og fiskestimer ved bruk av aktiv redskap (for eksempel not, trål og snurrevad). For mindre fartøyer som er i spesielt fokus for den foreliggende rapporten, er garn, line og juksa hovedredskaper, mens snurrevad anvendes av færre. Større båter bruker i tillegg til garn, line og snurrevad, ringnot og trål.

Garn er et nett som anvendes ved fiske til å fange eller innesperre og samle fisk. Redskapet blir normalt laget ved å knyte en relativt tynn tråd om til et nett av masker som knyttes til en flyteline i topp og synkeline i bunn slik at det står loddrett i vannet. Størrelsen på maskene avhenger av hvilke fiskeart man fisker på, samt eventuelle reguleringer/minstemål. Garn anvendes til å fiske blant annet torsk, hyse, sei, rognkjeks og breiflabb.

Line er et fiskeredskap som består av et langt snøre som har kortere snører påsatt med jevne mellomrom. På de korte snørene er det igjen påsatt kroker. Krokene egnes (agn festes på) før lina er klar til å fiske med. Linefiske foregår med botnline, fløytline eller autoline. Botnline forankres i havbunnen, og en ile som bæres av en flaggbøye når opp til vannskorpen. Denne linen brukes for å fiske torsk, hyse, brosme, lange, uer, kveite og blåkveite. Fløytline er ikke forankret i bunnen, men i fiskefartøyet. Denne linen brukes for å fiske hyse og pigghå øverst i sjøen.

Jukse er et fiskeredskap som består av dypagnsnøre eller håndsnøre med synkelodd, og en eller flere angler. Snøret må rykkes opp og slippes ned hele tiden for at fisken skal bite på. Juksa er et universalredskap som har vært brukt til mange slags fisk, men framfor alt i torskefisket.

Snurrevad er en slags not til bruk på forholdsvis grunt vann i fiske etter bunnfisk som flyndre og torsk. Snurrevadet settes ut ved at en fra en båt kaster et anker med ei bøye, fester et vadtau til bøyen, seiler vadtau ut i en bue, kaster ut selve nota og seiler et tau i andre enden av nota tilbake til bøyen. Båten fortøyes til ankeret og vadet hales inn. En lar ankeret ligge og tar neste kast slik at en ikke overlapper det området som en alt har fiska på. På den måten «snurrer» en kompasset rundt omkring ankeret, noe som forklarer navnet. Tradisjonelt snurrevadsfiske foregår med mindre fartøyer, men det er også utviklet varianter av snurrevadet for større båter, der fartøyet seiler under innhivning i stedet for å ligge oppankret.

som bidrar til å minimere arealbruken og dermed brukskonflikter. Vi vil i det følgende gi en beskrivelse av de fire vanligste fiskeredskapene som brukes av kystflåten.

Tabell 7: Oppsummering av redskapstyper som brukes i kystfisket etter ulike arter i Lofoten, Vesterålen og Senja. L = line, G = garn, J = juksa, S = snurrevad, N = not. Kilde: møte med fiskere og landingsdata.

Fiskeart	Redskap	Direktefangst	Bifangst
Torsk	L, G, J, S	Ja	Delvis
Sei	L, G, J, S	Ja	Ja
Hyse	L, G, J, S	Ja	Ja
Blåkveite	L, G	Ja	Ja
Uer	L, G	Ja	Ja
Rognkjeks	G	Ja	Nei
Lange/brosme	L, G	Delvis	Ja
Sild	N	Ja	Nei
Breiflabb	L, G, S	Ja	Ja

Tabell 8: Antall fangster levert på mottak i Lofoten, Vesterålen og Senja i 2010 fordelt på redskapstyper brukt av fartøyer under 15 meter (<15), mellom 15 og 28 meter (15-28) og av båter over 28 meter (>28). En fangst bestående av flere arter vil være oppgitt som flere fangster, altså én fangst per art. (basert på sluttsedler).

Redskapstype	<15	15-28	>28
Garn	71545	15525	26
Line	34637	4333	0
Juksa	17314	32	0
Snurrevad	3786	9816	407
Ringnot	53	186	101
Bunnetrål	16	12	715

Tabell 9: Antall fangster landet i Lofoten, Vesterålen og Senja i 2010 fanget i hovedområde 00 og 05 fordelt på arter og redskapstyper. En fangst bestående av flere arter vil være oppgitt som flere fangster, altså én fangst per art. (basert på sluttsedler).

	Line	Garn	Juksa	Snurrevad	Ringnot	Bunnetrål
Blåkveite	265	444	1	2		33
Brosme	5786	5231	398	214		29
Lange	4335	8911	282	941		69
Hyse	7593	1231	821	387		18
Torsk	8517	18354	9597	3331		116
Sild					37	
Rognkjeks		456	1			
Sei	5287	14293	4969	2562	2	134
Uer	1328	6491	989	313		92
Breiflabb	1149	8010	45	960	0	16

4.3.1 Garn

Garn er den vanligste redskapstypen både for båter under 15 meter og for båter mellom 15 og 28 meter. Det er vanlig at garnbåter har to eller flere mannskap for å kunne sette og dra garnene. Garn må røktes hver dag for å sikre god kvalitet på fisken og båtene må derfor, så lenge de har bruk i havet, dra ut daglig uansett vær. Garn av ulik type brukes i fisket etter de aller fleste arter.

Garn (se faktaboks om fiskeredskaper) er vanligvis 27,5 meter lange og settes i lenker på 20 til 40 garn. I vinterfisket etter torsk er det vanlig for båter under 15 meter å sette ut 60 til 200 garn avhengig av hvor mye fisk det er i sjøen. Dette gir en samlet lengde på 1650 til 5500 meter med garn. Når to eller flere lenker settes parallelt, må det være en viss avstand mellom lenkene og fiskere opplyser at avstanden bør være 250 - 300 meter for å unngå at ulike lenker driver i hverandre. I fisket etter breiflabb brukes det mye garn. Øvre tillatte grense for antall garn er 500 og 500 garn gir en samlet lengde på mer enn 13 kilometer og legger dermed beslag på et betydelig areal.

For å redusere arealbruken er det vanlig at to eller flere kameratbåter setter bruket i sjøen samtidig. På den måten vil garnene komme på bunnen samtidig og under de samme strømforholdene, slik at faren for at de skal hekte seg i hverandre er liten.

4.3.2 Line

Line (se faktaboks om fiskeredskaper) er et faststående redskap som settes på bunnen eller som fløytline i vannmassene. Lina må egnes for hver gang den settes i sjøen, dette gjøres på land av andre enn fiskeren. Av den grunn har linefiskere som oftest base på hjemstedet og fisker herfra. Line brukes til fiske etter torsk, sei, hyse, brosme, lange, uer og blåkveite (se tabell 7 og 9).

Line krever et stort areal. En standard stamp med line er 540 meter, men fiskere velger gjerne å forlenge denne for å tilpasse bruket til sin båt. Det er vanlig å sette tre til fire stamper på stubben og man setter ofte 3 - 4 stubber. Et vanlig linesett vil derfor ha en total-lengde på nesten 10 kilometer. Hvor lang avstand det er mellom parallelle stubber avhenger av dybde og strømforhold, men det dreier seg gjerne om 300

meter eller mer. Som for garnfiskere er det vanlig at linefiskere går sammen med kameratbåter og setter bruket i sjøen samtidig for å minimere avstanden mellom stubbene.

4.3.3 Juksa

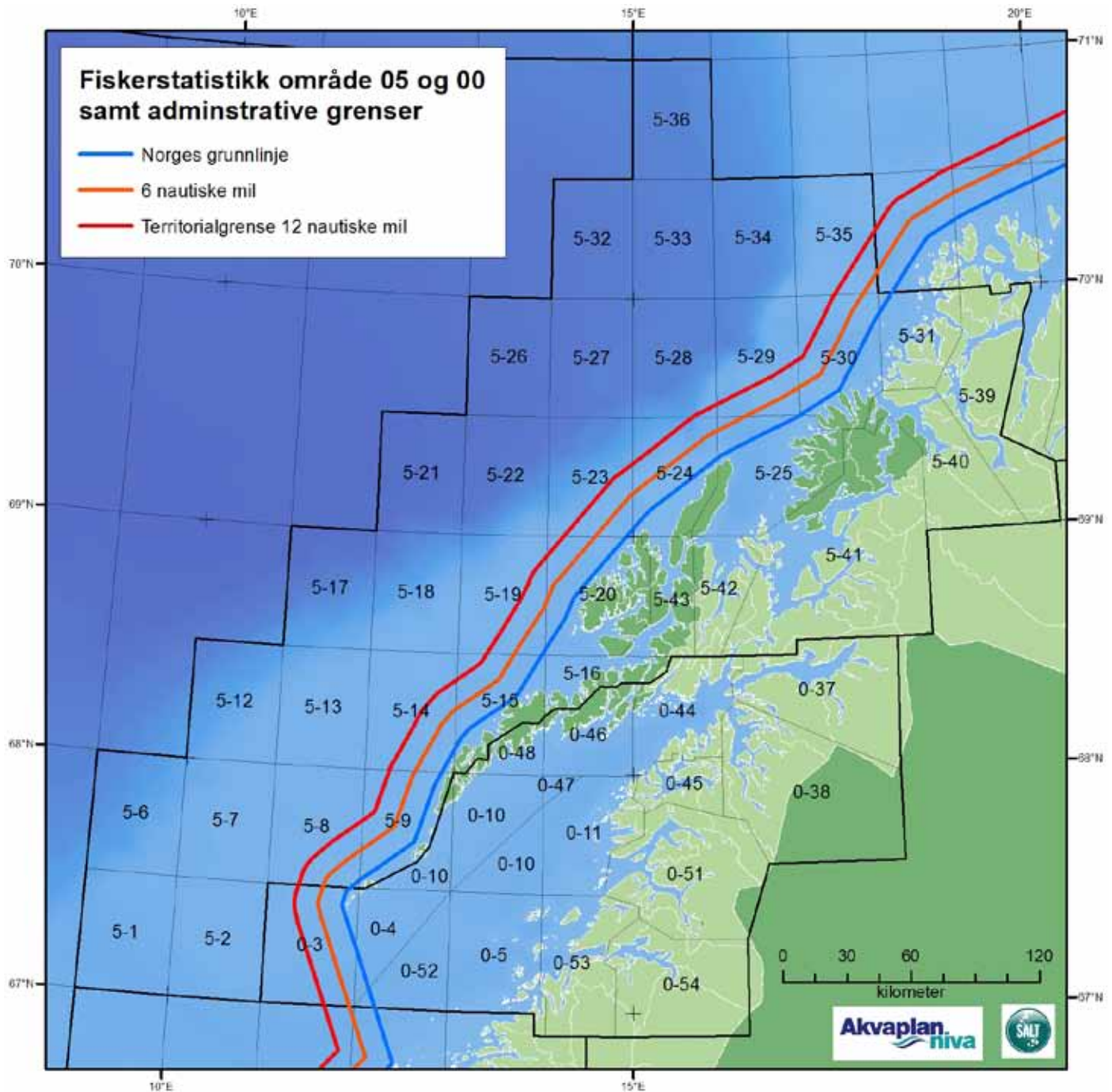
Juksa er på mange måter det enkleste fiskeredskapet å håndtere og brukes vanligvis av små båter med én mann om bord (tabell 8). Juksa brukes for å fiske torsk, sei, hyse, uer, lange og brosme (se tabell 7 og 9). Arealbruken til juksa er mindre enn for faststående bruk, men juksabåtene må ha plass til å drive med strømmen mens de fisker. Når fisken står høyt i vannet kan juksafiskerne velge å fiske over faststående bruk, men når fisken står mot bunnen er dette vanskelig. Mange juksafiskere velger derfor å gå langt fra land for å komme til områder uten faststående bruk i havet.

4.3.3 Snurrevad

Snurrevad er et vanlig redskap i den største kystflåten. Dette redskapet ble i utgangspunktet regnet som et passivt redskap, men anses nå for å være et aktivt redskap, da båten beveger seg over relativt store avstander for å ta inn vadet. Bruk av snurrevad krever at bunnforholdene egner seg for dette type fiske og eggakanten er ofte et slikt område.

Sandbunn og leirbunn er godt egnet, mens store steiner og knauser kan ødelegge bruket. Videre vil vrak og andre fremmedelementer utgjøre en fare for ødeleggelse av utstyr. Arealbruken til en snurrevad-båt vil variere med størrelsen på bruket, dybde og strømforhold. Snurrevad-båtene har fra 1000 til 3000 meter med tau og vil bruke om lag en halv nautisk mil sidelengs i det armene settes og deretter taues vadet fra 1 og helt opp til 5 sjømil før hele fangsten er om bord. I høysesongen kan det være trangt om plass på snurrevadfeltet og flere kameratbåter setter bruket i sjøen samtidig for å minimere arealbruken, og man kan også oppleve å stå i kø å vente til andre båter har gjort seg ferdige med sitt hal før man kan sette vadet.

4.4 Geografisk oversikt av fiskeriaktivitet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja

Figur 26: Havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja inndelt i hovedområder og lokasjoner. Lys blåfarge viser kontinentalsokkelen, mens mørkere blåfarge indikerer dyphavet utenfor. Landområder skravert i mørkegrønt er kommuner som er omfattet av denne studien.

Kontinentalsokkelen utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er i praksis ett stort sammenhengende fiskefelt. Området dekkes av hovedområdene 00 og 05 i Fiskeridirektoratets statistikkområder. Hovedområdene er igjen delt inn i lokasjoner (figur 26). Alle grunner på sokkelen er i bruk i ulik grad gjennom året. Det er store variasjoner i hvilke fisk som til enhver tid er tilgjengelig og fiskeriaktiviteten varierer med fiskens tilstedeværelse. De to artene som utgjør den

største andelen av fangstene, oppholder seg i området i avgrensede sesonger. Den ene arten er skreien, som befinner seg på sokkelen og i Vestfjorden fra januar til mai. Den andre arten er norsk vårgytende sild som under sin vandring langs norskekysten kan høstes i store mengder i perioder fra august til februar. Arter som sei, lange, brosme, uer og breiflabb er stasjonære som i utgangspunktet kunne vært fiskbare hele året. Breiflabb er strengt regulert og kan kun

fiskes om sommeren og høsten. Rognkjeksens fiskes bare på når den er gytemoden fra sen vår til tidlig sommer. Blåkveita vandrer til eggkanten for å gyte og er for tiden kun tillatt å fiske på i juni og august.

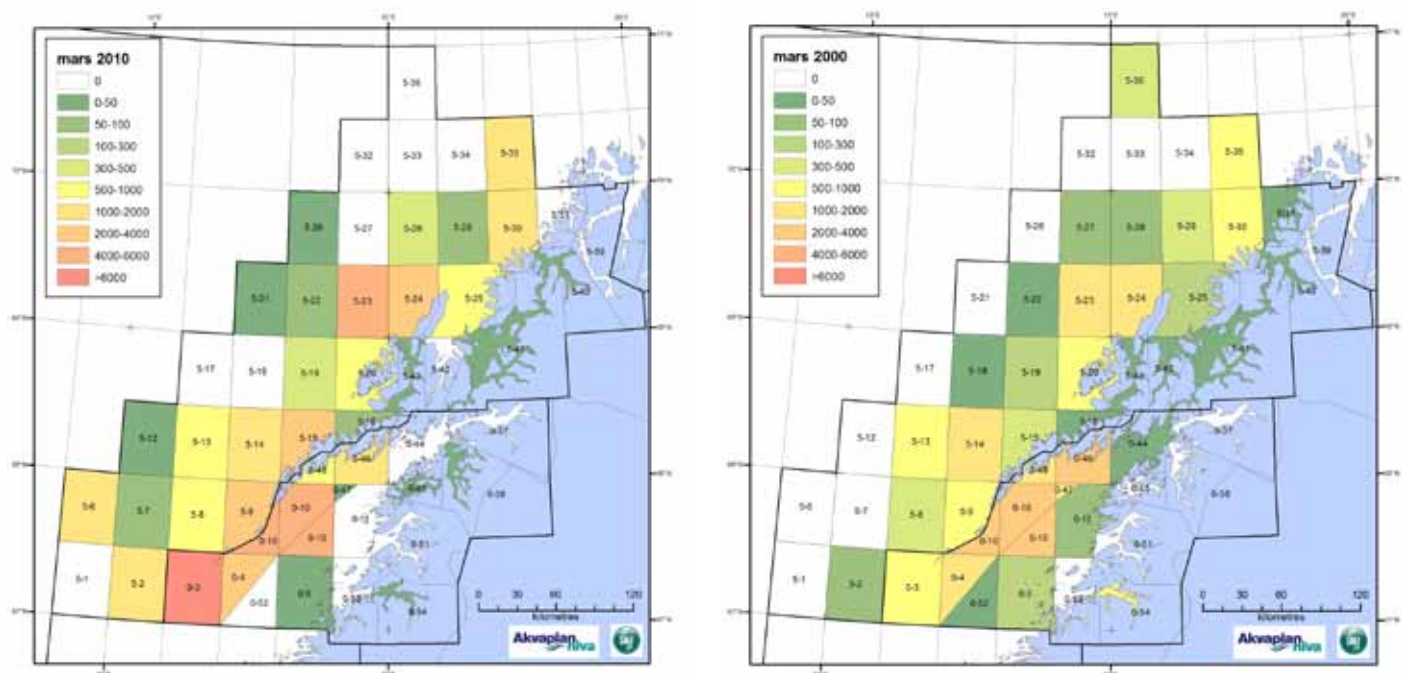
De store sesongsvingningene gjør at aktiviteten i havområdene varierer gjennom året, med en tiltagende aktivitet fra januar til mars og deretter litt redusert aktivitet i april og mai. Videre er juli den måneden med lavest aktivitet, før aktiviteten øker i august og er relativt stabil utover høsten og tidlig vinter. Det er også stor forskjell i arealbruken mellom år. Generelt er det slik at i år med godt fiske er arealbruken mindre enn i år med dårlig fiske, da man trenger større mengder bruk for å kunne få tilsvarende fangster som i år med bedre tilgang på fisk. Videre står fisken noen år nær land, mens man andre år må gå lengre fra land for å komme dit hvor fisken står.

4.4.1 Geografisk oversikt over fiskeriaktivitet i ulike sesonger i 2000 og 2010

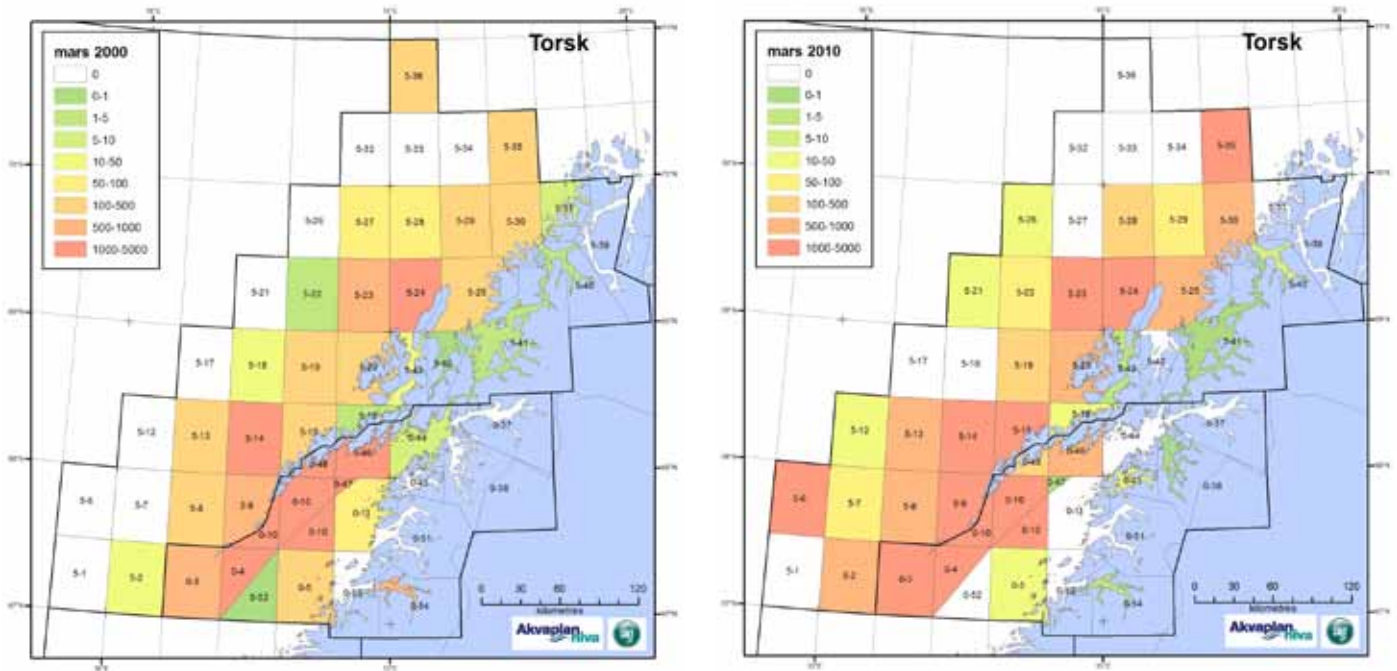
Fangster høstet i hovedområde 00 og 05 er fordelt på de fleste lokasjonene (se vedlegg 1 for kart over ak-

tivitet hver måned i 2000 og 2010). I mars 2010 (figur 27) ser vi at det ble tatt store fangster på yttersida av Lofoten, Vesterålen og Senja og ytterst i Vestfjorden. Vi ser også at det er tatt betydelige fangster i de kystnære lokasjoner i hele området. 2010 var et år med høye torskefangster, men der innsiget i Vestfjorden var lite. I 2011 og 2012 har man igjen opplevd et stort innsig av torsk i Vestfjorden og tilsvarende kart fra disse årene ville vist enda større fangster også inne i Vestfjorden.

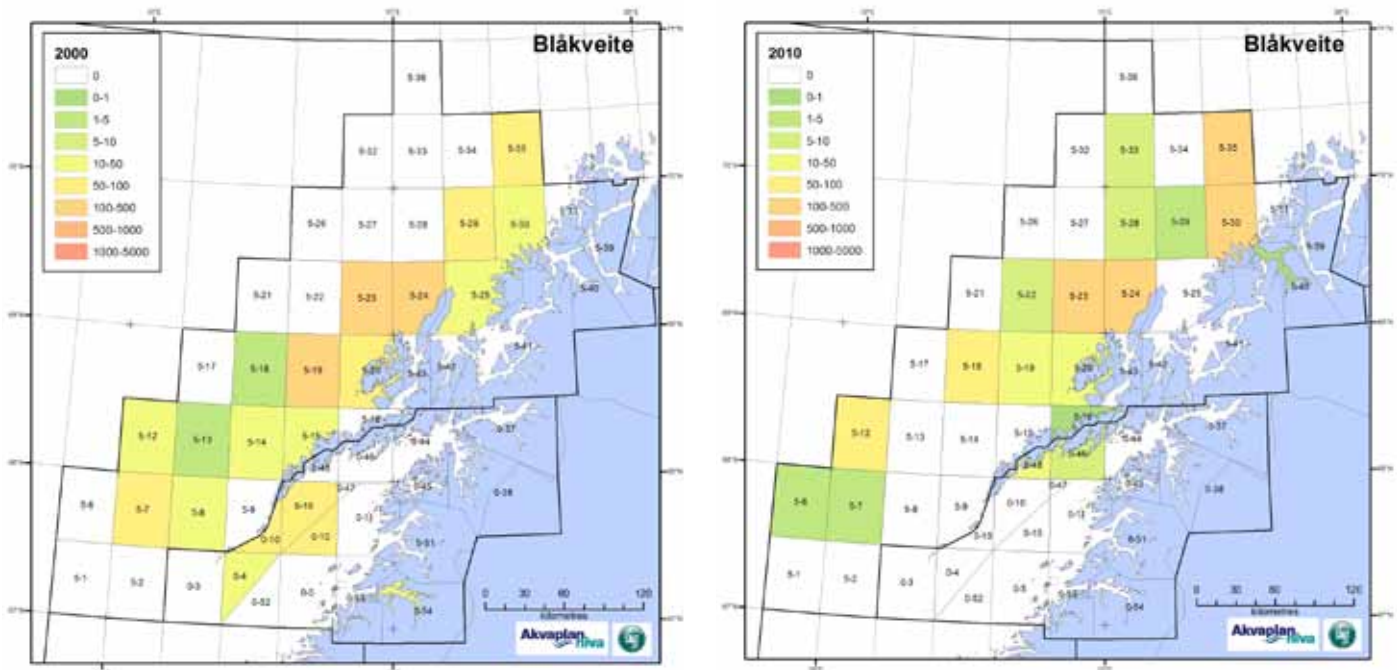
Om vi ser på fangster gjort av båter under 15 meter og studerer fangster av ulike arter, ser vi at hele området utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er i bruk gjennom store deler av året (se kart over fiskeriaktiviteten etter torsk (vedlegg 2), sei (vedlegg 3), hyse (vedlegg 4), lange (vedlegg 5), brosme (vedlegg 6), uer (vedlegg 7), rognkjeks (vedlegg 8), blåkveite (vedlegg 9) og breiflabb (vedlegg 10). Størst aktivitet er det under vinterfisket etter skrei. I mars 2000 ble det tatt store fangster av båter under 15 meter i de fleste lokasjoner på sokkelen og i 2010 ble det høstet enda større fangster (figur 28).

Figur 27: Totalt volum av alle arter (tonn) høstet av alle båter i hver lokasjon i hovedområde 00 og 05 og levert i Lofoten, Vesterålen og Senja i mars 2000 (venstre) og mars 2010 (høyre).

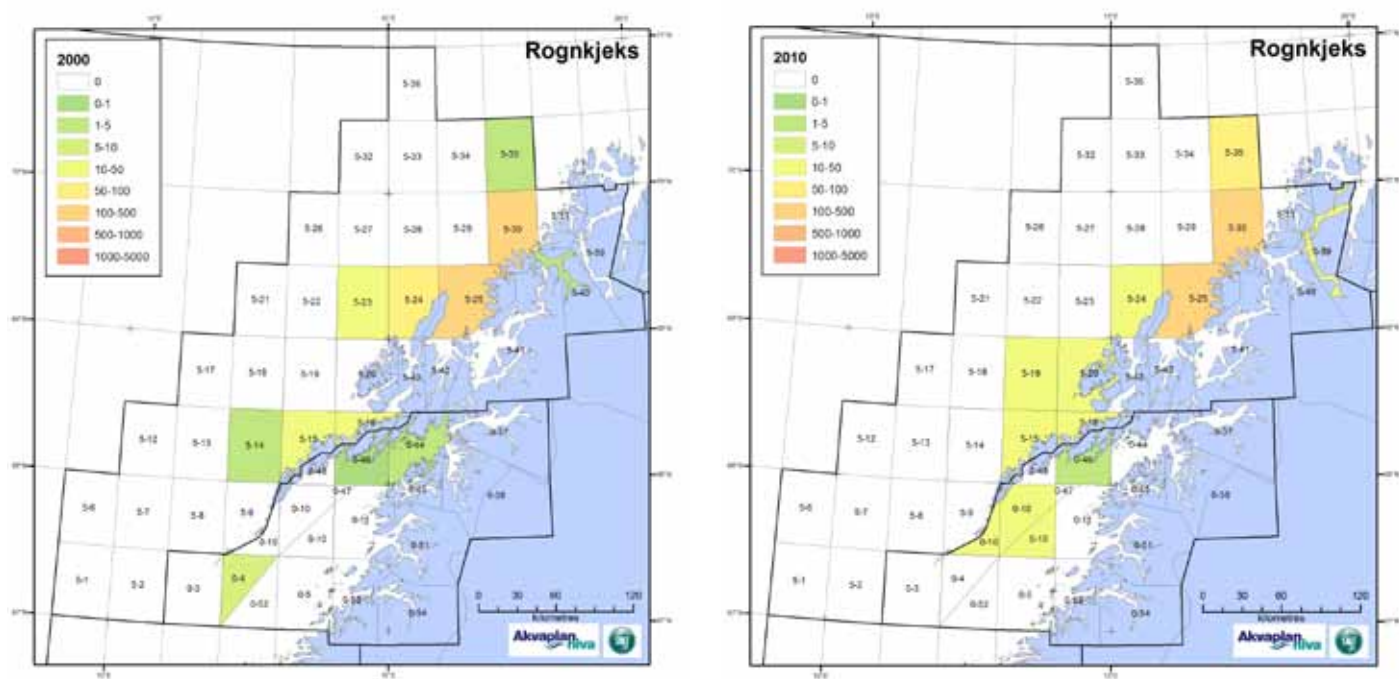
Figur 28: Torskefangster (tonn) fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 og levert i Lofoten, Vesterålen og Senja i mars 2000 (venstre) og mars 2010 (høyre) (data fra sluttседler).

Figur 29: Helårlige blåkeitefangster (tonn) fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 og levert i Lofoten, Vesterålen og Senja i 2000 (venstre) og 2010 (høyre) (basert på data fra sluttседler).

Blåkeitea fiskes på eggkanten og dette er det fiskeriet hvor kystflåten går lengst fra land. I kart over landede fangster i 2000 og 2010 (figur 29) ser vi at fangstene er høstet fra bestemte kartruter langs eggkanten. Mens blåkeitefisket pågår langt fra land, foregår

rognkjeks-fisket helt opp i fjæresteinene. Det går tydelig fram av kartene over rognkjeksfangstene i 2000 og 2010 (Figur 30). Sei, hyse, lange, brosme, uer og breiflabb foregår i hele området utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja (se kart i vedlegg).

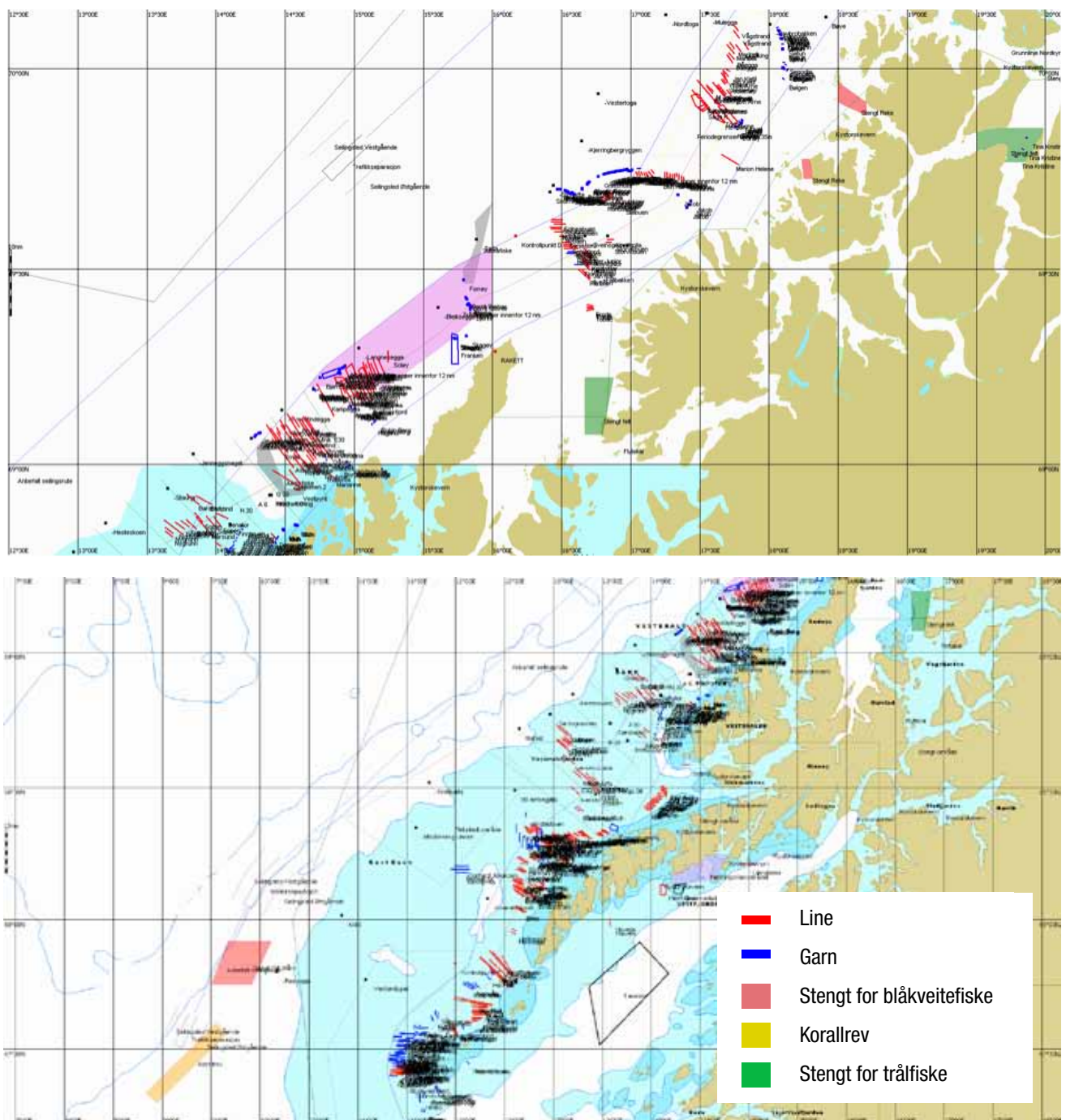

Figur 30: Rognkjeksfangster (tonn) fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 og levert i Lofoten, Vesterålen og Senja i 2000 og 2010 (basert på data fra sluttседler).

4.4.2 Geografisk oversikt over faststående bruk.

De aller fleste som fisker med faststående bruk på yttersida av Lofoten, Senja og Vesterålen melder posisjonen på sine bruk til Kystvaksentralen på Sortland, men det er kun i fisket etter breiflabb og blåkveite at slik innmelding er pålagt. Kart over faststående bruk gir derfor en god oversikt over bruken av disse områdene. Dersom man ser bort fra fiskeriaktivitet der det er pålagt å melde inn bruk, anslås det at 70-90%

av båtene velger å melde inn sine posisjoner til Kystvaksentralen. På innersida av Lofoten, i Vestfjorden, er det derimot mindre vanlig å melde inn bruk og det anslås at godt under 50% av båtene melder inn bruk satt i Vestfjorden. Kartene gir derfor et underestimert bilde av den aktiviteten som foregår her (figur 31 og for hele året se vedlegg 11).

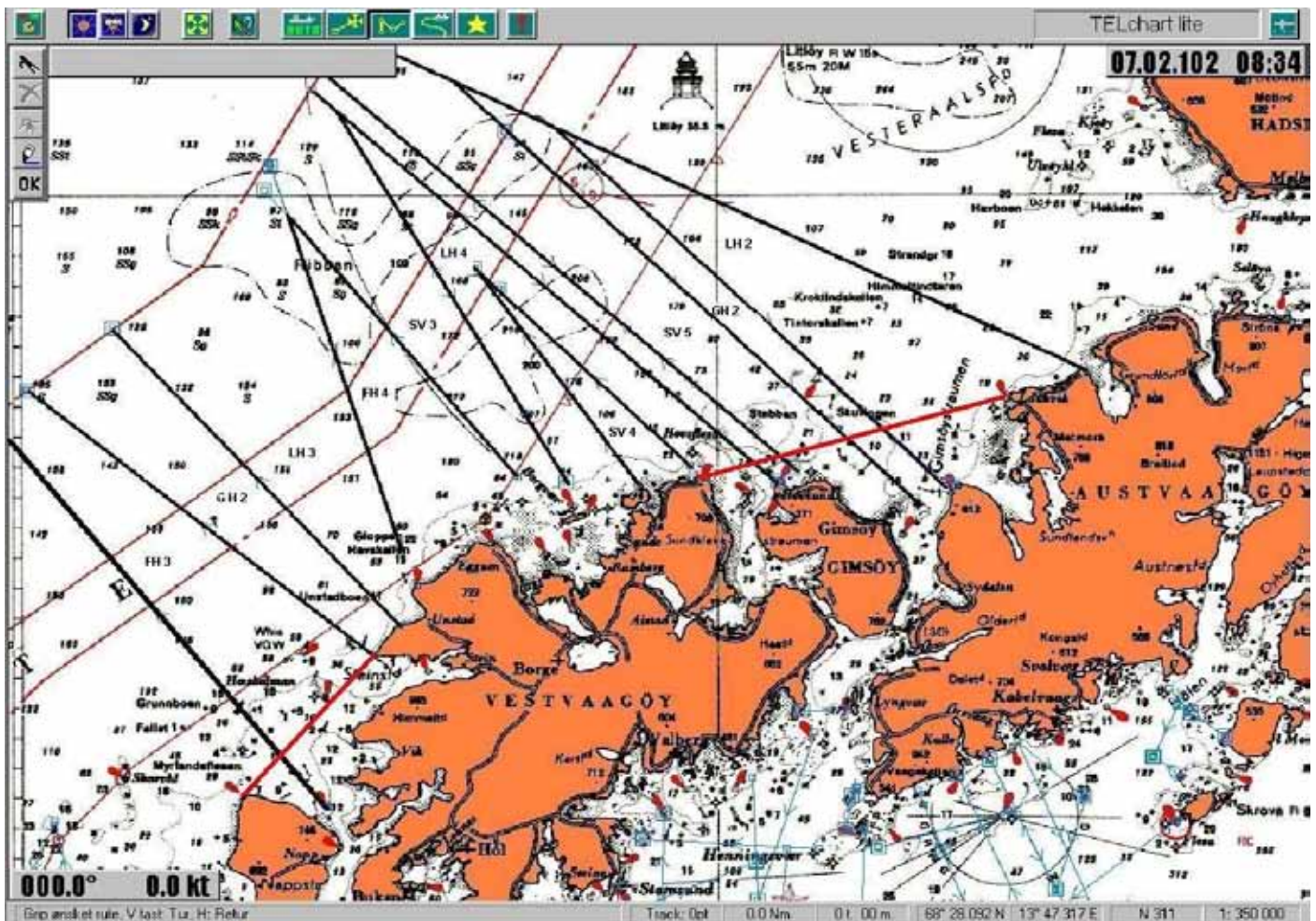

Figur 31: Utskrift fra Kystvaksentralens oversikt over faststående redskaper i mars 2011. Kartet gir et godt bilde av bruken av området mellom Andøya og nord for Senja (a) og yttersida av Lofoten og store deler av Vesterålen (b). Aktiviteten i Vestfjorden er langt høyere enn dette kartet gir inntrykk av, fordi fiskere vanligvis ikke melder fra om faststående bruk i dette området. Kartene er gjengitt i lav oppløsning, slik at navn på enkeltfartøy ikke kan leses (kilde: Kystvaksentralen på Sortland).

4.4.3 Havinndeling

I flere hundre år har havområdene utenfor Lofoten vært regulert på ulike måter. Havinndelingen ble innført for å unngå brukskonflikter og er i praksis en inndeling i ulike havteiger som kan brukes av de ulike redskapsgruppene. Denne inndelingen mellom ulike redskapstyper gjøres i forhandlinger der fiskere fra ulike redskapstyper deltar (Jensen, 2004). Havinndelingen er gjort fra land og ut til 12 nautiske mil fra grunnlinja. Havinndelinga er offisielt gjeldende i perioder der Lofotoppsynet er satt (figur 32). I de siste årene har ikke Lofotoppsynet vært satt, men

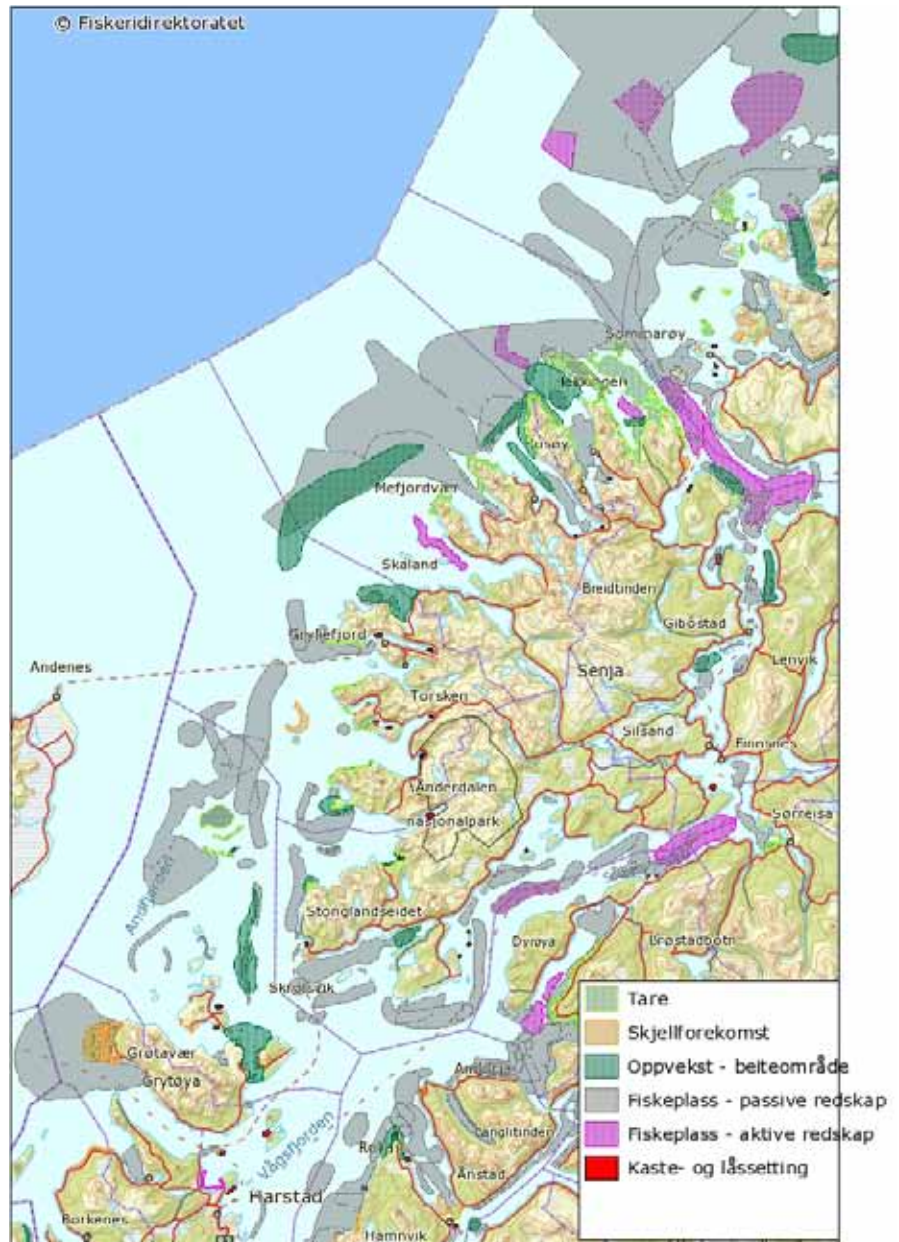
fiskere opplyser at de stort sett følger havinndelingen også i år der oppsynet ikke er satt. Utenfor Vesterålen finnes det ikke en offisiell havinndeling, men det finnes uskrevne regler for fordeling mellom ulike redskapstyper. Utenfor Senja er det, i likhet med Lofoten, en havinndeling. Denne tradisjonsrike inndelingen viser at det alltid har vært trangt om plassen i disse områdene og at hele det omtalte området har blitt brukt og fortsatt brukes av kystfiskere fra alle redskapsgrupper.

Figur 32: Eksempel på havinndeling: Her inndeling i garnhav (GH), linehav (LH), snurrevadhav (SV) og fritt hav (FH) utenfor Aust-Lofoten. Kartet er hentet fra Fiskeridirektoratet (www.fiskeridir.no).

4.4.4 Fiskeridirektoratets innsamling av kystnære fiskeridata

Fiskeridirektoratet har gjennom flere år arbeidet med å gjøre en grundig kartlegging av kystnære fiskeplasser utenfor norskekysten. Arbeidet gjøres gjennom intervjuer med fiskere og en grundig kvalitetssikring gjennom fiskerlagene. I Vesterålen er en slik kartlegging i ferd med å fullføres og data fra denne innsamlingen ventes å være tilgjengelig i Fiskeridirektoratets kartverktøy i løpet av 2012. Kart hentet fra Fiskeridirektoratets kartverktøy for områdene utenfor Lofoten tyder på at det ikke er gjort en tilsvarende kartlegging for dette området. Utenfor Senja er det gjort et detaljert arbeid for å kartlegge fiskeplasser (se figur 33).

Figur 33: Eksempel på nedtegning av kystnære fiskeplasser basert på intervjuer med fiskere. Kart er hentet fra Fiskeridirektoratets kartverktøy.

4.5 Fiskeriaktivitet i hver enkelt kommune

De store fiskeressursene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er bærebjelken i næringslivet i de fleste kommunene i området. Fiskeværene ligger tett både på innersida av Lofoten og på yttersida fra Røst til Senja. I alle kommuner i denne regionen, med unntak av Tranøy i Senja, er det ett eller flere fiskemottak. Antall fiskere og fiskebåter er dramatisk redusert fra 1990 og fram til 2010. Dette er i stor grad et resultat av den omfattende struktureringen av flåten som har pågått i denne periode. Volum og verdi av landet fangst har derimot økt i samme periode. Det er mange likhetstrekk i måten kystfiskeriene utøves på i de forskjellige kommuner, men her finnes også lokale forskjeller som skyldes ulike tradisjoner, ulike naturforhold og til dels ulik tilgang på bestemte fiskeressurser.

Berg kommune på Senja er den kommunen i regionen der det ble landet mest fisk (volum) i 2010, etterfulgt av Værøy og Vågan. Ser vi på førstehånds

verdien av landet fangst, ble det mottatt fisk for størst verdi i Berg, etterfulgt av Øksnes, Vågan og Værøy. De kommunene som mottar de største totalvolumene er også de kommunene som mottar størst fangster fra kartleggingsområdet.

Det er stor forskjell mellom de ulike kommunene når det gjelder andelen av fremmedfiskere som leverer sine fangster på mottak i kommunen. Den kommunen som har den største andelen fremmedbåter og som også er den kommunen der det landes flest fangster fra hovedområde 00 og 05 er Røst kommune i Lofoten. Dette skyldes sannsynligvis at det er svært gode forhold for å få gode fangster under Lofotfisket og at fremmedfiskere derfor velger Røst som havn gjennom store deler av denne sesongen.

Vi vil i det følgende gi en presentasjon av det kystnære fiskeriet i hver kommune og gi en kort beskrivelse av hvordan fisket utøves i den enkelte kommune.

Trenyken utenfor Røst. Foto: SALT

4.5.1 Røst

Ytterst i havgapet ligger det flate, bebodde Røstlandet omgitt av de markante øyene Vedøya, Storfjellet, Trenyken, Hærnyken og Ellevsnyken. De store fiskeresursene i havområdene utenfor Røst har vært livsgrunnlaget for beboerne på Røst helt siden de første menneskene kom hit for flere tusen år siden.

Fortsatt er fiskeriene livsgrunnlaget på Røst og torsken som høstes fra havet henges til tork i store mengder. Flåten på Røst består i hovedsak av små kystfiskefartøyer og det kystnære fisket utenfor Røst er fortsatt bærebjelken i næringslivet på øya.

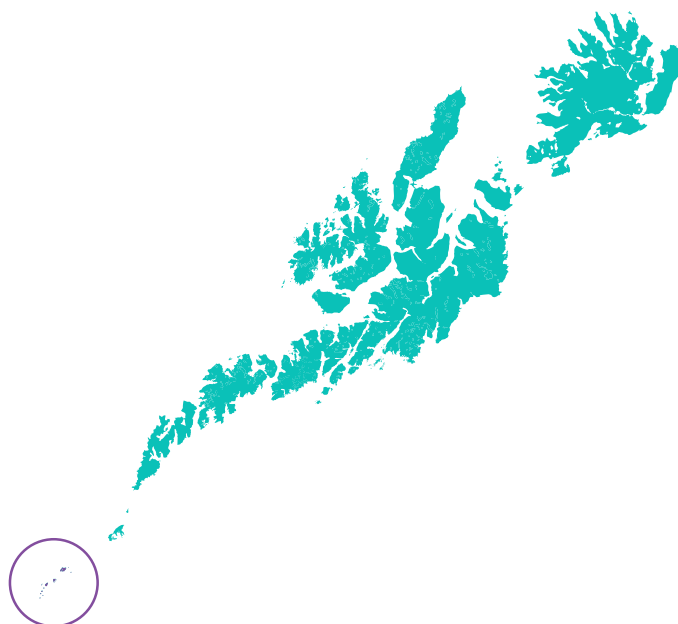
Antall fiskefartøyer har vært relativt stabilt fra 1990 og fram til 2010, mens antall fiskere er redusert med om lag 30 % i perioden. Det landede volumet var omtrent tre ganger større i 2010 enn i 1990 (tabell 10). Fisken som landes i Røst kommer i all hovedsak fra hovedområde 00 og 05. Under Lofotfisket er det langt flere fremmedfiskere enn lokale fiskere som leverer sine fangster her (figur 34). Dette skyldes sannsynligvis at det er kort gangtid til fiskefeltene og at tilgangen på fisk er svært god utenfor Røst.

Område. Fiskerne i Røst kommune anvender hele området fra landbakkene i nord til 12-milsgrensen i vest. Det er særlig stor aktivitet i de områdene som er grunnere enn 100 favner. Båtene her fisker mest på yttersida, men også noe på innersida. Sesonger. Flertallet av fiskerne i Røst, fisker på ulike arter gjennom de ulike sesongene.

Gangtid. Et fartøy under 15 meter bruker ca. to timers gangtid fra kai på Røst til 12-milsgrensen. I forbindelse med blåkveitefiske, må de gå betydelig lengre til havs. I dette fiskeriet kan de ofte gå opptil 70-85 nautiske mil til eggakanten i nord, dette tar syv til ti timer én vei.

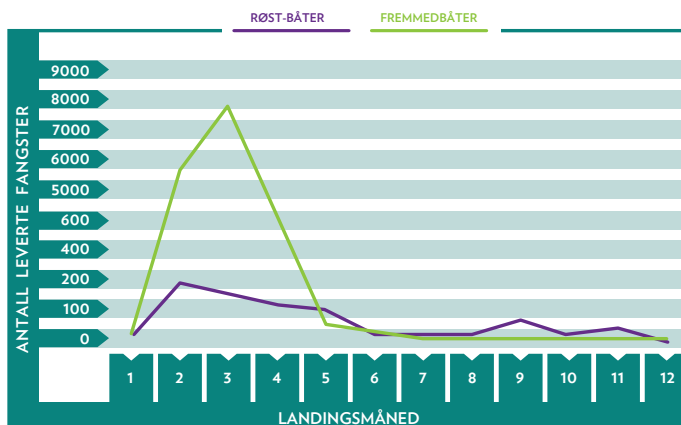
Levering. Fiskerne på Røst leverer i hovedsak til mottak i kommunen, der det finnes fem mottak for hvitfisk.

Annet. De små fartøyene er selve bærebjelken i fiskeriene på Røst. Hovedandelen av fisk som landes her i perioden januar-april, landes av de små fartøyene. Fisketurisme og sportsfiske har fått en tiltagende betydning i økonomien på Røst. Denne aktiviteten er på topp i perioden fra april til september, da sportsfiskere fra inn- og utland kommer til øyene for å fiske etter torsk, sei, hyse og kveite.

Tabell 10: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Røst kommune. Kilder: SSB, Fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Røst i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	631	666	612
Fiskere - antall	92	74	66
Fiskere - gjennomsnittsalder	42	44	48
Fartøyer – alle størrelser	61	74	60
Totalt landet volum (tonn)	6367	8436	19980
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	51	107	176
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	6172	8435	19975
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	49	107	176
Mottak i drift 2011	5		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	54	67	

Figur 34: Antall fangster fisket av Røst-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Røst (basert på data fra sluttседler).

4.5.2 Værøy

Værøy er den nest ytterste av Lofotkommunene og mellom denne øya og resten av Lofoten finner vi en av verdens sterkeste tidevannsstrømmer, Moskstraumen. Værøy er et fiskeriavhengig samfunn og her ble det i 2010 landet fisk til en verdi av 300 000 kroner per innbygger i kommunen (tabell 11). I Værøy landes både hvitfisk og pelagisk fisk, og store deler av fangstene som landes her kommer fra andre områder enn hovedområde 00 og 05. I Lofotsesongen er det et innslag av fremmedbåter som leverer i kommunen, men de fleste fangstene leveres av Værøy-fiskere (figur 35).

Bebyggelse på Værøy. Foto: SALT

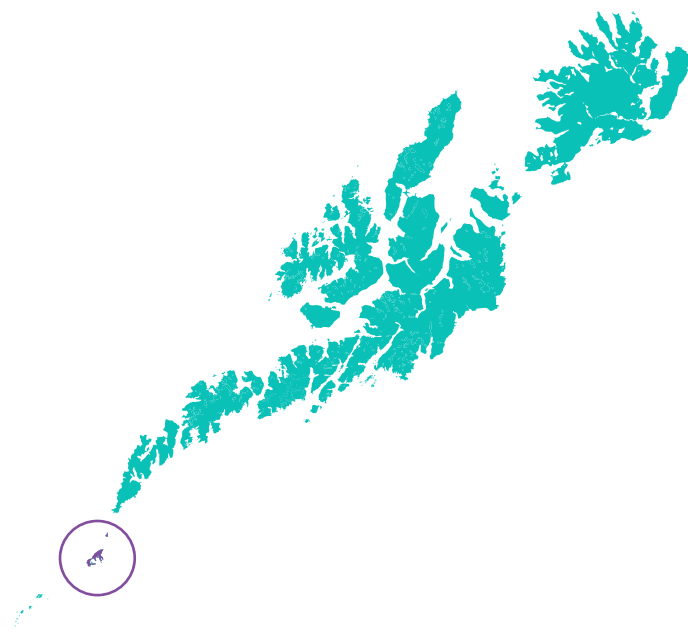
Område. Fiskerne hjemmehørende i Værøy kommune anvender hele området fra Moskenesgrunnen og ut til eggakanten. De fisker mest på yttersida, men også noe på innersida.

Sesonger. Flertallet av fiskerne på Værøy, fisker på ulike arter gjennom de ulike sesongene. Få eller ingen ror kun Lofotsesongen.

Gangtid. I perioden 1990-2010 måtte de små fartøyene på Værøy gå langt til havs for å få fangst, ofte helt ut til 12-milsgrensen. I noen tilfeller måtte de gå helt ut til eggakanten 40-45 nautiske mil unna hjemmehavnen. I 2011-2012 har skreien kommet tilbake i de gamle områdene og de små fartøyene har fått kortere gangtid ut til feltet.

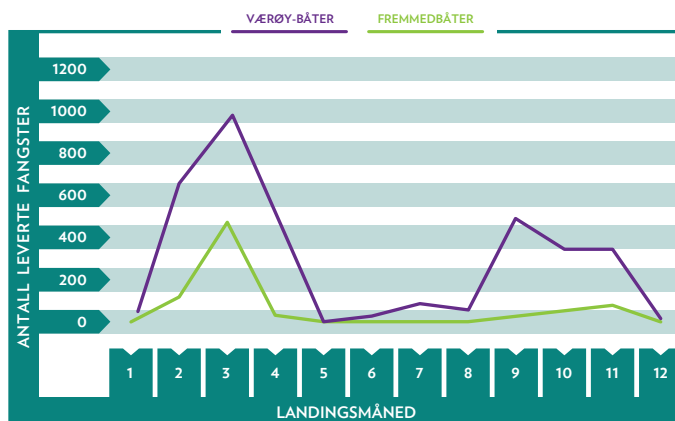
Levering. Fiskerne på Værøy leverer i all hovedsak til mottak i kommunen.

Annet. De små fartøyene er svært viktige i fiskerierne på Værøy. Fisketurisme og sportsfiske har fått en tiltagende betydning i økonomien på Værøy, der kveite er særlig viktig.

Tabell 11: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Værøy kommune. Kilder: SSB, Fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Værøy i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	891	775	761
Fiskere - antall	141	108	77
Fiskere – gjennomsnittsalder	42	45	47
Fartøyer – alle størrelser	72	85	59
Totalt landet volum (tonn)	3167	15841	70450
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	28	101	230
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	2611	14971	23898
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	22	93	98
Mottak i drift 2011	7		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	72	112	

Figur 35: Antall fangster fisket av Værøy-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Værøy (basert på data fra sluttsedler).

4.5.3 Moskenes

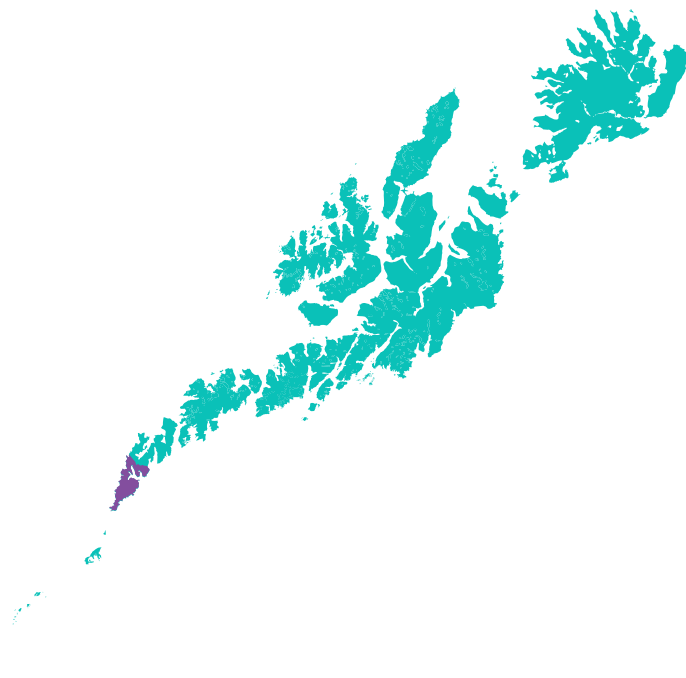
I Moskenes kommune ligger fiskeværene tett: Å, Tind, Sørvågen, Reine, Sakrisøy og Hamnøy. Fiskeværene er bygget opp rundt de store ressursene i havet utenfor. På de bebygde holmene utnyttes plasser godt med rorbuer og fiskehjell side om side. I dag er disse levende fiskeværene også en viktig attraksjon for turistindustrien som har utviklet seg i området. Det har vært en stor nedgang i antall fiskere fra 1990 og fram til 2010, mens det landede kvantum av fisk har vært relativt likt i de tre utvalgte årene (tabell 12). I 2011 ble det landet mer fisk enn året før, og landet volum dette året var 8465 tonn, med en verdi på 91 millioner kroner. Grunnen til denne markante oppgangen fra 2010 til 2011 skyldes at torsken igjen vandret inn i Vestfjorden dette året. Det er i all hovedsak båter hjemmehørende i Moskenes som leverer fisk ved mottakene i kommunen (figur 36).

Område. Fiskerne hjemmehørende i Moskenes kommune anvender områdene på innersida ut til eggakanten og på yttersida ut til 6-milsgrensen.

Sesonger. Flertallet av fiskerne i Moskenes, fisker på ulike arter gjennom de ulike sesongene. Få eller ingen ror kun Lofotsesongen.

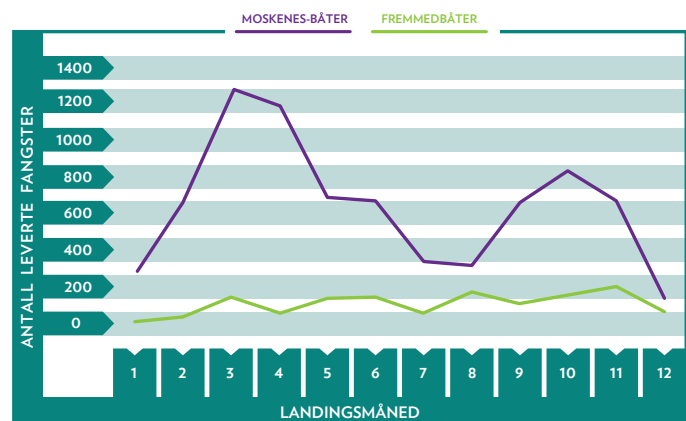
Gangtid. I normalår, når fiskerne fra Moskenes kan holde seg i nærområdet, bruker de ca. 1.5 time fra havn til feltene og minimum 2 timer for å komme til feltene på yttersida.

Levering. Fiskerne fra Moskenes leverer alltid til bruk i kommunen, der det kun finnes mottak for hvitfisk.

Tabell 12: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Moskenes kommune. Kilder: SSB, Fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Moskenes i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	1445	1352	1130
Fiskere - antall	203	180	116
Fiskere - gjennomsnittsalder	42	43	44
Fartøyer – alle størrelser	142	191	103
Totalt landet volum (tonn)	6688	6857	6451
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	57	77	62
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	6254	6340	5815
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	52	71	54
Mottak i drift 2011	8		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	60	65	

Figur 36: Antall fangster fisket av Moskenes-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Moskenes (basert på data fra sluttседler).

4.5.4 Flakstad

I Flakstad kommune ligger de største tettstedene, Fredvang og Ramberg, på yttersida vendt ut mot storhavet. På innersida finner vi fiskeværene Sund, Nusfjord og Nesland. Gjennom kommunen går Nappstraumen som gir fiskerne tilgang til fiskefeltene både på yttersida og innersida av Lofoten. Det har vært en nedgang i befolkningstallet i kommunen fra 1990 og fram til 2010 og noe av dette skyldes sannsynligvis nedgangen i antall fiskere og antall fartøyer i kommunen. Verdi og volum av fangstene som landes i Flakstad har økt i samme periode (tabell 13). I skreisesongen er det en betydelig andel av fangstene som landes av fremmedbåter (figur 37).

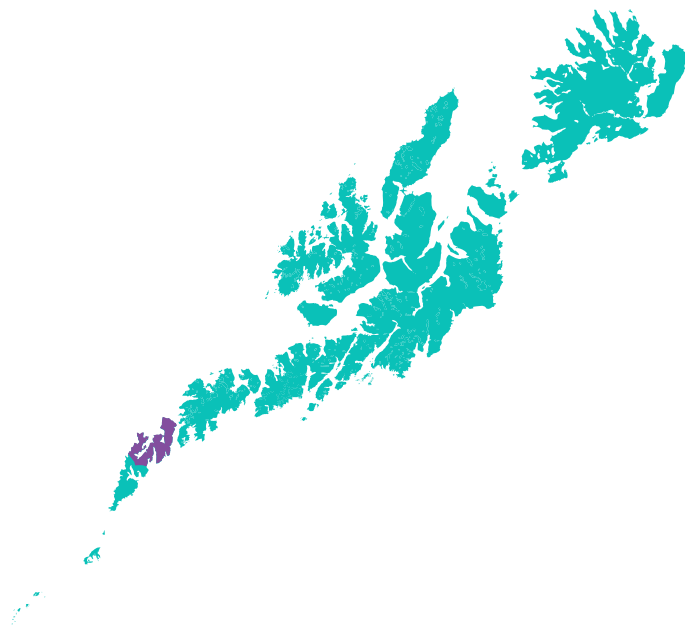
Fiskerne i Flakstad fisker etter torsk fra februar til april. I juni og august er det flere båter som deltar i blåkveitefisket. Det er et betydelig fiske etter sei og hyse både vår og høst. Rognkjeks fiskes i april og mai og breiflabbfisket foregår om høsten.

Område. Fiskere i Flakstad kommune anvender området fra land og ut til eggakanten.

Sesonger. I Flakstad kommune, er det en kombinasjon av fiskere som kun ror under skreifisket og fiskere som fisker etter ulike arter gjennom sesongene.

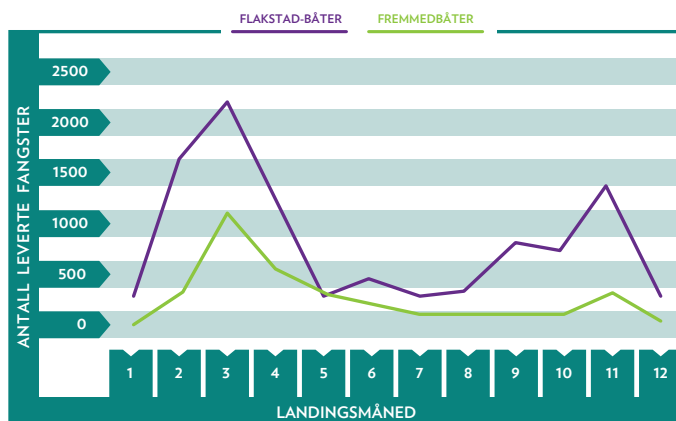
Gangtid. Det er vanlig at fiskere i Flakstad går helt ut til eggakanten, særlig i forbindelse med blåkveitefiske. Fra hjemmehavn til feltet tilsvarer dette en distanse på opptil 40-45 nautiske mil og en gangtid én vei på opptil seks timer.

Levering. Fiskerne i Flakstad leverer som regel til bruk i kommunen.

Tabell 13: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Flakstad kommune. Kilder: SSB, fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Flakstad i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	1604	1575	1369
Fiskere - antall	244	169	147
Fiskere – gjennomsnittsalder	40	42	47
Fartøyer – alle størrelser	181	182	93
Totalt landet volum (tonn)	5189	6858	7908
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	44	87	70
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	4660	6740	7743
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	39	85	68
Mottak i drift 2011	7		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	33	54	

Figur 37: Antall fangster fisket av Flakstad-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Flakstad (basert på data fra sluttседler).

4.5.5 Vestvågøy

Vestvågøy er den største av Lofotkommunene og består av store fiskevær og tettsteder. De største fiskeværene Stamsund, Mortsund og Ballstad er vendt mot Vestfjorden, og langs den eksponerte yttersida er det en rekke mindre fiskevær. Næringslivet i Vestvågøy er mangfoldig, men også på Vestvågøy er fisket og tilknyttede næringer svært viktig. Mens antall fiskere er redusert fra 1990 og fram til 2010, var det landede volumet større i 2010 enn i 2000 (tabell 14). Det er relativt få fremmedbåter som leverer sine fangster i Vestvågøy kommune (figur 38).

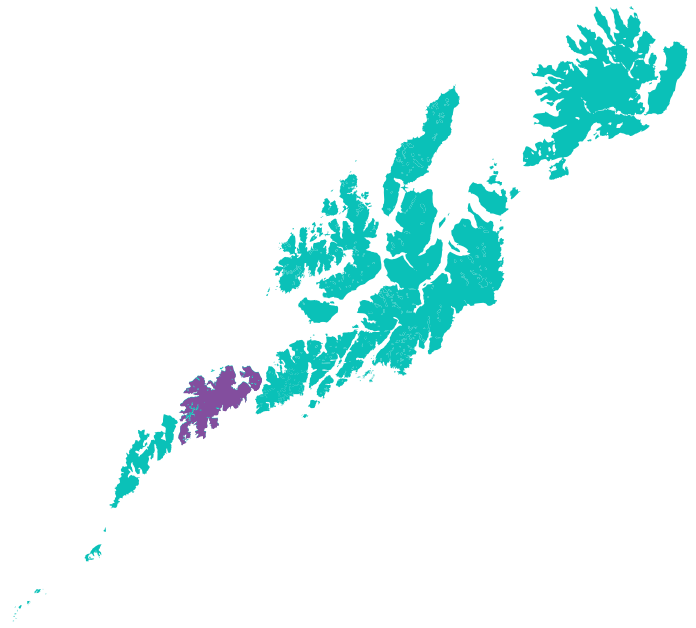
Område. Fiskerne hjemmehørende i Vestvågøy kommune fisker både på innersida og yttersida av Lofoten. De anvender hele området fra land og ut til 12-milsgrensen, og da særlig de områdene der det er grunnere enn 100 favner. Under blåkveitefiske går de helt ut til eggakanten.

Sesonger. Flertallet av fiskerne fra Vestvågøy fisker på ulike arter gjennom de ulike sesongene. Noen ror kun Lofotsesongen.

Gangtid. I perioden 1990-2010 måtte de små fartøyene fra Vestvågøy gå langt til havs for å få fangst, ofte helt ut til 12-milsgrensen. I noen tilfeller måtte de gå helt ut til eggakanten 35 nautiske mil unna hjemmehavnen. I 2011-2012 har skreien kommet tilbake i de gamle områdene og de små fartøyene har fått kortere gangtid ut til feltet og ligger nå ofte mellom 4- og 6-milsgrensen. Fra hjemmehavnen på Vestvågøy og ut til feltene på yttersida bruker de om lag 2.5 time hver vei. Når de må gå helt ut til eggakanten, bruker de gjerne 5-6 timer én vei.

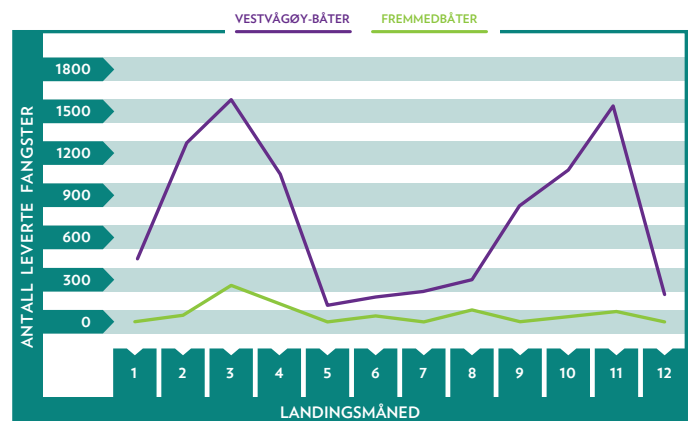
Levering. Fiskerne fra Vestvågøy leverer som regel til bruk i kommunen, der det kun finnes mottak for både hvitfisk. I noen tilfeller leverer de også til bruk i Vesterålen.

Annet. Fiskerne i Vestvågøy kommune kan oppleve leveringsbegrensninger om sommeren, som påvirker fiskeriaktiviteten.

Tabell 14: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Vestvågøy kommune. Kilder: SSB, Fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Vestvågøy i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	10547	10750	10674
Fiskere - antall	539	413	315
Fiskere - gjennomsnittsalder	41	43	46
Fartøyer	262	255	153
Totalt landet volum (tonn)	9162	16273	20243
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	75	174	168
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	8011	11884	12901
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	65	134	105
Mottak i drift 2011	11		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	263	82	

Figur 38: Antall fangster fisket av Vestvågøy-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Vestvågøy (basert på data fra sluttседler).

4.5.6 Vågan

Vågan er den nest største av kommunene i Lofoten og består av små og store tettsteder, fiskevær og et sentrum med bystatus, spredt over Gimsøy, Austvågøy og en del av Hinnøya. På innersida finner man det kjente fiskeværet Henningsvær, samt Svolvevær og Skrova, mens Laukvik ligger sentralt plassert ved feltene på yttersida. Næringslivet i Vågan er sammensatt, med fiskeri og tilknyttede næringer samt verftsindustri, oppdrett og turisme. Det landes både hvitfisk og pelagisk fisk i Vågan kommune og en stor del av det landede kvantum kommer fra områder utenfor hovedområde 00 og 05 (tabell 15). Et stor havområde utenfor Svolvevær, Kabelvåg og Henningsvær ("Henningsværboksen") har vært stengt i store perioder for å verne kysttorsken. Denne stengningen har rammet fiskeriaktiviteten i Vågan kommune. Det er en del fremmedbåter som leverer sine fangster i Vågan kommune gjennom hele året (figur 39).

Område. Fiskerne hjemmehørende i Vågan anvender hele området fra fjæresteinene (f. eks. rognkjeks) til ut på eggakanten (f. eks. blåkveite). Sesonger. Flertallet av fiskerne i Vågan, fisker på ulike arter gjennom de ulike sesongene.

Gangtid. Ved fiske på innersida, går de opptil fire nautiske mil og bruker en god halvtime for å komme til feltet. Når de fisker på yttersida, bruker de 1-1,5 time for å gå de åtte nautiske milene til fiskefeltet. Ved blåkveitefiske, går de opptil 35 nautiske mil fra grunnlinjen, ut til eggakanten.

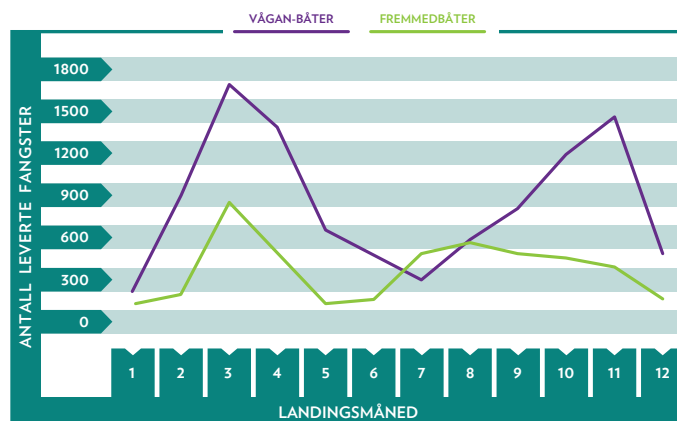
Levering. Fiskerne i Vågan leverer i hovedsak til bruk i kommunen, der det finnes mottak for både hvitfisk og pelagisk fangst.

Annet. Fiskerne i denne kommunen har tradisjon for å gå til andre områder når fisket i Lofoten svikter, slik som til Finnmark.

Tabell 15: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Vågan kommune. Kilder: SSB, Fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Vågan i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	9353	9229	9023
Fiskere - antall	399	323	224
Fiskere – gjennomsnittsalder	43	44	48
Fartøyer – alle størrelser	334	250	115
Totalt landet volum (tonn)	18490	33562	63123
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	148	248	231
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	10949	30364	22036
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	75	223	95
Mottak i drift 2011	6		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	56	156	

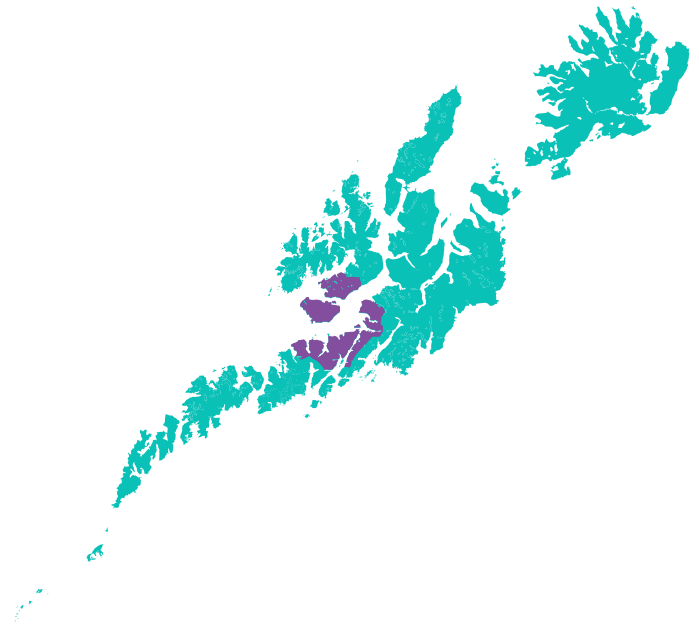

Figur 39: Antall fangster fisket av Vågan-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Vågan (basert på data fra sluttседler).

4.5.7 Hadsel

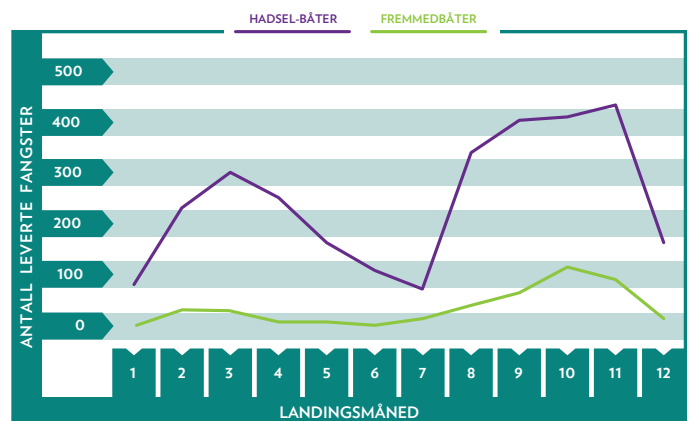
Hadsel kommune ligger helt sør i Vesterålen, i Nordland fylke. Kommunen er spredt over de fire store øyene Hadseløya, Hinnøya, Langøya og Austvågøy. På Hadseløya ligger kommunens administrasjonssenter Stokmarknes, og tettstedet Melbu. Fiskeri, fiskeindustri og oppdrett er de største næringene. I tillegg er det mange spennende teknologibedrifter i kommunen. Det landes både hvitfisk og pelagisk fisk i Hadsel og store deler av fangstene høstes utenfor hovedområde 00 og 05. De lokale fiskeriene domineres av fisker hjemmehørende i kommunen (figur 40).

Det ble arrangert felles møte for fiskere i Hadsel, Sortland og Øksnes kommuner på Myre. Dessverre deltok ingen fiskere fra Hadsel kommune, slik at det henvises til felles fiskeriinformasjon i omtalen av Øksnes kommune.

Tabell 16: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Hadsel kommune. Kilder: SSB, Fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Hadsel i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	8706	8321	7981
Fiskere - antall	197	128	79
Fiskere – gjennomsnittsalder	41	43	46
Fartøyer	131	88	40
Totalt landet volum (tonn)	8438	6366	14884
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	34	65	142
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	6979	3216	6141
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	29	33	59
Mottak i drift 2011	2		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	124	0	

Figur 40: Antall fangster fisket av Hadsel-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Hadsel (basert på data fra sluttsedler).

4.5.8 Bø

Det meste av bebyggelsen i Bø kommune finnes i større og mindre grender på strandflaten i sør og vest. I sør har fiskeværerne Steine, Skagen og Vinje vokst sammen og utgjør Bø tettsted, mens Eidet og administrasjonssenteret Straume utgjør de største befolkningskonsentrasjonene i vest. Bø er en typisk fiskerikommune hvor flesteparten av innbyggerne enten lever av fiske eller tilknyttede næringer på land. Man finner blant annet 13 havner (Hovden, Nykvåg, Eidetsjøen, Straumsjøen, Skårvågen, Vinjesjøen, Steinesjøen, Snarset, Straumsnes, Ringstad, Kråkberget, Jennskaret, Guvåg), hvorav seks har fiskemottak. Det har vært en stor nedgang i antall fiskere og fiskefartøyer fra 1990 og fram til 2010, mens det landede volum var større i 2000 enn i 1990 og 2010 (tabell 17). Under vinterfisket etter skrei er det en del fremmedfiskere som leverer sine fangster i Bø, men i hovedsak er det lokale båter som leverer på mottakene i kommunen (figur 41).

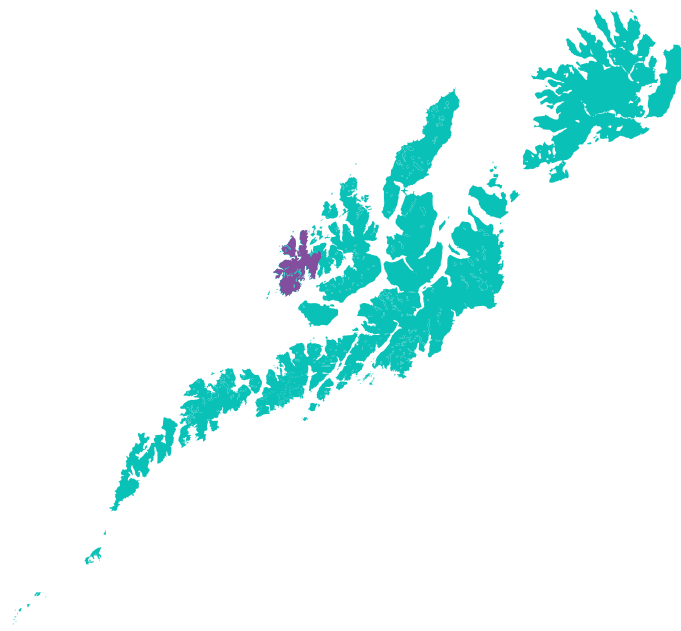
Område. Fiskerne på små fartøyer under 15 meter hjemmehørende i Bø kommune fisker i hele området fra land og mellom 10-20 nautiske mil utover. I tilknytning til blåkveitefiskeriet må fartøylene gå helt ut til eggakanten.

Sesonger. Flertallet av fiskerne fra Bø fisker på ulike arter gjennom de ulike sesongene. Få eller ingen ror kun Lofotsesongen.

Gangtid. I perioden 1990-2010 måtte de små fartøylene fra Bø gå langt til havs for å få fangst, ofte helt ut til 18 nautiske mil utenfor grunnlinjen. I 2011-2012 har skreien kommet tilbake i de gamle områdene og de små fartøylene har fått kortere gangtid ut til feltet og ligger nå ofte mellom 4- og 6-milsgrensene. Fra hjemmehavnen i Bø og ut til feltene på yttersida bruker de om lag 2.5 time hver vei. Når de må gå helt ut til eggakanten, bruker de gjerne 5-6 timer én vei.

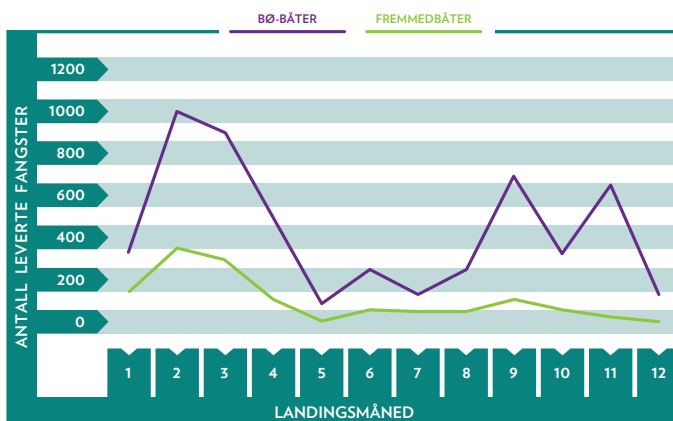
Levering. Fiskerne fra Bø leverer alltid til mottak i kommunen, som har mottak for både hvitfisk og pelagisk fangst.

Annet. Fiskerne i Bø kommune har en lang tradisjon for såkalt "skråpfske", der de fisker på mager skrei på vandring mot leveområdene i Barentshavet etter gyting. Dette fiskeriet forlenger sesongen for torskefisket på vinter/vår. Turistfiske etter kveite øker i kommunen.

Tabell 17: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Bø kommune. Kilder: SSB, Fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak.

Bø i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	3814	3288	2789
Fiskere – antall	260	176	120
Fiskere – gjennomsnittsalder	42	43	49
Fartøyer – alle størrelser	190	197	64
Totalt landet volum (tonn)	6105	17872	12965
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	34	65	57
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	2580	15098	8734
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	18	51	44
Mottak i drift 2011	3		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	32	50	

Figur 41: Antall fangster fisket av Bø-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Bø (basert på data fra sluttседler).

4.5.9 Øksnes

Øksnes er en aktiv fiskerikommune, hvor om lag halvparten av innbyggerne bor i kommunesenteret Myre. Andre tettsteder er Alsvåg og Nyksund. Den viktigste næringsveien i kommunen er fiskeri og fiskeindustri. Det ble landet svært store mengder fisk i 2010 og mye av dette ble høstet i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja (tabell 18). Det er nesten like mye fangst som landes av fremmedbåter som av Øksnes-båter i kommunen (figur 42).

Område. Fiskerne på små fartøyer under 15 meter hjemmehørende i kommunene Hadsel, Sortland og Øksnes bruker både områdene på innersida og yttersida av Vesterålen. Når fiskerne fisker på yttersida, anvender de området mellom land og eggakanten, inkludert blåkveitefiskeriet. De minste fartøyene går vanligvis til områdene mellom 4- og 6-milen. I tillegg er det fiskere som holder seg mest på innersida, der de driver fjordfiske.

Sesonger. Flertallet av fiskerne fra Hadsel, Sortland og Øksnes kommuner fisker på ulike arter gjennom de ulike sesongene. Få eller ingen ror kun vinter-/vårfisket på skrei.

Gangtid. I perioden 1990-2010 måtte de små fartøyene fra Hadsel, Sortland og Øksnes gå langt til havs for å få fangst, ofte helt ut til 18 nautiske mil utenfor grunnlinjen. I 2011-2012 har skreien kommet tilbake i de gamle områdene og de små fartøyene har fått kortere gangtid ut til feltet og ligger nå ofte mellom 4- og 6-milen. Fra hjemmehavnene i Hadsel, Sortland og Øksnes og ut til feltene på yttersida bruker de om lag 2.5 time hver vei. Når de må gå helt ut til eggakanten, bruker de gjerne 5-6 timer én vei.

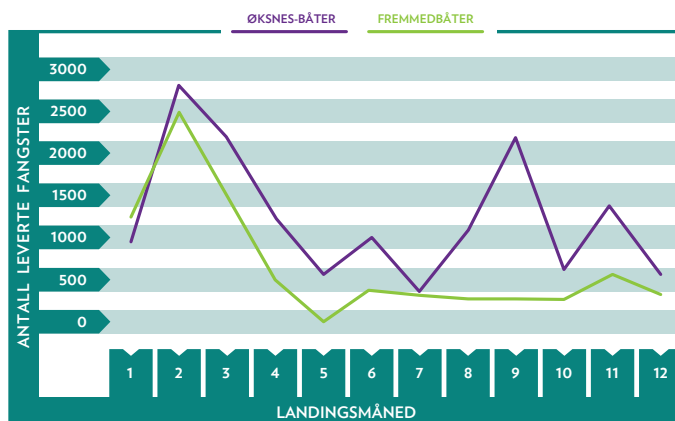
Levering. I disse kommunene er det mottak for både hvitfisk og pelagisk fisk.

Annet. Fiskerne i kommunene Hadsel, Sortland og Øksnes har en lang tradisjon for såkalt "skråpfiske", der de fisker på mager skrei på vandring mot lev-eområdene i Barentshavet etter gyting. Dette fiskeriet forlenger sesongen for torskefisket på vinter/vår. Turistfiske etter kveite er tiltagende i området.

Tabell 18: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Øksnes kommune. Kilder: SSB, fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak.

Øksnes i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	4866	4758	4438
Fiskere - antall	455	353	268
Fiskere – gjennomsnittsalder	40	42	45
Fartøyer – alle størrelser	166	157	103
Totalt landet volum (tonn)	18455	10702	33329
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	118	94	315
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	8073	8836	22148
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	54	77	197
Mottak i drift 2011	6		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	142	272	

Figur 42: Antall fangster fisket av Øksnes-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Øksnes (basert på data fra sluttsedler).

4.5.10 Sortland

Sortland kommune er den eneste kommunen i Vesterålen som har hatt stabil økning i folketallet de siste 25 årene. Kommunen omfatter områder på øyene Langøya og Hinnøya. Kommunesenteret Sortland ligger midt i Vesterålen og er et geografisk og kommunikasjonsmessig senter for regionen. Næringslivet i Sortland, og da særlig i sentrum, er preget av handel og servicenæringer, men også jordbruk, fiske, havbruk og reiseliv er viktige næringer. Videre ligger Kystvaktssentralen for Nord-Norge på Sortland. Det ble i 2010 landet om lag 6 000 tonn fisk i Sortland kommune (tabell 19).

Det ble arrangert felles møte for fiskere i Hadsel, Sortland og Øksnes kommuner på Myre. Det deltok en fisker fra Sortland kommune, men vi har valgt å samle informasjonen om disse tre kommunene i omtalen av Øksnes kommune.

Tabell 19: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Sortland kommune. Kilder: SSB, Fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Sortland	1990	2000	2010
Innbyggere	8301	9230	9819
Fiskere - antall	112	107	88
Fiskere – gjennomsnittsalder	37	42	48
Fartøyer	58	43	28
Totalt landet volum (tonn)	257	28377	6374
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	1	157	35
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	157	15565	2342
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	0	41	9
Mottak i drift 2011	2		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	19	24	

4.5.11 Andøy

Kommunen består av hele Andøya og en del av Hinøya. Andøya har en åpen og værhard ytterside mot Atlanterhavet. Fuglefjellet på Bleiksoya er den eneste form for skjærgård.

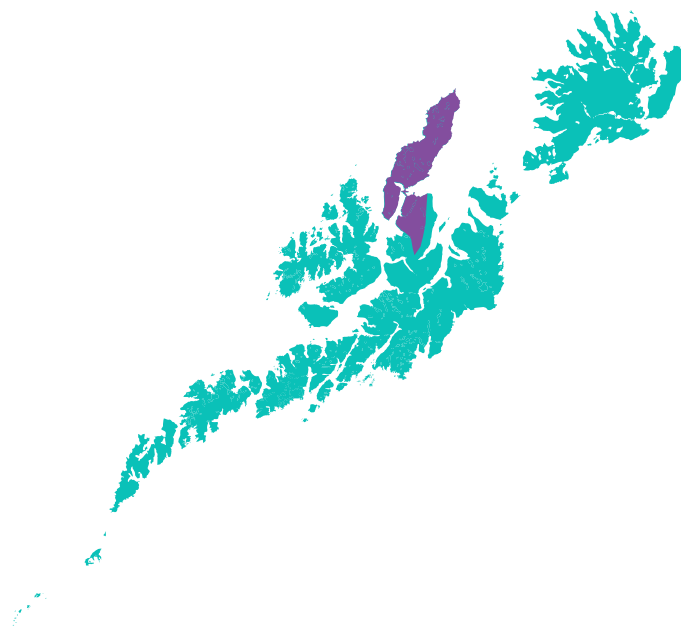
Andøya er det stedet hvor eggakanten ligger nærmest land. De rike biologiske produksjonen ved eggakanten tiltrekker seg blant annet hval i større mengder. Næringslivet i Andøy er mangfoldig, og spenner fra luftfart og romforskning ved Andøya flystasjon og Andøya Raketttskytefelt til verkstedsbedrifter, håndverksbedrifter og entreprenørselskap. Kommunen satser også på reiseliv, der hvalsafari er det mest besøkte tilbudet. Fiske og fiskeindustri er likevel av sentral betydning for kommunen. Kommunesenteret Andenes er et av landets største fiskevær og havnen utgjør en av Nord-Europas største havneanlegg med nærmere 3 km moloanlegg. Andenes er også liggehavn for en av Redningsselskapets redningsskøyter. Det ble landet om lag 20 000 tonn fisk i Andenes kommune i 2010 og en betydelig andel av denne fangsten ble høstet i hovedområde 00 og 05 (tabell 20). De fleste båter som leverer i Andøy er hjemmhørende i kommunen (figur 43).

Område. Fiskerne fra Andøya bruker hele kontinentalsokkelen til fiske. Røra, Tinda, Klakken og Hestjufta er viktige fiskefelt for de fleste brukstyper. På Skarsegga fiskes det med snurrevad. Fiskerne på Andøya har blitt enige om en lokal havinndeling.

Sesonger. Det er stor aktivitet gjennom hele året, med lavest aktivitet i mai måned.

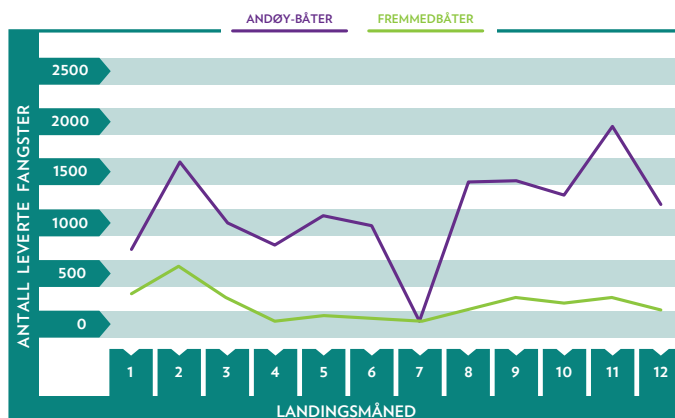
Gangtid. Fiskere fra Andøya går sjelden mer enn 2,5 til 3 timer ut til fiskefeltet.

Levering. Fiskere fra Andøya leverer i hovedsak fangstene i hjemmkommunen.

Tabell 20: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Andøy kommune. Kilder: SSB, fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Andøy i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	6574	5744	5002
Fiskere - antall	270	229	173
Fiskere – gjennomsnittsalder	38	42	45
Fartøyer	158	166	73
Totalt landet volum (tonn)	11054	15105	19967
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	64	140	181
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	5783	11977	13853
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	37	108	117
Mottak i drift 2011	2		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	70	27	

Figur 43: Antall fangster fisket av Andøy-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Andøy kommune (basert på data fra sluttsedler).

4.5.12 Tranøy

Tranøy kommune ligger sørøst på Senja. Bosetningsmønsteret bærer preg av at Tranøy har vært et samfunn der primærnæringer og kombinasjonsdrift har vært enerådende, og behovet for nærhet til naturressursene har gitt kommunen ei spredt bosetting med mange mindre bygder langs kystlinja og i innlandet.

Kommunen har sine største befolkningsentra i nord og sør. I nord er det innlandsbygdene Vesterfjell og Solli, sammen med Vangsvik, som er de største bygdene. Den sørlige delen av kommunen er delt mellom Innersida, med Stonglandseidet som største bygd, og Yttersida hvor Skrolsvik og Rødsand er de største lokalsamfunna. Kommuneadministrasjonen er i Vangsvik, men helse- og sosialadministrasjonen er i Stonglandseidet. Det er få fiskere i kommunen og Tranøy er den eneste kommunen i Lofoten, Vesterålen og Senja som ikke har et fiskemottak i dag (tabell 21).

Tabell 21: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Tranøy kommune. Kilder: SSB, Fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Tranøy i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	1992	1695	1552
Fiskere - antall	61	32	27
Fiskere – gjennomsnittsalder	45	46	44
Fartøyer – alle størrelser	124	79	10
Totalt landet volum (tonn)	909	0	0
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	6	0	0
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	333	0	0
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	3	0	0
Mottak i drift 2011	0		

4.5.13 Torsken

Torsken kommune ligger ytterst på Senja med fiskeværene Ballesvik, Torsken, Grunnfarnes, Kaldfarnes, Sifjord og Flakstadvåg vendt ut mot fiskefeltene.

Gryllefjord er kommunens administrasjonssenter. På grunn av sin strategiske beliggenhet i forhold til de store fiskefeltene utenfor Troms, har fiskerier og tilknyttet fiskeindustri, som matfiskoppdrett, lakseslakteri, mottak for hvitfisk og pelagisk fangst og isoporkassefabrikk, en sentral plass i kommunens næringsliv. Lange og dype fjorder gir fordeler ved oppdrettsvirksomhet og fjordfiske. Torsken er den mest fiskeriavhengige kommunen i Troms. Det har vært en dramatisk nedgang i antall fiskere og fiskerfartøyer i Torsken kommune fra 1990 og fram til 2010. I samme periode har volumet av fisk som landes i kommunen økt (tabell 22). I vintersesongen leveres det mer fangst fra fremmedbåter enn fra båter hjemmehørende i kommunen (figur 44).

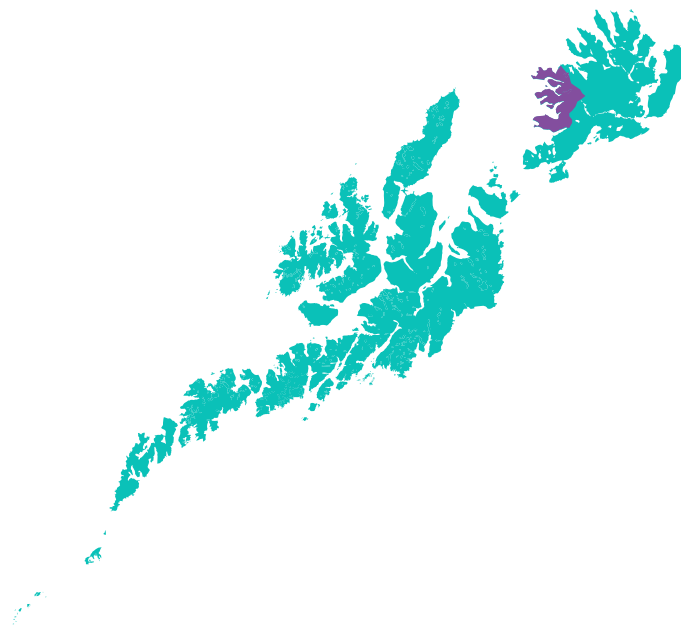
Område. Fiskerne på små fartøyer under 15 meter hjemmehørende i Torsken anvender et stort område fra land til 71°N ved Tromsøflaket i sine fiskerier.

Sesonger. Mange fartøyer i Torsken kommune driver kun vinterfiske etter torsk, selv om det fremdeles er fiskere som er aktive i sammensatte sesongfiskerier etter ulike arter.

Gangtid. Når fiskere med små fartøyer under 15 meter hjemmehørende i disse kommunene driver vinterfiske etter torsk fra hjemmehavnen, holder de seg innenfor 12-milsgrensen og bruker 1,5 - 2 timer ut til feltet. Når de fisker ved Tromsøflaket, kan de bevege seg så langt bort som 40 - 50 nautiske mil fra land. I disse tilfellene har de 9 - 15 timers gangtid én vei.

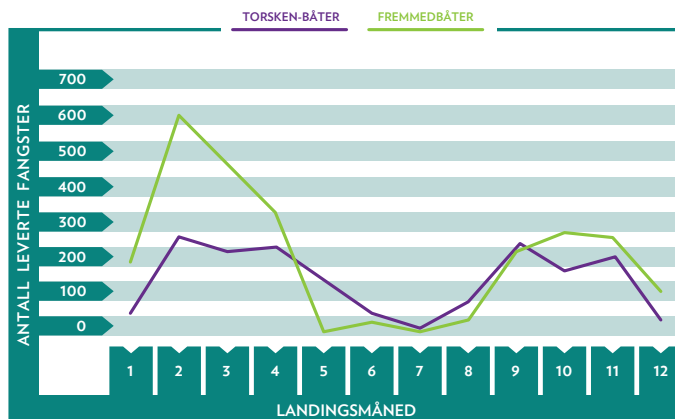
Levering. I Gryllefjord er det hvitfiskmottak, mens det i Torsken både er hvitfisk- og pelagisk mottak.

Annet. Fiskere i disse områdene opplever leveringsbegrensninger om sommeren. Fiskerne mener at dette er noe av forklaringen for at mange fartøyer kun driver vinterfiske etter torsk. Torskefangstene representerer opptil 70 % av årsinntektene for de små fartøyene her og fiskerne er helt avhengige av dette fiskeriet. Fiskerne i kommunene Lenvik, Berg, Tranøy og Torsken har en lang tradisjon for såkalt "skråpfiske", der de fisker på mager skrei på vandring mot leveområdene i Barentshavet etter gyting. Dette fiskeriet forlenger sesongen for torskefisket på vinter/vår. Turistfiske etter kveite er tiltagende i området.

Tabell 22: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Torsken kommune. Kilder: SSB, fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Torsken i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	1310	1166	899
Fiskere - antall	123	81	40
Fiskere – gjennomsnittsalder	42	46	45
Fartøyer – alle størrelser	211	167	36
Totalt landet volum (tonn)	7451	12141	12413
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	46	87	86
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	2432	9098	7650
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	15	61	55
Mottak i drift 2011	2		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	77	100	

Figur 44: Antall fangster fisket av Torsken-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Torsken kommune. (basert på data fra sluttseidler).

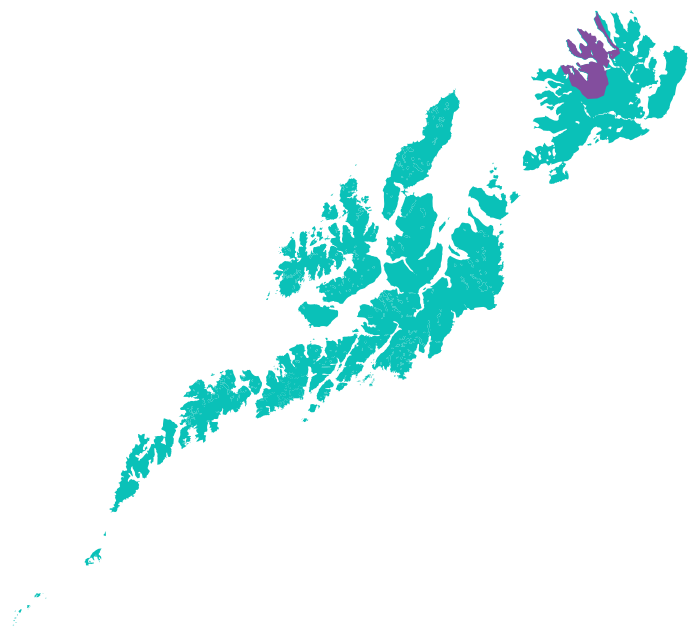
4.5.14 Berg

Berg kommune ligger på yttersida av Senja og bosettingsmønsteret er preget av mindre tettsteder og fiskevær, som Senjahopen, Medfjordvær, Ersfjord, Steinfjord, Bøvær, Bergsbotn, Strømsnes og Hamn. Kommunesenteret er Skaland. Fiskerinæringa utgjør den største delen av et aktivt næringsliv i kommunen. Fiskerihavna i Senjahopen er nylig utbygget og eksisterende fiskeindustri er meget konkurransedyktig og med moderne bygg og høyteknologisk produksjon. En betydelig oppdrettsnæring kompletterer bildet av en sterk fiskerikommune. Det har vært en stor nedgang i antall fiskere og fiskefartøy fra 1990 og fram til 2010, men i samme periode har det volumet av landet fisk økt betydelig (tabell 23). I vinterfisket etter skrei er det fremmedfiskere som leverer den største andelen av fangstene (figur 45).

Område. Klakkan utenfor Kjøva, Grindsbakk og Salta er viktige fiskefelt under vinterfisket etter skrei. Blåkveita fiskes på store dyp mellom Kjerringbergryggen og Mulegga. Områder som Skrigrunnsbakken, Grindsbakken og Svenssgrunnen er egende områder for linefiske.

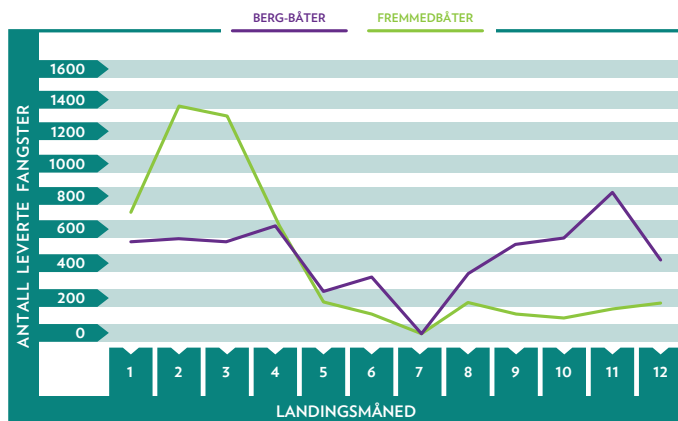
Gangtid. Fiskere fra Berg går fra 1 til 5 timer for å komme til fiskefeltet.

Levering. Fisken leveres hovedsakelig til fiskebruk i kommunen.

Tabell 23: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Berg kommune. Kilder: SSB, fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Berg i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	1224	1111	921
Fiskere - antall	87	54	41
Fiskere – gjennomsnittsalder	45	47	51
Fartøyer – alle størrelser	124	76	31
Totalt landet volum (tonn)	9417	35195	72183
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	84	163	401
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	1342	21383	19900
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	11	66	121
Mottak i drift 2011	2		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	24	46	

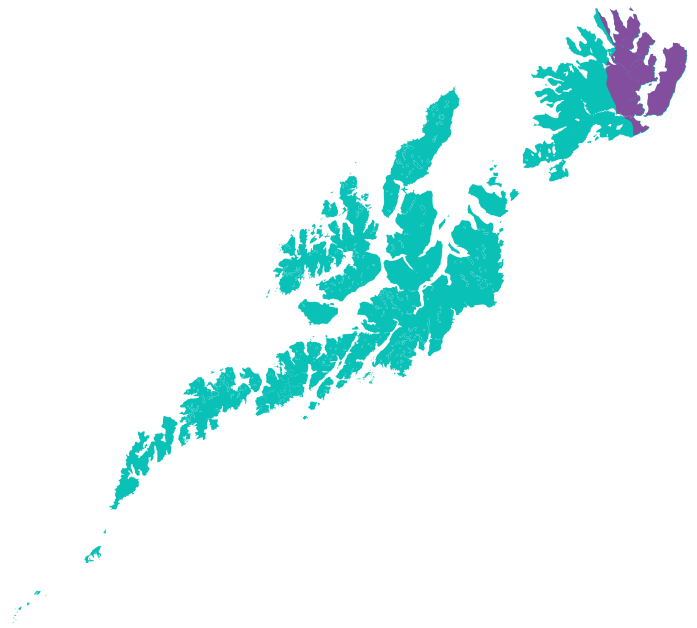

Figur 45: Antall fangster fisket av Berg-båter og fremmedbåter i hovedområde 00 og 05 og levert på fiskemottak i Berg (basert på data fra sluttседler).

4.5.15 Lenvik

Lenvik kommune ligger på Senja og på fastlandet. Kommunesenteret er Finnsnes, som har bystatus. Andre tettsteder er Silsand, Gibostad og Rossfjordstraumen, mens Botnhamn, Fjordgård og Husøy er fiskevær. Lenvik og Midt-Troms har vært inne i en positiv utvikling, og har hatt størst handels- og næringsvekst i Troms fylke, målt i forhold til folketallet. Næringslivet er sammensatt, der jordbruk, fiskeoppdrett, handels- og servicenæringen, og smelteverk er viktige næringer. Lenvik har betydelige industribedrifter innen fiskeforedling og fiskereds- skap. Det har vært en stor nedgang i antall fiskere og fiskerfartøy fra 1990 og fram til 2010, men det landede volumet har gått noe opp i samme periode (tabell 24). Det er hovedsakelig Lenvik-båter som leverer fangster til fiskebruk i kommunen (figur 46).

For stedsspesifikk fiskeriinformasjon, se kapittelet om Torsken kommune.

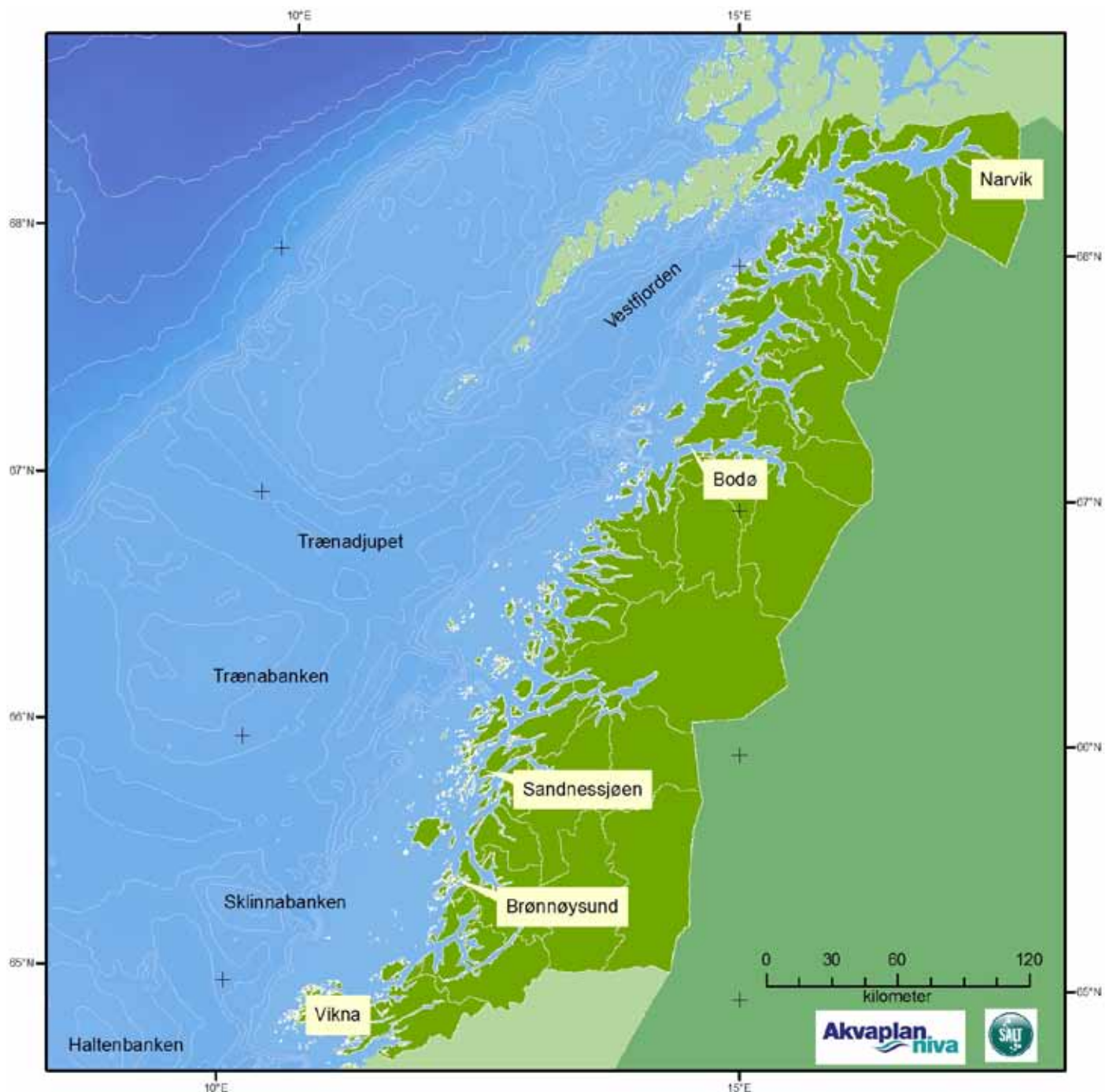
Tabell 24: Nøkkeltall for fiskeriaktiviteten i Lenvik kommune. Kilder: SSB, fiskeridirektoratet, telefonintervju med fiskemottak

Lenvik i tall	1990	2000	2010
Innbyggere	10899	11039	11243
Fiskere - antall	424	259	191
Fiskere – gjennomsnittsalder	38	40	43
Fartøyer – alle størrelser	301	201	122
Totalt landet volum (tonn)	6942	9892	9285
Verdi av landet fisk (mill. kr.)	50	84	88
Landet volum fra H00 og H05 (tonn)	2736	6669	8692
Verdi landet fra H00 og H05 (mill. kr.)	17	52	80
Mottak i drift 2011	3		
	Heltid	Deltid	
Ansatte i fiskemottak i 2011	121	45	

4.6 Kystfiske fra Vikna til og med Ofoten

Området fra Vikna til og med Ofoten inkluderer kommunene Vikna, Nærøy og Leka i Nord-Trøndelag samt Helgeland, Salten og Ofoten. Fra dette området fiskes det på de store fiskefeltene Haltenbanken, Sklinnabanken, Trænabanken og Vestfjorden (figur 47). De store fiskebankene er viktige gyteområder for sild, mens Vestfjorden, som kjent, er et viktig

gyteområde for blant annet torsk. Fiskeriaktiviteten i dette området er i stor grad knyttet til pelagiske fiskerier på bankene utenfor, der båter over 28 meter står for den klart største andelen av fangstvolumet. I dette området landes også fangster som er høstet i andre havområder.

Figur 47: Kart som viser området fra Vikna i sør til og med Ofoten i nord med tilhørende fiskefelt.

Befolkningen i området fra Vikna til og med Ofoten teller 194 285 mennesker (Statistisk Sentralbyrå, 2012). I dette området er det registrert 952 personer med fiske som hovedyrke og 364 personer med fiske som biyrke. Det er flest fiskere i Helgeland og Salten, færrest i Ofoten (tabell 25) og det er totalt registrert 763 fiskefartøyer i samme område.

I 2011 ble det landet 192 000 tonn fisk, som utgjør 7 % av all fangst landet i Norge, til en samlet fangstverdi av 943 millioner kroner. Av de totale fangstene i 2011 utgjorde pelagisk fisk 86 %, mens torsk og torskefisk utgjorde 8 % av de totale fangstene.

De fire viktigste fiskerikommunene: Vikna, Træna, Bodø og Lødingen

Av kommunene i området fra Vikna til Ofoten er det landet størst fangster i Træna, Vikna, Bodø og Lødingen og disse kommunene alene stod for 95 % av det landede fangstvolumet i 2011 (tabell 25). Også her er det de pelagiske fiskeriene som dominerer, med sild som den viktigste arten, etterfulgt av lodde og makrell.

I Vikna kommune ble det landet 10 000 tonn fisk til en fangstverdi av 63 millioner kroner. Her er fangstene omtrent likt fordelt mellom pelagisk fisk (35 %), torsk og torskefisk (31 %) og flat- og bunnfisk (31 %). Her ble 36 % av fangstvolumet levert av båter over 28 meter, 16 % av båter mellom 15 og 28 meter og 47 % av båter under 15 meter.

I Træna kommune ble det levert 59 000 tonn fisk til en fangstverdi av 300 millioner kroner. Pelagisk fisk utgjorde 86 % av fangstvolumet og 85 % av fangstverdien. 77 % av fangstene ble levert av båter over 28 meter, 15 % av båter mellom 15 og 28 meter og 8 % ble levert av båter under 15 meter.

I Bodø kommune ble det landet 65 000 tonn fisk til en fangstverdi av 212 millioner kroner. Pelagisk fisk utgjorde 98 % av fangstvolumet og 94 % av fangstverdien. Dette året ble 74 % av fangstvolumet levert av båter over 28 meter, 20 % av båter mellom 15 og 28 meter og 6 % av båter under 15 meter.

I Lødingen kommune ble det landet 47 tusen tonn fisk til en fangstverdi av 250 millioner kroner i 2011 (tabell 25). Dette året utgjorde pelagisk fisk 96 % av

landet volum og 97 % av fangstverdien. Dette året ble 80 % av fangstene levert av båter over 28 meter, 17 % av båter mellom 15 og 28 meter, mens bare 4 % ble levert av båter under 15 meter.

Fiskerienes betydning i området fra Vikna til Ofoten

Sammenliknet med Lofoten, Vesterålen og Senja, utgjør ikke fiskerinæringen i området fra Vikna til og med Ofoten en like stor del av lokal verdiskapning. Andelen fiskere i befolkningen er langt lavere i dette området enn i Lofoten, Vesterålen og Senja. Også fangstvolum og fangstverdi er lavere, både i absolutte tall og sett i forhold til befolkningsstørrelsen.

Det er også store forskjeller i utøvelsen av fisket i de to områdene. Mens pelagisk fisk dominerer fangstene som leveres området fra Vikna til Ofoten, utgjør torskefisk den største andelen av fisk som landes i Lofoten, Vesterålen og Senja. Og mens det kystnære fisket er utgjør en svært stor del av fiskeriaktiviteten i Lofoten, Vesterålen og Senja er det den havgående flåten som dominerer fiskeriaktiviteten i området fra Vikna til og med Ofoten.

I enkelte kommuner i området fra Vikna til Ofoten er det en stor fiskeriaktivitet og særlig i små kommuner som Vikna, Træna er fiskerinæringen bærebjelken i det lokale næringsliv.

	Volum (tonn) 2011	Fangstverdi (1000 kr) 2011	Antall fiskere 2012	Antall fiskefartøy 2011
Helgeland	65775	373373	394	373
Alstadhaug	2	143	41	23
Bindal	171	1615	7	8
Brønnøy	916	11708	42	52
Dønna	865	9128	30	31
Hemnes	0	3	2	1
Herøy	578	5445	34	39
Leirfjord	12	1105	10	6
Lurøy	1032	13972	66	65
Nesna	17	533	7	6
Rana	147	2127	11	3
Rødøy	1804	16719	53	49
Sømna	0	9	9	12
Træna	59984	308711	39	33
Vefsn	0	0	8	7
Vega	124	1005	25	32
Vevelstad	121	1151	10	6
Nord-Trøndelag	10617	69517	168	159
Leka	345	4204	7	11
Nærøy	162	1852	39	49
Vikna	10110	63460	122	99
Ofoten	47631	254973	54	40
Ballangen	3	44	9	4
Evenes	0	0	1	2
Lødingen	47068	250044	21	17
Narvik	10	586	9	4
Tjeldsund	0	0	6	4
Tysfjord	551	4298	8	9
Salten	68248	244937	336	290
Bodø	64572	212329	118	99
Fauske	71	732	15	7
Gildeskål	61	1094	18	24
Hamarøy	32	104	11	13
Meløy	1490	13580	97	81
Saltdal	0	0	5	2
Steigen	1549	14255	49	51
Sørfold	474	2842	23	13
Totalt	192272	942799	952	862

4.7 Alternative fiskeplasser

Havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja er et av våre rikeste fiskefelt og er, i følge Havforskningsinstituttet, i deler av året et av de områdene i verden med høyest. Likevel er fiskeriene i området karakterisert av betydelige mellomårsvariasjoner for både mengden av fisk av ulike arter og hvor de fiskbare bestandene er lokalisert. Bestandsstørrelse varierer innenfor større og mindre tidsrom, samtidig som de største bestandene, som nordøstarktisk torsk og sild, utfører betydelige geografiske vandringer. Slike vandringsmønstre kan endres fra år til år, ofte uten at havforskerne kan gi noen forklaring på hvorfor. Både bestandsstørrelser og vandringsmønstre er knyttet til komplekse faktorer i det marine miljø. I noen tilfeller spiller havtemperaturen en rolle, og man mener for eksempel at nordøstarktisk torsk flytter gytefeltene lengre nord i varmere perioder, slik som i dag.

At sentrale arter som nordøstarktisk torsk og sild ikke er stasjonære, er avgjørende for hvordan fiskeriene i dette området utføres. I dialogmøtene med fiskerne ble muligheten for alternative fiskeplasser drøftet. Sett i sammenheng med variasjonene knyttet til vandrende bestander, ble dette spørsmålet vanskelig å besvare fra deres ståsted. Fiskernes erfaring er at de trenger et stort areal tilgjengelig for å kunne drifte på bestander som står ulike steder fra år til år og over større tidsskalaer. Noen år, og i noen perioder, står fisken nær land og er lett tilgjengelig. Andre år, med dårligere fiske, må fiskerne bevege seg langt fra land for å hente gode fangster. I tillegg trekker fiskerne fram behovet for å kunne anvende ulike deler av havområdene for å fiske på forskjellige arter i ulike sesonger. Denne formen for sammensatte sesongfiskerier er av stor betydning for mange fiskere med fartøyer mindre enn 15 meter.

I spørsmålet om hvorvidt det eksisterer alternative fiskeplasser, må disse sentrale momentene tas med i betraktning. Dersom deler av dagens tilgjengelige areal skulle bli bundet opp til en annen virksomhet, vil arealet som er tilgjengelig for fiskeriaktivitet begrenses. Fiskerne mener dette vil medføre at de får redusert sin fleksibilitet i forhold til å til enhver tid flytte båt, bruk og mannskap til der fisken står. Å drive fiske er et yrke der erfaringsbasert kunnskap om fiskefelt og risikomomenter har stor betydning.

Endringer i tilgjengelig areal vil i følge fiskerne selv berøre individuelle fiskere og fartøy betydelig. Kystfiskerne trekker fram nærheten til fiskefeltet som svært viktig, og så langt det er mulig, velger de å fiske fra hjemmehavna. Fiskerne ytrer videre at en reduksjon av areal åpent for fiske vil ha betydning for organisering mellom ulike brukstyper og dermed fartøyer. Fiskerne opplever at kapasiteten i dag er fullt utnyttet til ulike fiskerier, noe som også dataene innhentet i denne rapporten langt på vei viser. Dette gjelder både innenfor samme sesong og mellom ulike sesonger. En av årsakene til dette, i følge fiskerne selv, er bruken av havet er organisert på en slik måte at hele området utnyttes effektivt. En fortetting av flere fiskere på et mindre areal vil i følge fiskerne selv sannsynligvis medføre større brukskonflikter enn man ser i dag. Slike konflikter vil, slik de ser det, kunne redusere effektiviteten i fiskeriene.

Fiskerne er videre betenkt i forhold til hvordan en begrensning i tilgjengelig areal utenfor eget fiskevær vil påvirke den lokale mottaksnæringen. Mottakene som tar i mot hvitfisk tar i stor grad i mot fangster som er fisket i nærområdet, noe som dataene i den foreliggende rapporten synliggjør. En reduksjon i areal kan dermed resultere i reduserte fangster landet av den mindre kystflåten, som i neste omgang vil påvirke mottak og øvrig fiskeindustri på land. Slike endringer i lokalt forankret fiskeriaktivitet og fiskeindustri kan derfor få store konsekvenser for bosetting, samfunnsstruktur og økonomi i de kommunene i der fiskeriene i dag utgjør bærebjelken. Fiskerne mener altså at det ikke gir noen mening å snakke om alternative fiskeplasser i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja - på basis av den betydelige dynamikken i fiskebestandene og den tilknyttede måten fiskeriene derfor drives på.

4.8 Kystfiskerienes samfunnsbetydning i Lofoten, Vesterålen og Senja

Helt fra de første menneskene etablerte seg i Lofoten, Vesterålen og Senja for flere tusen år siden, har de store fiskeressursene i havområdene utenfor utgjort selve livsnerven i disse kystsamfunnene. Lofotfisket har gjennom historien og fram til i dag dannet grunnlaget for bosetning og næringsutvikling i hele regionen. Den tilknyttede handelen med tørrfisk skapte forbindelseslinjer til Bergen og videre til Europa, og dannet slik grunnlag for vekst gjennom tilgang på handelsvarer og kapital. Det store antallet fremmedfiskere som deltok i disse torskefiskeriene skapte en betydelig aktivitet på land gjennom Lofotsesongen. De tradisjonelle rorbuene ble bygget for å huse slike fremmedfiskere, som gjennom sin tilstedeværelse bidro til vesentlig inntjening for både den lokale handelsstanden og tilreisende handelsmenn.

I de fleste små kommunene i Lofoten, Vesterålen og Senja er fiskerinæringen selve hjørnesteinen i næringslivet nå som før. I kommuner som Røst, Værøy, Moskenes, Flakstad, Bø, Øksnes, Torsken og Berg utgjør ansatte i fiskerinæringen en stor andel av den yrkesaktive befolkningen. Svingninger i fiskeriaktiviteten eller strukturendringer som medfører reduksjon i antall fiskere ser ut til å påvirke befolkningsutviklingen i disse kommunene. Av de ovenfor nevnte kommuner, med unntak av Røst, har antall fiskere og fiskefartøy sunket i perioden 1990 og 2010 - og i samme periode har folketallet sunket. Røst kommune skiller seg ut fra dette mønsteret, med forholdsvis stabilt antall fartøy, en moderat nedgang i antall fiskere og stabilt innbyggertall i samme periode.

Det siste århundret har samfunnsendringer, utstyrutvikling og politiske føringer medført store strukturelle endringer i fiskeriene, som kommer til uttrykk i kommunenes mønstre innen fiskeriaktivitet og folketall. I første halvdel av forrige århundre ble de tradisjonelle nordlandsbåtene erstattet av motoriserte fiskefartøyer. Siden den gang har båtene utviklet seg raskt og blitt langt mer effektive, komfortable og sikre enn tidligere tiders båter. Denne fartøysrevolusjonen, har sammen med politiske føringer, resultert i en reduksjon i antall båter og fiskere gjennom forrige århundre og fram til i dag. Nedgangen i antallet lokale fiskere har medført en negativ utvikling for folketal-

let i mange av de mest fiskeriavhengige kommunene. En annen konsekvens av disse endringene i måten fisket drives på, er at markedet for utleie av rorbuer til tilreisende fiskere har forvitret. Videre har innføringen av omsettelige kvoter ført til at det har blitt dyrt å etablere seg med båt og kvote. Dette er sannsynligvis en viktig årsak til at andelen unge fiskere er betydelig lavere i 2010 enn i 1990. En viktig innsatsfaktor for å tillegge for livskraftige kystsamfunn også i framtiden, vil være å bidra til stabile og trygge rammevilkår for etablerte kystfiskere og sørge for rekruttering av unge fiskere til kystflåten gjennom målrettede tiltak.

På tross av at antall båter og fiskere har blitt redusert, utgjør fangstene som landes i Lofoten, Vesterålen og Senja imidlertid like store eller større kvanta som i tidligere år. I 2010 ble det landet fisk til en førstehåndsverdi av 2,2 milliarder kroner i dette området, hvorav fangster tatt i de kystnære havområdene utgjorde 1,3 milliarder kroner av den totale førstehåndsverdien. Bestanden av nordøstarktisk torsk er for tiden på et historisk høyt nivå og bidro i Lofoten, Vesterålen og Senja til førstehåndsverdier på henholdsvis 1,1 og 1,5 milliarder kroner i 2010 og 2011. Gjennom resten av året fiskes det på et mangfold av arter, som alle bidrar til en kontinuerlig aktivitet både i flåten og på mottakene gjennom hele året.

I løpet av det forrige århundret så videre den havgående flåten dagens lys, noe som medfører at man i dag kan høste store fangster av torsk, sild, sei og lodde gjennom hele året. Landinger fra den havgående flåten har betydd mye for å få en jevn tilførsel av råvarer på land og er dermed sentral for opprettholdelsen av helårsarbeidsplasser i mottaksnæringen. For de fleste samfunnene i Lofoten, Vesterålen og Senja er det likevel kystflåten som betyr mest for bosetning og for lokal omsetning. Av aktive heltidsfiskere i Lofoten, Vesterålen og Senja, arbeider 19 % på båter over 28 meter, mens hele 49 % er sysselsatt på båter under 15 meter. Den minste kystflåten og hovedandelen av den store kystflåten fisker fra hjemkommunen, leverer sine fangster på lokale mottak og bidrar dermed til sikre lokale arbeidsplasser - både i flåten og på land.

Fiskerinæringen representerer en node for vekst i annen industri og næringsliv med betydelige bidrag til lokale verdiskapning. Som et eksempel, har man

i Vågan og Vestvågøy kommuner i Lofoten dannet solide klynger av bedrifter i slik fiskerirelatert verkstedsindustri. Kundegrunnlaget for denne næringen er i all hovedsak fiskebåter av ulike størrelse. I Vågan anslås det at denne næringen sysselsetter 240 personer og en mye brukt omregningsfaktor tilsier at én industriarbeidsplass generer opptil fire tilknyttede arbeidsplasser. Reiseliv er en næring i vekst i Lofoten, Vesterålen og Senja, der Lofoten representerer selve lokomotivet. Det anslås at omsetningen i reiselivsnæringen i Lofoten var på 1,2 milliarder kroner i 2011. Turister kommer til Lofoten, Vesterålen og Senja for å oppleve storslått natur og levende fiskevær. Reiselivsnæringen er avhengig av levende fiskevær og bidrar selv med betydelig omsetning gjennom sommersesongen som tradisjonelt har vært lavsesong for fiskeriaktiviteten i området. En viktig attraksjon for besøkende er nettopp å selv få oppleve spenningen på fiskefeltet, noe som har bidratt vesentlig til at fisketurisme etter hvert regnes som en egen næring. Et godt samspill mellom reiseliv og fiskerinæringen har derfor utviklet seg i regionen.

Nærheten til noen av verdens mest verdifulle fiskefelt, gjør at kystfiskeriene er av stor betydning for samfunnene i Lofoten, Vesterålen og Senja også i 2012. Verdiskapingen knyttet til flåte, mottak og industri på land er sentral for kystsamfunnene i området. Fiskerienes bidrag til levende kystsamfunn er åpenbart av grunnleggende betydning for både identitet, befolkningsutvikling og næringsliv. Som uvurderlige kulturbærere av en rik kystkultur, har disse samfunnene i seg selv stor verdi for en voksende reiselivsnæring. At turistene har overtatt rorbuene som fiskere ikke lenger trenger, kan stå som symbol for symbiosen mellom ulike næringer som viser vei mot framtiden. Gjennom fortsatt rike fiskebestander, vil kystfiskeriene og et mangfold av tilknyttede næringer også i framtiden være et av de sentrale fundamentene i kystsamfunnene i Lofoten, Vesterålen og Senja.

Senjahopen i Torsken kommune. Foto: SALT

5 Referanser

AconaWellpro/Akvaplan-niva 2010. Oppdatering av faglig grunnlag for forvaltningsplanen for Barentshavet og områdene utenfor Lofoten (HFB). Konsekvenser for fiskeri av petroleums-virksomhet og akuttutslipp fra skipstrafikk eller petroleumsvirksomhet. AconaWellpro/Akvaplan-niva rapport 200029-3. 76 sider.

Agenda, 2003. Utredning av helårlig petroleumsvirksomhet i området Lofoten – Barentshavet. Konsekvenser for fiskerivirksomhet. Temarapport 8-b. 68 sider.

Aglen, A., Bakketeig, I.E., Gjøsæther, H., Hauge, M., Loeng, H., Sunnset, B.H., og Toft, K.Ø. (red.) 2012. Havforskningsrapporten 2012, Fisken og Havet, Særnummer 1- 2002. 164 sider.

Akvaplan-niva/Olje-Fisk-Miljø senteret Lofoten 2002. Oppdatert fiskerikartlegging og vurdering av konsekvenser av petroleumsvirksomhet. Akvaplan-niva rapport 2341, 63 sider.

Akvaplan-niva/Norut Samfunnsforskning 2003. Alvorlige oljeutslipp – konsekvenser for fiskemarkedet. Akvaplan-niva rapport 2578.02. 68 sider.

Akvaplan-niva 2010. Utbygging av Valemon – konsekvenser for fiskeriene (Rapport 4886-1, 2010)
Akvaplan-niva 2006. Helhetlig forvaltningsplan for Norskehavet, sektor petroleum og energi. Konsekvenser for fiskeri og havbruk. Akvaplan-niva rapport 4046.1 80 sider.

Bjørkan, M. 2011. Fishing for Advice: the Case of the Norwegian Reference Fleet. PhD thesis UiT, 2011
Christensen—Dalsgård, S., Fangel, K., Dervo, B.K., & Anker-Nilsen T. 2008. Bifangst av sjøfugl i norske fiskerier – eksisterende kunnskap og forslag til kartleggingsprosjekt. NINA rapport 382. 62 sider.

Fiskeridirektoratets hjemmesider: www.fiskeridir.no

Fiskeridirektoratets kartverktøy: www.fiskeridir.no/fiskeridir/statistikk/fiskeri/kart

Fiskeridirektoratet 2004. Utredning av konsekvenser av fiskeri i området Lofoten-Barentshavet. grunnlagsutredning for den helhetlige forvaltningsplanen for Barentshavet. Juni 2004, 177 sider.

Forskrifter for fisket i Lofoten oppsynsområde (2011)
www.fiskeridir.no/fiske-og-fangst/aktuelt/2011/0311/forskrifter-for-aarets-lofotfiske

Havforskningsinstituttets hjemmesider: <http://www.imr.no/temasider/nb-no>

Jensen, S.-E. 2004. Heimfiske med Polaris. Hovedfagsoppgave i sosialantropologi, det samfunnsvitenskaplige fakultet, Universitetet i Bergen.

NOU 2006: 16. Strukturvirkemidler i fiskeflåten. Utredning fra utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon av 6. januar 2006. Avgitt til Fiskeri- og kystdepartementet 19. august 2006. Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.

NOU 2008: 6 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark. Utredning fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon 30. juni 2006. Avgitt til Fiskeri- og kystdepartementet 18. februar 2008. Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.

NT Consult 1993. Arealkonflikter mellom oljevirkosomhet og fiskerinæring på ikke-åpnede områder. NT Consult rapport for AKUP Midtnorsk Sokkel. 96 sider + vedlegg.

Rånes, S. A. 2007. Fiskeriene i Lofoten - Dokumentasjon av sentrale utviklingstrekk. Rapport utarbeidet for Lofotrådet, Nordland Fylkeskommune og Landsdelsutvalget av Hav&ViddeTM v. S. A. Rånes. 39 sider.

Statistisk sentralbyrå. Hjemmesider: www.ssb.no

Stortingsmelding nr. 8 2005 – 2006. Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten. Meld, St. 8, 2005 - 2006

Stortingsmelding nr. 10 2010 – 2011. Oppdatering av forvaltningsplanen for det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten. Meld, St. 10, 2010-2011

Vesterålen Regionråd 2008. Fiskeripolitiske strategier i Vesterålen med utviklingstrekk for fiskeriene i Vesterålen.

Vedlegg

Oversikt over vedlegg

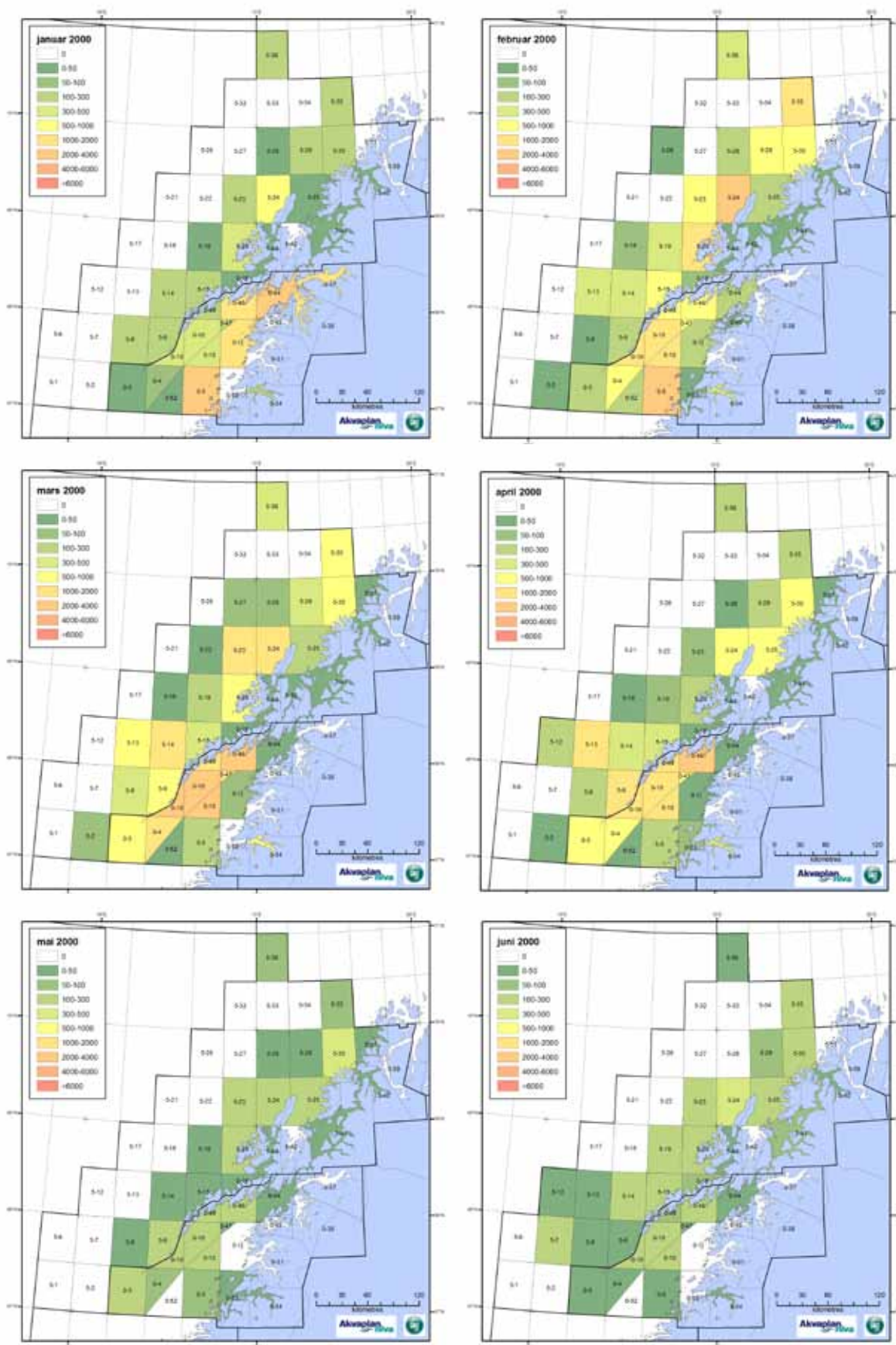
Vedlegg 1: Kart over totalfangst i hovedområde 00 og 05	1
Vedlegg 2: Kart over torskefangster gjort av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05	5
Vedlegg 3: Kart over seifangster gjort av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05	9
Vedlegg 4: Kart over hysefangster gjort av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05	13
Vedlegg 5: Kart over langefangster gjort av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05	17
Vedlegg 6: Kart over brosmefangster gjort av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05	19
Vedlegg 7: Kart over uerfangster gjort av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05	21
Vedlegg 8: Kart over rognkjeksfangster gjort av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05	23
Vedlegg 9: Kart over blåkveitefangster gjort av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05	24
Vedlegg 10: Kart over breiflabbfangster gjort av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05	25
Vedlegg 11: Kart over faststående bruk fra Kystvaktsentralen på Sortland	27

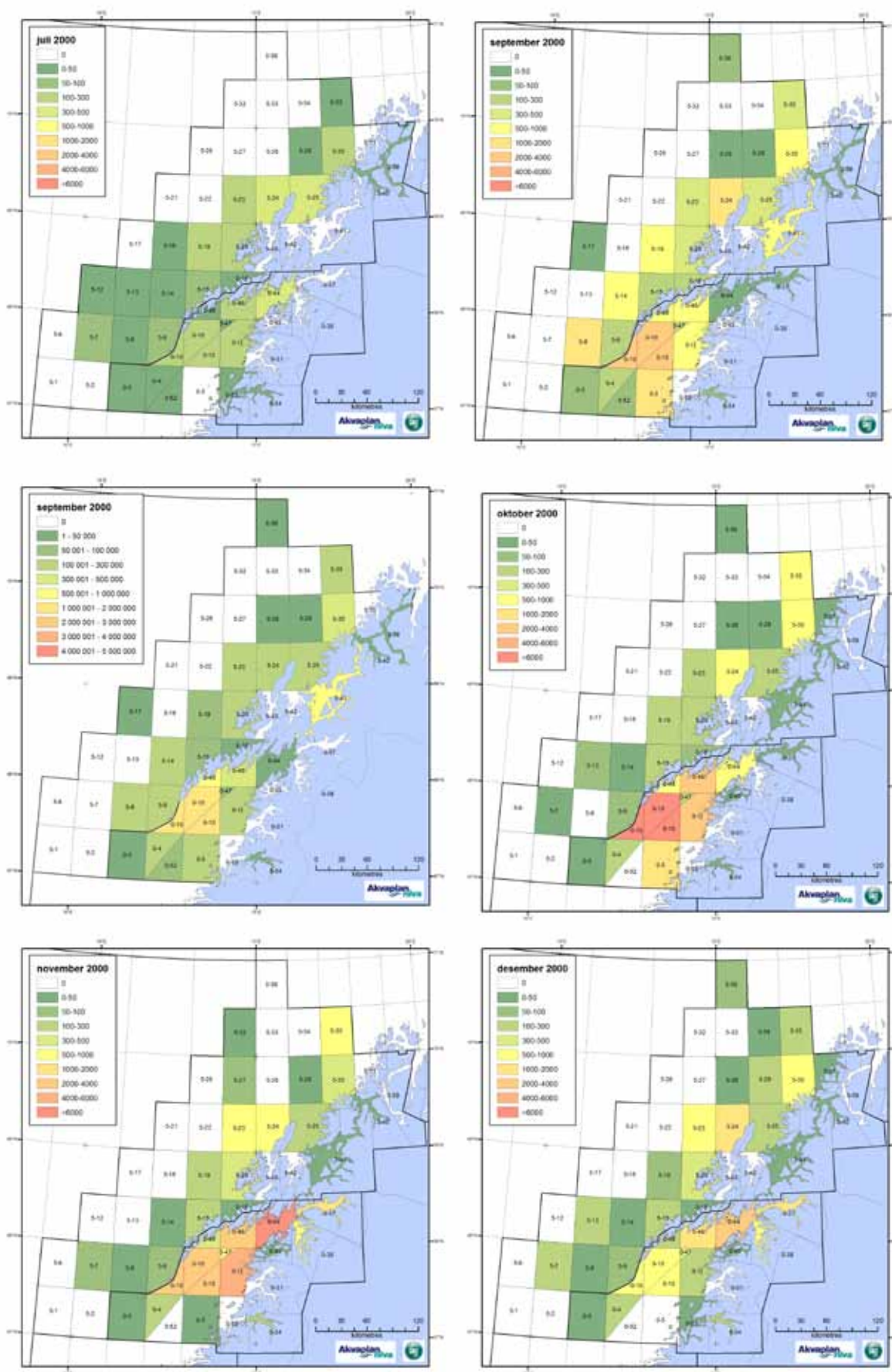
Informasjon om kartene som presenteres i vedleggene:

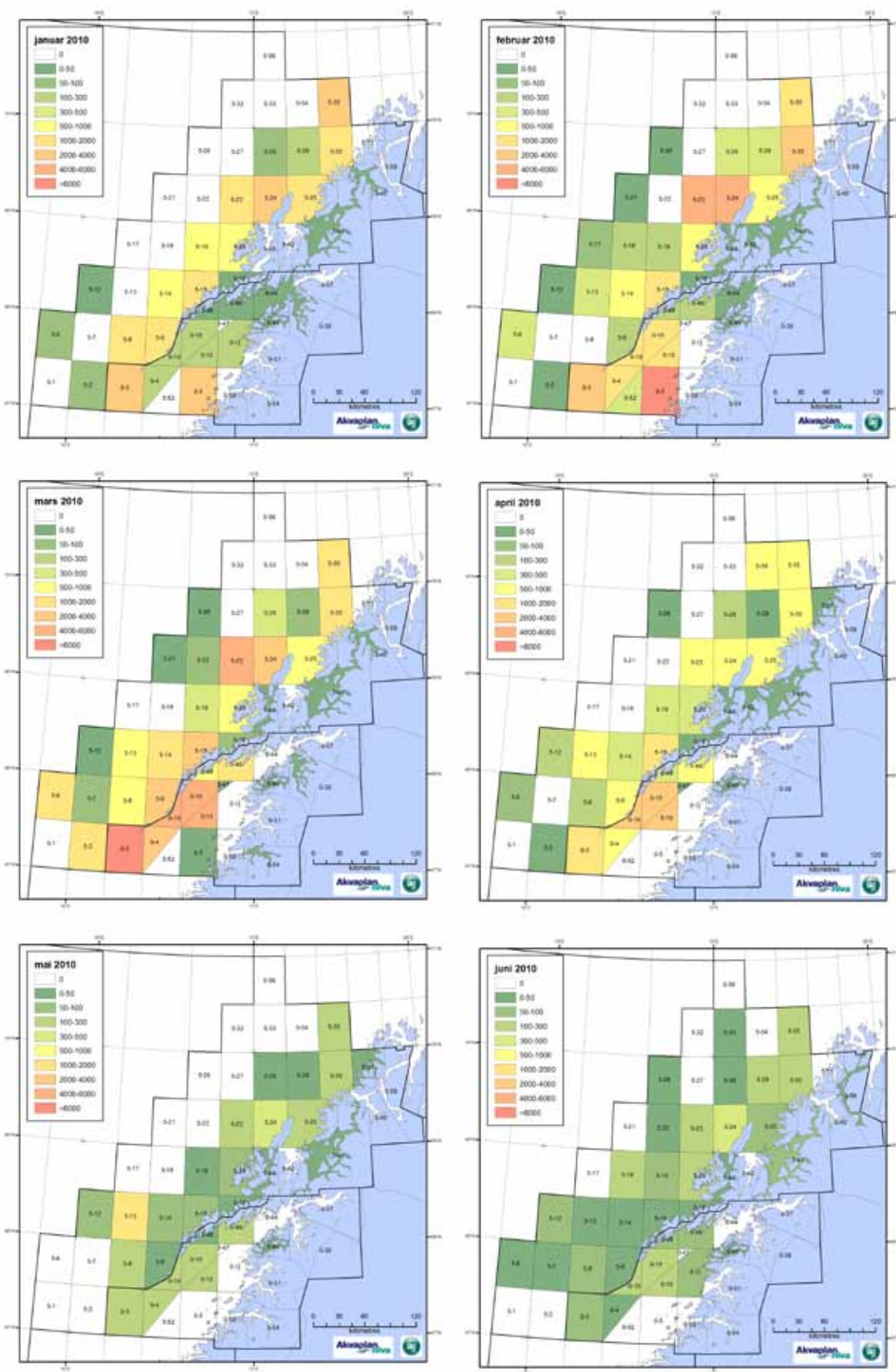
Vedlegg 1 gir en geografisk oversikt over totalt fangstvolum gjort av alle båter i hovedområde 00 og 05 der fangstene er levert på mottak i Lofoten, Vesterålen og Senja. Vedlegg 2 til 11 gir en geografisk oversikt over volum fisket av hver enkelt art av båter under 15 meter. Kartene i vedlegg 1 til 10 er basert på data fra slutt-sedler der fiskere oppgir volum, verdi, art og lokasjon for hver fangst. Lokasjonene er relativt store kartruter og kartene gir derfor en noe grov oppløsning i forhold til fiskeriaktiviteten i området. Videre vet vi at det ved enkelte mottak har vært satt opp forhåndsinnstillinger på sluttsedlene med en gitt lokasjon. Der dette er oppdaget, har Fiskeridirektoratet fjernet lokasjonsdataene fra datasettet. Til sist vil fangster som er høstet i flere kartruter kun oppgis i én av rutene. Med de ovenfor nevnte forbehold tatt i betraktning, mener vi likevel at kart basert på data fra sluttsedlene gir en god oversikt over bruken av det aktuelle kystområdet.

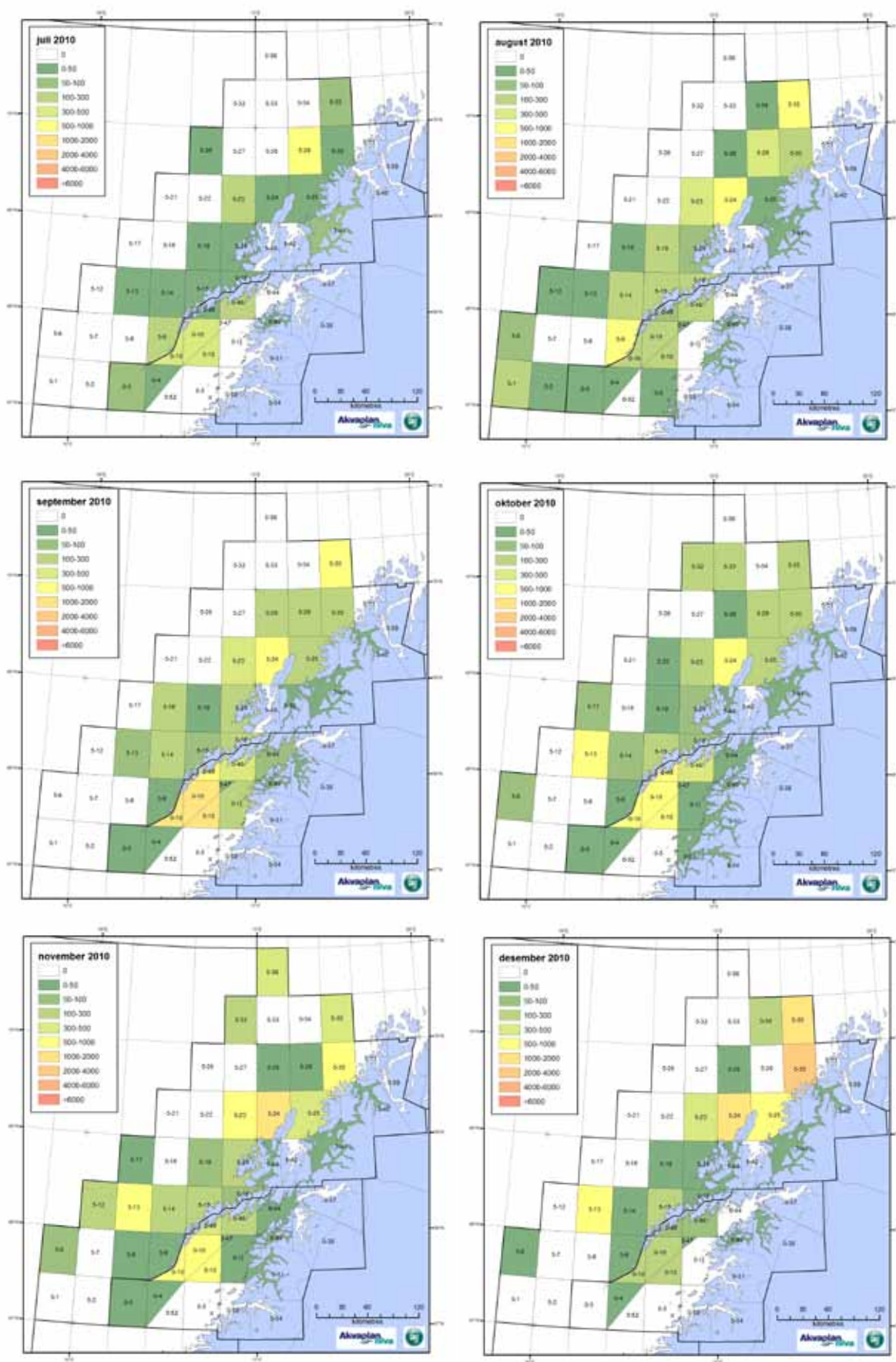
Vedlegg 11 består av kart over faststående bruk som er rapportert til Kystvaktsentralen på Sortland. Hvert kart er hentet fra en dato mellom den 10. og den 18. i den angitte måneden i 2010. Fiskere er pålagt å melde inn faststående redskaper som brukes i fisket etter breiflabb og blåkveite. I fisket etter andre arter er innmelding til Kystvaktsentralen frivillig. Det anslås at 70 – 90 % av fiskerne på yttersida av Lofoten, Vesterålen og Senja melder inn sine bruk, mens mindre enn 50 % av fiskerne i Vestfjorden melder inn sine bruk til Kystvaktsentralen. Disse kartene vil derfor gi et noe misvisende bilde av fiskeriaktiviteten i Vestfjorden og et relativt godt bilde over garn- og linefiske på yttersida. Den kystnære fiskeriaktiviteten som foregår med snurrevad og juksa framkommer ikke i disse kartene.

Vedlegg 1: Totalfangst av alle arter, levert i Lofoten, Vesterålen og Senja, levert av alle fartøy i hovedområde 00 og 05 i 2000 og 2010.

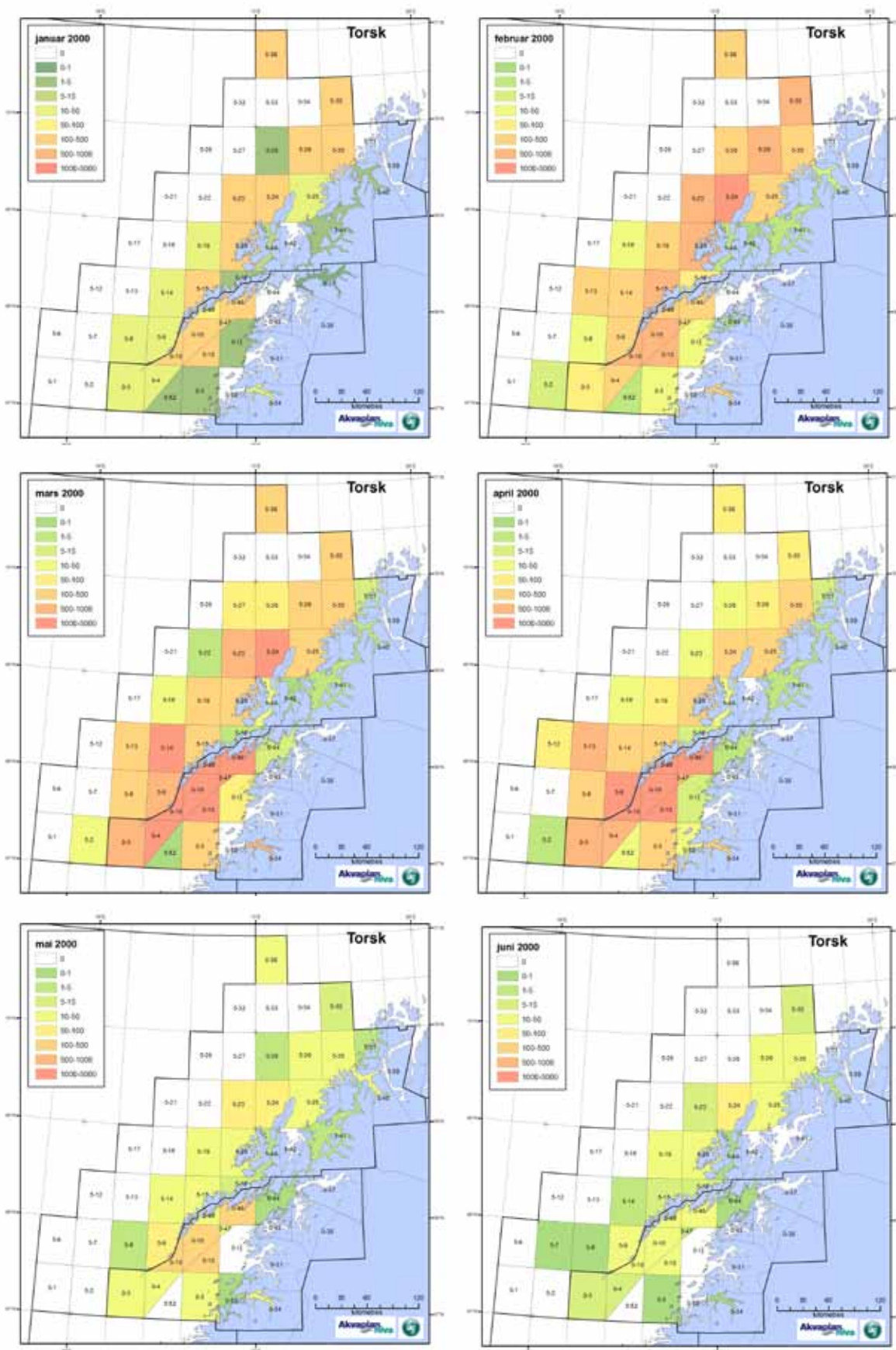

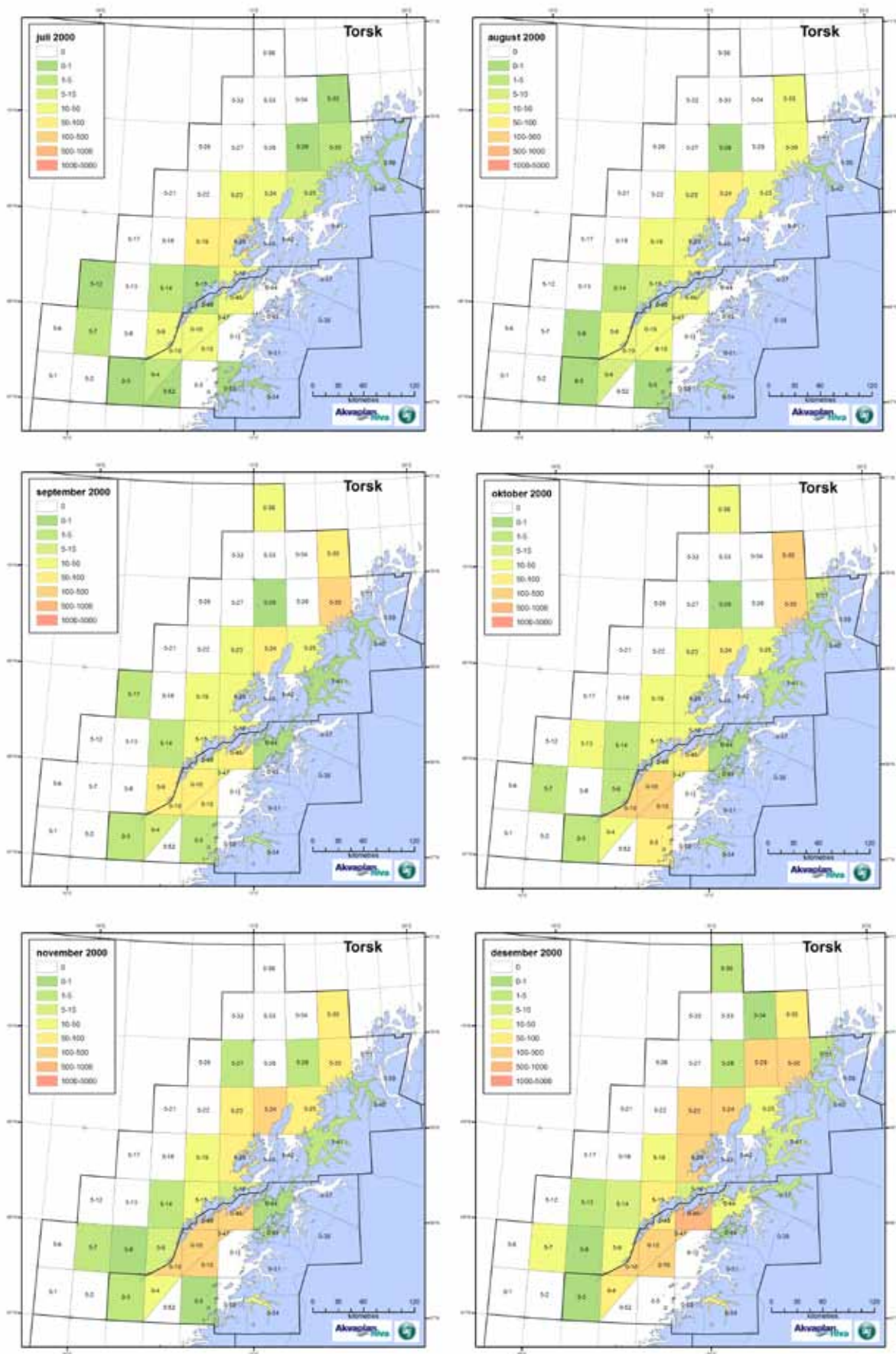

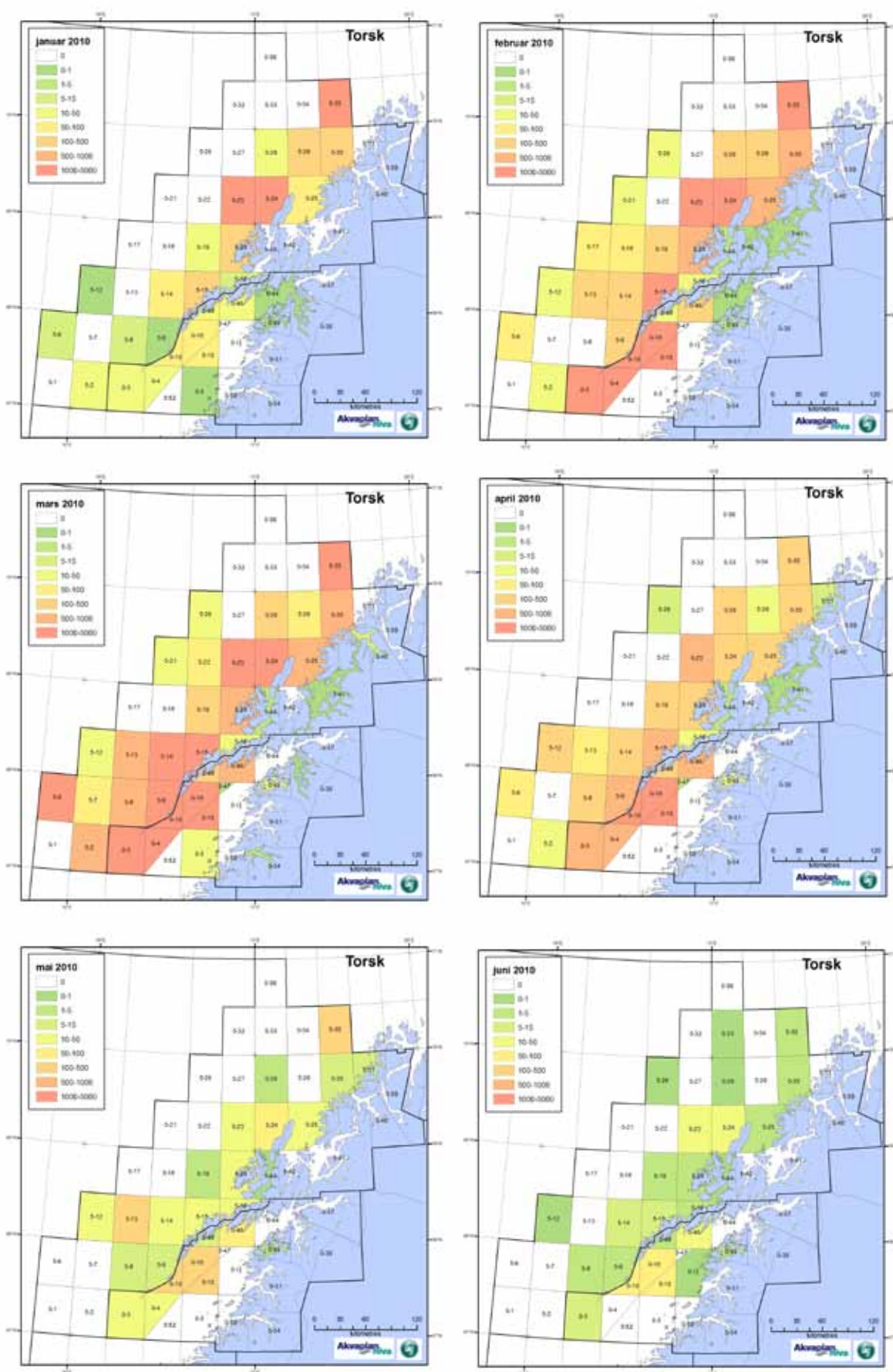

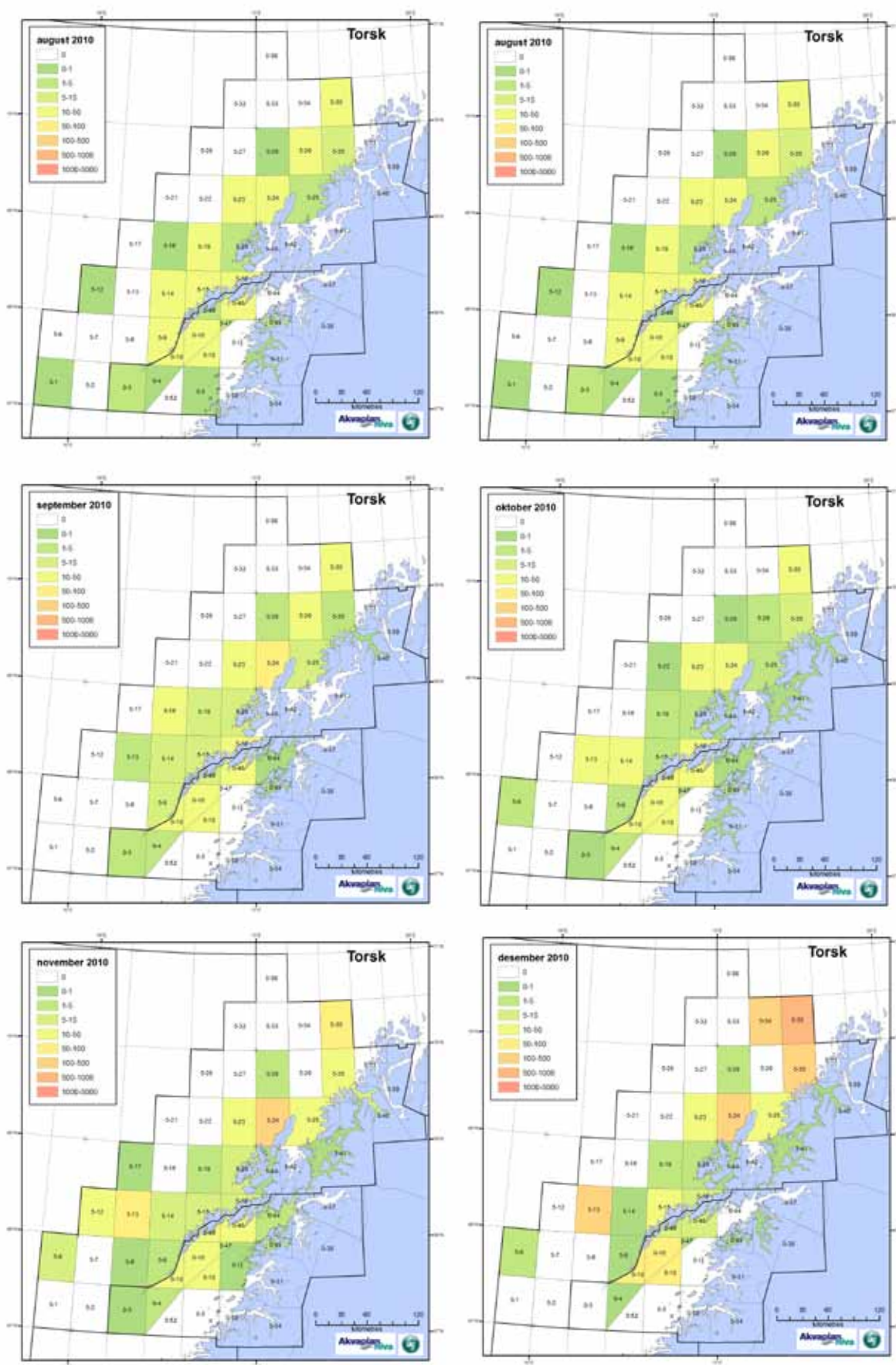

Vedlegg 2: Volum av torsk (tonn) levert i Lofoten, Vesterålen og Senja, fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 i 2000 og 2010.

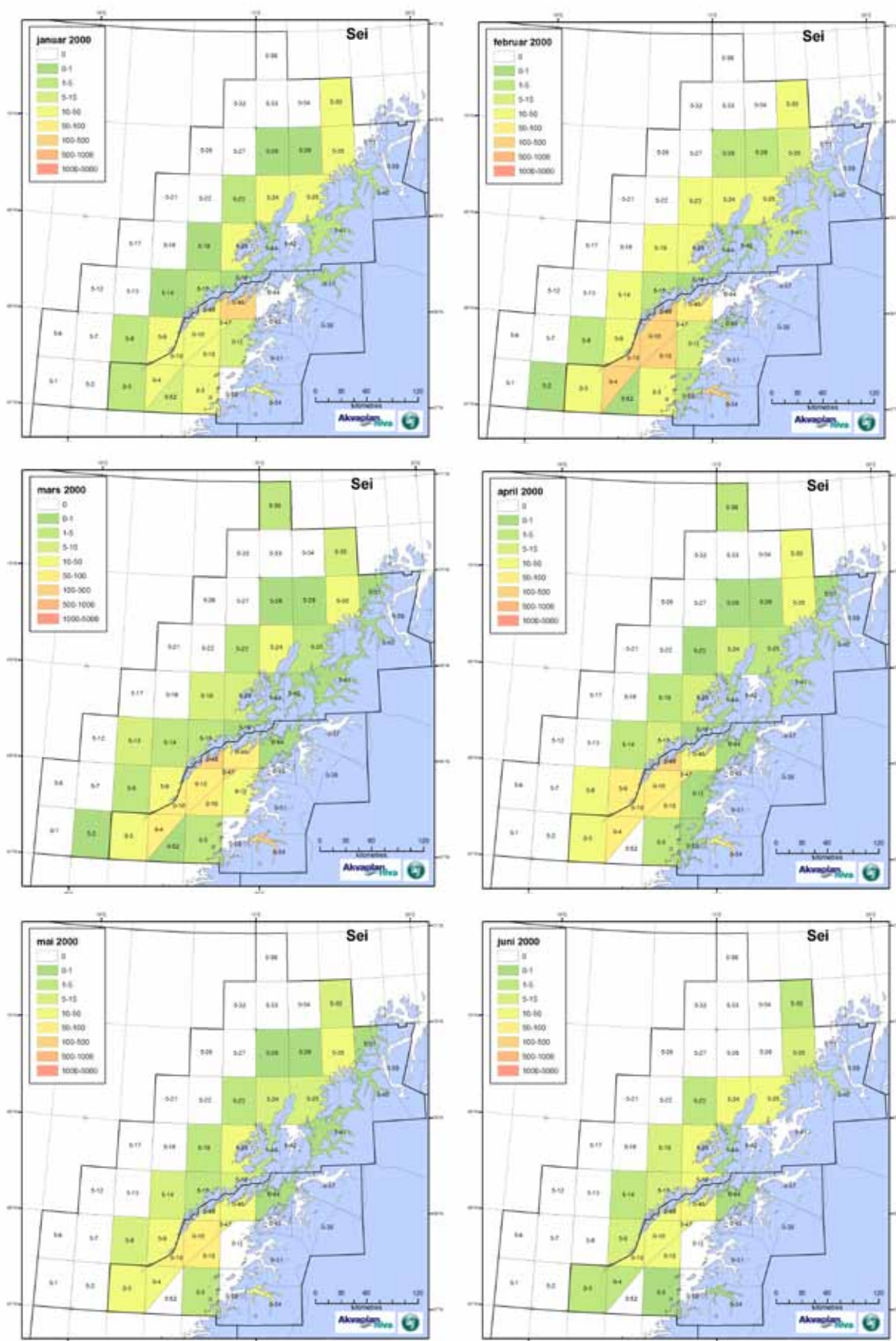

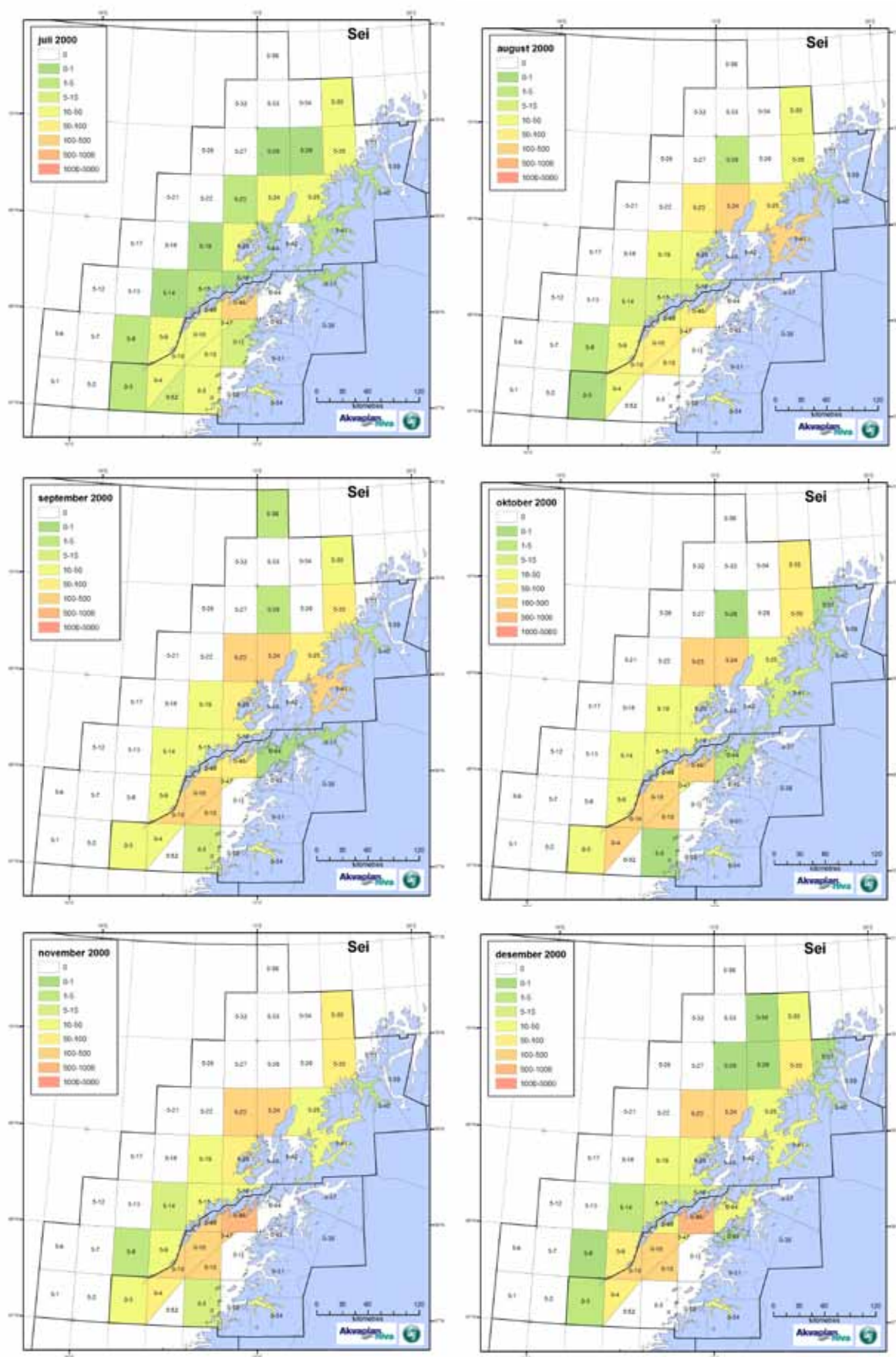

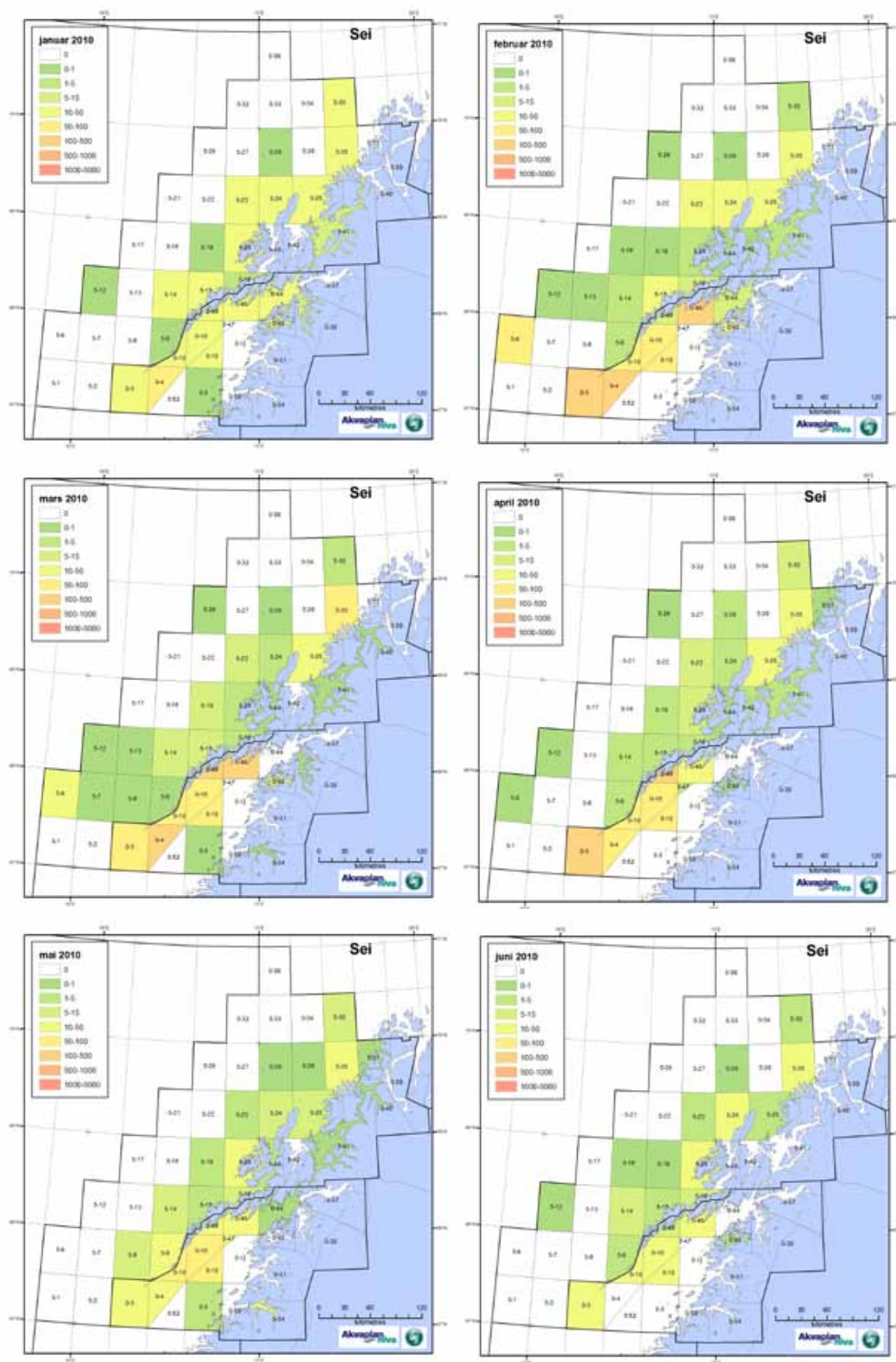

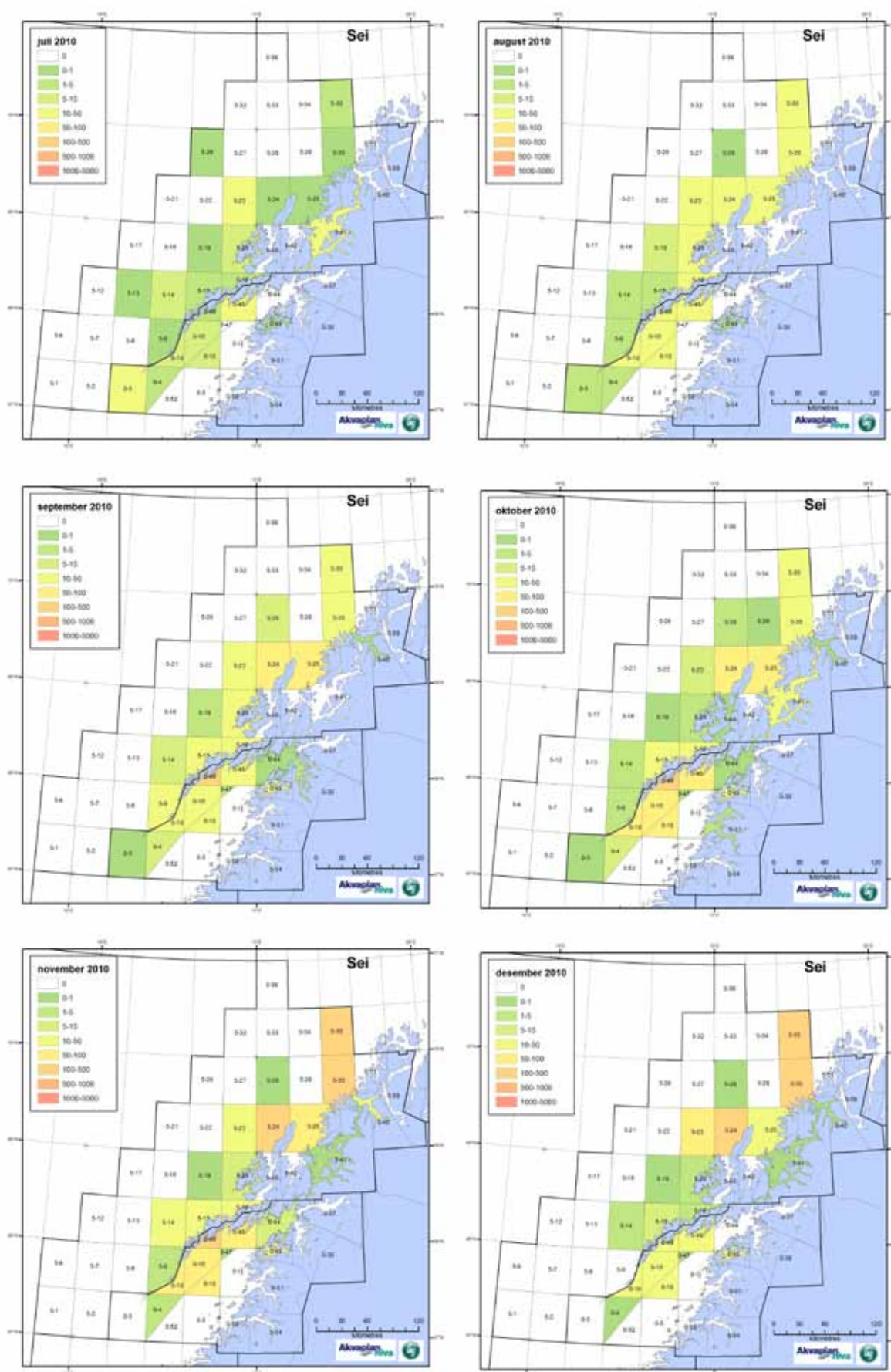

Vedlegg 3: Volum av sei (i tonn) levert i Lofoten, Vesterålen og Senja, fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 i 2000 og 2010.

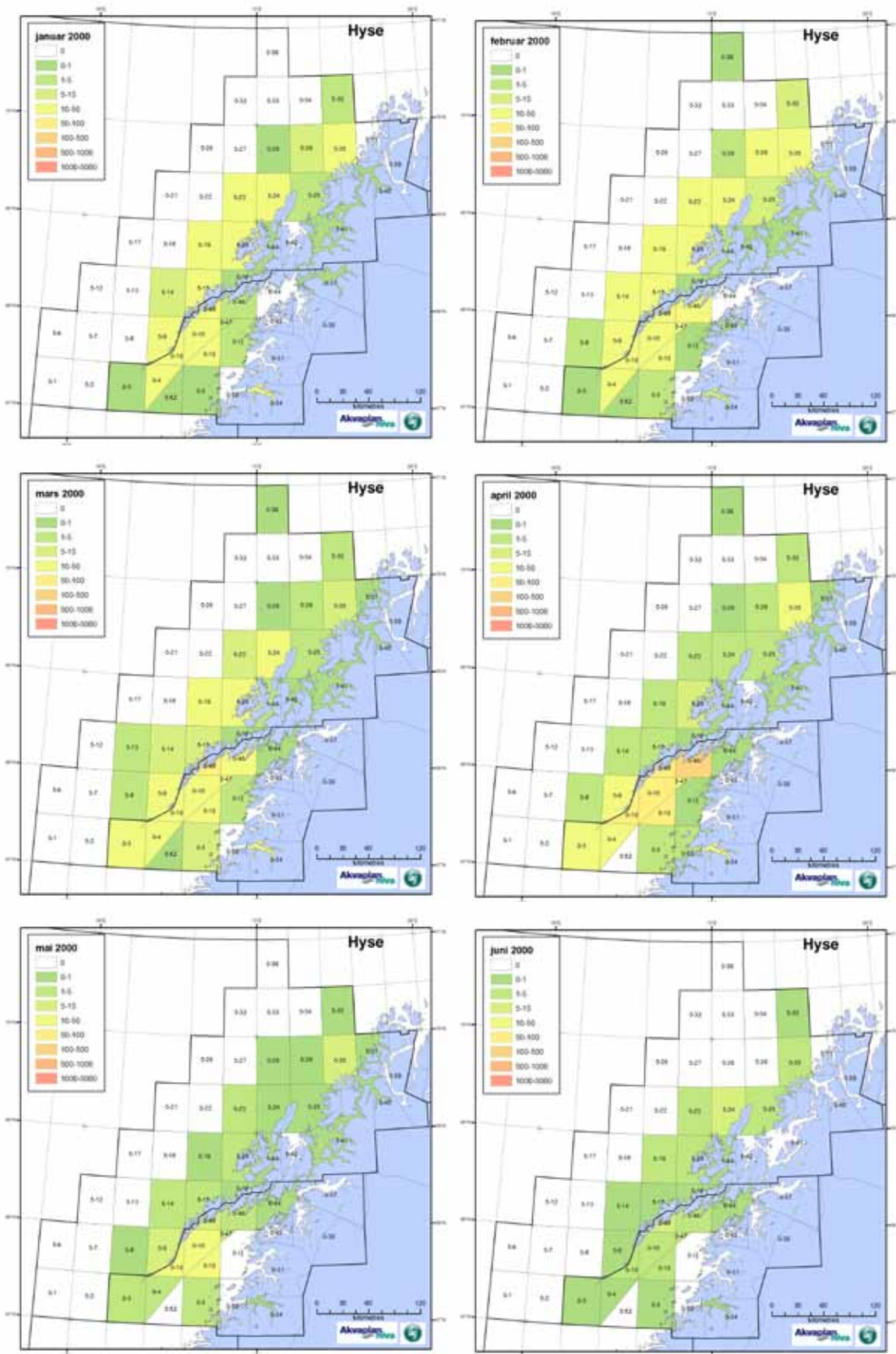

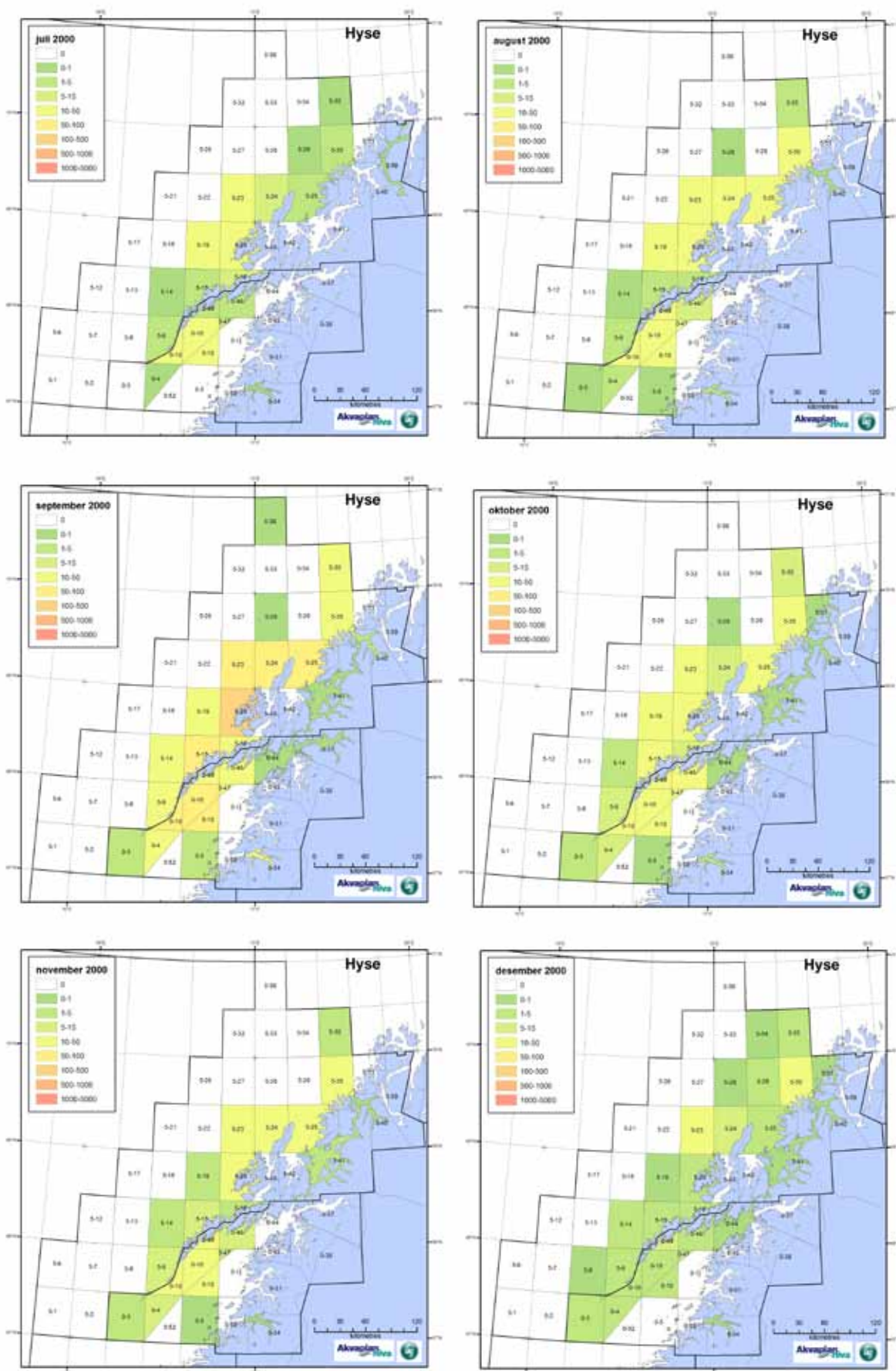

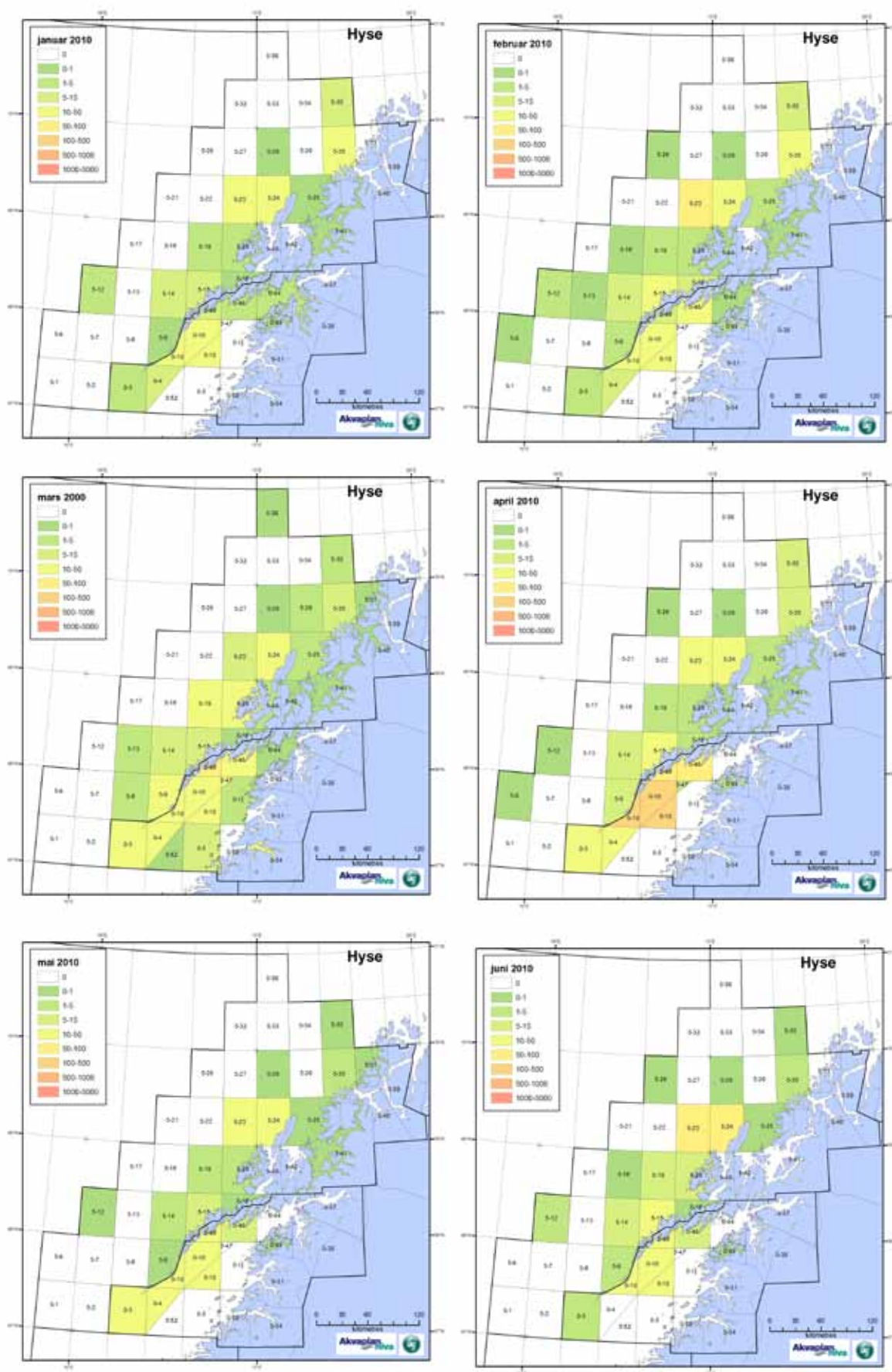

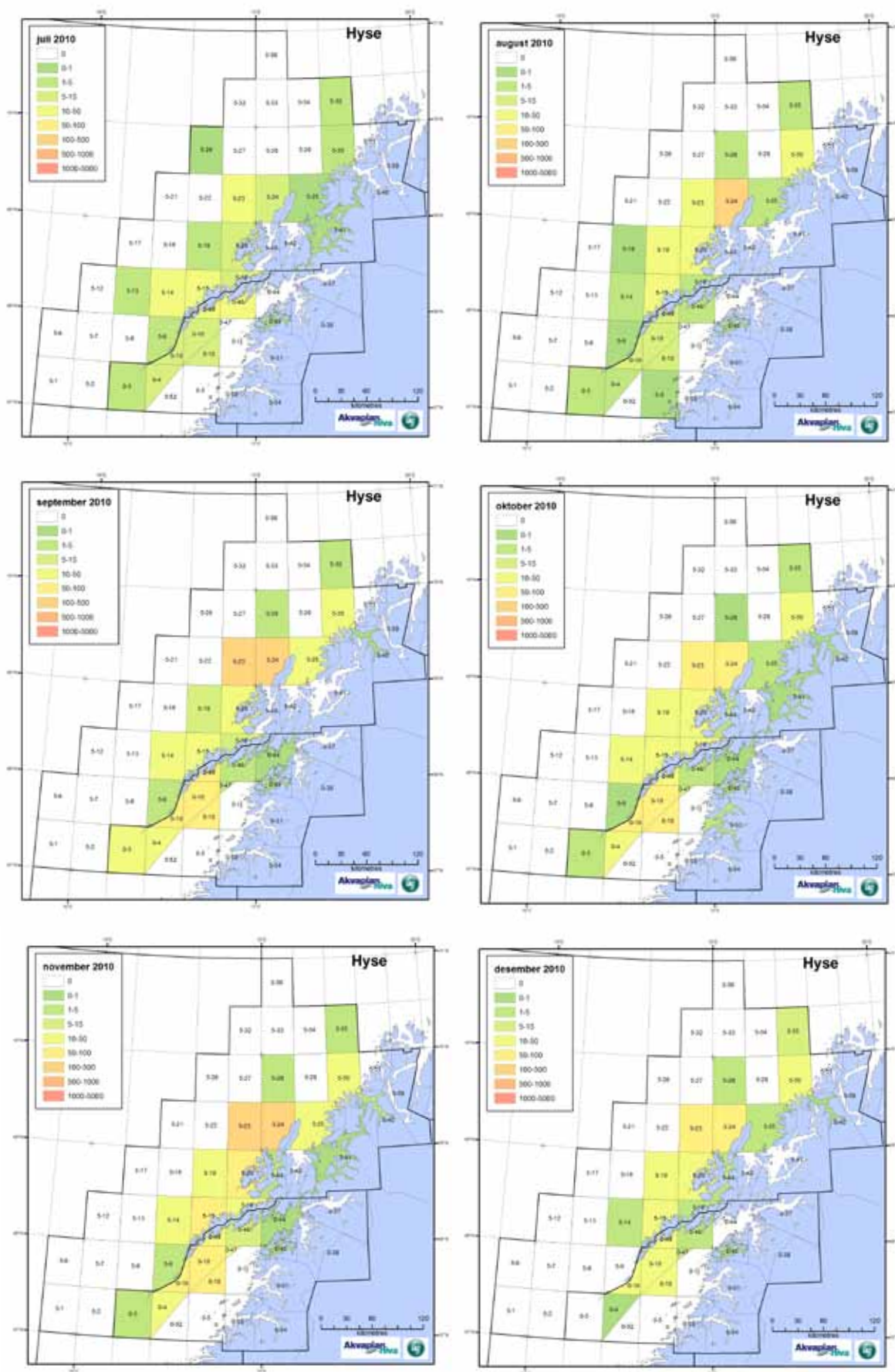

Vedlegg 4: Volum av hyse (tonn) levert i Lofoten, Vesterålen og Senja, fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 i 2000 og 2010.

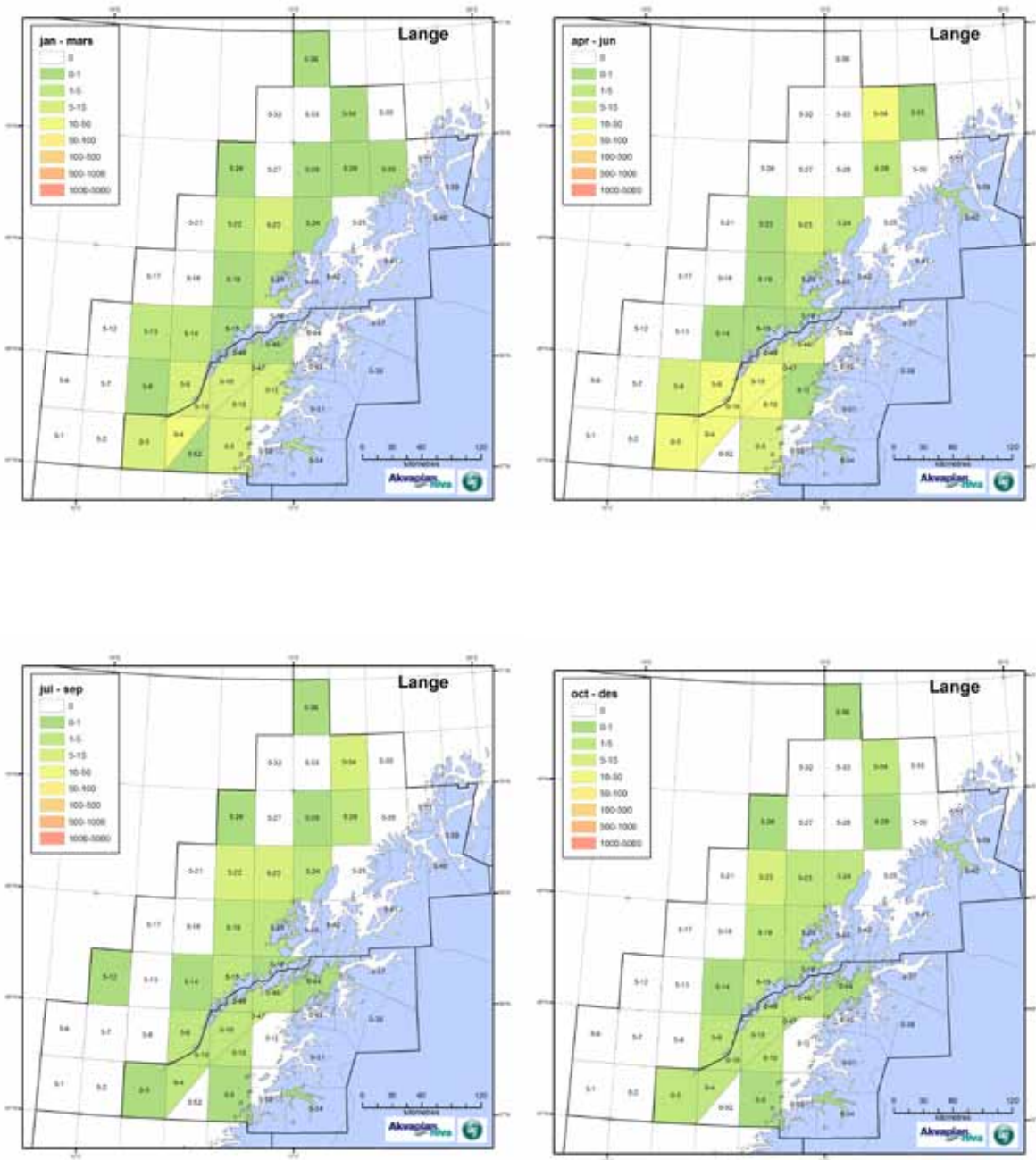

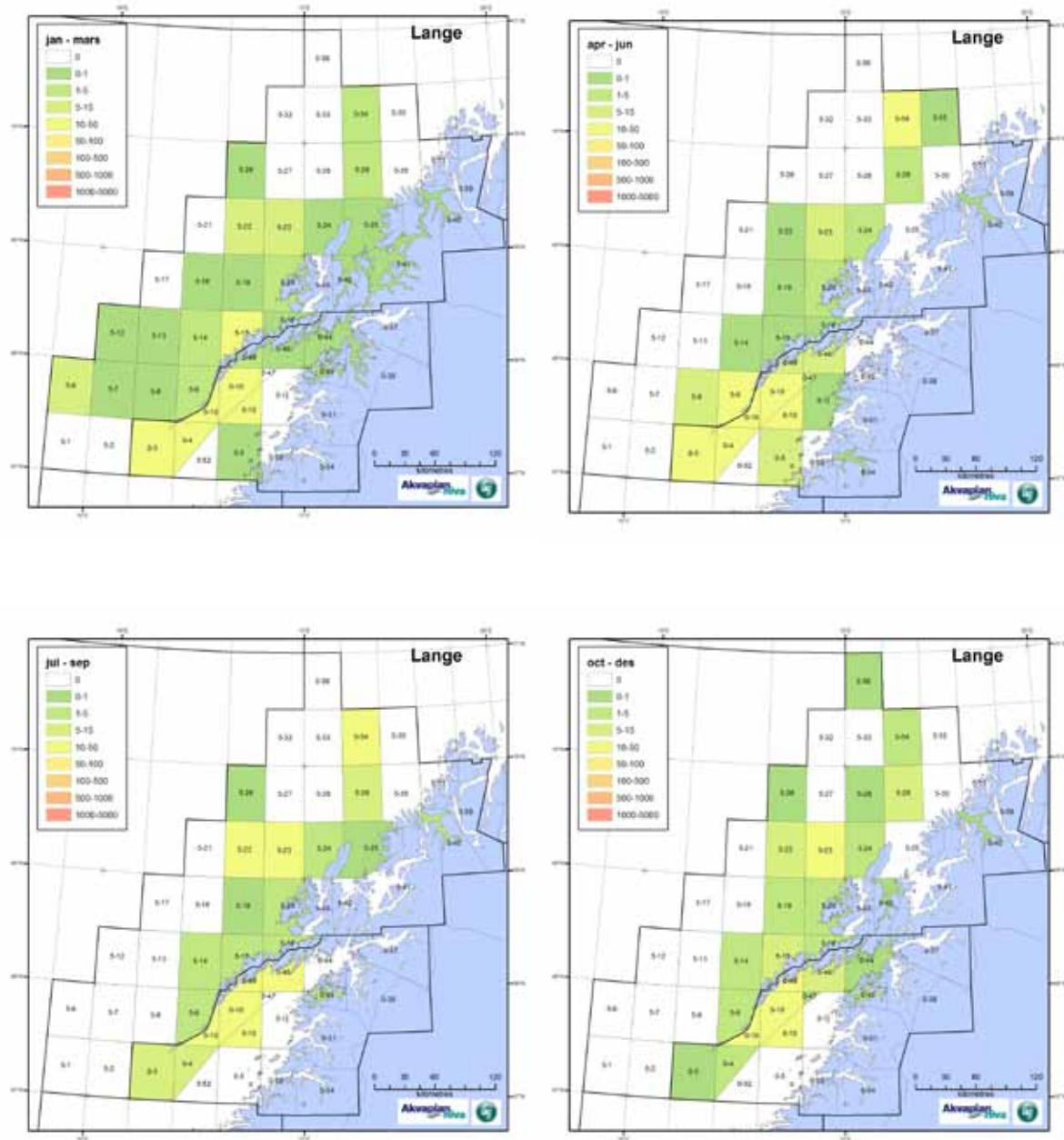

Vedlegg 5: Volum av lange (tonn) levert i Lofoten, Vesterålen og Senja, fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 i 2000 og 2010.

2000

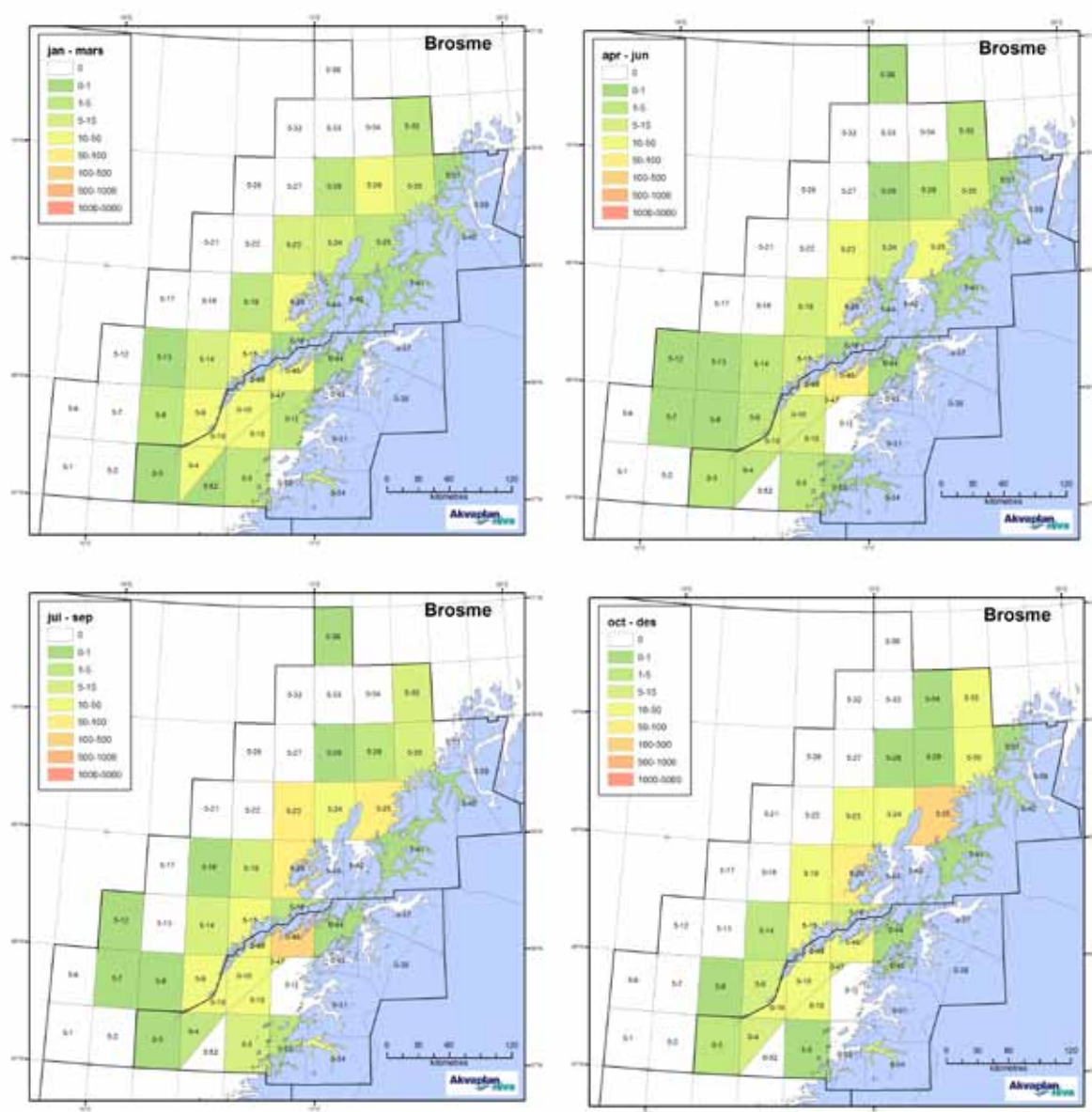

2010

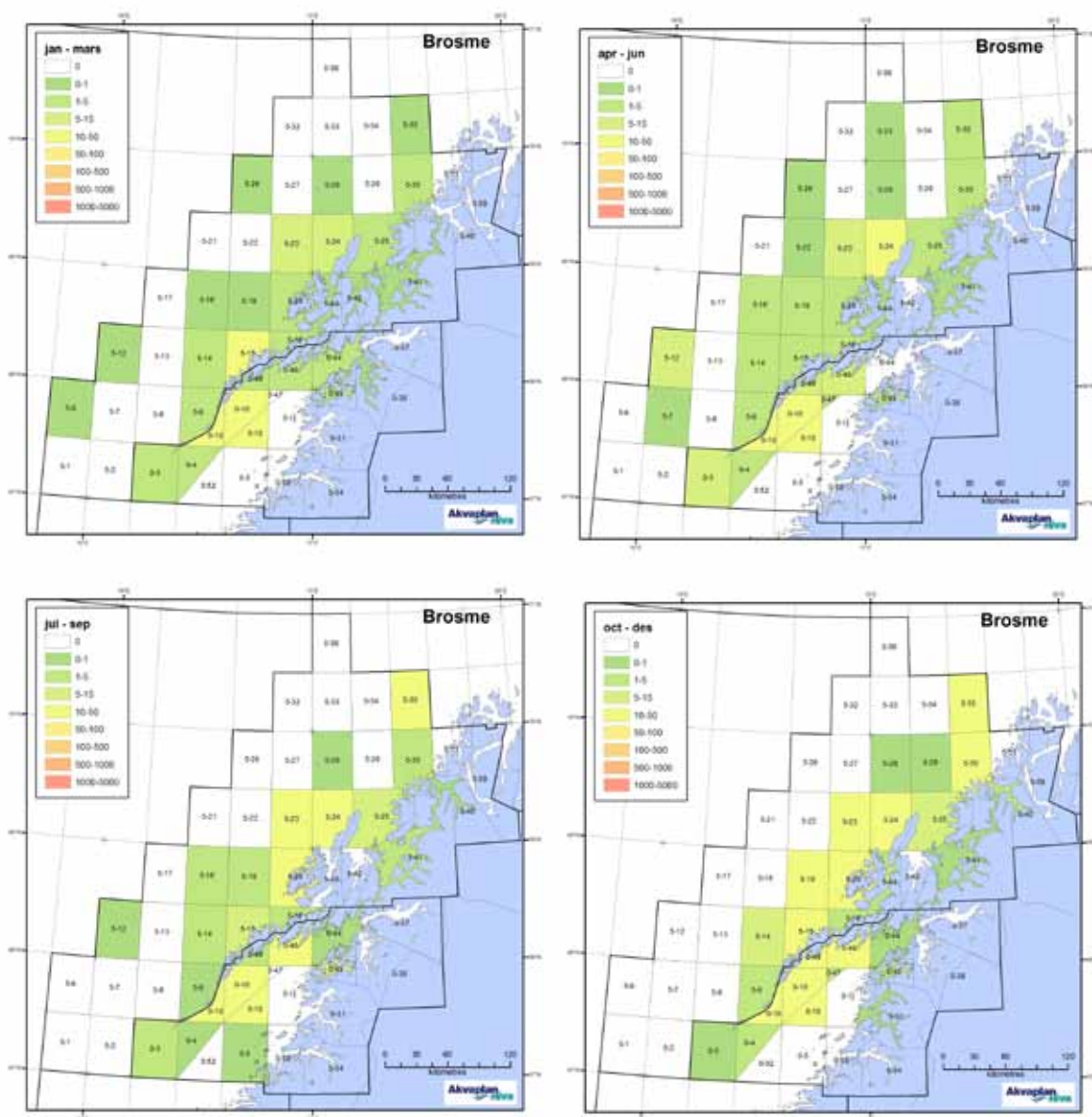

Vedlegg 6: Volum av brosme (tonn) levert i Lofoten, Vesterålen og Senja, fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 i 2000 og 2010.

2000

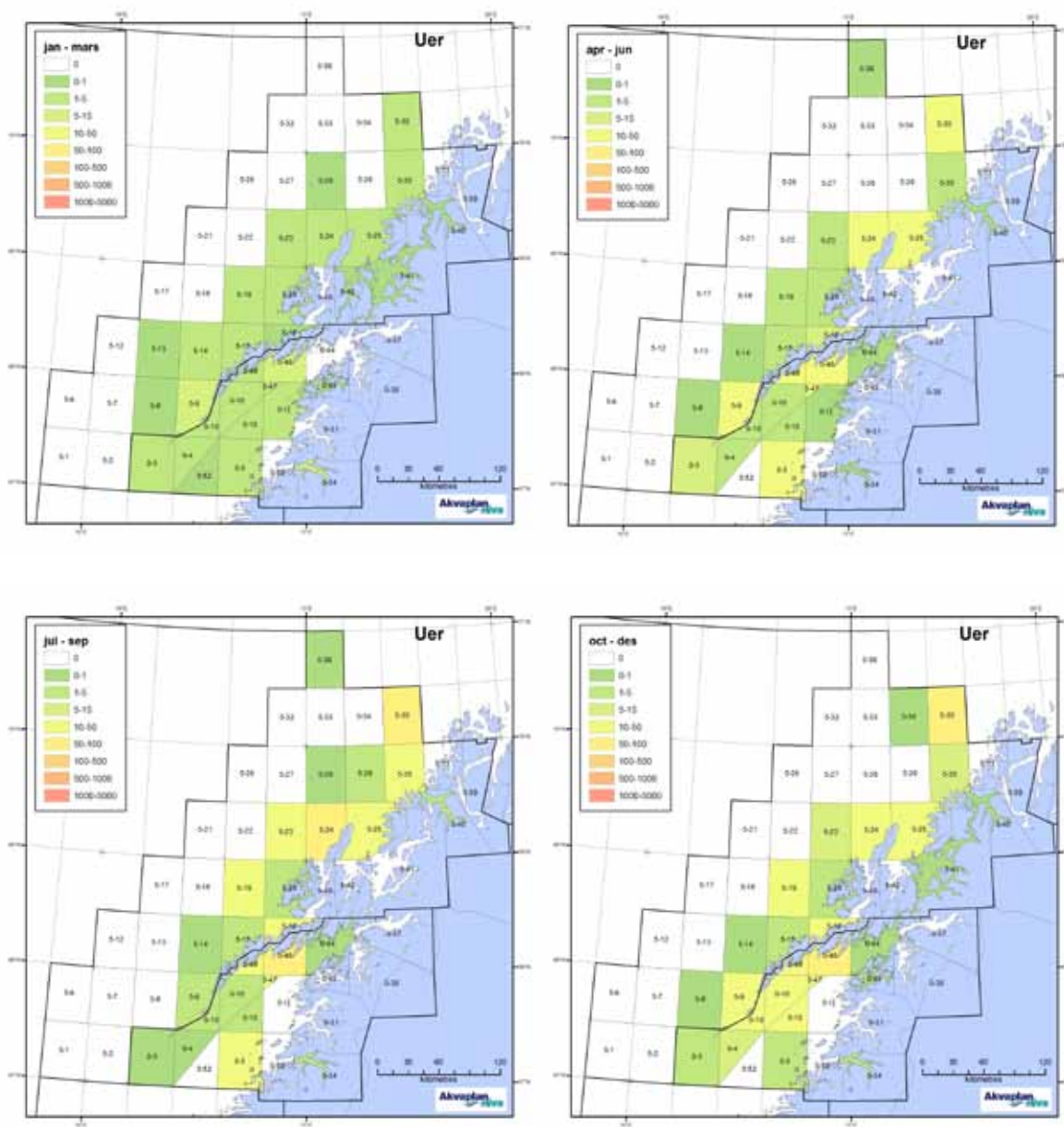

2010

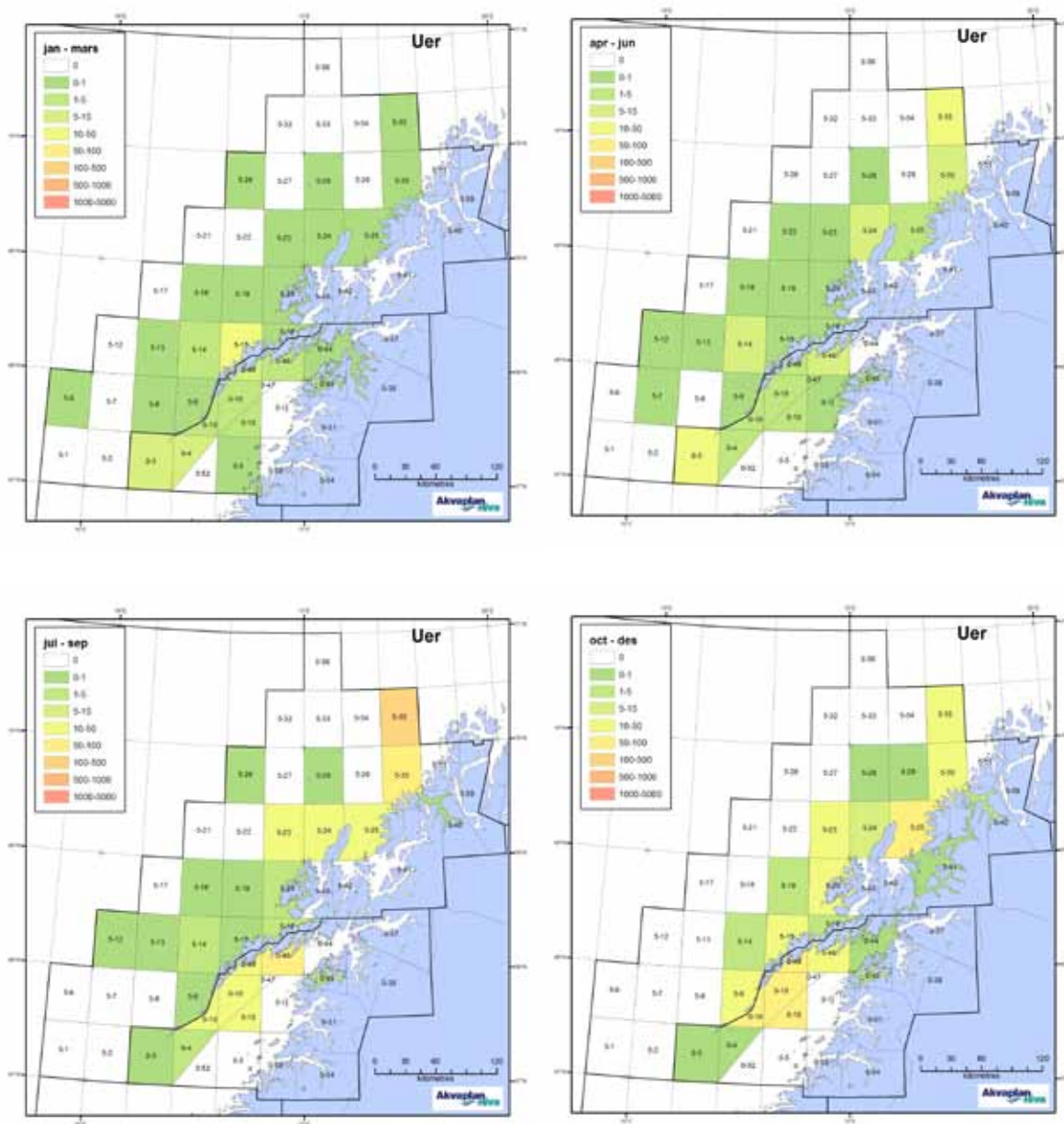

Vedlegg 7: Volum av uer (tonn) levert i Lofoten, Vesterålen og Senja, fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 i 2000 og 2010.

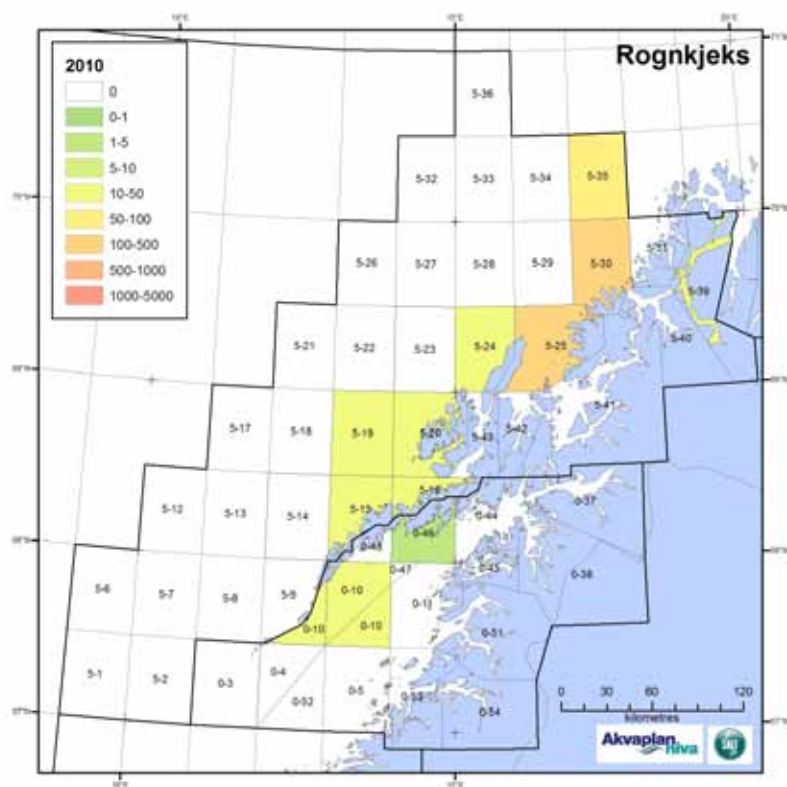
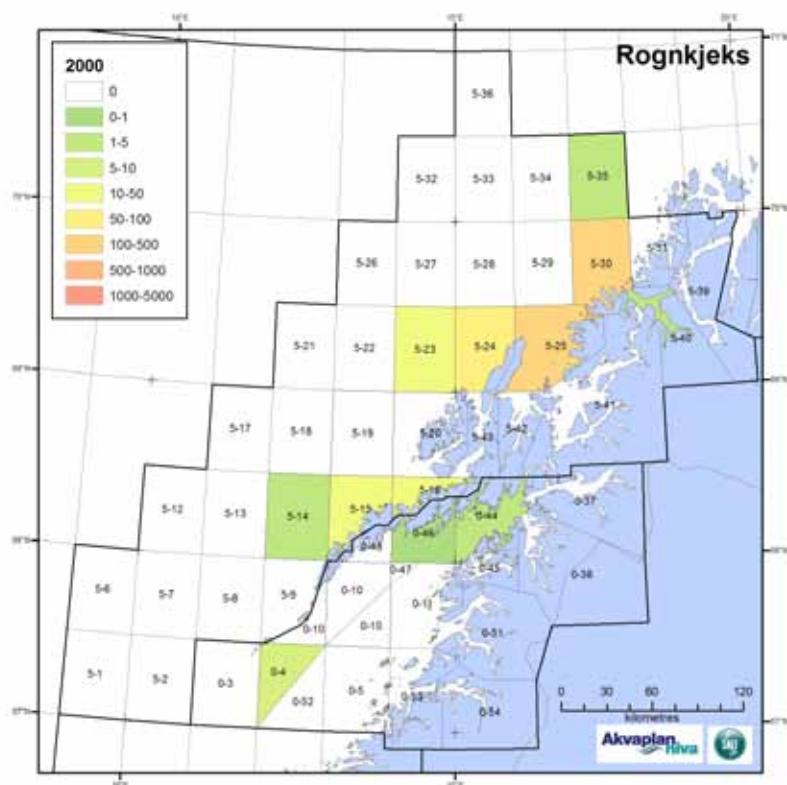
2000

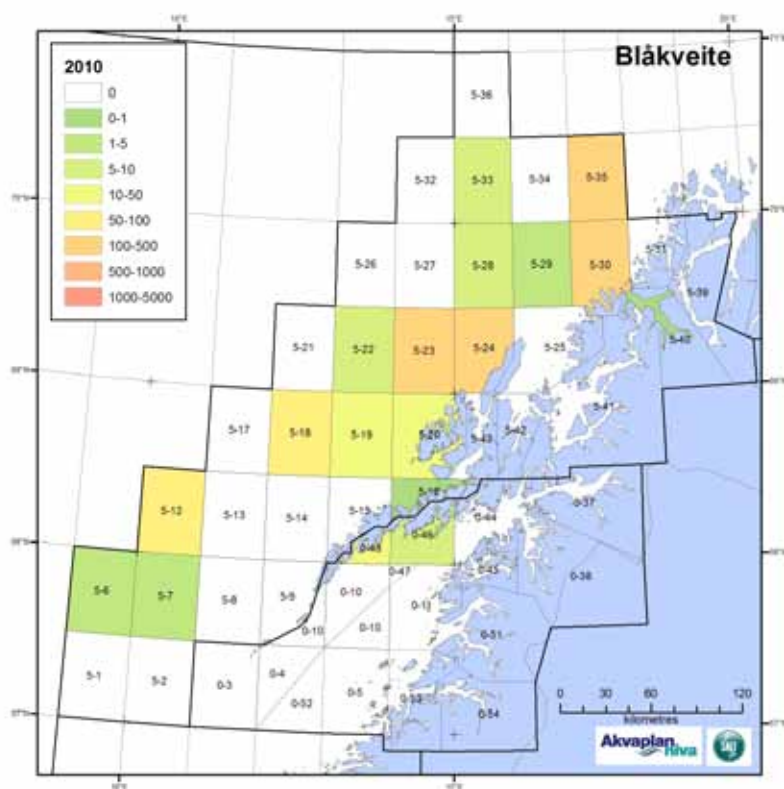
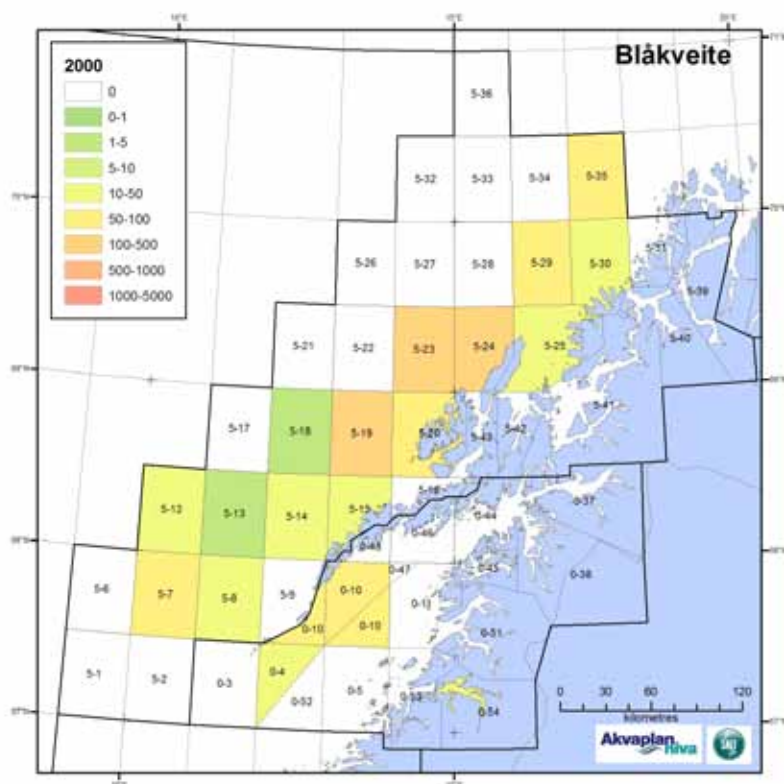
2010

Vedlegg 8 : Volum av rognkjeks (tonn) levert i Lofoten, Vesterålen og Senja, fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 i 2000 og 2010.

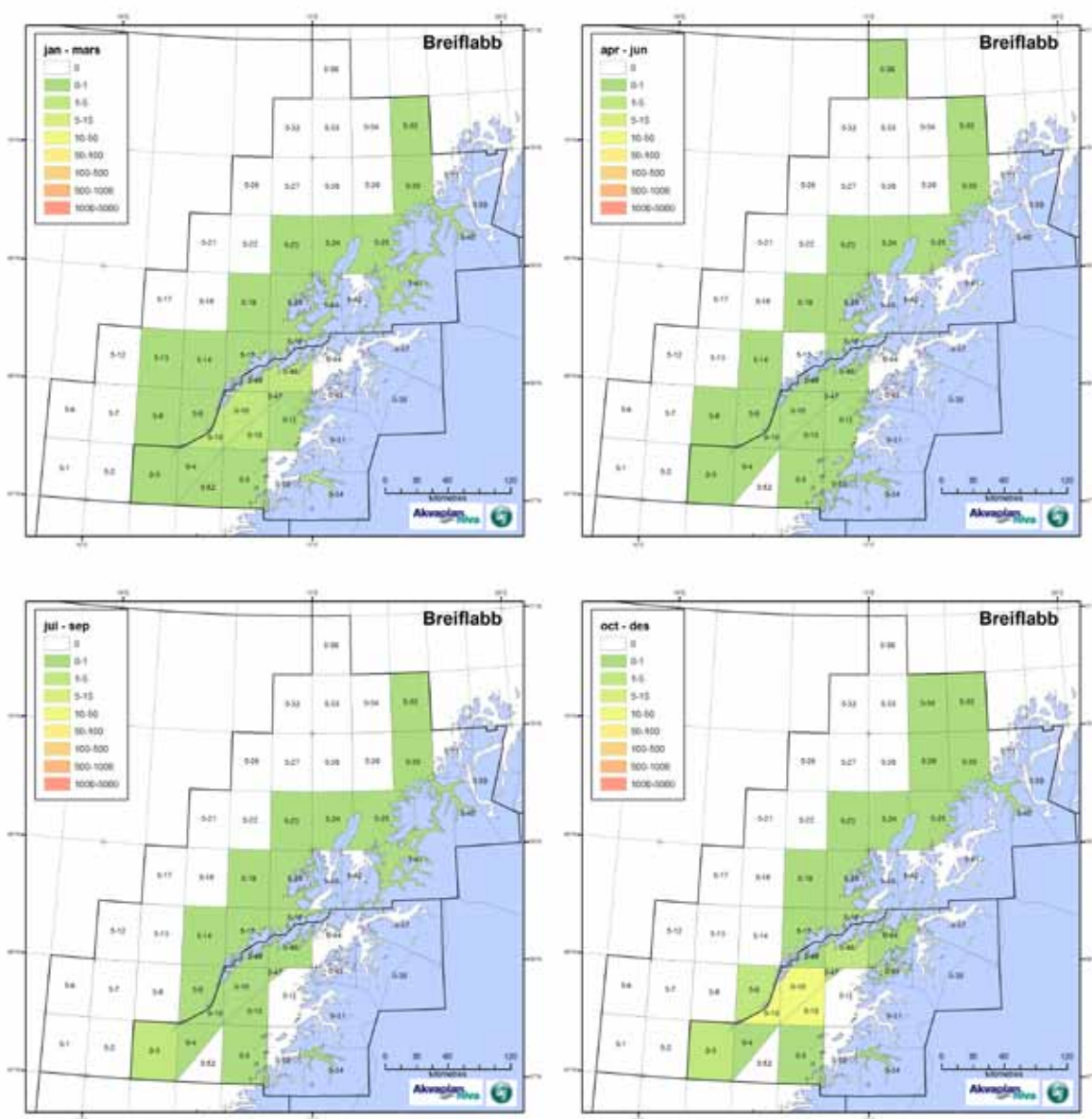

Vedlegg 9: Volum av blåkkeite (tonn) levert i Lofoten, Vesterålen og Senja, fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 i 2000 og 2010.

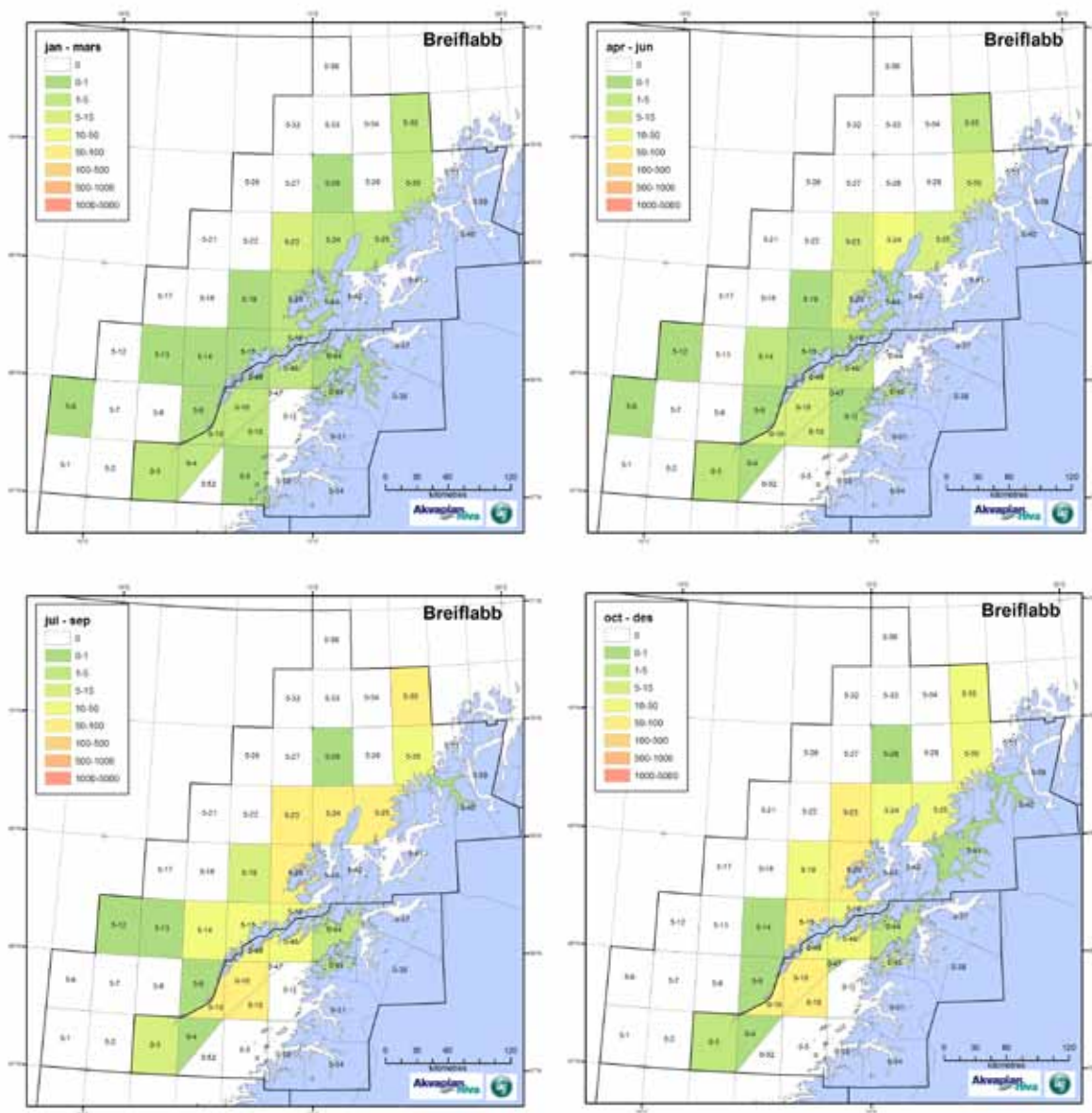

Vedlegg 10: Volum av breiflabb (tonn) levert i Lofoten, Vesterålen og Senja, fisket av båter under 15 meter i hovedområde 00 og 05 i 2000 og 2010.

2000

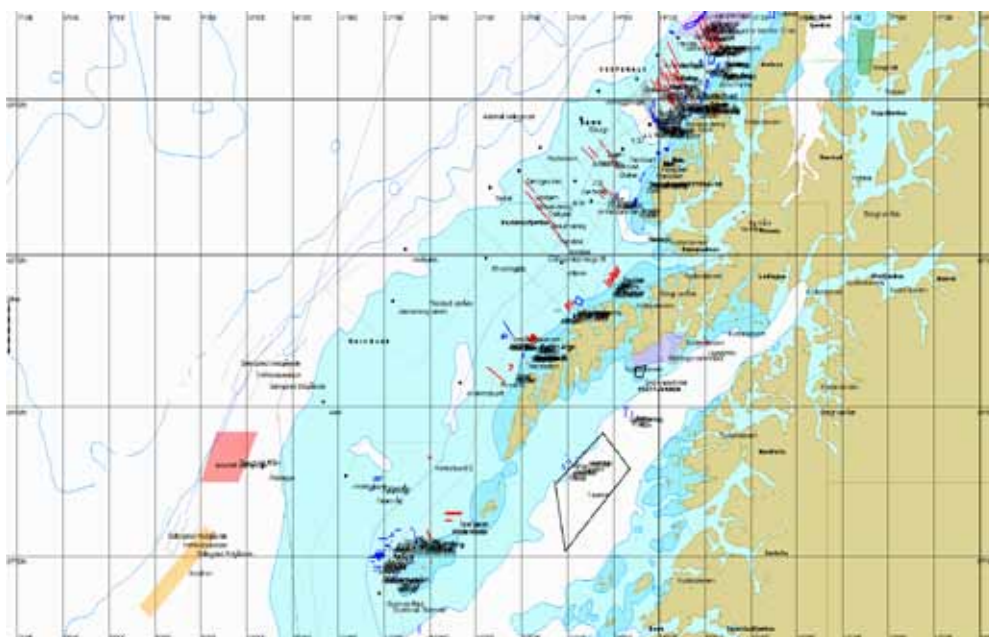
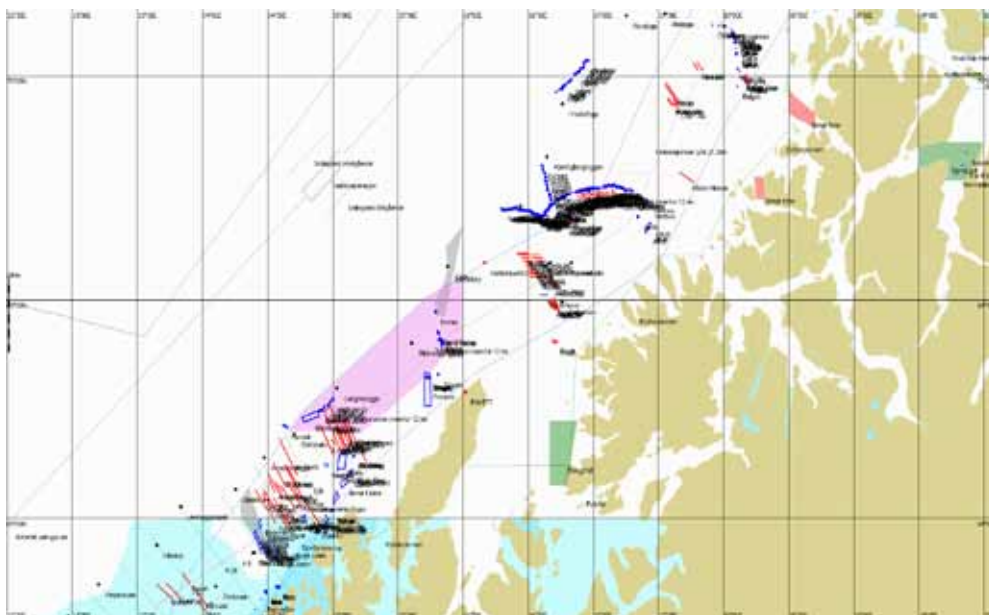

2010

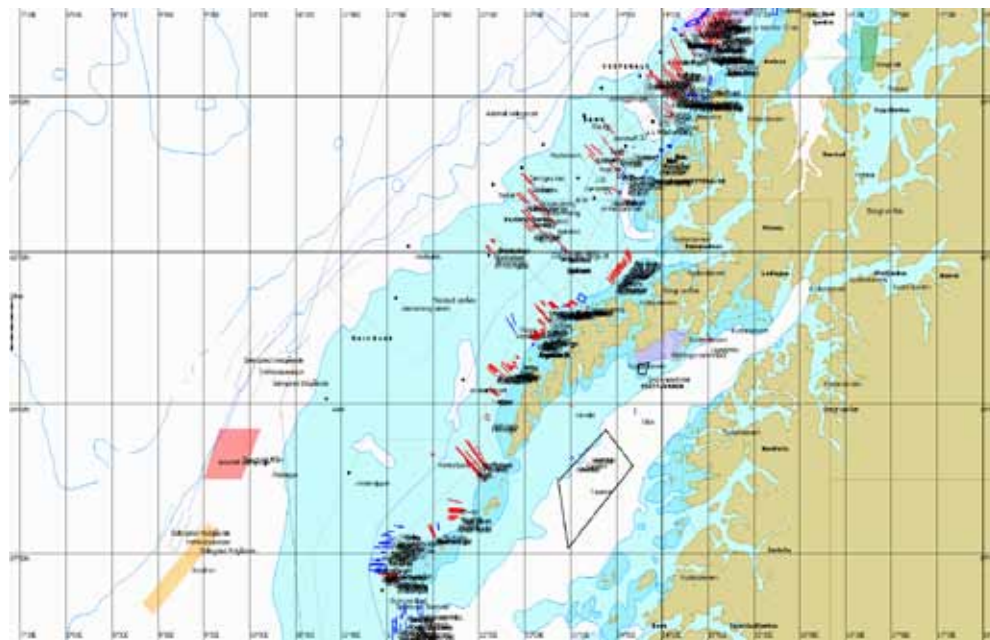
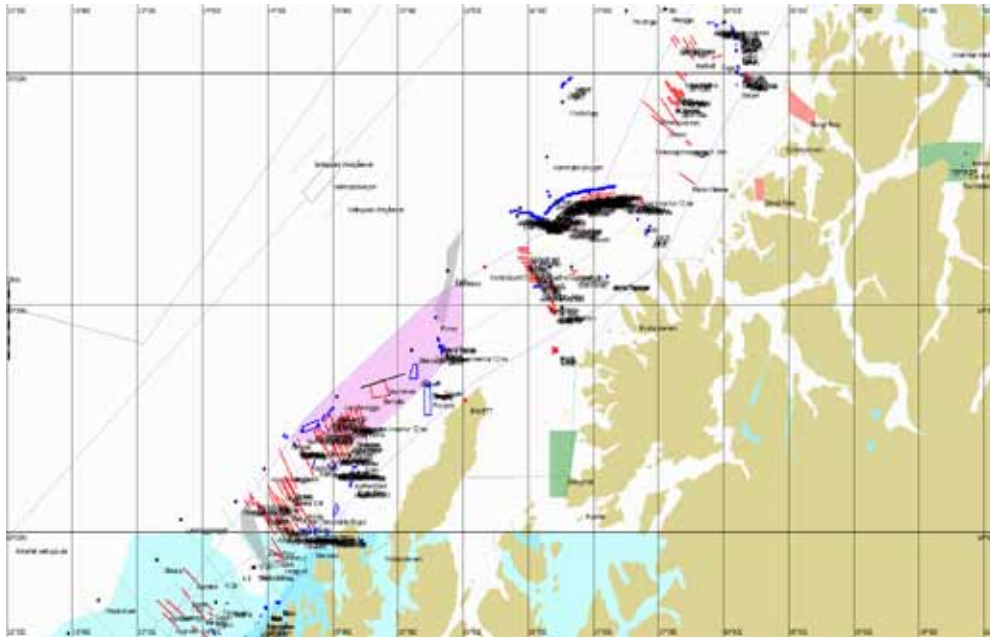

Vedlegg 11: oversikt over faststående bruk, hentet fra Kystvaktsentralen på Sortland

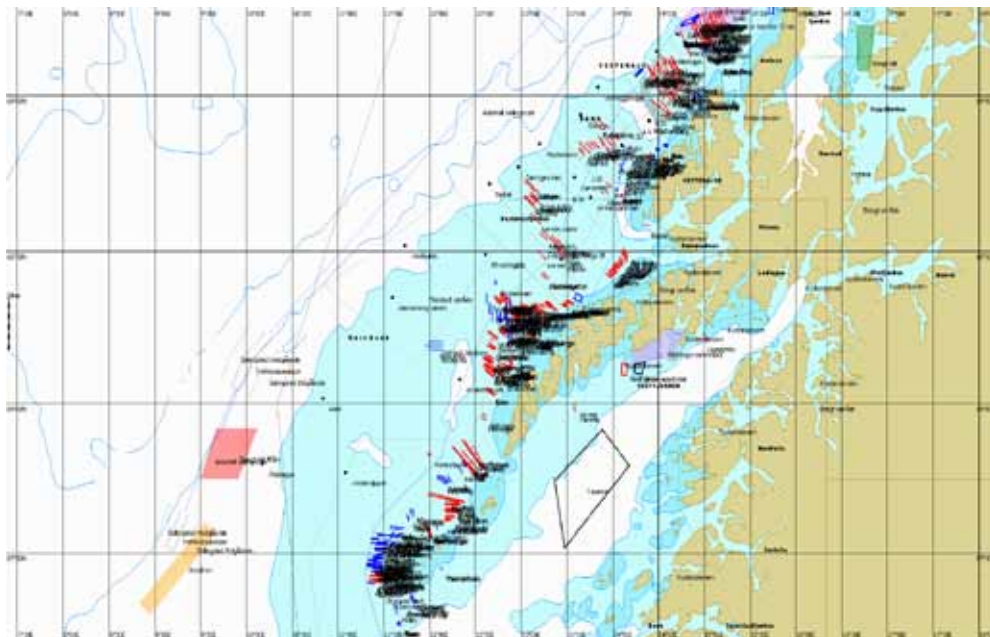
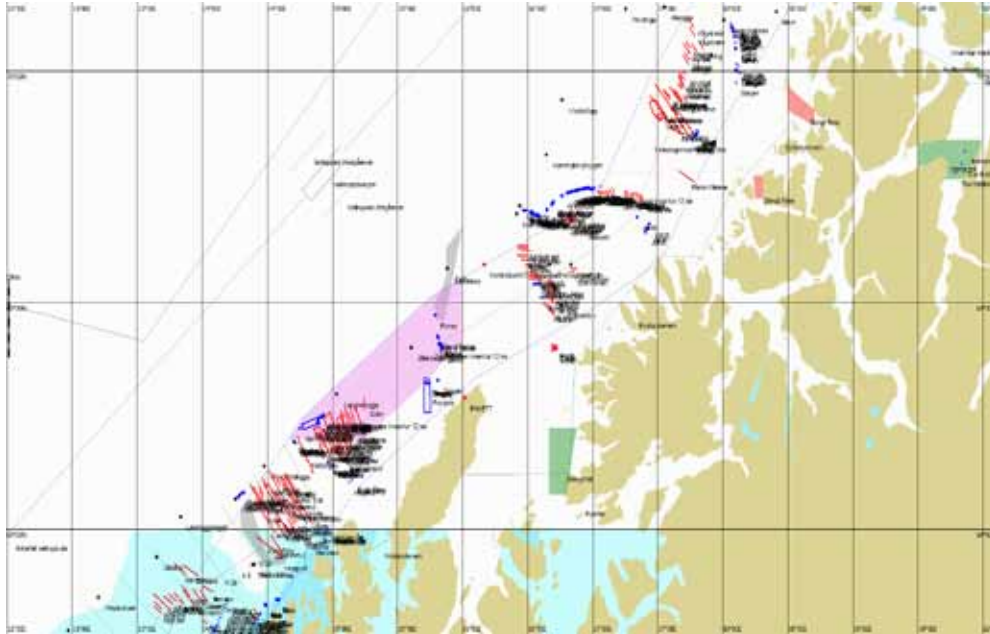
Januar

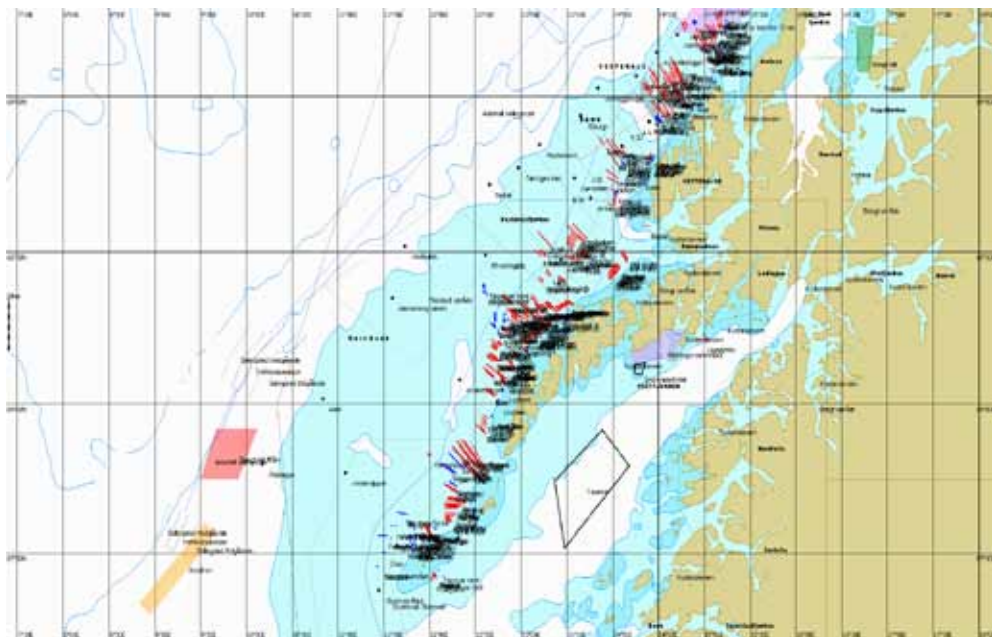
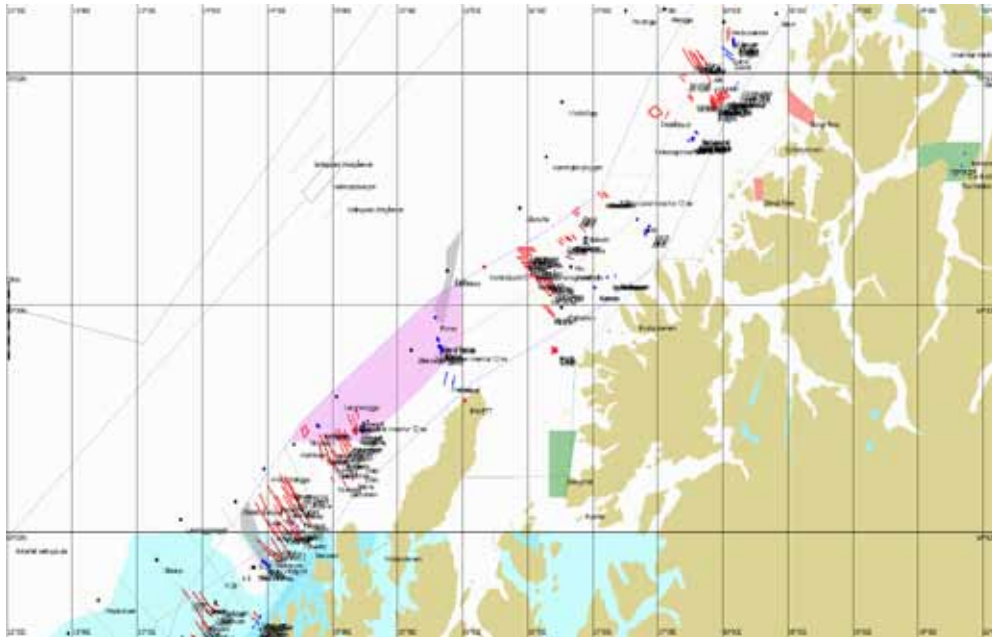
Februar

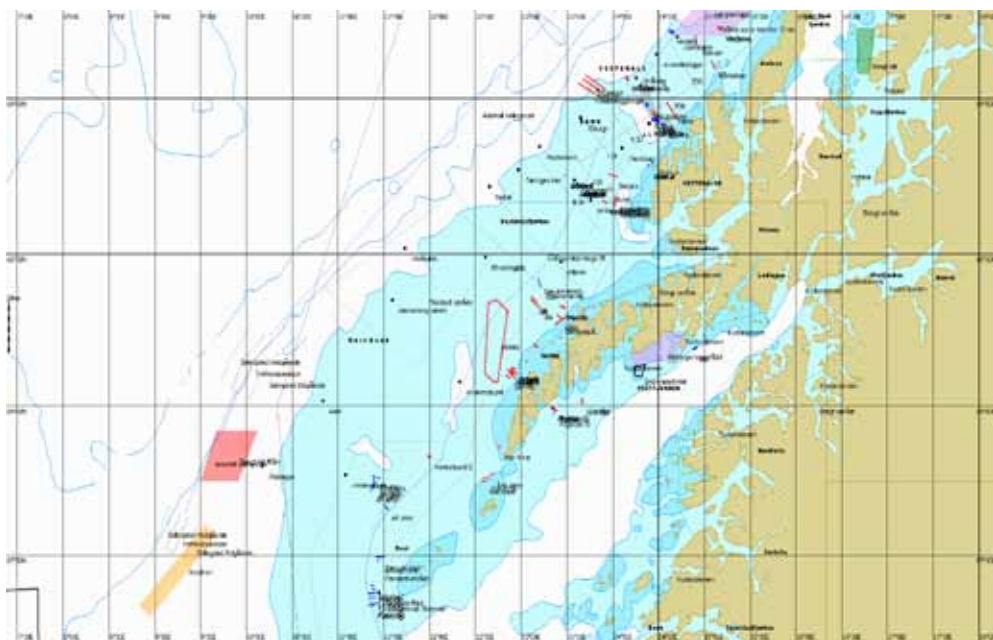
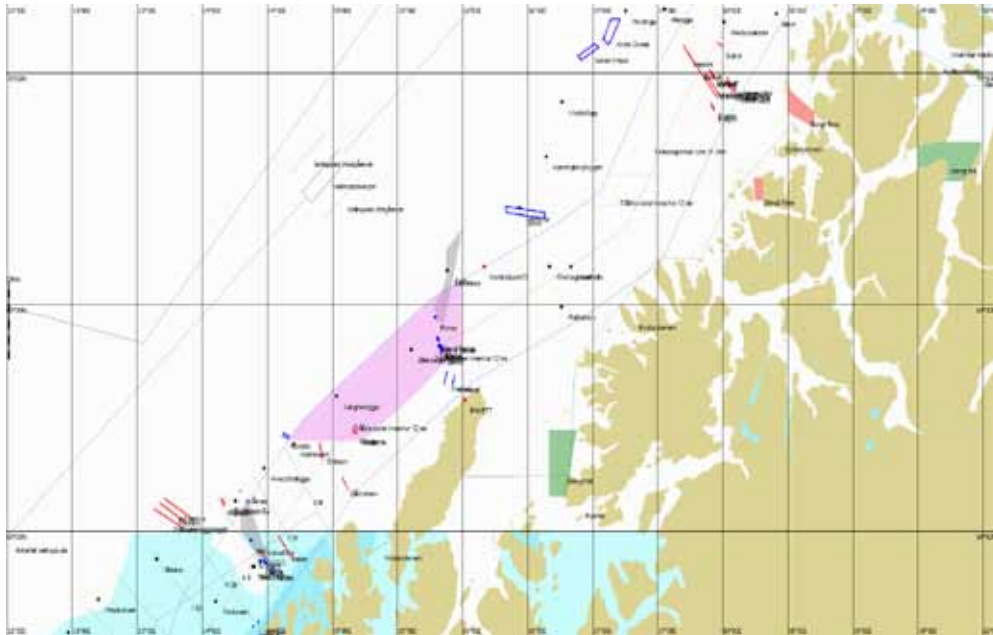
Mars

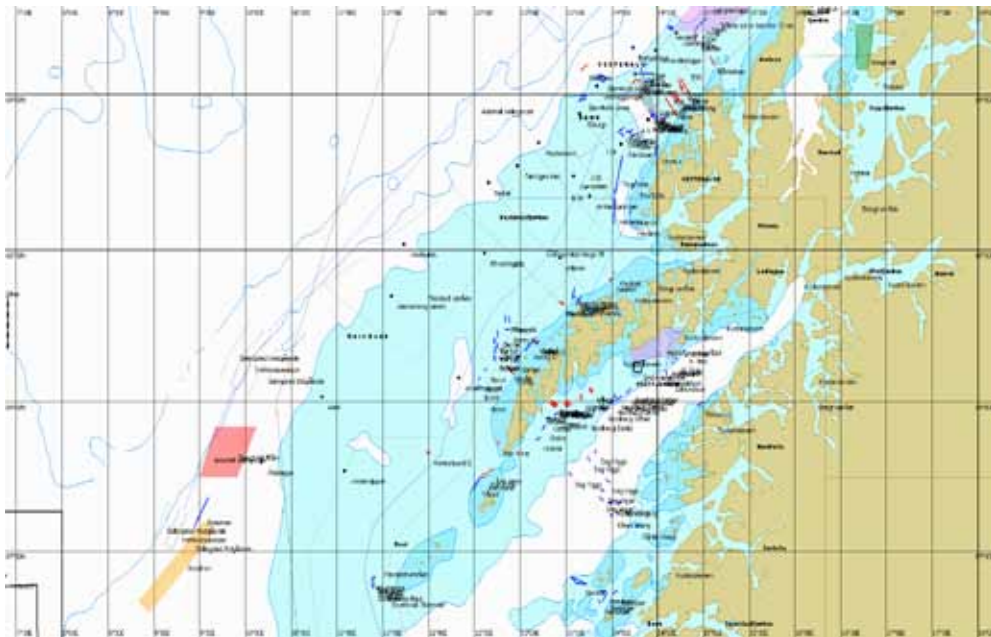
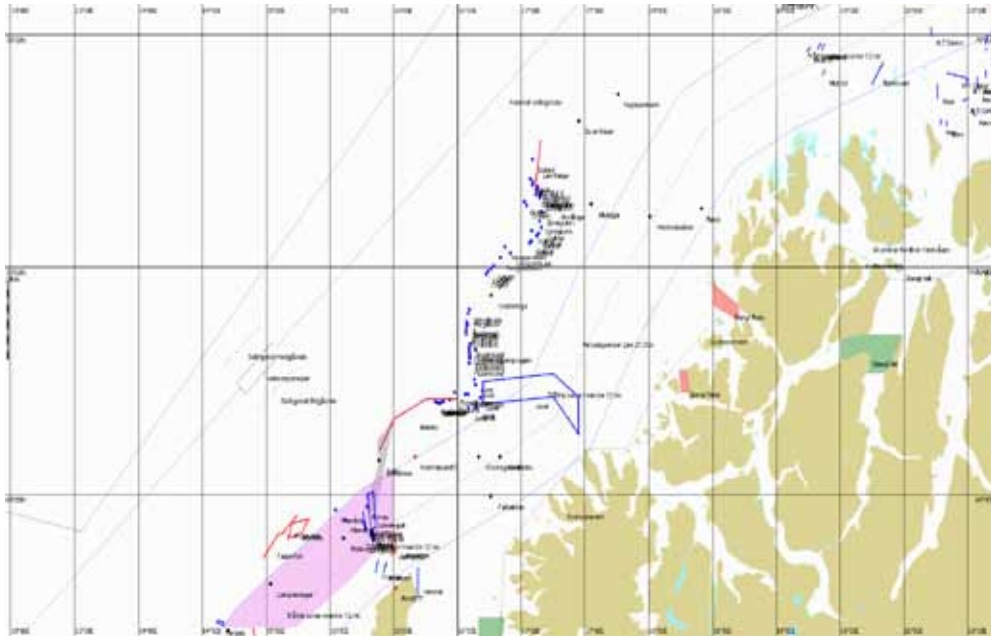
April

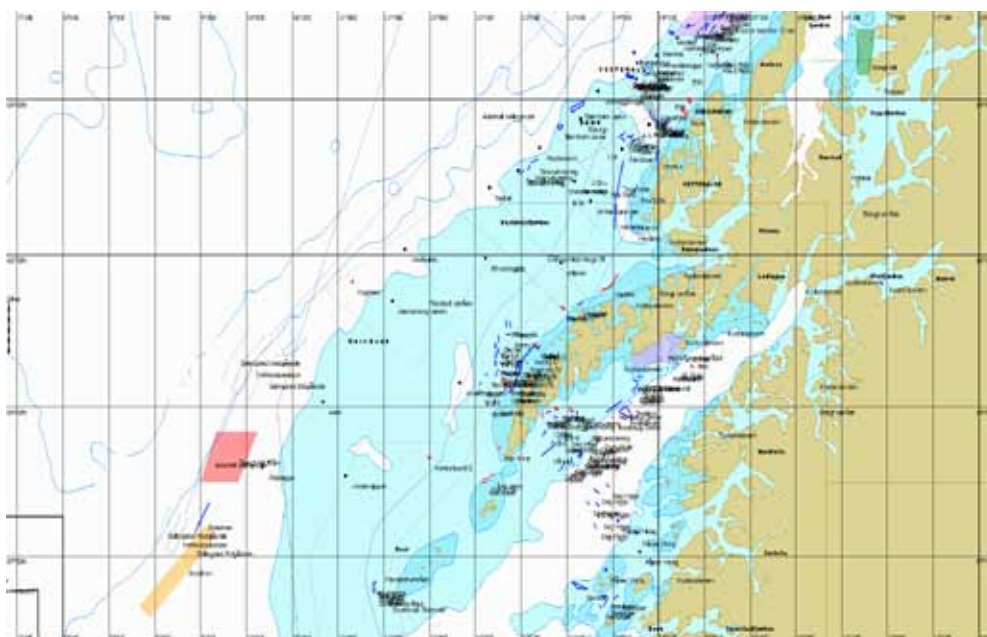
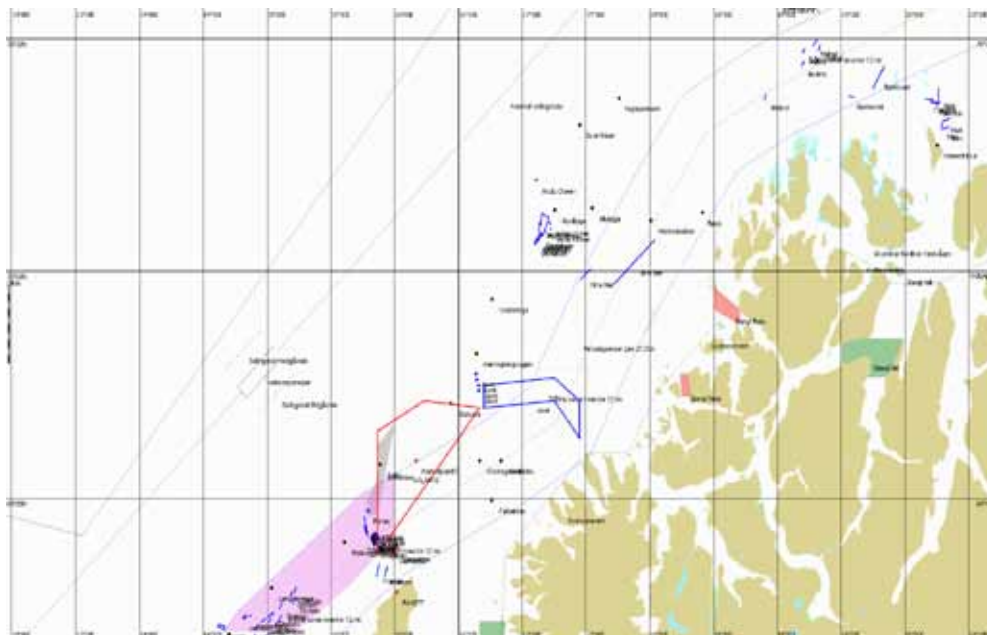
Mai

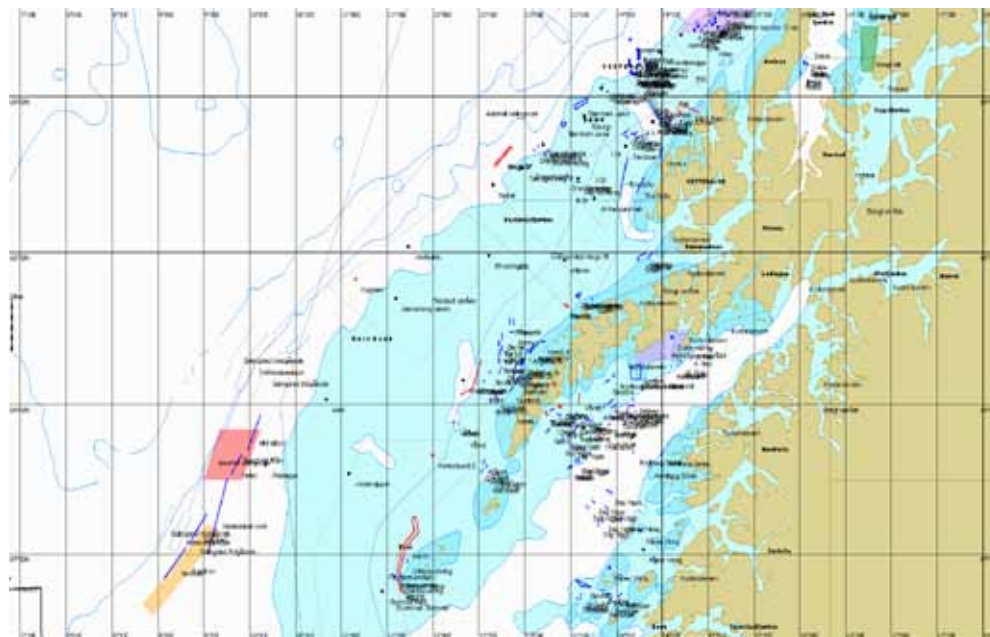
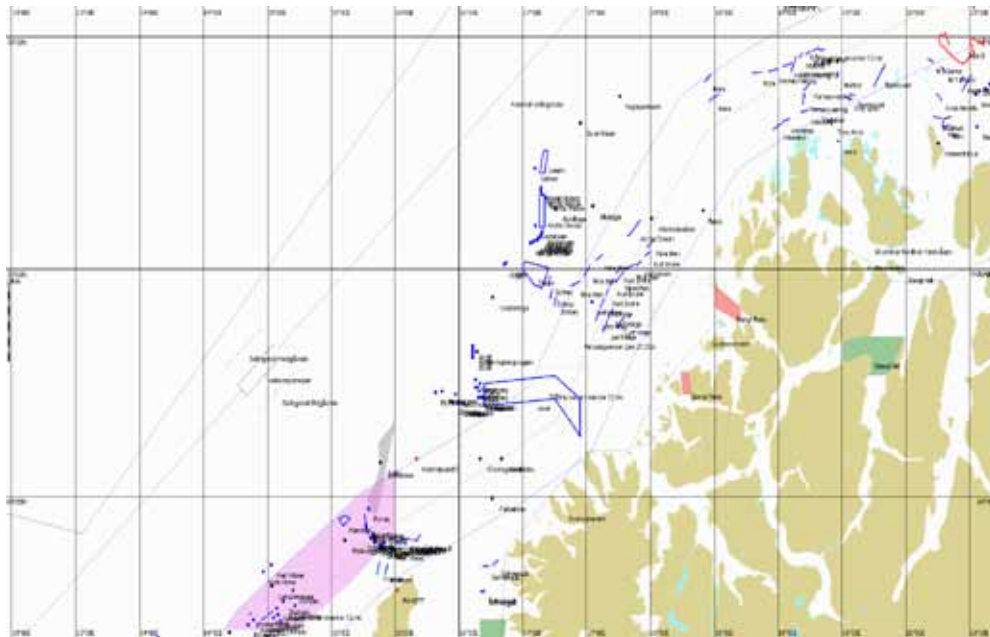
Juni

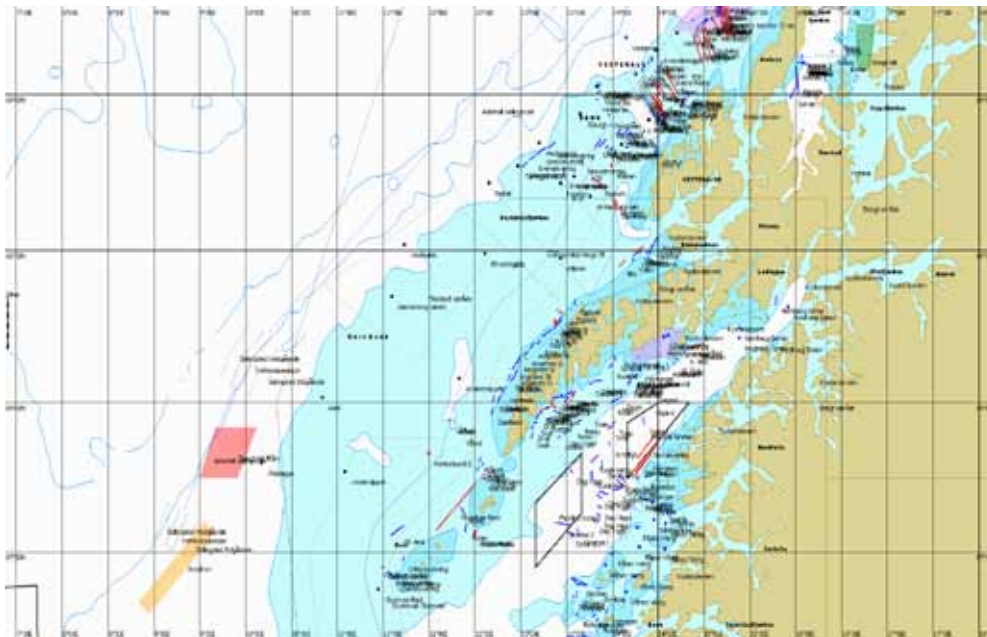
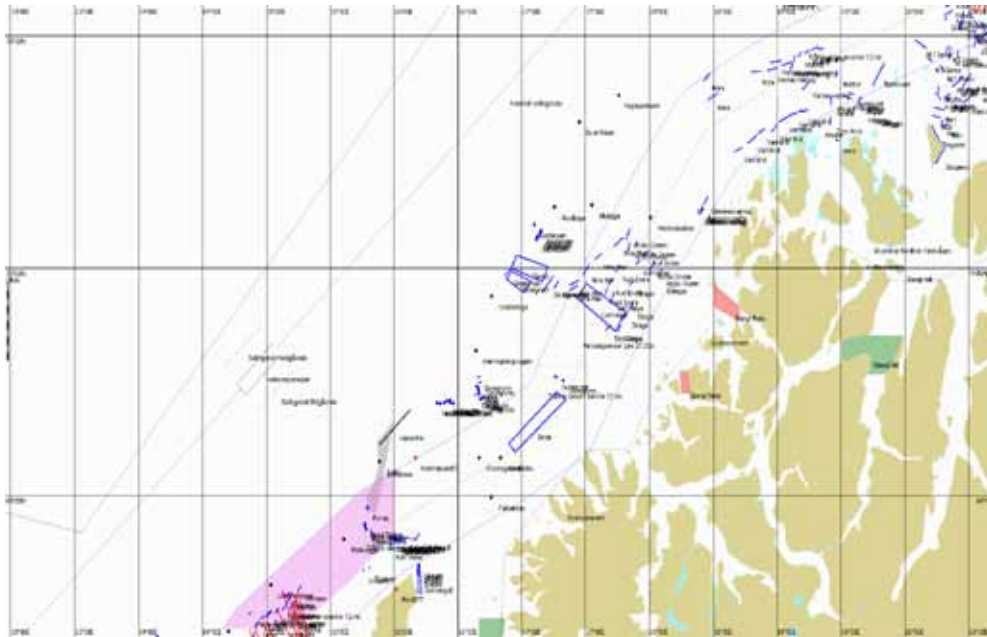
Juli

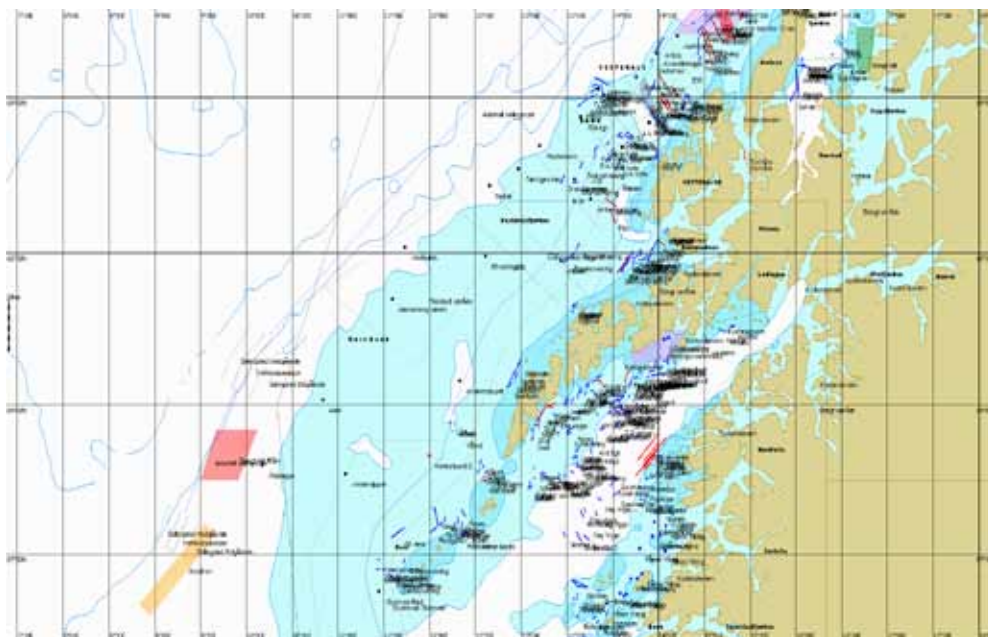
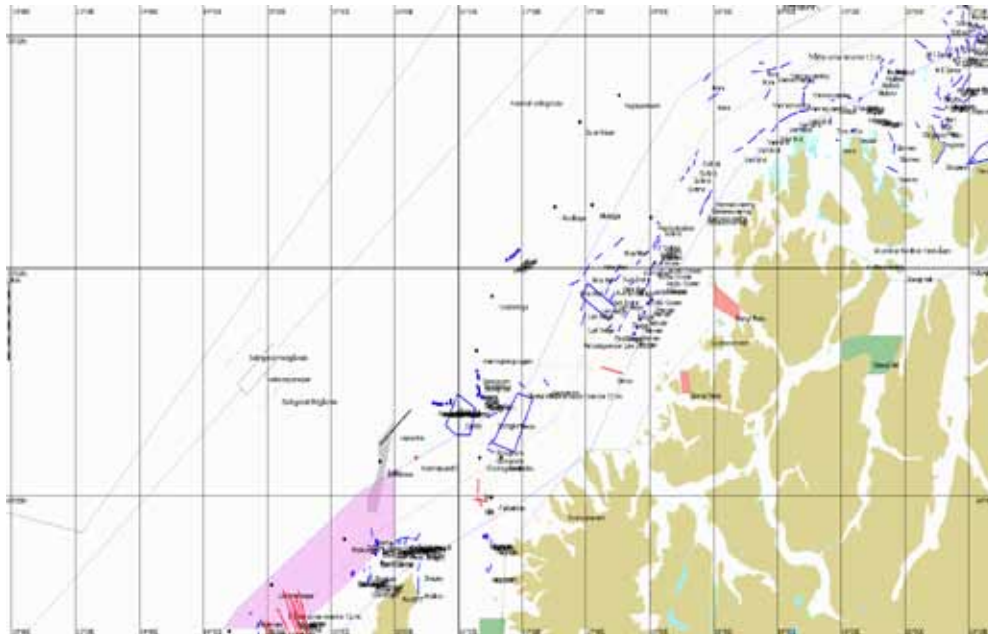
August

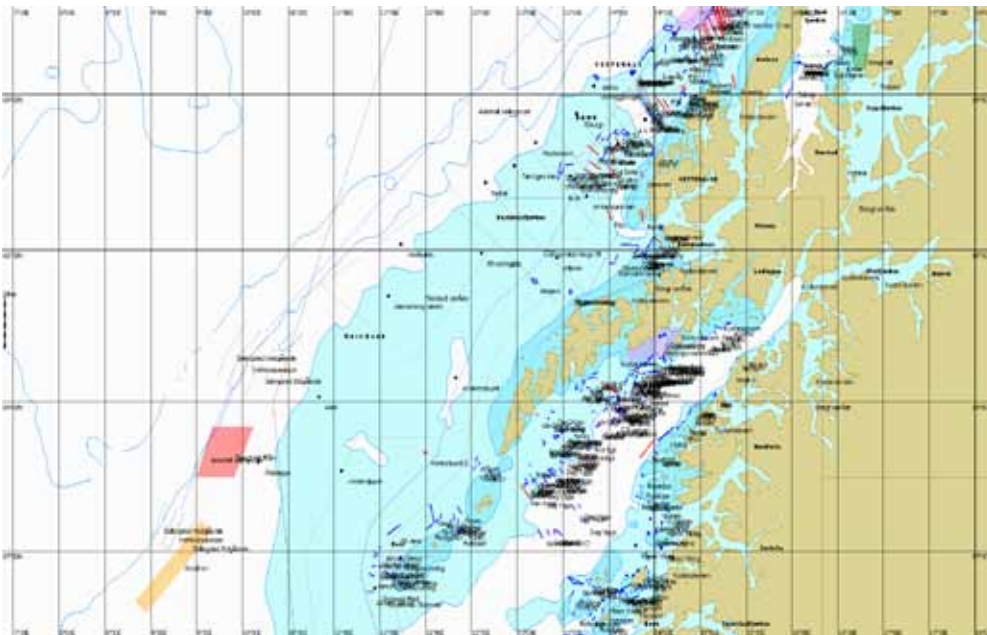
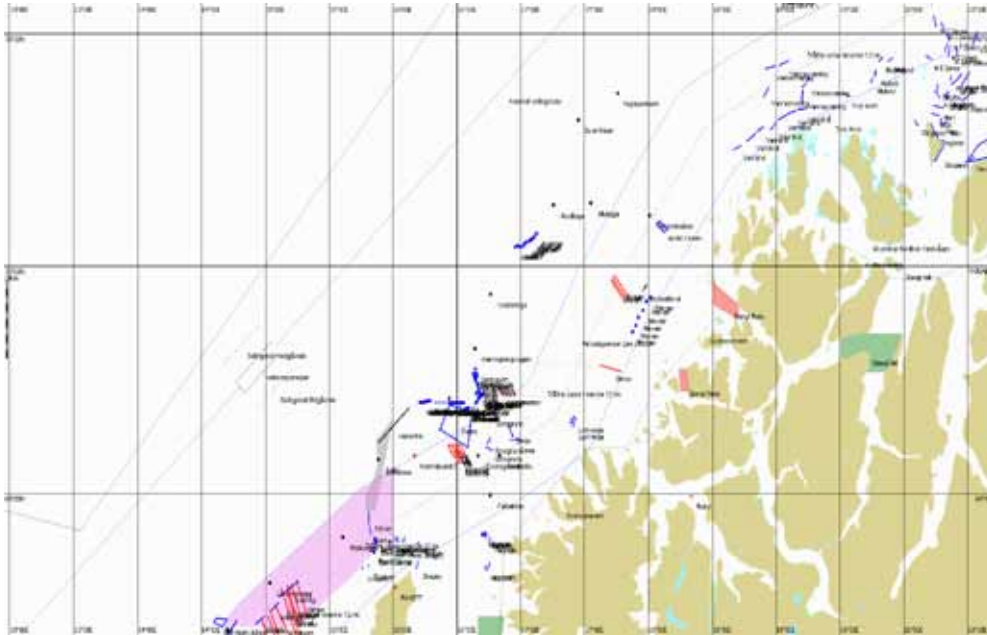
September

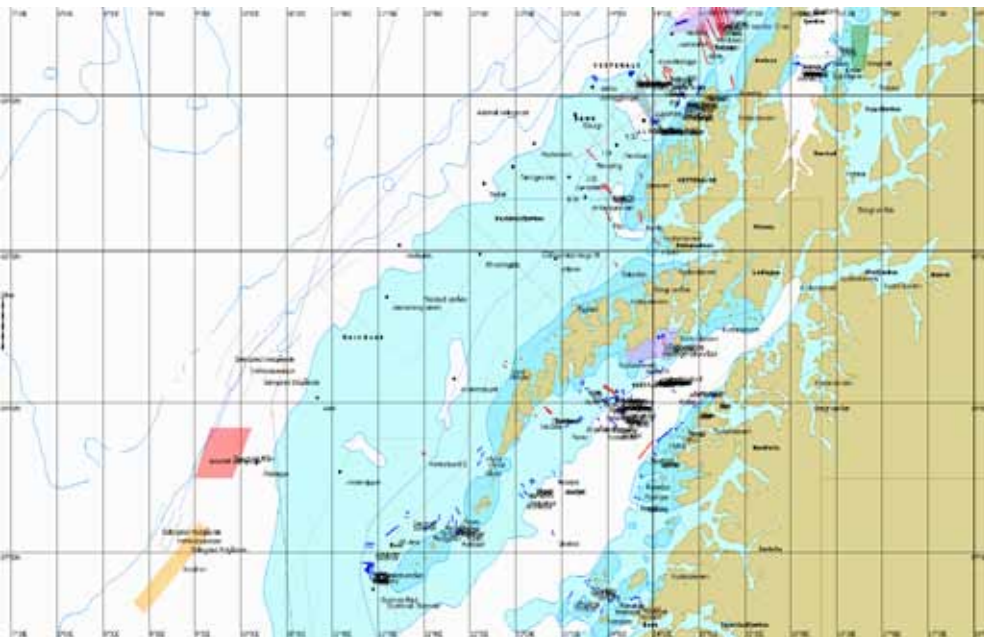
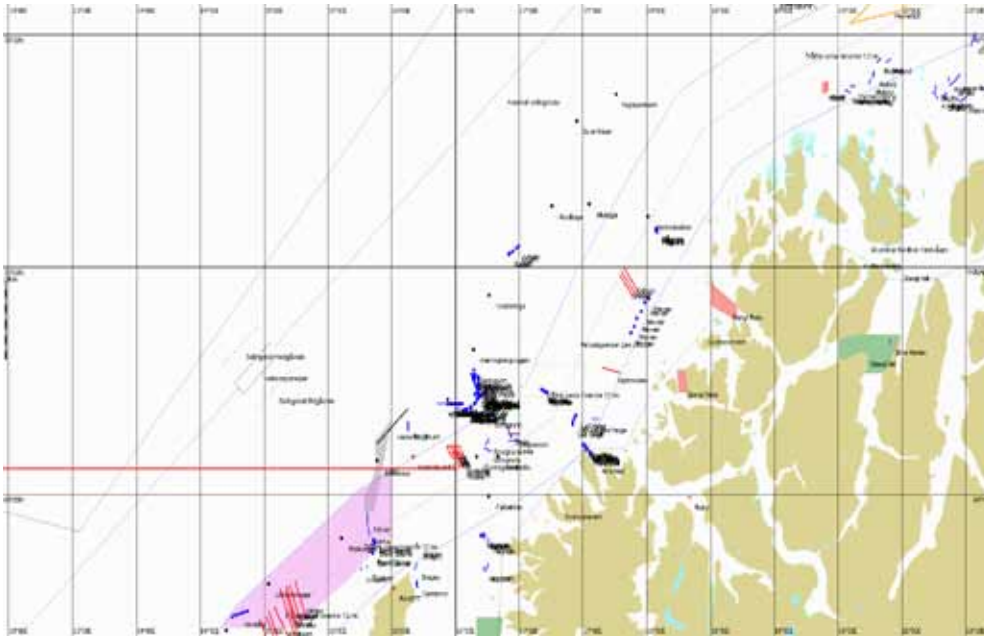
Oktober

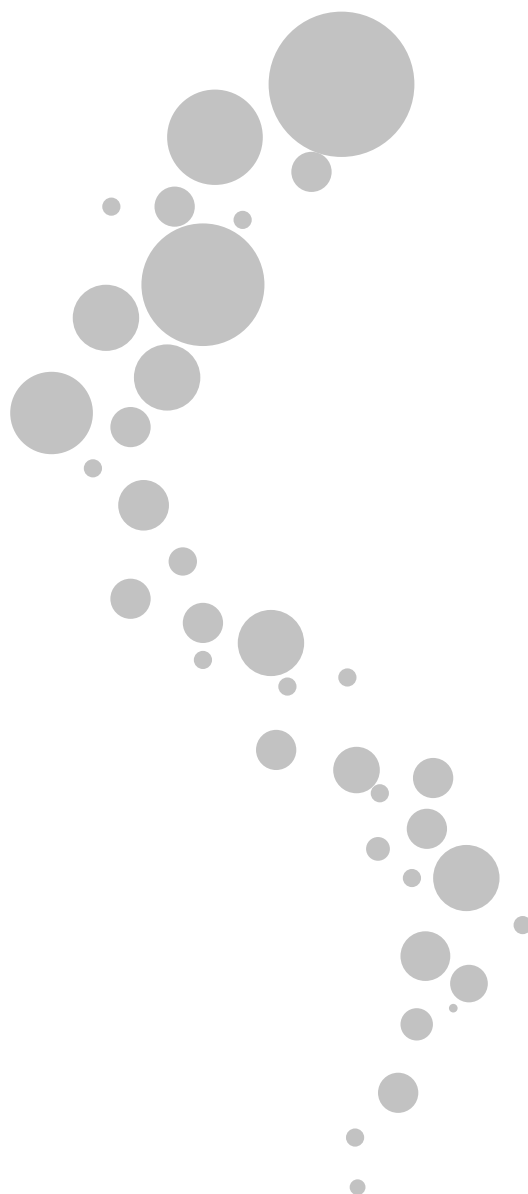
November

Desember

salt kunnskap - friske ideer

SALT
Åsveien 6,
8300 Svolvær
www.salt.nu

